

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Σ' αυτό το τεύχος:

✓ Συνέντευξη από το στρατηγό Γ. Καρούσο

Επίσης:

- * Το Ανατολικό Ζήτημα...
- * Kosovo Republica...
- * Νέο Ράιχ ή Νέα Πτώση;
- * Η εγκληματικότητα του Κράτους
- * Κ. Κουκίδης: Ο Πρώτος Αντιστασιακός
- * Η Αποστρατικοποίηση του Αιγαίου

Τεύχος 38^ο (15^ο) Περίοδος Β'

Απρίλιος - Μάιος 1998

Δρχ. 1.100

Κύπρος: 3,0 Λίρες

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 38ο (15ο), Περίοδος Β'
ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 1998

*
ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ
Ελλάδα 1.100 δρχ.
Κύπρος 3,0 Λίρες

Εκδότης - Υπεύθυνος σύμφωνα με τον νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος
25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 65. 19. 728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Επιμέλεια
Νικόλαος Κωνσταντόπουλος

Διεύθυνση Αλληλογραφίας
Ταχ. Θυρίδα 78035
173 10 Αγ. Δημήτριος
Τηλεμοιότητα (Τ.Ο.Τ.) 6519728

ΕΞΩΦΥΛΛΟ 38ου ΤΕΥΧΟΥΣ

Ψηφιδωτή εικόνα του Παύλου Μελά που βρίσκεται
σε οικία της Στατίστας μπροστά στην οποία φονεύθηκε.
Το έργο φιλοτέχνησε η Έλλη Βοίλα.

*****

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Γεώργιος Βοσκόπουλος
Δημήτριος Δημαλέξης
Θωμάς Καλογρίτσας
Σταύρος Καρκαλέτσος
Κώστας Κατσάς
Αθανάσιος Κόρμαλης
Νίκος Κωνσταντόπουλος
Αχιλλέας Λαζάρου
Δημήτριος Λαζογιώργος
Θεόδωρος Μπινιχάκης
Νέλη Ναιπάντη
Δημήτριος Νικολούλιας
Γιάγκος Σιβτανίδης
Γιάννης Σκλήνος
Βασίλης Στοϊλόπουλος
Στέφανος Σωτηρίου
Αντωνία Τρουμπούκη
Κωνσταντίνος Χολέβας
Διονύσιος Ψιλόπουλος
Νίκος Ψυρούκης

ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(Εγγραφή συνδρομητών - ανανεώσεις)
Πανίκος Περικλέους, τηλ.: 238354 Πάφος

"Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίῃ Πελασγικέ..."
(Ίλιάς Π, 233)

ΕΛΛΟΠΙΑ= "αρχαία ονομασία της κοιλάδας των Ιωαννίνων, όπου κατοικούσαν οι Έλλοπες, Ελλοί ή Σελλοί, ιερείς του Δωδωναίου Δία.

Η Δωδώνη της Ελλοπίας ήταν η χώρα των Μολοσσών*, έδρα του αρχαιότερου ελληνικού μαντείου που προφήτευε ερμηνεύοντας το θρόισμα των φύλλων της βελανιδιάς. Έλλοψ, γιός του Ίωνος, εγγονός του Έλληνος".

* πατρίδα της Ολυμπιάδας, μητέρας του Μ. Αλεξάνδρου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	6.000 δρχ.	12.000 δρχ.
ΚΥΠΡΟΣ	15 Λίρες	28 Λίρες
ΕΥΡΩΠΗ	9.000 δρχ.	18.000 δρχ.
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	10.000 δρχ.	20.000 δρχ.
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	10.000 δρχ.	20.000 δρχ.

* Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιώτες, συνταξιούχοι,
3.000 δρχ. τα 6 τεύχη

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τις συνδρομές σας μπορείτε να τις στείλετε με ταχυδρομική επιταγή στη Διεύθυνση Αλληλογραφίας ή να τις καταθέσετε στον λογαριασμό της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230 γράφοντας τ' όνομά σας στο έντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεία Αθηνών:
"ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ"
25ης Μαρτίου 1 & Αναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, Τηλ. 6519728

Βιβλιοπωλεία Θεσσαλονίκης:
Βασίλειος Χρήστου
Εκδόσεις ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ
Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, Τηλ. 282427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στις παροχές του Ελληνισμού
- Στην Κύπρο και στις επαρχιακές πόλεις
- Στους εφημεριδοπώλες της Αθήνας
Από το πρακτορείο Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου Α.Ε.
Κολοκοτρώνη 8 - 105 61 ΑΘΗΝΑ

* Η επιμέλεια της ύλης γίνεται από Συντακτική Ομάδα.
* Τα ευπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη την άποψη του συνόλου της Συντακτικής Ομάδας.
* Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.
* Μερικές μόνο από τις διαφημίσεις έχουν εμπορικό χαρακτήρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	3
ΕΛΛΟΧΕΥΟΝΤΑΣ & ΣΧΟΛΙΑΖΟΝΤΑΣ	5
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
"Των Ελλήνων οι κοινότητες φτιάχνουν άλλους γαλαξίες" (του Β. Στοϊλόπουλου)	8
Κοσσυφοπέδιο. Μια κρίση που δημιουργήθηκε από εξωγενείς παράγοντες (του Δ. Δημαλέξη)	9
Μακεδονικό: Ας μη ζούμε με ψέματα (του Κ. Χολέβα)	10
Αμαρτίες αναξιόπιστων (του Γ. Βοσκόπουλου)	11
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
Η εγκληματικότητα του κράτους (του Θ. Μπινιχάκη)	14
ΙΣΤΟΡΙΑ	
Κωνσταντίνος Κουκίδης. Ο πρώτος αντισασιακός (του Δ. Λαζογιώργου-Ελληνικού)	16
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	
Το Ανατολικό Ζήτημα ανοίγει και πάλι τους ασκούς του Αιόλου στα Βαλκάνια (του Ν. Ψυρούκη)	21
Kosovo Republica. Illirida Republica. Vorios Ipiros Republica (του Σ. Σωτηρίου)	27
Βράχοι - Βλάχοι και αβάσιμες αποφάσεις (του Αχ. Λαζάρου)	30
ΚΥΠΡΟΣ	
Συνέντευξη με τον Στρατηγό κ. Γεώργιο Καρούσο (επιμ. Θ. Μπινιχάκη)	33
ΑΙΓΑΙΟ	
Η αποστρατιωτικοποίηση των νήσων του Αιγαίου (του Α. Κόρμαλη)	39
ΕΥΡΩΠΗ	
Νέο Ράιχ ή νέα πώση; Η Γερμανία στο δρόμο προς τον 21ο αιώνα (του Β. Στοϊλόπουλου)	45
ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ	
Εθνική στρατηγική. Ισοζύγιο ισχύος και πολιτικές ελιτ (του Γ. Βοσκόπουλου)	54
ΤΟΥΡΚΙΑ	
Η Ελλάδα με τα μάτια της τουρκικής τηλεόρασης (του Στ. Καρκαλέτσιου)	61
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
Θεσσαλονίκη. Πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης (της Αντ. Τρουμπούκη)	65
Ο Έλγιν και τα μάρμαρα του Παρθενώνα (του Δ. Νικολούλια)	69

ΒΙΒΛΙΑ

ΠΟΥ

ΧΑΡΑΖΟΥΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΕΝΔΡΙΝΟΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ
Έκδοσις Μαρτίου '98. Απάντησις στις νέες κατευθυνόμενες περιέργες θεωρίες που δημιουργούν τεράστιες ζημιές στον έλληνοισμό και γενικώτερα στην ορθοδοξία. Τό Έλληνικό Κράτος δέν άπαντά. Τό θέμα θάβεται άπό τά ΜΜΕ. Ό Ά. Δενδρινός άπαντά.
Σελ. 126 - Δεχ. 1.500

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΖΩΡΖΟΣ:
ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ
Έκδοσις '98. Τεχνικά στοιχεία της εποχής Μεγ. Άλεξάνδρου. Άπό όλες τις ύπάρχουσες πηγές (διβλία - πάπυροι - δοτράκα). Τό Στράτεμα - Ναυτικό - Μηχανικό - Διατάξεις στρατιωτών - Συμβάσεις έργου - Πολιτιστικά δρώμενα - Στρατιωτικές όνομασίες - Εφημερίδες κ.ά.
Σελ. 368 - Δεχ. 3.000

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ:
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ
Η έννοια του έθνους είναι πανάρχαια. Άνάλυσις των χαρακτηριστικών που άποτελούν τό Έθνος. Κληρονομικότης - Εξέλιξις - Επταταγή της φύσεως - Βιολογική κατάρρευσις - Φιλετική ψυχή - Ρατσισμός - Άντίποδας του ιμπεριαλισμού-οίκουμενισμού - Ό Έθνοσμός.
Σελ. 248 - Δεχ. 3.000

ΚΩΝ/ΝΟΥ ΧΑΣΑΠΗ:
ΤΑ ΟΡΦΙΚΑ
Τό κλασικό διβλίό που άποδεικνύει τό αυτόχρον και την συνέχεια του Έλληνικού Έθνους βάσει των Όρφικών Ύμνων. Άρχαιολογικές και άνθρωπολογικές άποδείξεις, κ.ά. Δεμένο.
Σελ. 446 - Δεχ. 6.500

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΕΝΔΡΙΝΟΣ:
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ
Έκδοσις Μαρτίου '98. Έλλάς=Ευρώπη ή Έλλάδα μόνη - Στην εποχή της πληροφορικής και της επικοινωνίας, οι παλαιές δομές συνθλίβονται. Η γεωπολιτική και γεωστρατηγική θέσις μας. Η ιστορική διαδρομή, ή ιδιοσυγγρασία μας μαζί με τό σχεδόν άτόριο γονιδίο τους κατευθυντήριο για την Έλλάδα του 21ου αιώνα. Θέσεις
Σελ. 80 - Δεχ. 2.000

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ:
ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΑΤΡΟΙ
Έκδοσις '98. Πολυτελής τόμος με βιογραφικά στοιχεία και τό συγγραφικό έργο 555 κορυφαίων αρχαίων ιατρών και φαρμακοποιών - Πίναξ Άσκληπείων - Νοσοκομείων - Ιατρικές Σχολές - Δεξικό Διατροφής - Διαίτης - Έγχρωμοι Χάρτες.
Σελ. 374 - Δεχ. 15.000

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΠΑΣΣΑ:
Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ
Τό διβλίό που άνέτρεψε τον τρόπο σκέψεως στην Έλλάδα. Η καταγωγή του όνόματος των Έλλήνων. Ό Μύθος των Ίνδοευρωπαίων. Πώς πρέπει να γραφή ή έλληνική και παγκόσμιος προϊστορία. Η διασπορά - Η ισχύς - Η δρσις των Άρχαίων Έλλήνων. Δεμένο.
Σελ. 368 - Δεχ. 6.000

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΠΑΣΣΑ:
ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
Άνάλυσις των πολιτικοκοινωνικών συστημάτων. Άπό την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα. Η κατάρρευσις του κομμουνισμού και του φιλελευθερισμού. Ό μεγάλος έχθρός και ό σκωτισμός, κ.ά. Δεμένο.
Σελ. 280 - Δεχ. 5.000

ΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 112
ΤΗΛ. 3630697 - 3614736

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Δύομιση χρόνια μετά την επισφαλή Συμφωνία του Ντέυτον για τη Βοσνία, τα «τύμπανα του πολέμου» δεν αποκλείεται να ηχήσουν εκ νέου στα Βαλκάνια, προκαλώντας όχι μόνο μια δυσμενέστερη **διεθνή περιθωριοποίηση** της περιοχής αλλά και τον **οριστικό ενταφιασμό όλων των προϋποθέσεων για μια μελλοντική διαβαλκανική συνεννόηση**. Αυτή τη φορά η αστάθεια εστιάζεται στο Κοσσυφοπέδιο, όπου τα ιστορικά και κυριαρχικά δικαιώματα των Σέρβων συναντούν την αμείλικτη σε βάρος τους πραγματικότητα : τη συντριπτική **δημογραφική υπεροχή** των Αλβανών και την κατάφωρη **καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους**.

Για δεκαετίες ο «γόρδιος γεσμός» του Κοσσυφοπεδίου αναδυόταν σποραδικά από το απωθημένο της Διεθνούς Κοινότητας, προκαλώντας σκεπτικισμό και ανησυχία ως προς τη δυνατότητα εξεύρεσης βιώσιμης λύσης. Σήμερα, τα ερωτήματα που τίθενται από την ανάδυση του Αλβανικού Ζητήματος σχετίζονται με **αστάθμητους παράγοντες που υποσκάπτουν όλο το βαλκανικό «σύστημα» ασφαλείας** : Θα συνεχιστεί η εθνική συρρίκνωση των Σέρβων, που άρχισε με την απώλεια της Κράινα και της Σλαβονίας; Θ' αντέξει το πολυεθνικό μωσαϊκό της ΠΓΔΜ την κλιμακούμενη ένταση ή θα αποσυντεθεί, προς όφελος της Βουλγαρίας και της Αλβανίας; Σηματοδοτεί η εξέγερση στο Κοσσυφοπέδιο τη βαλκανική επιστροφή της Τουρκίας, στο **παντουρκικό** πλαίσιο που προσδιόρισε ο Οζάλ αμέσως μετά το τέλος του Διπολισμού; Θα αποτελέσει μια ενδεχόμενη στρατιωτική επέμβαση των ΗΠΑ, πιθανόν υπό νατοϊκό μανδύα, την εδραίωση της **αμερικανικής ηγεμονίας στα Βαλκάνια** και τον τελικό εξοστρακισμό της Ρωσίας αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Η αποδυνάμωση της Σερβίας, μετά τη στρατιωτική της ήττα στην ενδογιουγκοσλαβική διένεξη, άνοιξε τους ασκούς του Αϊόλου για **νέες συνοριακές ρυθμίσεις** στη χερσόνησο του Αίμου. Περιθωριοποιημένο και οικονομικά εξασθενημένο το Βελιγράδι εμφανίζει σήμερα τα ίδια χαρακτηριστικά αποσύνθεσης με την πρώην Γιουγκοσλαβία, ενώ οι πρωτογενείς δυσκολίες των Σκοπίων να συγκροτήσουν σταθερό και λειτουργικό κράτος, αποδεικνύονται ανυπέρβλητες. Με αιχμή του δόρατος τις εθνικές μειονότητες, η έναρξη της πορείας των Αλβανών προς την εθνική τους ολοκλήρωση μοιάζει να είναι **αναπόφευκτη**. Οι αλλαγές σε επίπεδο κατανομής ισχύος στην περιοχή, που επήλθαν με τον τερματισμό του βοσνιακού πολέμου, είχαν σαν αποτέλεσμα το αίτημα για αυτονομία των Αλβανών Κοσσοβάρων να αντικατασταθεί πλέον με αυτό της **ανεξαρτησίας**, προσδίδοντας μια νέα, **απρόβλεπτη δυναμική στις εξελίξεις**, με κύρια χαρακτηριστικά τα συσσωρευμένα αταβιστικά μίσση, το φυλετικό φανατισμό, την απύθμενη καχυποψία και τους υποδαυλιζόμενους εθνικισμούς, που διαπλέκονται με τα συμφέροντα πολιτικών ηγετών και εντόπιων ανθρώπων του υποκόσμου, Αλβανών και Σέρβων.

Ενεργό συμμετοχή στην υπό εξέλιξη μεταβολή του γεωστρατηγικού περιβάλλοντος στο «μαλακό ευπογάζτριο της Ευρώπης» έχουν ασφαλώς και τρίτες, βαλκανικές και εξωβαλκανικές δυνάμεις, μερικές από τις οποίες προσφέρουν απροκάλυπτα κάλυψη στις αποσχιστικές ενέργειες των Αλβανών, εκβιάζουν ωμά το κεθεστώς του Μιλόσεβιτς με κάθε είδους κυρώσεις και επιβεβαιώνουν ακόμη μια φορά την υποκρισία τους αναφορικά με την επιλεκτική αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα. Η επίσημη διεθνοποίηση του πρόβληματος, οι ανταγωνισμοί και οι όποιες ετεροχρονισμένες ρυθμίσεις, που ενδεχομένως θα επιβάλλει σε πρώτη φάση η Ομάδα Επαφής στη Σερβία, είναι σίγουρο ότι θα **επιδεινώσουν** τα αποσταθεροποιητικά συμπτώματα ολοκλήρου του Βαλκανικού χώρου. Καθώς ο ένοπλος αλυτρωτισμός και η **«αργοπορημένη» εθνική ολοκλήρωση των Αλβανών έχει την αφετηρία της στο Κοσσυφοπέδιο**, η κρίση θα επανέρχεται ολοένα και εντονότερη, ιδιαίτερα τώρα που η αλβανική νεολαία στο Κοσσυφοπέδιο ριζοσπαστικοποιείται ραγδαία και δείχνει να μην ελέγχεται πλέον από τους μετριοπαθείς ηγέτες της, που ακολουθούν υποτακτικά τις επιταγές της Ουάσιγκτον.

Αν και οι μέχρι τώρα εξελίξεις δε φαίνεται να επηρεάζουν άμεσα την Ελλάδα, είναι σαφές ότι μια **ενδεχόμενη επιδείνωση της κρίσης** θα είχε σοβαρές επιπτώσεις και για αυτήν. Ηδη, η **κοινή δήλωση** πέντε χωρών της περιοχής, μεταξύ των οποίων και της Ελλάδας, για δικαίωμα αυτονομίας των μειονοτήτων, θέτει αφενός **θέμα για τη Θράκη** - πολύ περισσότερο που κανείς πλέον δεν αναφέρεται στη Βόρειο Ηπειρο, όπου ο εγκαταλελειμμένος ελληνισμός φαίνεται να **πνέει τα λοίσθια**, με ενοχή της αδιάφορης ελληνικής κυβέρνησης - και αφετέρου επισημοποιεί την άποψη της Τουρκίας για «Κούρδους τρομοκράτες», που την αποδέχεται πλέον και η Ελλάδα! Ενδεικτικό της σοβαρότητας της κατάστασης είναι και το γεγονός ότι η Τουρκία, εκμεταλλευόμενη τη νέα κρίση, επιδιώκει να ηγηθεί βαλκανικής ειρηνευτικής δύναμης, κερδίζοντας

τον μέχρι τώρα αγώνα δρόμου με την Ελλάδα, τουλάχιστον σε επίπεδο εντυπώσεων.

Ολως περιέργως, μαζί με την έκρυθμη κατάσταση στο Κοσσυφοπέδιο επανήλθαν στην επικαιρότητα και τα παραδοσιακά **ανθελληνικά παραληρήματα** στη ΠΓΔΜ. Πιστός στα «μακεδονικά του οράματα» και απτόητος από τους σοβαρούς κινδύνους διαμελισμού του κράτους του, ο Γκλιγκόρφ σε δηλώσεις του κατηγορεί και πάλι την Ελλάδα για βίαιη «αποεθνοποίηση των Μακεδόνων» κι ούτε κρύβει τις ελπίδες του για την πολιτιστική και οικονομική ένωση των δικών του «Μακεδόνων» με τις «μακεδονικές μειονότητες» σε Ελλάδα και Βουλγαρία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Φαίνεται πως σε αντίθεση με την ελληνική πολιτική ελίτ, οι ηγέτες των Σκοπίων αξιολογούν σωστά το ενδεχόμενο μιας γερμανοκρατούμενης «Ευρώπης των Περιφερειών», διαβλέποντας ότι ο διαχρονικός εθνικός τους στόχος σε μια τέτοια Ευρώπη έχει περισσότερες ελπίδες πραγμάτωσης απ' ό,τι με τη βία. Δηλώσεις, που η ελληνική κυβέρνηση τις εντάσσει, ασφαλώς, στα «επουσιώδη» παραλειπόμενα της βαλκανικής κρίσης και, ως εκ τούτου, μη ικανές να προκαλέσουν την παραμικρή αντίδρασή της. Ποιά αντίδραση να αναμένει κανείς, όμως, όταν είναι πλέον πασιφανές ότι οι κυβερνώντες ετοιμάζουν μεθοδικά την «τελική λύση» του ονόματος Μακεδονία; Ακόμη λιγότερο, ασφαλώς, ενοχλούνται από τέτοιες απόψεις οι γνωστοί γραικύλοι, οι οποίοι απεγνωσμένα επιδιώκουν την αποεθνοποίηση και την ιστορική λήθη του ελληνικού λαού, μη διστάζοντας να λοιδορούν και να κατασκευοφαντούν όσους διαφωνούν μαζί τους και επιμένουν να αποκαλύπτουν το εθνικιστικό και αλυτρωτικό προσωπείο των Σκοπίων.

Στη σκιά της νέας βαλκανικής κρίσης βρέθηκε, όμως, και η περιβόητη ευρωπαϊκή προοπτική της Κύπρου. Για μια ακόμη φορά έγινε σαφές ότι μετά τη νέα «γενναιόδωρη» υποχώρηση του Κληρίδη και παρά τις θριαμβολογίες των πάσης φύσεως «εκσυγχρονιστών» για την έναρξη της ενταξιακής διαπραγμάτευσης, τίποτα δεν εγγυάται και την επιτυχή της κατάληξη. Πολύ περισσότερο που οι Ευρωπαίοι εταίροι διευκρινίζουν με απίστευτη ειλικρίνεια πως άλλο ενταξιακός διάλογος και άλλο ένταξη, υπογραμμίζοντας ότι **δεν επιθυμούν μια διχοτομημένη Κύπρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση**. Και αυτό λέγεται, την ώρα που η Τουρκία, θέτοντας ανυπέβλητα εμπόδια στην ενταξιακή πορεία της Κύπρου, αποδεικνύει για πολλοστή φορά την **κατάσταση ομηρίας** στην οποία έχει περιέλθει η Μεγαλόνησος. Κρατώντας και πάλι ίσες αποστάσεις οι «σύμμαχοι και εταίροι», προσπερνούν κυνικότατα τη συνεχιζόμενη ενίσχυση των τουρκικών δυνάμεων κατοχής και τις απειλές για στρατιωτική επίθεση σε ένα κυρίαρχο κράτος και **θέτουν εμπόδια στο δικαίωμά του στην άμυνα** και στην προσπάθεια εξισορρόπησης της τουρκικής υπεροπλίας, αδιαφορώντας για την αγωνία επιβίωσης ενός απειλούμενου λαού.

Γίνονται, όμως, όλα αυτά, επειδή θέλουν μόνο να στηρίξουν την Τουρκία, που ταλανίζεται από αντιφάσεις και διάλυση του κοινωνικού της ιστού ή μήπως γιατί με τους πυραύλους θίγεται για πρώτη φορά η τουρκική ηγεμονία στην Ανατολική Μεσόγειο; Είναι πασιφανές πλέον ότι **το «κυπριακό παιχνίδι» ξεπερνά τα στενά όρια εισβολής και κατοχής**. Στη χαώδη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η ευρύτερη περιοχή των πετρελαίων στη Μέση Ανατολή και την Κασπία, η Κύπρος αποκτά **επαυξημένο γεωστρατηγικό ενδιαφέρον**. Το ενδεχόμενο της εγκατάστασης ρωσικών αμυντικών συστημάτων στο κυπριακό έδαφος επηρεάζει άμεσα τους **πετρελαϊκούς σχεδιασμούς** των νεοϊμπεριαλιστικών κρατών της Δύσης και επαναφέρει ξανά τους Ρώσους απέναντι από το τουρκικό λιμάνι Τσεϊχάν, όπου πιθανότατα θα καταλήξει ο πετρελαιοαγωγός του Καυκάσου.

Οι ποικιλοτρόπως εκφρασθείσες «ανησυχίες» των Δυτικών για την εγκατάσταση των αμυντικών πυραύλων S-300 στην Κύπρο, φαίνεται, όμως, πως θα πετύχουν το στόχο τους. Ηδη, η Ελλάδα **δεν αποκλείει**, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, την ακύρωση της στρατιωτικής σύμβασης με τους Ρώσους και ακολουθώντας τη γνωστή τακτική της δεν αποκλείεται να το προβάλει στην ελληνική κοινή γνώμη και πάλι σαν ένα νέο θρίαμβο της εξωτερικής της πολιτικής. Χρησιμοποιώντας τα γνωστά όπλα της εξουσίας : επιθετική προπαγάνδα, μισόλογα, ψεύδη, υπεκφυγές και παραπληροφόρηση το πιθανότερο είναι να αποπροσανατολίσουν ξανά τον ελληνικό λαό, ένα μεγάλο μέρος του οποίου δοκιμάζεται ήδη από τα αντικοινωνικά και αντιλαϊκά μέτρα της κυβέρνησης και το φετίχ της παγκοσμιοποίησης.

Μήπως, όμως, δεν κινδυνεύουμε να πιστέψουμε σε λίγο ότι η πρόσφατη υποτίμηση του εθνικού μείσοδηματος «θα κάνει ευτυχέστερο ολόκληρο τον ελληνικό λαό», ο οποίος, αφού επί χρόνια πλήρωσε ακριβά την τεχνητά υπερτιμημένη «σκληρή δραχμή», καλείται τώρα να υποστεί νέες θυσίες, χωρίς να υπάρχει η παραμικρή δέσμευση των εταίρων ότι εξασφαλίζεται και η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ; Και μάλιστα για μια **ΟΝΕ-αυτοσκοπό**, για χάρη της οποίας θα υπάρξουν νέες υποχωρήσεις από το Αιγαίο και τη Θράκη ως την Κύπρο και το Μακεδονικό.

Τά εθνικά θέματα σέ επίπεδο άρχηγών

Στις 26 Φεβρουαρίου διεξήχθη στην Βουλή πρό ημερησίας διατάξεως συζήτηση για τά εθνικά μας θέματα σέ επίπεδο πολιτικών άρχηγών μετά από εισήγηση τής άρχηγού του Κ.Κ.Ε., κας Παπαρήγα. Άναλογιζόμενοι πόσο κρίσιμη εΐναι ή κατάσταση στά εθνικά μας θέματα, ιδιαίτέρως δέ στά έλληνοτουρκικά, όπου ή στιγμή τής κορύφωσης πλησιάζει, θά περίμενε κανείς νά διεξαχθεΐ στή βουλή μιά σοβαρή συζήτηση, πού θά μπορούσε ίσως νά διαφωτίσει τόν έλληνικό λαό διά τά τεκταινόμενα, και για τίς θέσεις πού έκφράζουν τά κόμματα τής αντιπολίτευσης. Θά εύχόταν δέ κανείς νά επιτυγχάνετο και τυχόν προσέγγιση τών πολιτικών κομμάτων για άποφάσεις πού θά πρέπει νά ληφθοϋν από κοινού για τό καλό τής χώρας.

Δυστυχώς, στή βουλή, ή γύμνια τής έξωτερικής μας πολιτικής, αλλά καθώς επίσης και ή άδράνεια, ή άδιαφορία, και ή άβάσταχτη έλαφρότητα τών περισσοτέρων βουλευτών μας φανερώθηκε σέ όλο τής τό μεγαλειό. Ο πρωθυπουργός τής χώρας έπανελάβε τά τετριμμένα, περί βήμα πρós βήμα προσέγγισης τών έλληνοτουρκικών διαφορών, δηλαδή τών τουρκικών διεκδικήσεων, εφαρμόζοντας στήν πράξη, βέβαια, τό αντίθετο, μέ τό νά ακολουθεΐ τήν προσφιλή του έκσυγχρονιστική και οικουμενιστική πολιτική, του κατευνασμού, τής ύποχωρήσεως και άπεμπολήσεως τών κυριαρχικών μας δικαιωμάτων στο Αΐγαίο και όχι μόνο. Οί πολιτικοί άρχηγοί τών κομμάτων τής αντιπολίτευσης επανελάβαν τήν άύστηρή τους κριτική πρós τήν κυβέρνηση θεωρώντας τήν ακόμα και επικίνδυνη για τόν τόπο. Η «συζήτηση» κορυφώθηκε, όταν ο ύπουργός τών έξωτερικών παρουσία εΐκοσι περίπου βουλευτών!!! εΐπε τό άνεπανάληπτο, «λυπούμαι, πού συμμετείχα σέ μιά συζήτηση τόσο χαμηλού επιπέδου», άποφεύγοντας, βεβαίως, νά απαντήσει επί τής ούσίας στήν κριτική τών άρχηγών τών κομμάτων τής αντιπολίτευσης.

Μέ τό πέρας τής συζήτησης μιά πικρή γεύση εΐχε μείνει στο στόμα μας και μιά άπέραντη απογοήτευση αλλά και άνησυχία. Πέρα από τά κούφια χιλιοειπωμένα αλλά και ψεύτικα λόγια, δέν άκούσαμε εκείνες τίς νηφάλιες έλληνικές φωνές πού περιμέναμε νά προτείνουν συγκεκριμένες προτάσεις για τήν αντιμετώπιση τών άπειλών. Άντ' αυτού ο έλληνικός λαός για μιά άκόμη φορά έγινε μάρτυρας τής αναληθσίας και του ξεπεσμού του

πολιτικού μας κόσμου, πού άδιάφορος, και χορτασμένος, παρακολουθεΐ μέ άνία τό ξεπούλημα τής χώρας στά συμφέροντα τών ξένων δυνάμεων. Ο έλληνικός λαός καταλαμβάνεται από άνησυχία, όταν άντιλαμβάνεται τόν πολιτικό κόσμο τής χώρας νά παρουσιάζεται και διχασμένος, για τήν έξυπηρέτηση τών διαφορών, βέβαια, γνωστών κομματικών σκοπιμοτήτων, τή στιγμή πού οί βάρβαροι άπέναντι, όπως προειδοποιούσε και ο πάντα διαχρονικός Άριστοφάνης στο έργο του «Λυσιστράτη», περιμένουν νά τούς δοθεΐ ή κατάλληλη εύκαιρία για νά εισβάλουν.

Δ.Ψ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Τό Συντονιστικό Κέντρο Έλληνισμού οργανώνει μεγάλη συνεστίαση τών μελών και φίλων του στο κρουαζιερόπλοιο «ΟΛΥΜΠΙΑ Ι», τήν 8η Μαΐου 1998 ήμέρα Παρασκευή και ώρα 8:30 μ.μ. Κατά τή διάρκεια τής συνεστίασεως θά παρουσιαστει από τόν άντ/γο έ.ά. κ. Φώτη Μεταλληνό τό βιβλίο του συγγραφέα Μενελάου Παγουλάτου «ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑΣ», ενω προβλέπεται πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα, μέ τή συμμετοχή καλλιτεχνών πού προσφέρθησαν άφιλοκερδώς νά στηριξουν τίς εθνικές προσπάθειες του Συντονιστικού Κέντρου Έλληνισμού.

Θά τραγουδήσουν οί: Καΐτη Χωματά, Μιχάλης Βιολάρης, Τάκης Κωνσταντακόπουλος, καθώς και άλλοι καλλιτέχνες μέ τή συνοδεία πενταμελοϋς όρχήστρας.

Μαζί μέ τά φαγητά προσφέρονται και τά ποτά, άναψυκτικά ή οίνοπνευματώδη.

Παρακαλοϋνται όσοι θέλουν νά βοηθήσουν τό έργο του Συντονιστικού Κέντρου Έλληνισμού, νά προμηθευτοϋν τίς προσκλήσεις τους μέ τηλεφωνική επικοινωνία στα παρακάτω τηλέφωνα:

1. 9218-580 Σ.Κ.Ε.
2. 9595-833 κος Άτζέμογλου.
3. 6912-659 κα Καραγιωργα.
4. 8820-108 κα Κέντρου.
5. 9230-885 κα Λαδοπούλου.
6. 7773-442 κος Παπαθεοδώρου.
7. 3646-140 κα Παπαχριστοπούλου.
8. 2832-825 κος Πασβάντης και
9. 9334-397 κα Σταματιάδου.

Ο Πάγκαλος και οι S-300

Αυτό που όσοι έχουν γνώση περί Κύπρου φοβούνται, φαίνεται πως πάει να γίνει πικρή πραγματικότητα. Δεν εξηγείται διαφορετικά η περίεργη, αν όχι ύποπτη, πρόταση Πάγκαλου στη Νέα Υόρκη, περί ακύρωσης της άφιξης και εγκατάστασης των συστοιχιών S-300 στο νησί, με αντάλλαγμα την παροχή εγγυήσεων από ... το ΝΑΤΟ (δηλαδή τους Αμερικανούς).

Αν η Κυβέρνηση αναζητά «άλλοθι», για να ματαιώσει την αγορά, ας το δηλώσει ευθαρσώς. Αυτό που καθίσταται, όμως, αναντίρρητο, είναι ότι την Ιστορία δεν τη σέβεται, αφού προσποιείται πως δεν τη γνωρίζει. Ειδάλλως, αν οι φωστήρες της διπλωματίας μας, γυρίσουν 24 χρόνια πίσω, θα θυμηθούν ανάλογες «εγγυήσεις» κάποιων Σίσκο, Κίσιγκερ κ.τ.λ., προς κάποιον Ιωαννίδη. Όταν τον διαβεβαίωναν ότι οι Τούρκοι «κάνουν ασκήσεις», ενώ όλα ήταν προκαθορισμένα.

Την ίδια εγκληματική αφέλεια επιδεικνύουν και τώρα. Σ' αυτούς που οπλίζουν τον Αττίλα, σ' αυτούς που ρίχνουν νερό στο μύλο του τουρκικού επεκτατισμού. Σ' αυτούς που προέβησαν (προ ολίγων εβδομάδων) σε «αυστηρές συστάσεις» προς τον πρέσβη της Κύπρου στις Η.Π.Α. να ακυρωθεί η παραγγελία των πυραύλων. Σε παρατήρηση του κυπρίου αξιωματούχου προς άσκηση πιέσεων και προς την άλλη πλευρά, ο αμερικανός υφυπουργός άμυνας απάντησε πως «... η Τουρκία δεν είναι η 53η πολιτεία των Η.Π.Α., για να της ασκήσουμε πιέσεις».

Θα ήταν πολύ, αν ζητούσαμε από τους αρμοδίους του ελλαδικού ή/και του κυπριακού ΥΠ.ΕΞ. να εξηγήσουν στον κύριο αυτό ότι και εμείς δεν είμαστε η 54η;

Στ. Κ.

Επετειακά 1η Απριλίου 1955

Σαράντα τρία χρόνια μετά την έναρξη του εθνικοαπελευθερωτικού, αντιαποικιακού αγώνα στην Κύπρο, ο αγώνας του ελληνισμού στη Μεγαλόνησο συνεχίζεται.

Ο αγώνας του 1955-1959 της ΕΟΚΑ στην Κύπρο είναι η τελευταία καταγεγραμμένη πράξη δόξας και υπερηφάνειας στις σελίδες της ελληνικής ιστορίας.

Μετά το Ενωτικό Δημοψήφισμα του 1950 στην Κύπρο και τις μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο επικρατούσες διεθνείς πολιτικές συγκυρίες και το πνεύμα ελευθερίας των υπό αποικιακό ζυγό ευρισκόμενων λαών, ο ξεσηκω-

Οι αγωνιστές στην πρώτη παρέλαση μετά την «αποχώρηση» των Άγγλων

μός των Ελλήνων της Κύπρου ήταν αναμενόμενος.

Παρά τον ηρωικό αγώνα, τις θυσίες των παλληκαριών της ΕΟΚΑ και ολόκληρου του λαού της Κύπρου, η κατάληξη στις συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου ήταν τραγική. Ο αγώνας της ΕΟΚΑ για αυτοδιάθεση-ένωση όχι μόνο δε δικαιώθηκε, αλλά η Κύπρος οδηγήθηκε σε μία κολοβή ανεξαρτησία, να κυβερνάται από ένα δοτό σύνταγμα, οι άγγλοι αποικιοκράτες να παραμένουν με βάσεις και προνόμια στο νησί και η Τουρκία να δημιουργεί το πολυπόθητο γι' αυτήν προγεφύρωμα με τη συνθήκη εγγύησης και την εγκαθίδρυση στρατιωτικού αποσπάσματος.

Σαράντα τρία χρόνια μετά την εποποιία της ΕΟΚΑ, τα πράγματα είναι τραγικά με μία Κύπρο που, αντί να απαιτεί αυτοδιάθεση-ένωση, εκλιπαρεί για μία μορφή ομοσπονδίας με τα απομεινάρια των τούρκων κατακτητών στην Κύπρο.

Δυστυχώς, παρά τον ηρωικό αγώνα του 1955-1959 στην Κύπρο, παραμένει ο νεοαποικισμός, και το κατεστημένο που οι Άγγλοι εγκατέστησαν και συντήρησαν κυριαρχεί στις δομές του κυπριακού κράτους με τον ανάλογο επηρεασμό της κοινωνίας. Και αυτό ήταν επόμενο, αφού μία επαναστατική πράξη, όπως ο ξεσηκωμός της ΕΟΚΑ, δεν κατέληξε, όπως θα ήταν φυσικό, σε μία επαναστατική κυβέρνηση, σε δημοψήφισμα για αυτοδιάθεση ή εκλογές για ελεύθερο σύνταγμα, σε ανατροπή του κρατικού κατεστημένου των αποικιοκρατών και την προσαγωγή των δοσιλόγων σε δίκες με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας.

Μοναδικές ακτίνες φωτός για το λύτρωμα της μαρτυρικής Κύπρου είναι τα - ας ελπίσουμε - κατά την τελευταία πενταετία σωστά βήματα πολιτικής. Παντοτινή, όμως, ελπίδα και ήλιος με φως ατελεύτητο είναι η έμπνευση των νέων και όλων των Ελλήνων από το μεγαλείο του αγώνα της ΕΟΚΑ και τη θυσία των παλικαριών της.

Γ.Σ.

«Μάνα Έλλάδα»

Η άψυχολόγητη πολιτική που ακολουθούν οι έλλαδικές κυβερνήσεις, όλα αυτά τα χρόνια στο Βορειοηπειρωτικό συνεχίζεται άταλάντευτη όχι μόνο στο έθνικό θέμα αλλά και σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

Όπως προκύπτει από τα παρατιθέμενα έγγραφα, ο Γεώργιος Παπάς υπηρέτησε ως υπάλληλος του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων επί 28 χρόνια, δάσκαλος σε σχολεία της ελληνικής εθνικής μειονότητας στην περιοχή της Βορείου Ηπείρου.

Τό 1946 συνελήφθη από το καθεστώς του Χότζα, γιατί ήταν Έλληνας, και καταδικάστηκε σε ισόβια δεσμά. Κλείστηκε στις φυλακές για τριάντα συνεχόμενα χρόνια, χωρίς κανείς από τους «προϊσταμένους» του να ενδιαφερθή, όπου και απέβωσε τό 1976.

Τά παιδιά του Γεωργίου Παπά ζήτησαν τό 1992 και πήραν τίς βεβαιώσεις από τό Υ.Π.Ε.Π.Θ. ότι πράγματι ο πατέρας τους ήταν δάσκαλος του ελληνικού δημοσίου. Αποταθήκανε στό Ταμείο Συντάξεων Δημοσίου για νά εισπράξουν αναδρομικά τή σύνταξη του πατέρα τους. Έκει, ό υπάλληλος τους ρώτησε: «Και πού ήταν τόσα χρόνια;»

«Μά στή φυλακή, καταδικασμένος ισόβια, όπου και απέθανε τό 1976.»

Η απάντηση ήτανε τοίς μετρητοίς:

«... δέ μάς ενδιαφέρει, άς έβρισκε ένα τρόπο νά έρθη! Χρήματα σε έσας δέ δίνουμε!!».

Άλλη μία περίπτωση δημοσιοϋπαλληλικής μικροψυχίας, συνταυτισμένη μέ τήν μιζέρια του έλλαδικού κράτους. Σε κάθε περίπτωση, ή δικαιοσύνη θά αποδώσει τό όρθό και ό ανακόλουθος και άσυνάρτητος κρατικός μηχανισμός θά διατηρήσει τή φήμη του.

Θ. Μ.

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΘ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Εκπ/σης Έλλησ. Εξωτερικού ΤΜΗΜΑ Β' Διοικητικού Μητροπόλεως 18 101 85 ΑΘΗΝΑ Πληροφορίες Δ. Γαρυνη5 Τηλέφωνο: 32.48.338		Νο διατηρηθεί μέχρι:..... Βαθμός Ασφαλείας Αθήνα.....14.....10.....1992 Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτεραιότητας 9.821.15/Π288/Ζ1/5243
ΠΡΟΣ Αριθμ. Μητρώου: 936 Αριθμ. Φακέλου: 038/10		
Θ Ε Μ Α : Π Ι Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Τ Ι Κ Ο		
Πιστοποιείται ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τηρούνται στην Υπηρεσία μας (Α.Μ. 936) ο κ. Παπάς Γεώργιος του Αναστασίου πτυχιούχος Αστικής Σχολής Ανω Λεσινύτσης υπηρέτησε ως εκπαιδευτικός κατά κύριο επάγγελμα στα παρακάτω Ελληνικά Κοινωνικά Σχολεία Αλβανίας και κατά το χρονικό διάστημα που αναγράφεται στο καθένα ως ακολούθως: Από 1/9/1910 μέχρι 31/8/1915 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Βραϊλάτων Από 1/9/1915 μέχρι 31/8/1916 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Σαρακάντων Από 1/9/1916 μέχρι 31/8/1919 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Λούκουβου. Από 1/9/1919 μέχρι 31/8/1925 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Ανω Λεσινύτσης. Από 1/9/1925 μέχρι 31/8/1936 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Θεολόγου. Από 1/9/1936 μέχρι 3/8/1938 Δημοτικό Σχολείο Κοινότητας Γράβας. Για την υπηρεσία αυτή ο παραπάνω εκπαιδευτικός δεν έχει πάρει σύνταξη, αποζημίωση ή άλλο βοήθημα αντί σύνταξης. Το πιστοποιητικό αυτό χορηγείται ύστερα από αίτηση ενδυσφερόμενων για νόμιμη χρήση.		

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΘ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ε.Ε.Ε. ΤΜΗΜΑ Β' Μητροπόλεως 18 101 85 ΑΘΗΝΑ Πληροφορίες Σ. Ξαρχάκου Τηλέφωνο: 3226 712		Νο διατηρηθεί μέχρι:..... Βαθμός Ασφαλείας Αθήνα.....23.....10.....1992 Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτεραιότητας 9.821.16/Π 320/Ζ1/ 6622
ΠΡΟΣ		
Θ Ε Μ Α : Κατάταξη εκπαιδευτικού Παπά Γεωργίου.		
Α Π Ο Φ Α Σ Η		
Έχοντας υπόψη: α) Τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν.1824/88(ΦΕΚ 296/88) και των άρθρων 3,4 και 16 του Ν. 1505 /84(ΦΕΚ 194/Α') όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν με το Ν. 1810/88 (ΦΕΚ 223 Α'). β) Το τηρούμενο από την υπηρεσία μας Αρχείο, από το οποίο προκύπτει ότι ο κ. Παπάς Γεώργιος, εκπαιδευτικός, πτυχιούχος της Αστικής Σχολής Ανω Λεσινύτσης, έχει υπηρετήσει σαν εκπαιδευτικός στα Κοινωνικά Σχολεία της Αλβανίας από 1.9.1910 μέχρι 3.8.1938,		
αποφασίζουμε		
Κατατάσσουμε τον Παπά Γεώργιο, εκπαιδευτικό, κλάδου ΠΕ δασκάλων στην κατηγορία ΠΕ Ο του μισθολογίου και σε Μ.Κ. 9 επειδή έχει συμπληρώσει περισσότερα από 26 χρόνια δημόσιας υπηρεσίας και συγκεκριμένα 27 χρόνια 11 μήνες και 2 ημέρες.		

“Των Ελλήνων οι κοινότητες φτιάχνουν άλλους γαλαξίες”

Η είδηση, παρά την ύψιστη εθνική της σημασία, πέρασε στα παραλειπόμενα των εφημερίδων και δεν προκάλεσε το ενδιαφέρον ούτε καν των ειδικών σε θέματα εκπαίδευσης. Η ελληνική πολιτεία, αφού για χρόνια αντιμετώπιζε την ελληνόγλωσση εκπαίδευση των ελληνοπαίδων του εξωτερικού, αν όχι εχθρικά, τουλάχιστον με την ίδια προχειρότητα και επιδερμικότητα, που χαρακτηρίζουν σε γενικές γραμμές την όλη λειτουργία της, βρήκε ευκαιρία, εν μέσω υποτίμησης, ΟΝΕ και λιτότητας, να την καταργήσει, αρχής γενομένης από τη Γερμανία. Και αυτό, παρότι άπαντες στο Υπουργείο Παιδείας γνωρίζουν ότι οι έλληνες γονείς της διασποράς, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, επιθυμούν την ύπαρξη των «αμιγών» ελληνικών σχολείων. Με την απόφαση αυτή προστέθηκε στην αλυσίδα των απαράδεκτων ενεργειών της σημερινής κυβέρνησης, άλλος ένας κρίκος, καθώς χιλιάδες ελληνόπουλα του εξωτερικού θα οδηγηθούν στην αποξένωση ή και σε ρήξη με τις οικογένειές τους, και θα αποστασιοποιηθούν από την πατρίδα τους, καθώς θα βρεθούν ανυπεράσπιστα στην πολιτική αφομοίωσης των χωρών που υποδέχονται μετανάστες.

Με συνειδήσεις καθηλωμένες στη λογική «αποφασίζουμε και διατάσσουμε», καταγέλαστα «επιχειρήματα» και ψευτοεπιστημονικές αναλύσεις, οι καρεκλοκένταυροι «ειδήμονες» του Υπουργείου Παιδείας, που ουδέποτε ένιωσαν από κοντά το πάθος των Ελλήνων της Διασποράς για ελληνική παιδεία ή τις προσδοκίες τους για πανεπιστημιακή εκπαίδευση των παιδιών τους, ουσιαστικά αποδέχονται αυτό που επιδιώκουν οι ισχυροί της Ευρώπης: την επιβολή της γλώσσας και του πολιτισμού τους. Η λειτουργική ενσωμάτωση των ελλήνων μεταναστών και η δημιουργία ισχυρών εθνικών λόμπι στις χώρες υποδοχής μεταναστών, που επικαλούνται ότι θα επιφέρει η κατάργηση των «αμιγών» ελληνικών σχολείων και η αφομοίωσή τους στα κανονικά σχολεία των χωρών αυτών, δείχνει, αν μη τι άλλο, τη γνωστική τους ανεπάρκεια όσον αφορά στην εκπαίδευση σε κράτη με ισχυρή οικονομία, εδραιωμένη εθνική συνείδηση και ανθεκτικό κοινωνικό ιστό. Σε κράτη, δηλαδή, όπου η παιδεία σχετίζεται άμεσα με την οικονομία και κατ' επέκταση με την πολιτική.

Δεν είναι, όμως, μόνο η κοινωνικοποίηση και ο φρονιματισμός των ελληνοπαίδων της διασποράς που πλήττεται. Αποφασίζοντας ουσιαστικά τη σταδιακή

αφομοίωση των ελληνόπουλων και την είσοδό τους σε «επιλεκτικά» εκπαιδευτικά συστήματα, όπως είναι για παράδειγμα το γερμανικό, τα οποία αποσκοπούν στην αναπαραγωγή των καπιταλιστικών κοινωνικών και παραγωγικών σχέσεων, τα οδηγούν στην κατώτερη εκπαιδευτική βαθμίδα και από εκεί στο εργοστάσιο ή και στην ανεργία.

Είναι γνωστό ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις ουδέποτε προσπάθησαν να αναβαθμίσουν και να ενισχύσουν τα ελληνικά σχολεία του εξωτερικού με αναλυτικά προγράμματα βασισμένα στο δίγλωσσο-διπολιτισμικό ή και πολυπολιτισμικό περιβάλλον των ελληνοπαίδων, να προχωρήσουν, δηλαδή, στις αναγκαίες προσαρμογές στις κοινωνικοπολιτικές και εκπαιδευτικές ιδιαιτερότητες των χωρών υποδοχής. Η αποκλειστική επιμονή στα μορφωτικά περιεχόμενα που έχουν καθιερωθεί στην Ελλάδα και η διαχρονική αμέλεια εκπόνησης νόμου-πλαίσιου για τα «αμιγή» σχολεία σε συνδυασμό με την έλλειψη σύγχρονης υποδομής σε διδακτικό υλικό και ειδικά εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό, δεν οδήγησαν στην πολυπόθητη από τους έλληνες γονείς αναβάθμιση των σχολείων αυτών. Πώς να υπάρξει, βέβαια, αναβάθμιση και ειδικό διδακτικό προσωπικό όταν, για παράδειγμα, το κριτήριο επιλογής των εκπαιδευτικών για τα σχολεία αυτά ήταν η κομματική τους ένταξη και όταν οι προτεραιότητες των περισσότερων από αυτούς εξαντλούνταν στην αύξηση της οικοσκευής τους ή και στην απόκτηση κάποιου μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών;

Παρότι τα «αμιγή» σχολεία, εκ πρώτης όψεως, δεν εξασφάλιζαν την απαιτούμενη ανταγωνιστική ικανότητα σε σχέση με τα σχολεία των χωρών υποδοχής, εντούτοις, εκτός του ότι έχουν αποφοιτήσει από αυτά χιλιάδες σημερινοί επιστήμονες, σαν θεσμός κατάφεραν να ενσταλάζει τα περιεχόμενα της πολιτισμικής και εθνικής συνείδησης των ελληνοπαίδων της διασποράς. Μήπως ήταν άραγε αυτό που ενοχλούσε όλα αυτά τα χρόνια της αδιαφορίας; Μήπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση που επιβάλλει την κατάργηση των αμιγών σχολείων; Όμως, παρά τις όποιες αποφάσεις, τις δευσεμύσεις ή και τις σκοπιμότητες της παρούσας κυβέρνησης, ένα είναι βέβαιο: ελληνικά σχολεία θα υπάρχουν και στο μέλλον εκτός Ελλάδας, όπως υπήρχαν άλλωστε, πριν ακόμη να υπάρξει το μίζερο ελληνικό κράτος. Πιθανότατα, χωρίς την όποια ανάμειξη της ελληνικής πολιτείας να υπάρξει επιτέλους και η πολυπόθητη αναβάθμιση. «Των Ελλήνων οι Κοινότητες φτιάχνουν άλλους γαλαξίες».

Βασίλης Στοϊλόπουλος

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ

Μια κρίση που δημιουργήθηκε από εξωγενείς παράγοντες

Για μια ακόμη φορά μέσα στην τελευταία δεκαετία, η κρίση στα Βαλκάνια κορυφώνεται, με επίκεντρο, αυτή τη φορά, το Κοσσυφοπέδιο, το οποίο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως το κύριο μέσο πίεσης των δυνάμεων εκείνων οι οποίες επιδιώκουν να καταστήσουν αδιαμφισβήτητη την επικυριαρχία τους στη σημαντική, από πολλές απόψεις, αυτή περιοχή.

Είναι γεγονός ότι οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου αποτελούν μια μειονότητα, η οποία, μάλιστα, στην περιοχή που διαβίει συνθέτει τη συντριπτική πλειονότητα του πληθυσμού, με ομοιογενή χαρακτήρα και έκφραση. Τούτη δεν αποτελεί την αιτία της κρίσης, αλλά τούτη προήλθε ως αποτέλεσμα της πολιτικής των συμφερόντων των δυνάμεων εκείνων που είχαν και έχουν το επάνω χέρι στα παγκόσμια πράγματα, οι οποίες δυνάμεις, εκ του πονηρού ενεργούσες, διαμόρφωσαν τον παγκόσμιο χάρτη, όχι με γνώμονα την ειρήνη, αλλά επί τη βάση του δόγματος «διαίρει και βασίλευε».

Και σήμερα, λοιπόν, με την παρούσα κορύφωση της κρίσης, ουδείς ενδιαφέρεται, πραγματικά, για τα όσα δεινά, ενδεχομένως, θα υποστούν οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου, εάν η κρίση μετατραπεί σε σύγκρουση, αλλά εκείνο που τους καίει είναι η διατήρηση των λεπτών ισορροπιών, που τους επιτρέπει τον απρόσκοπτο έλεγχο στην περιοχή. Γιατί είναι φανερό, εκ των πραγμάτων, με τα όσα συμβαίνουν στη γειτονική μας Τουρκία, εδώ και πάνω από μια δεκαετία, ότι ουδείς δίνει σημασία σε μια εξεγερμένη εθνότητα που, μάλιστα, υπερβαίνει τα 15 εκατομ., ως είναι οι Κούρδοι, και τους οποίους προκλητικά σφαγιάζει το στρατοκρατικό καθεστώς της Άγκυρας. Ή μήπως τούτοι δεν έχουν δικαιώματα; Αλλά, βλέπετε, ότι τα «ανθρώπινα δικαιώματα» αποτελούν την ύψιστη υποκρισία, για τα οποία οι πάντες κόπτονται, μα, όμως, ταυτόχρονα και αδιαφορούν για την παραβίασή τους, που συμβαίνει με συχνότητα τέτοια σε όλο τον πλανήτη, που υπερβαίνει και αυτήν της εναλλαγής της ημέρας με τη νύκτα.

Απειλεί, λοιπόν, η πλανητάρχης δύναμη τον Μιλόσεβιτς να τον συντρίψει εξαιτίας της συμπεριφοράς του έναντι των δύομοιρων Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου, χρησιμοποιώντας την υπερσύγχρονη δύναμη που εν τέλει δεν κατάφερε να χρησιμοποιήσει εναντίον του Σαντάμ στο Ιράκ.

Αλλά θα ήταν πιο πειστική η δύναμη αυτή, εάν επεδείκνυε το ανάλογο ενδιαφέρον για τα όσα

**Ο πρόεδρος της Ένωσης Χειμαριωτών, κ. Δημαλέξης
εικονίζεται (δεξιά) με τον τελευταίο βρακοφόρο της
Χειμάρας σε μια από τις επισκέψεις του.
Αριστερά, μέλος της Ελλοπίας.**

συμβαίνουν με το μόνιμο ταραξία της περιοχής, ως είναι η Τουρκία, η οποία παραβιάζει ασύστολα κάθε έννοια ανθρώπινου δικαιώματος και όχι μόνον, αφού προβάλλει ακόμη και απαιτήσεις που αμφισβητούν και αυτά ακόμη τα υφιστάμενα σύνορα των χωρών, τα οποία οι πάντες τα θεωρούν ως απραβίαστα. Όπως, επίσης, τα αυτά ισχύουν και για τον ρηξικέλευθο υπουργό μας επί των εξωτερικών, κ. Θ. Πάγκαλο, και την τριανδρία, γενικότερα, που κρατεί τα ηνία της εξωτερικής μας πολιτικής, οι οποίοι δραστηριοποιούνται και καλώς πράττουν, τον τελευταίο καιρό, υπέρ της εξεύρεσης λύσης, που θα ικανοποιεί τους Αλβανούς του Κοσσυφοπεδίου, καθ'ήν στιγμή πράττουν τα εντελώς αντίθετα για τον ελληνισμό της Β. Ηπείρου, ή της Ν. Αλβανίας, εάν έτσι το προτιμούν.

Έχουμε την άποψη ότι η κρίση που υπάρχει εδώ και περίπου μια δεκαετία στο Κοσσυφοπέδιο δεν έχει ενδογενή αίτια, αλλά τούτη καλλιεργήθηκε από εξωγενείς παράγοντες, προκειμένου να υπάρξει αποσταθεροποίηση στην περιοχή, προς εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών, των ιδίων που απετέλεσαν και την αιτία της διάλυσης της Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας. Η λογική της παγκόσμιας ηγεμονίας δεν επιτρέπει την ύπαρξη δυνάμεων, αίτινες θα μπορούσαν να

λειτουργήσουν εκτός ελέγχου και αποτρεπτικών επί των σχεδίων, που έχουν διαμορφωθεί για την παγκόσμια τάξη πραγμάτων και τη νέα ηθική τάξη, που εδράζεται επί της κυριαρχίας της παγκόσμιας αγοράς. Υπ' αυτήν την έννοια δίκαιον είναι ό,τι υπαγορεύει το συμφέρον και πάντα τα λοιπά δέον να προσαρμόζονται επ' αυτού. Και εάν το συμφέρον το απαιτεί, χωρίς δισταγμό μπορούμε να είμαστε θερμοί υπερασπιστές και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά ταυτόχρονα και στυγνοί καταπατητές τούτων. Και θερμοί συμπαραστάτες προς τις μειονότητες, αλλά και αδιάφοροι για την τύχη ορισμένων τέτοιων. Μήπως, άραγε, η πολιτική δεν είναι η τέχνη της υποκρισίας;

Το ζήτημα είναι τι υπηρετεί, σήμερα, η πολιτική. Μα τούτο δεν είναι οφθαλμοφανές;

Δημήτρης Δημαλέξης

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ: 'Ας μ'ή ζούμε μέ ψέματα...

Ενώ οι φλόγες από τό Κοσσυφοπέδιο τσουρουφλίζουν ήδη τά Σκόπια και ένω στά πλαίσια του Ο.Η.Ε. συνεχίζονται οι μακράς διαρκείας συζητήσεις ως προς τό επίσημο όνομα της Δημοκρατίας των Σκοπίων, μέ έμφαση στό FYROMACEDONIA, έχουν πλέον καταρρεύσει παταγωδώς οι μύθοι, τούς όποιους καλλιέργησαν τά τελευταία χρόνια οι όπαδοί των έθνικών υποχωρήσεων έναντι του πολυεθνικού αυτού τεχνητού κατασκευάσματος.

Τό βαρύ πυροβολικό του ένδοτισμού ήταν ή θεωρία της οικονομικής διεισδύσεως. Νά ανοίξουμε ελληνικές επιχειρήσεις στά Σκόπια, νά διευρύνουμε τίς έμπορικές συναλλαγές μας και έτσι θά έπηρεάσουμε και την πολιτική του κράτους αυτού, έλεγαν οι όπαδοί των υποχωρητικών λύσεων. Και ίδου πού τά γεγονότα τούς διαψεύδουν. Από τό ένημερωτικό δελτίο περιορισμένης κυκλοφορίας ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ της 2-2-1998 άντιγράφουμε την έξης είδηση: «ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΑ

ΣΚΟΠΙΑ: Προβληματισμό έχουν προκαλέσει στην κυβέρνηση τά άλλεπάλληλα κρούσματα προβολής έμποδίων sé ελληνικές επιχειρήσεις πού δραστηριοποιούνται στην Π.Γ.Δ.Μ. Η δυσάρεστη άρχη έγινε πριν από τρείς περίπου μήνες. Τά Σκόπια πραγματοποίησαν στροφή 180 μοιρών στό θέμα κατασκευής του μεγάλου ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού της χώρας, άθέτησαν τίς ύποσχέσεις τους προς τόν όμιλο ελληνικών συμφερόντων EAST POWER CORPORATION και προχώρησαν στην άνάθεση του έργου του ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού sé άνταγωνίστρια κινεζική εταιρεία, πού ή προσφορά της έλέγχεται ως προς την άξιοπιστία βασικών οικονομικών στοιχείων. Η πρώτη δυσάρεστη εξέλιξη της EAST POWER, για την όποία εξέταζόταν τό ένδεχόμενο νά είναι και άπλως συμπτωματική, συμπληρώθηκε στά τέλη του 1997 μέ δύο άκόμη σοβαρές ύποθέσεις: ή «Καπνική Μιχαηλίδης» και ή «Λαζαρίδης - Μάρμαρα Δράμας Α.Ε.» συνάντησαν σοβαρά έμπόδια στη δραστηριότητά τους λόγω παραλείψεων των δημοσίων υπηρεσιών της FYROM, αλλά και αποφάσεων περί δυσμενούς μεταχείρισης τους! Νά, λοιπόν, πού έν προκειμένω ή πολιτική και ιδεολογική φόρτιση του σκοπιανού καθεστώτος όχι μόνον δεν έκάμφθη, άλλ', άντιθέτως, έμποδίζει και την περιβόητη «οικονομική διείσδυση».

Άλλο τροπάριο πού έψελναν μονοτόνος και παραφώνως οι όπαδοί του υποχωρητισμού ήταν ή δήθεν βελτίωση των σχέσεων μετά την «Ενδιάμεση Συμφωνία» του Σεπτεμβρίου 1995. Όμως, τά πράγματα εξέλισσονται μονόπλευρα υπέρ της άρχούσης τάξεως των Σκοπίων. Έκείνοι συνεχίζουν sé κάθε εύκαιρία και sé κάθε διεθνές βήμα νά διεκδικούν εκατοντάδες χιλιάδες -άνυπάρκτων- Μακεδόνων πού καταπιέζονται στην Ελλάδα. Επίκεντρο δέ της προπαγάνδας είναι ή δημόσια εκπαίδευση των μικρών υπηκόων του κρατιδίου καθώς και οι κοινότητές τους στόν Καναδά και την Αύστραλια. Αντιθέτως, ή άστυνομία και ή δικαιοσύνη των κ.κ. Γκλιγκόρφ - Τσερβενκόφσκι κ.λ.π. διώκουν άπηνώς όσους υπηκόους της ψευδομακεδονίας δηλώνουν Έλληνες. Οί Βορειομακεδόνες ελληνικής συνειδήσεως είτε βλαχόφωνοι είτε ελληνόφωνοι είτε σλαβόφωνοι υπερβαίνουν τίς 100.000. Όμως, οι επίσημες ελληνικές άρχές άδιαφορούν και ό σκοπιανός υπερεθνικισμός τούς επιβάλλει διά της βίας σλαβικά έπωνύμα (ίδη τίς διώξεις κατά του όμογενούς μας Νικόλα Μιχαηλόφσκι-Κωνσταντινίδη από την κομόπολη Ρέσνα, ό όποιος ζήτησε την άπάλειψη του σλαβικού έπωνύμου του).

Έν προκειμένω ένθυμούμεθα και μία άλλη συνήθη επιχειρηματολογία των ένδοτικών: Νά ενεργούμε ως Εύρωπαίοι και όχι ως Βαλκάνιοι, μάς προτρέπουν.

ΒΑΒΟΥΡΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΡΥΟΥΛΩΝ 73 & ΚΥΠΡΟΥ - ΝΙΚΑΙΑ
ΤΗΛ.: 4907286, ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ 4910354

Δέχεται μόνο με ραντεβού

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ι. ΧΟΛΕΒΑ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΕΝΟΡΑΣΙΣΗ Εθνική Αυτόγνωσία ως πλαίσιο
Εξωτερικής Πολιτικής στον 21ο αιώναΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΛΑΓΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ 1997

Γιά να δούμε, λοιπόν, τι έπραξε σε αντίστοιχη περίπτωση μία γειτονική χώρα μέλος της Έ.Ε. για την αποκατάσταση των όμογενων της σε μία άλλη χώρα της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Οι FINANCIAL TIMES της 6-2-1998 μάς ενημερώνουν ότι η Ίταλία ζήτησε και πέτυχε αποζημίωση 62 εκατομμυρίων δολλαρίων Η.Π.Α., για όσα υπέστησαν 21.000 Ίταλοι στη Σλοβενία μετά τό Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αν δεν έλάμβανε την αποζημίωση, ή οποία άφοροῦσε κυρίως στην κατάσχεση περιουσιών, ή Ίταλία θά έμπόδιζε την ένταξιακή σχέση της Σλοβενίας μέ την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν θέλουν, λοιπόν, κάποιιοι να λειτουργούμε ευρωπαϊκά, γιατί δέ ζητούν να μάς αποζημιώσουν τά Σκόπια για τή δήμευση της περιουσίας τών έλλήνων σαρακατσάνων γεωργοκτηνοτρόφων κατά τή διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος;

Υπό άμφισβήτηση, βεβαίως, βρίσκεται άκόμη ένας μύθος τών δήθεν «ρεαλιστών». Ότι πρέπει να στηρίζουμε τή βιωσιμότητα του σκοπιανου ύβριδιου, ώστε τούτο να άποτελέσει παράγοντα σταθερότητας στη Βαλκανική. Παρά τήν υπερβολική άνεκτικότητα μας, όμως, τό έν λόγω τεχνητό κατασκεύασμα κινδυνεύει να διαλυθ ή να άπορροφηθ άπό γείτονες λόγω της έντάσεως του άλβανικου και του βουλγαρικου εθνικισμού στο έσωτερικό του. Έάν μάλιστα έξελιχθ

πιό δυναμικά ό άλβανικός άλυτρωτισμός στο Κοσσυφοπέδιο, δύσκολα θά μείνουν άμέτοχοι οι πολυάριθμοι (30% περίπου) Άλβανοί τών Σκοπιών. Σκεφθτε, λοιπόν, έξευτελισμό για τήν Έλλάδα, εάν έχει υπογράψει υποχωρητική λύση μέ ένα μόρφωμα που σε λίγα χρόνια πιθανόν να μήν υπάρχει στο χάρτη!

Κωνσταντίνος Χολέβας

...Αμαρτίες αναξιόπιστων...

Η πρόσφατη υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, απέδειξε το μέγεθος αναξιοπιστίας των κυβερνήτων αλλά και της ανεπάρκειας για κοινοβουλευτικό έλεγχο των αντιπολιτευομένων.

Η υποτίμηση της δραχμής αποτελεί ουσιαστικά υποτίμηση της νοημοσύνης του έλληνα πολίτη, καθώς τους τελευταίους μήνες ο ανεπαρκής Υπουργός Οικονομικών, κ. Γ. Παπαντωνίου, διαβεβαίωσε τους πάντες ότι τέτοιο ενδεχόμενο δεν υπήρχε.

Στον αντίλογο θα μπορούσε, ίσως, κάποιος να αντικρούσει τα γραφόμενα με το επιχείρημα ότι οι υποτιμήσεις δεν ανακοινώνονται, κάτι που είναι απόλυτα σωστό. Ωστόσο, εκ των πραγμάτων διαφαίνεται ότι η υποτίμηση δεν απέτέλεσε ορθολογική κίνηση, αλλά, αντίθετα, ήταν αναγκαστική και μας επεβλήθη λόγω της αποτυχίας του οικονομικού επιτελείου.

Η αντιπολίτευση τη χαρακτήρισε «κλασική παλαιοκομματική δακτυλουργία», «ομολογία αποτυχίας», «ξεπούλημα εθνικού πλούτου», «βατερλό της εθνικής οικονομικής πολιτικής», ενώ έκδηλο είναι το αίσθημα ανασφάλειας και πανικού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και του συνόλου των πολιτών, που βλέπουν να υποβάλλονται εδώ και μία δεκαετία σε προγράμματα λιτότητας μέσω σταθεροποιητικών προγραμμάτων χωρίς αποτέλεσμα.

Η υποτίμηση επιβαρύνει και το περί δικαίου αίσθημα του λαού.

Κατά πρώτο λόγο η απόφαση χαρακτηρίζεται από ασυνέπεια προς τις επίσημες διακηρύξεις της κυβέρνησης, γεγονός που παρέσυρε χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο δανεισμό σε ξένο συνάλλαγμα, με αποτέλεσμα τώρα να βρίσκονται στο χείλος της καταστροφής. Κατέδειξε σε όλους τον αμοραλισμό και τον παχυδερμισμό του Υπουργού Οικονομικών, που ψευδώς διεμήνυε προς πάσα κατεύθυνση τη στήριξη της σκληρής δραχμής.

Δεύτερον: γίνεται μόλις ένα μήνα μετά τη σύναψη

δανείου, το οποίο τώρα θα διογκωθεί, καθώς τα δάνεια, ως γνωστό, γίνονται σε «σκληρό νόμισμα».

Τρίτον: θα επιβαρυνθεί σημαντικότερα ο αμυντικός προϋπολογισμός, καθώς εκρεμμύσαν πολλές αποφάσεις για επιλογή οπλικών συστημάτων (π.χ. αεροσκάφη νέας γενιάς), τα οποία τώρα θα στοιχίσουν πολύ περισσότερο.

Τέταρτον: θα οδηγήσει στην περιθωριοποίηση τους «μη έχοντες» μισθωτούς και συνταξιούχους, που βλέπουν το εισόδημά τους να συρρικνώνεται και την ποιότητα ζωής να χειροτερεύει.

Πέμπτον: δεν εξασφαλίζει τη δραχμή από περαιτέρω υποτίμηση, καθώς σύμφωνα με το ισχύον σύστημα εντός του ΜΣΙ, οι υπόλοιπες χώρες-μέλη θα συνδράμουν την δραχμή, ΜΟΝΟ αν αυτή υποτιμηθεί ή διολισθηθεί πέραν του ορίου του 15%. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι ΚΑΝΕΙΣ δεν είναι υποχρεωμένος να μας συνδράμει, αν, για παράδειγμα, η δραχμή υποτιμηθεί μέχρι 15%. Αντίθετα, υπήρξε περίπτωση νομισμάτων που αποσύρθηκαν από το ΜΣΙ λόγω επιθέσεων από κύκλους της διεθνούς κερδοσκοπίας. Για παράδειγμα η στερλίνα, που εισήχθη στο 1990 στο ΜΣΙ, αποσύρθηκε στις 16-9-1992, προκειμένου να προστατευθεί από κερδοσκοπικές επιθέσεις εντός του ΜΣΙ. Το ίδιο συνέβη και με την ιταλική λιρέτα, που εξήλθε του ΜΣΙ στις 17 Σεπτεμβρίου του 1992, προσπαθώντας να αντισταθεί σε κερδοσκοπικές πιέσεις, με αποτέλεσμα να υποτιμηθεί περαιτέρω. (βλέπε Οικονομική Καθημερινή 15-3-1998). Πέραν αυτού, η δραχμή μπορεί να υποτιμηθεί και μέσα στο ΜΣΙ, όπως συνέβη με την πεσέτα το 1993.

Όλα αυτά απογομνώνουν τα ορθολογικά επιχειρήματά της με αυτές τις προϋποθέσεις ένταξης. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι πέρα από τη χρησιμότητα ή μη της εισόδου της δραχμής στο ΜΣΙ, αυτή έγινε πρόχειρα και εν μέσω παταγώδους αποτυχίας των οικονομικών επιλογών της κυβέρνησης, καθώς η προοπτική ασφυκτικών πιέσεων το Μάιο με αποτέλεσμα την κατάρρευση, ήταν εμφανής.

Ωστόσο, δε θα πρέπει να παραβλέψουμε και τα άμεσα οφέλη που κατά σύμπτωση αφορούν μόνο τους «έχοντες», τους λίγους ευνοημένους, που συνεχίζουν διαχρονικά να κερδίζουν σε βάρος των μη προνομιούχων.

Δεκάδες δις κέρδισαν και οι κερδοσκόποι αποδέκτες της διαρροής της πληροφορίας για την επικείμενη υποτίμηση, που επένδυσαν σε συνάλλαγμα την Παρασκευή 13 Μαρτίου. Ειδικά σε αυτή την περίπτωση, καλείται να εξηγήσει ο αναξιόπιστος και αλαζόνας κ. Παπαντωνίου πώς γνώριζαν αυτοί οι «κύριοι» για την επικείμενη υποτίμηση.

Εν τέλει, πέραν των παρενεργειών και των όποιων

μακροπρόθεσμων και υπό προϋποθέσεις κερδών, η υποτίμηση αποτελεί εμπαιγμό και εξαπάτηση των ελλήνων πολιτών και επιχειρηματιών, τους οποίους διαβεβαίωνε ο κ. Παπαντωνίου, ως σύγχρονος Ιανός, ακόμα και κατά την κατάθεση του προϋπολογισμού ότι η πολιτική της σκληρής δραχμής θα αποτελούσε επιλογή της ελληνικής κυβέρνησης μέχρι και το καταλυτικό έτος 2001.

Πώς, λοιπόν, τολμά τώρα η κυβέρνηση να ζητά τη στήριξη και την εμπιστοσύνη του απλού πολίτη; Πόσο αναξιόπιστες είναι οι διαβεβαιώσεις του Πρωθυπουργού προς το «μη διαπλεκόμενο» πολίτη ότι η νέα προγραμματισμένη αφαίμαξη θα οδηγήσει τελικά στην «Ιθάκη», στο τέρμα του σκοτεινού τούνελ; Πότε θα απολαύσει και ο Έλληνας πολίτης τα πλεονεκτήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που μέχρι στιγμής μόνο οι πολιτικές ελίτ απολαμβάνουν;

Η ισχύς μίας χώρας, όπως διδάσκεται στα ανά τον κόσμο πανεπιστημιακά τμήματα στρατηγικών σπουδών, προσδιορίζεται από το άθροισμα της στρατιωτικής ισχύος με την οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη. Ο αποτυχημένος κατευνασμός, στο στρατηγικό πεδίο, της μεγαλύτερης απειλής για τη χώρα μας της αναθεωρητικής Τουρκίας και η ανασφάλεια στο οικονομικό πεδίο που προκαλεί στο λαό η αναξιοπιστία της πολιτικής ελίτ, που διαχειρίζεται την εξουσία, αποτελούν ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια της πατρίδας μας και υπονομεύει τη διαπραγματευτική της ισχύ.

Η ασάφεια και η αναξιοπιστία των κυβερνώντων ενισχύει τον «ευρωσκεπτικισμό», αποδεικνύει την ανεπάρκειά τους να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων, αλλά και την αδικαιολόγητη ολιγωρία των αντιπολιτευομένων.

Η Ενωμένη Ευρώπη είναι μονόδρομος. Ωστόσο, το ερώτημα που τίθεται είναι αν πρόκειται για την Ενωμένη Ευρώπη των λαών ή των τραπεζιτών και της ευρωπαϊκής οικονομικής νομενκλατούρας. Δε θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής του πολίτη ότι η συμμετοχή στην ΟΝΕ αποτελεί μονόδρομο και για τις ελληνικές πολιτικές ελίτ, που δε θα επιθυμούσαν να περιθωριοποιηθούν στο νέο υπό διαμόρφωση οικονομικό περιβάλλον της γηραιάς ηπείρου.

Πέραν των στόχων, όμως, της υποτίμησης, ο ελληνικός λαός πρέπει να τιμωρήσει παραδειγματικά τον όποιο αναξιόπιστο Έλληνα πολιτικό ή πολιτικάντη, σε όποιο χώρο κι αν ανήκει. Μόνο έτσι θα αναβαθμιστεί η πολιτική ζωή του τόπου, μόνο έτσι θα αποδείξει ο πολίτης ότι αξίζει κάτι καλύτερο από το υπάρχον εδώ και δεκαετίες νεφελώδες πολιτικό τοπίο, μόνο έτσι θα υπερασπίσει το «κοινό καλό».

Γιώργος Βοσκόπουλος

ΠΡΟ-ΠΟ

ΛΟΤΤΟ

**ΚΑΝΕ
ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΣΟΥ...
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**

Στην Υπηρεσία
του Αθλητισμού
και του Γκολφισμού

**ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΟΠΙΑ**

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ

Τά τεύχη της πρώτης περιόδου της Έλλοπίας (20-230),
όπως επίσης και τά τεύχη της δευτέρας περιόδου (240-370)
διατίθενται στην τιμή των 10.000 δρχ. αντίστοιχα.

Οί ενδιαφερόμενοι μπορούν νά επικοινωνοῦν

στόν ἀριθμό 01-65.19.728

ἢ νά γράψουν στήν ταχυδρομική διεύθυνση τῆς Έλλοπίας.

Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

του Θεόδωρου Μπινιχάκη

Κλίμα ανασφάλειας έχει απλωθεί στην επικράτεια και ο τρόμος από την ανεξέλεγκτη δράση των κακοποιών φωλιάζει στις ψυχές των ανθρώπων. Κλοπές, ληστείες, κακοποιήσεις πολιτών, βιασμοί, τραυματισμοί και δολοφονίες είναι τα κυρίαρχα θέματα στα δελτία ειδήσεων και στον έντυπο λόγο. Η απόγνωση από την όλιγορία του κράτους έχει οδηγήσει μέρος του πληθυσμού στα καταστήματα πωλήσεως κυνηγετικών όπλων και συστημάτων ασφαλείας για την προστασία των οικογενειών και της περιουσίας των.

Η πατρίδα δίνει την εντύπωση ότι είμαστε μία «υπό σύσταση κοινωνία» ή μία «υπό διάλυση πολιτεία». Τόσα πολλά κενά εξουσίας μόνο σε δραματικές περιόδους της Ιστορίας παρουσιάζονται.

Κατά τα φαινόμενα, διερχόμεθα μία περίοδο σημαντικής καμπής της ελληνικής κοινωνίας. Η δέ ανικανότητα του κράτους να έγγυηθεί την ασφάλεια των πολιτών απόληξε σε κάποια μορφή κοινωνικής συστράτευσης.

Πώς, όμως, οδηγηθήκαμε σ' αυτήν την κατάσταση; Πώς σε μία από τις ασφαλέστερες χώρες, από άποψη εγκληματικότητας, έφθασε ο πληθυσμός στο σημείο να λαμβάνει μέτρα αυτοπροστασίας; Οί αριθμοί είναι εύγλωττοι: Τό 1997 κατηγορήθηκαν για έμποριο ναρκωτικών 9.500 άτομα, έναντι 3.400 τό 1990. Αύξηση κατά 180%. Στα προηγούμενα 10 χρόνια (1987-1997) υπήρξε αύξηση στα κακουργήματα κατά 64%. Τό 1996 3800

άτομα διέπραξαν άνθρωποκτονίες, ληστείες και άλλα σοβαρά αδικήματα. Τό 68% ήσαν Άλβανοί, Ρουμάνοι και άλλων εθνικοτήτων (Κ. Μιχαηλίδης «Καθημερινή» 15-3-98).

Κατά την άποψή μας δύο είναι οί κυριότερες αιτίες της κατακόρυφης αύξησης της εγκληματικότητας στη χώρα μας, οί όποιες, εάν δέν καταπολεμηθούν, τό φαινόμενο θά συνεχίσει αύξανόμενο, μέχρι νά φθάσει στό σημείο κορεσμού. (Δηλαδή, νά προσαρμοσθή ό πληθυσμός σε μία εγκληματική κοινωνία, όπως αυτή της πολυεθνικής των Η.Π.Α.).

Η κοινωνική ανισότητα

Η κυριαρχία επί 10ετίες του κομματισμού, του παρακράτους ή παράλληλου κράτους, (όπως τ' όνόμαζε ό άείμνηστος Μιχάλης Ζούβελος), όδήγησε στην πλήρη άλωση της πολιτείας από τίς δύο πολιτικές παρατάξεις που έναλλάσσονται στην εξουσία. Τό Δημόσιο, οί επιχειρήσεις του και οί οργανισμοί, όσοι έξαρτώνται από αυτούς, χρησιμοποιούνται για ψηφοθηρικούς λόγους. Άγνωστος αριθμός από κομματικούς εγκάθετους τακτοποιήθηκαν επαγγελματικά ή πλούτισαν σε βάρος του λαού και της πατρίδος. Η χρεοκοπία ήταν φυσικό επακόλουθο και τό ξεπούλημα συνεχίζεται...

Στό «μεγάλο φαγοπότι» αυτών των χρόνων δέ δόθηκε ή πρέπουσα φροντίδα για τόν έκσυγχρονισμό της βιοτεχνίας και βιομηχανίας, ώστε ν' άντέξει ή ιδιωτική πρωτοβουλία στόν τυφώνα από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Χιλιάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις έκλεισαν και πλήθος άνέργων περιφέρονται στις πόλεις χωρίς δυνατότητα διεξόδου. Τά μεγάλα θύματα αυτής της «πολιτικής» είναι οί νέοι, τό ποσοστό άνεργίας των όποιων ξεπερνά τό 20% του ένεργου πληθυσμού. Βλέποντας οί νέοι την ανισότητα κατανομής του «έθνικού πλούτου», πιεζόμενη από βιοποριστικές άνάγκες, θεωρώντας τους έαυτούς τους άδικημένους και άποκομμένους από τόν κοινωνικό ιστό, έγιναν εύκολη λεία και παρασύρθηκαν στην παρανομία και τό «εύκολο κέρδος». Κατ' αυτόν τόν τρόπο ή κοινωνική γαλήνη έγινε θυσία στην κοινωνική ανισότητα.

Οι ανεξέλεγκτοι μετανάστες

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής θέσεώς της, του πολιτισμού της, που μεταλαμπάδευσε σ' όλο τον ονομαζόμενο δυτικό κόσμο, των παραδόσεών της, ως χώρα φιλόξενη και προασπιστής των ανθρωπίνων αξιών, είναι πόλος έλξεως των κατατρεγμένων από τις όμορες χώρες της χερσονήσου του Αίμου, της Έγγυς Ανατολής, της Ασίας και της Αφρικής. Σ' αυτή την φωτεινή πατρίδα προσβλέπουν πολλοί άλλοεθνεϊς να μετεγκατασταθούν ή να τή χρησιμοποιήσουν ως σταθμό, στή μετακίνησή τους προς άλλες πλουσιότερες χώρες για μία θέση στόν ήλιο. Μέ την πτώση του ύπαρκτου σοσιαλισμού εκατοντάδες χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες, με διάφορους τρόπους, ήλθαν στην πατρίδα μας για ένα κομμάτι ψωμί.

Οι διαδικασίες εισόδου, ό έλεγχος και ή παρακολούθηση αυτών είναι ύποτυπώδης από την πολιτεία, παρ' όλο πού ή σχετική νομοθεσία προσδιορίζει τόν τρόπο ύποδοχής των μεταναστών. Χρόνο μέ τόν χρόνο άπλώθηκαν σ' όλη την επικράτεια, έφεραν τούς συγγενείς και τούς φίλους τους και ήδη ξεπέρασαν τό ένα εκατομμύριο οί οικονομικοί πρόσφυγες. Η πολιτική ήγεσία, από τή μία πλευρά, άπασχολημένη μέ τή νομή της εξουσίας και τιθασευμένη από τούς πάτρωνές της άδιαφόρησε για τό διογκούμενο πρόβλημα. Ό πληθυσμός, από τήν άλλη πλευρά, αγρότες και άστοι, χρησιμοποιούσαν τούς άλλοδαπους ως εργάτες και ύπηρέτες μέ πολύ μικρότερη άμοιβή από τούς νόμιμους ή τούς εντόπιους εργαζομένους. Διακατεχόμενοι δέ από «κοινωνική άφασία» παρέβλεψαν τούς κινδύνους, μέ χρι πού έφθασε ό «κόμπος στό χτένι».

Και ενώ καταλήξαμε σ' αυτήν τήν κατάσταση, μέ καλπάζουσα αύξηση της έγκληματικότητας, άνασφάλεια των πολιτών, μέ κίνδυνο γενικότερου έκφυλισμού της έλληνικής κοινωνίας, ή κυβέρνηση ζει στό γυάλινο κόσμο της, άποκομμένη από τήν πραγματικότητα και τό λαό. Σέ πρόσφατες δηλώσεις του ό Πρωθυπουργός άναφέρθηκε στόν κίνδυνο νά «άμαυρωθ ή εικόνα της χώρας μας στό έξωτερικό» από τό κλίμα ξενοφοβίας πού έχει ένσκηψει στόν πληθυσμό. Ό δέ άναπληρωτής ΥΠΕΞ Γ. Παπανδρέου εύχαρίστησε τούς Άλβανούς διότι «συμβάλλουν καθοριστικά στην άνάπτυξη (sic) της χώρας μας...». Άντί ν' άναγνωρίσουν και ν' αντιμετώπισουν τό πρόβλημα, οί λόγω θέσεως ύπεύθυνοι, προσπαθούν νά διαψεύσουν τήν κοινή γνώμη προκαλώντας πικρόχολα σχόλια και τήν χλεύη. Τό δέ Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως αντί, ως όφειλε, νά παρουσιάση κάποια σοβαρή μελέτη, για τήν

Η ήγεσία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως

άντιμετώπιση της καταστάσεως, προσπαθει νά ξεγελάσει τόν κόσμο, καθησυχάζοντάς τον μέ ήμιμετρα, όπως ή αύξηση περιπολιών των άστυνομικών, (άπό τά ήδη καταργημένα παραρτήματα άσφαλείας και τή μετατροπή τους σέ γραφεία, μέ όλιγομελές προσωπικό και γενικές άρμοδιότητες).

Η άναξιιοπιστία της κυβερνήσεως είναι έμφανής από τήν άδυναμία της νά χαράξη μεταναστευτική πολιτική και άποτελεσματική φύλαξη των συνόρων. Άλλά πέραν τούτου δέν έχει τήν πολιτική βούληση, για τούς δικούς της λόγους, νά έλέγξει τήν κατάσταση, άναφορικά μέ τήν καταπολέμηση του έγκλήματος και τήν κοινωνική γαλήνη.

Ό αντιπαραθέταμε στόν κ. Πρωθυπουργό ότι ή εικόνα της χώρας μας άμαυρώνεται από τούς ποικίλους ζητιάνους κάθε ηλικίας στά φανάρια των οδών, άπό τά 6.000 άδικήματα ναρκωτικών τό 1997 και τούς 300 νεκρούς, άπό τίς 2000 ληστείες στόν ίδιο χρόνο, άπό τήν άνεργία, ειδικότερα των νέων, άπό τήν έρήμωση της ύπαιθρου και τόσα άλλα.

Έάν ή κυβέρνηση είχε τήν πολιτική βούληση, ή άστυνομία έχει τή δυνατότητα νά έλέγξει τήν κατάσταση και σέ λίγα 24ωρα νά επιβάλει τήν έννομη τάξη. Ό δέ στρατός νά περιφρουρήση, τά ήδη διάτρητα άπό τίς μεθοδεύσεις της, σύνορά μας.

Η ντόπια έγκληματικότητα μπορεί νά επανέλθη στά πρό 10ετίας επίπεδα, άρκει ή οικονομία της χώρας μας νά γίνη επιθετική και όχι λογιστικιστική, οί δέ κοινωνικές παροχές νά εύρυνθούν και όχι νά περικόπτονται. Σέ ένάντια περίπτωση ή συσπείρωση του πληθυσμού θά συνεχισθ ή, οί ομάδες ενεργών πολιτών θά πολλαπλασιασθούν και ή όργή του λαού θά στραφή έναντίον των άνίκανων διαχειριστών της χώρας και των συνεργατών τους. ■

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ

Ο πρώτος αντιστασιακός

(Α' μέρος)

του Δημ. Λαζογιώργου-Ελληνικού

Είναι πραγματικά απίστευτο το πώς έχει μπλεχτεί έτσι η ιστορία αυτού του παλικαριού, ώστε να μοιάζει με μύθο, με κατασκευάσμα, με φαντασία μερικών "φανατικών", με οτιδήποτε άλλο εκτός από αληθινή. Κι όμως, αν κάτι είναι αληθινό, είναι ο ηρωισμός του, η γενναία του πράξη, που φαίνεται ότι κάποιους ενόχλησε τόσο, ώστε να δημιουργήσουν γύρω από το όλο θέμα αμφιβολίες και αμφισβητήσεις. Ας πάρουμε, όμως, τα γεγονότα με τη σειρά:

Όπως είναι γνωστό, το πρωί της 27ης Απριλίου 1941 τα ναζιστικά στρατεύματα μπήκαν στην Αθήνα. Οι αρχές, σύμφωνα με την υποχρέωσή τους, παρέδωσαν την ανοχύρωτη πόλη στους κατακτητές. Η παράδοση έγινε σε ένα καφενείο των Αμπελοκήπων, από το φρούραρχο Αθηνών Χρ. Καβράκο, το νομάρχη Αττικοβοιωτίας, αντιναύαρχο Κ. Πεζόπουλο, το δήμαρχο της Αθήνας Αμβρόσιο Πλυτά και το δήμαρχο Πειραιώς, Μιχ. Μανούσκο...

Αμέσως μετά ο κύριος όγκος της γερμανικής προφυλακής κατευθύνθηκε στο ξενοδοχείο της "Μεγ. Βρετανίας", όπου τότε στεγαζόταν τό αρχηγείο των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων. Όχι, όμως, όλοι. Άριστα πληροφορημένοι και οργανωμένοι οι κατακτητές, είχαν από πριν ετοιμάσει μερικά στρατιωτικά αποσπάσματα, τα οποία κατέλαβαν τα επίκαιρα σημεία της ελληνικής μεν αλλά σκλαβωμένης πια πρωτεύουσας. Ανάκτορα, υπουργεία, χρήσιμες σ' αυτούς δημόσιες υπηρεσίες κλπ. Η μεθοδικότητά τους φαίνεται και από το γεγονός ότι δύο από αυτά τα αποσπάσματα πήγαν το ένα στο σπίτι της "τραγουδίστριας της νίκης", Σοφίας Βέμπο, όπου οι άνδρες του έσπασαν όσους δίσκους της βρήκαν εκεί, ενώ το δεύτερο κατέλαβε τα στούντιο της δισκογραφικής εταιρείας COLUMBIA και κατέστρεψε τις μήτρες όλων των δίσκων με τα τραγούδια της...

Το κυριότερο, όμως, από όλα αυτά τα αποσπάσματα είχε έναν άλλο, σημαντικότερο, προορισμό: Τον

"...ο Κων. Κουκίδης συνεχίζει να αγνοείται από το επίσημο κράτος. Ούτε άγαλμα, ούτε δρόμος, ούτε πλατεία με το όνομά του, ούτε μιά αναμνηστική πλάκα, που να θυμίζει την πράξη του στο σημείο απ' όπου ρίχτηκε στο κενό...,"

Ιερό Βράχο της Ακρόπολης. Εκεί θα κατέβαζε τη γαλανόλευκη, που ακόμα κυμάτιζε περήφανη, και στη θέση της θα ύψωνε τη μισητή σβάστικα...

Δεν ήταν πολλοί αυτοί οι στρατιώτες του εχθρού. Ελάχιστοι άνδρες της Βέρμαχτ με επικεφαλής τον ίλαρχο Γιακόμπυ και τον ανθυπολοχαγό Έλσονιτς (Τα ονόματά τους αναφέρονται στον Ζ' τόμο της Εγκυκλοπαίδειας του ΗΛΙΟΥ, σελ. 1258). Αντίσταση δεν

περίμεναν καμία, γιατί γνώριζαν ότι η Ακρόπολη ήταν αρχαιολογικός χώρος και, επομένως, δεν είχε στρατιωτική φρουρά. Και φυσικά, τέτοιες ώρες, ούτε οι φύλακες των αρχαιολογικών χώρων ήταν στη θέση τους...

Τι ακριβώς συνέβη επάνω στον Ιερό Βράχο, τις ακριβείς λεπτομέρειες του κοσμοϊστορικού και μοναδικού στα χρονικά όλου του πολιτισμένου κόσμου συγκλονιστικού γεγονότος που ακολούθησε, ίσως να μην τις μάθουμε ποτέ... Εκτός κι αν μιλήσουν τα γερμανικά στρατιωτικά αρχεία... Τό μόνο βέβαιο είναι ότι ένας νέος, -πολεμιστής της Αλβανίας που μόλις είχε επιστρέψει στην Αθήνα,- βρέθηκε εκεί, παραστάτης του ιερού εθνικού μας συμβόλου, φρουρός ταγμένος δίπλα στη σημαία μας την κρίσιμη εκείνη ώρα, όχι έπειτα από διαταγή ανωτέρων του αλλά από τη συνείδησή του και μόνο... Ίσως οι ναζί τον διέταξαν να κατεβάσει εκείνος τη σημαία, ίσως την κατέβασαν μόνοι τους και του την έδωσαν... Ίσως πάλι και να μην του την έδωσαν, αλλά να την πέταξαν περιφρονητικά κάπου εκεί δίπλα, το βέβαιο, όμως, είναι ότι το παλικάρι εκείνο των είκοσι περίπου χρόνων τυλίχτηκε με αυτήν και μπρος στα κατάπληκτα μάτια των άφωνων κατακτητών πήδησε στο κενό, κάτω στα βράχια, και σκοτώθηκε βάφοντάς την με το αίμα του...

Το θέμα μας δεν είναι το πώς ακριβώς έγινε το γεγονός, αλλά η **σιωπηρή αμφισβήτησή** του στα μετέπειτα χρόνια, παρά τις τόσες αναφορές σε αυτό, από σύγχρονους αλλά και μεταγενέστερους. Ποιές,

όμως, είναι αυτές οι αναφορές που θεμελιώνουν την ύπαρξη του Κωνσταντίνου Κουκίδη και αποδεικνύουν την πραγματοποίηση της ηρωικής του πράξης:

ΠΡΩΤΟΝ. Ο τότε αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσάνθος, γράφει στο δεύτερο τόμο του ημερολογίου του (που κυκλοφόρησε του 1972, με επιμέλεια Γεωργίου Ν. Τασούδη):

27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ (1941) ...ο Έλλην φρουρός της ελληνικής σημαίας επί της Ακροπόλεως μη θελήσας να παραστή μάρτυς του θλιβερού θεάματος της αναρτήσεως της εχθρικής σημαίας ώρμησεν εκ της Ακροπόλεως και εκρημνίσθη φονευθείς. Εκάθησα εις το γραφείον περίλυπος μέχρι θανάτου και δακρύων. Όλος ο κόσμος περιωρισμένος εις τας οικίας του και η σιωπή γίνεται ακόμη συγνοτέρα...

Η αντικειμενικότητα, η θετικότητα και η σοβαρότητα του Χρυσάνθου είναι τόσο γνωστή, ώστε κάθε σχόλιο πάνω στο κείμενό του περιττεύει. Απλώς και μόνο θα προσθέσουμε ότι το γραφείο του στην Αρχιεπισκοπή της Αθήνας βρίσκεται στην οδό Φιλοθέης, κάτω από το σημείο της Ακρόπολης, όπου τότε και τώρα υψώνεται η ελληνική σημαία, και σε πολύ μικρή απόσταση από το σημείο όπου έπεσε ο Κουκίδης. Επομένως, οι πληροφορίες του ήταν "άμεσες" και από "πρώτο" θα λέγαμε χέρι...

ΔΕΥΤΕΡΟ: Πληροφορίες επιμένουν ότι ο ισπανός δημοσιογράφος Ντε Σίλβα, σε ανεύρετη προς το παρόν ισπανική εφημερίδα, αναφέρει, στις 8 Μαΐου 1941, το γεγονός.

ΤΡΙΤΟ: Το νέο της αυτοκτονίας του Κ. Κουκίδη, με την προσθήκη πάντοτε ότι ήταν "ο φρουρός της σημαίας", χάρη στους τελευταίους Έλληνες και άγγλους πολεμιστές που έφευγαν από τον Πειραιά και τα άλλα λιμάνια ή ακτές με κάθε μέσο για τη Μέση Ανατολή, έφτασε και στην Αίγυπτο, όπου αναστατώθηκε όλος ο εκεί πολυπληθής ελληνισμός:

"...χάλασε ο κόσμος. Για μέρες ολόκληρες βούιζαν Αλεξάνδρεια και Κάιρο. Το όνομά του ήταν σε όλα τα στόματα. Τα ελληνικά σχολεία ήταν ανάστατα.

Όλοι οι Έλληνες μαθητές τον είχαμε για πρότυπο. Ο ηρωισμός του είχε ξεσηκώσει τους πάντες. Συγκεντρώσεις, ομιλίες και κάθε είδους σχόλια γινόντουσαν από μικρούς και μεγάλους...

(Αφήγηση του ομογενή συγγραφέα Γ. Γεωργαλά)

ΤΕΤΑΡΤΟ: Η αγγλική εφημερίδα DAILY MAIL στο φύλλο της της 9ης Ιουνίου 1941 δημοσιεύει την παρακάτω είδηση, που της την είχε στείλει την προηγούμενη από το Κάιρο ο ειδικός απεσταλμένος της: "Ο Κώστας Κουκίδης, Έλληνας στρατιώτης, φρουρούσε την ελληνική γαλανόλευκη σημαία επάνω στην Ακρόπολη, στην Αθήνα, όταν μιά ομάδα ένστολων ναζι

Το σημείο του ιερού βράχου, από όπου έπεσε ο πρώτος αντιστασιακός, Κ. Κουκίδης.

προχώρησαν προς αυτόν. "Τράβηξέ την κάτω" του είπαν, "και ύψωσε αυτήν την σημαία με την σβάστικα".

Ο Κώστας αργά κατέβασε τα χρώματα της χώρας του. Σταμάτησε μιά στιγμή, με τα μάτια καρφωμένα στο γερμανό αξιωματικό. Έπειτα τύλιξε την σημαία γύρω στο σώμα του και ρίχτηκε από τις ύψους 200 ποδών επάλλξεις..."

Τα χρόνια κυλούν. Η χώρα απελευθερώνεται, και οι Έλληνες επιδίδονται αμέσως στο εθνικό τους άθλημα, -το διχασμό, δηλαδή, και την αλληλοεξόντωση,- αδιαφορώντας για τη Βέμπο που τραγουδά:

"Τώρα που αίμα αδελφικό το χώμα ιδρώνει
κι η Ελλάδα σφάζει την Ελλάδα στα βουνά
έβγ' απ' τον τάφο Θεοδωρή Κολοκοτρώνη
κι αδέρφια κάνε όλους τους Έλληνες ξανά".

Κάποτε τελειώνει κι αυτό, η Ελλάδα συνεχίζει τον "ελεύθερο" δρόμο της, αλλά και ο Κων. Κουκίδης συνεχίζει να αγνοείται από το επίσημο κράτος. Ούτε άγαλμα, ούτε δρόμος, ούτε πλατεία με το όνομά του, ούτε μιά αναμνηστική πλάκα, που να θυμίζει την πράξη του στο σημείο από όπου ρίχτηκε στο κενό...

Μετά από 48 ολόκληρα χρόνια, -σχεδόν μισό αιώνα αργότερα!- στις 3 Ιανουαρίου 1989, ο Εμμανουήλ Ναυπλιώτης με επιστολή του στο ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ ζητά την τοποθέτηση αναμνηστικής πλάκας

στο σημείο του Ιερού Βράχου, από όπου έπεσε ο Κουκίδης. Η Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού του απαντά (31-1-89) ότι στο αρχείο της "δεν υπάρχουν στοιχεία" (!), τονίζει, όμως, ότι το γεγονός δεν αμφισβητείται, και τον πληροφορεί ότι όλα τα στοιχεία που εκείνος τους έστειλε "καταχωρήθηκαν στο αρχείο της εθνικής αντίστασης, προκειμένου να ληφθούν υπόψη, όταν θα πραγματοποιηθεί η ιστορική συγγραφή της περιόδου αυτής" (πάλι καλά!), και κοινοποιεί την επιστολή του στο 1ο Επιτελικό Γραφείο το οποίο, ως αρμόδιο, κοινοποιεί με τη σειρά του την αλληλογραφία στο ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ και παροτρύνει για τις "κατά την κρίση σας ενέργειες", (σε επιστολή από 10 Μαρτίου 1989 με θέμα: "Μνημεία-Προτομές-Αδριάντες"). Και το Υπουργείο Πολιτισμού ΕΣΙΩΠΗΣΕ και ΑΔΡΑΝΗΣΕ!

Τον Οκτώβριο του 1993 στο περιοδικό "ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ" της Καλαμάτας δημοσιεύεται (σελ. 157) ότι ο πολιτικός μηχανικός Κων. Γερακανάκης, με επιστολή του στον υπουργό Εθνικής Αμύνης, Ι. Βαρβιτσιώτη, αναφέρεται στον ηρωισμό του Κ. Κουκίδη με αφορμή τα όσα γράφονται γι' αυτόν στη σελ. 283 του βραβευμένου από την Ακαδημία Αθηνών βιβλίου των Κ. Χατζηπατέρα και Μ. Φαφαλιού: "ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 40-44. Πόλεμος-Κατοχή", και ζητά: "να προβάλλονται οι πραγματικά εθνικές μορφές, όπως ο στρατιώτης Κ. Κουκίδης, για να επανασυνδεθεί η ελληνική νεολαία με τις παραδόσεις του έθνους μας."

(Του κ. Γερακανάκη υπάρχει και μια επιστολή-καταπέλτης, δημοσιευμένη στις 29 Απριλίου 1996 στην εφημερίδα "ΤΑ ΝΕΑ", όπου τονίζεται ότι ο κατήφορος της Πατρίδας μας οφείλεται: "...εις την επιλογήν μας των επιδεξιωτέρων δημαγωγών, διά να τους αναθέσωμεν το μέλλον της πατρίδος. Αυτοί φυσικά ενδιαφέρονται... όχι διά τας επομένας γενεάς, αλλά δια τας επομένας εκλογάς! Επικρατούν, κατά συνέπειαν, το ρουσφέτι, η ικανοποίηση των ημετέρων οπαδών, η θεοποίηση του συνδικαλισμού και, φυσικά, ο προσωπικός πλουτισμός.

Παραθεωρούνται ζωτικά εθνικά υποχρεώσεις... κυρίως, όμως, η νεότης αφήνεται αβοήθητη εις

τον κατήφορον του ευδαιμονισμού και της διαφθοράς. Γίνεται φρικτή καταπάτησις του άρθρου 16 παράγρ. 2 του Συντάγματος "περί καλλιεργείας του θρησκευτικού και εθνικού φρονήματος των νέων"... που "δε γνωρίζουν ούτε ότι ο πρώτος αντιστασιακός (ήταν) ο εύζωνας Κωνσταντίνος Κουκίδης... Όλα αυτά περιφρονούνται, διότι τονώνουν το Έθνος και όχι τον κομματισμόν.")

Στις 26 Μαρτίου του 1995, σε δημοσίευμα του ένθετου στην εφημερίδα "ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ" περιοδικού "ΑΝ", σχετικά με την προεδρική φρουρά των ευζώνων, από τη συντάκτρια Σαμαρά αναφέρεται ότι: "Στην Πλατεία της Φρουράς υπάρχει τιμητική πλακέτα στον εύζωνα Κώστα Κουκίδη, ο οποίος... τη στιγμή που οι Γερμανοί ανέβαιναν στον Ιερό Βράχο, για να υψώσουν τη σβάστικα στη θέση της γαλανόλευκης, για να μην πέσει στα χέρια τους, τυλίχτηκε με αυτή και ρίχτηκε στο κενό. Η ελληνική σημαία μπορεί να έγινε "σάβανο" για τον ήρωα Κώστα Κουκίδη, αλλά, όμως, δεν έπεσε στα χέρια των κατακτητών."

Το 1994 βλέπει το φως μια επίσημη ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. Τίτλος της: "ΕΠΕΣΑΝ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ. Ήρωες-μάρτυρες λαϊκών, απελευθερωτικών αγώνων". Στο δεύτερο τόμο και στη σελ. 111 υπάρχει η εξής καταχώρηση: "ΚΟΥΚΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ. Έλληνας στρατιώτης. Φρουρός της ελληνικής σημαίας στην Ακρόπολη της Αθήνας. Στις 27 Απρίλη 1941, όταν μπήκαν οι γερμανοί κατακτητές στην Αθήνα κι όλα τάσκιζε η φοβέρα, και τη στιγμή που άλλοι έδιναν γη και ύδωρ στους χιτλερικούς και γίνονταν υπουργοί, ο Κ. Κουκίδης, πιστός στα πατριωτικά ιδανικά, προτίμησε ν' αυτοκτονήσει τυλιγμένος με τη γαλανόλευκη, πέφτοντας από τον ιερό βράχο της Ακρόπολης, παρά ν' ανεβάσει στον ιστό τη σβάστικα."

Και το κείμενο συνεχίζει επαναλαμβάνοντας το σχόλιο της DAILY MAIL του Λονδίνου, της 9ης Ιουνίου 1941 που αναφέραμε παραπάνω...

Έχουμε, όμως, κι άλλες πολλές αναφορές σε βιβλία, άρθρα ή και σε δημοσιεύσεις επιστολών σε εφημερίδες αρκετών Ελλήνων, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο υπενθυμίζουν το θέμα. Ας δούμε μερικές:

Πνευματικό

ΦΡΑΓΓΕΛΙΟ (Μαστίγιο) ΤΟΥ ΛΛΟΥ

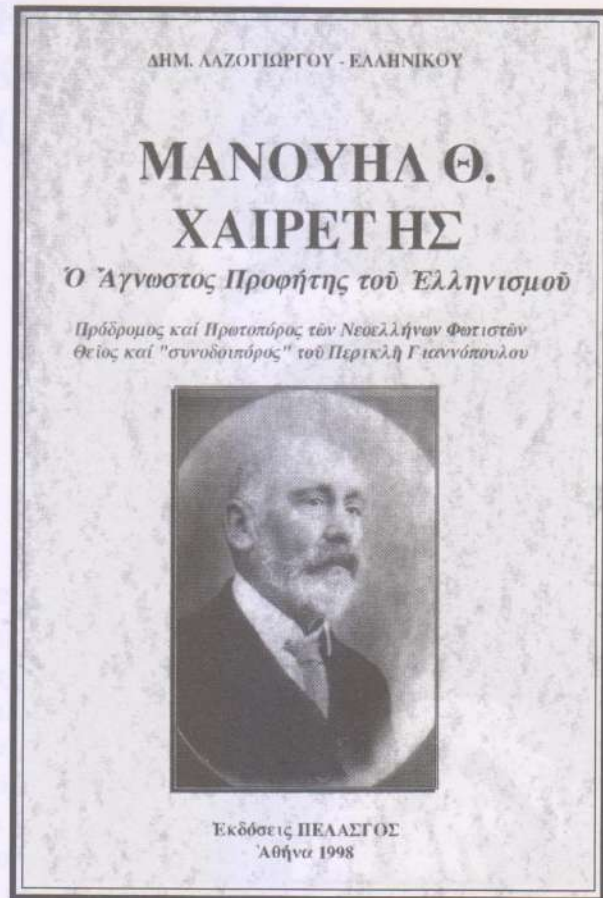
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ 44 112 52 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 5233289 (9-12 π.μ.) 8653106 (6-8μ.μ.)

Όταν το 1995 αναρχικοί έκαψαν την ελληνική σημαία έξω από το Πολυτεχνείο της Αθήνας, μπροστά στους τηλεθεατές όλης της χώρας και τους άνδρες των αστυνομικών δυνάμεων (ΜΑΤ), που παρακολουθούσαν απαθείς, στον τύπο έγινε αμέσως αναφορά στον Κουκίδη και την αυτοθυσία του, για να προστατεύσει τη σημαία μας, πρώτα από το έγκυρο περιοδικό "ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ" (2-6-95), και έπειτα από τον "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ" (27 Ιουλίου, υπογραφή: "Κριτόβουλος" και 21 Δεκεμβρίου 1995, με υπογραφή: "Σακελλαράκης Ιωάννης).

Το 1996 κυκλοφορεί το βιβλίο του Βασιλείου Χ. Λυμπερόπουλου ΕΥΖΩΝΟΙ, ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΘΡΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, στο οποίο εκτίθεται το περιστατικό με την επιμονή, όμως, στην λανθασμένη άποψη ότι ο Κ.Κουκίδης ήταν ευζώνας, πράγμα που βέβαια δεν ευσταθεί, γιατί στα μητρώα της μονάδας τους δεν αναφέρεται πουθενά το όνομά του. Και για όσους πουν ότι στην πλατεία του στρατοπέδου των ευζώνων, μέσα στον Εθνικό Κήπο και απέναντι από το Προεδρικό Μέγαρο, υπάρχει εντοιχισμένη σε μία πλευρά της μία αναμνηστική πλάκα με το όνομά του, τους πληροφορούμε ότι αυτό οφείλεται σε μία ρομαντική αλλά αυθαίρετη ενέργεια ενός παλαιότερου διοικητού των ευζώνων, που χωρίς καμία απόδειξη ότι ο Κουκίδης ανήκε παλαιότερα στη μονάδα του εντοίχισε την πλάκα... Μπράβο του, αλλά...

Από τις εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΡΩΕΚΔΟΤΙΚΗ κυκλοφόρησε η ελληνική μετάφραση του βιβλίου του άγγλου αξιωματικού στην Ελλάδα κατά τον πόλεμο και την Κατοχή Nicholas Hammond DSO, σημερινού καθηγητού της Οξφόρδης και άριστου αρχαιολόγου ελληνιστή "ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ 1943-44", όπου στη σελίδα 12 γράφει περιγράφοντας την αγγλική υποχώρηση και εγκατάλειψη της χώρας μας το 1941: "Λίγο πριν χαράξει πέρασα μέσα από την Αθήνα. Οι δρόμοι ήταν έρημοι και τα παραθυρόφυλλα κλειστά. Έμειναν κλειστά κι όταν οι Γερμανοί αργότερα, την ίδια εκείνη μέρα, μπήκαν στην πόλη και πρόσταξαν το φρουρό της Ακρόπολης να κατεβάσει την ελληνική σημαία, εκείνος υπάκουσε, τυλίχτηκε με την ελληνική σημαία και αυτοκτόνησε, πέφτοντας από το βράχο..." Το απόσπασμα αυτό από το κείμενο του βιβλίου του Nicholas Hammond επαναλαμβάνεται και στη σελ. 43 της ιστορικής βιογραφίας "ΑΡΗΣ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΑΤΑΚΤΩΝ", που γραμμένη από τον Διονύση Χαριτόπουλο κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις "Εξάντας" το έτος 1997. Ούτε, όμως, αυτή η αναφορά του επιφανούς άγγλου κομμάντο, αξιωματικού και πανεπιστημιακού καθηγητού έβγαλε από την παχυδερμική αδιαφορία τους τους ελληνες αρμοδίους...

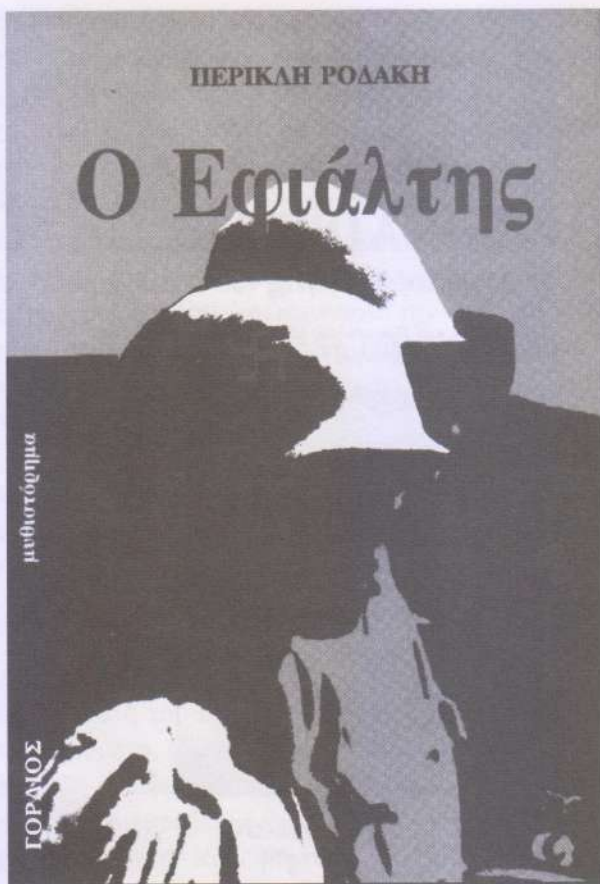

Στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 19ης Αυγούστου 1997 δημοσιεύεται επιστολή του Σπυρ. Σερμακέζη ο οποίος περιγράφει το γεγονός της αυτοθυσίας του Κ. Κουκίδη και καταλήγει: "Δυστυχώς, μέχρι σήμερα το επίσημο κράτος δεν τίμησε τον ήρωα στρατιώτη, Κώστα Κουκίδη, ούτε με μία αναμνηστική πλάκα στην Ακρόπολη. Ντροπή..."

Ανάλογη είναι και η τοποθέτησή τους με επιστολές, πάλι στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ των Γεωργ. Σπυρόπουλου και Ντ. Ροζάκη (26 Αυγούστου 1997), ενώ ο Αριστ. Προκοπίου γράφει, πάλι στην ίδια εφημερίδα, στις 3 Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου: "Είναι η κορυφαία, ηρωική και μοναδική στην ιδιαιτερότητά της πράξη του Κώστα Κουκίδη... (που) έσκισε το μαύρο πέπλο που είχε αρχίσει να σκεπάζει τη δύστηνο πατρίδα μας."

Στην εφημερίδα "Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ", στις 15 Οκτωβρίου 1997, ο "Παρατηρητής", σε σχόλιό του με τον τίτλο "ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΝΗΣΙΑ", σχετικό με το δημοσιογραφικό κλπ. θόρυβο, που έγινε με αφορμή την συμπλήρωση 30 χρόνων από το θάνατο του νοτιοαμερικανού Τσε Γκεβέρα, διαμαρτύρεται γιατί: "Κανείς δε μίλησε για τις θυσίες μεγάλων και μικρών, πλούσιων και φτωχών. Κανείς δεν τίμησε τον "άγνωστο" μαχητή, που αγωνίστηκε με τον τρόπο του και από τη θέση του, που έχασε τη ζωή του..."

Και συνεχίζει αναφερόμενος στο ανατριχιαστικό και αποτροπιαστικό κάψιμο της σημαίας μας από αναρχικούς, με θεατές εκατοντάδες χιλιάδες απαθείς τηλεθεατές: *"Τη σημαία με την οποία αυτοκτόνησε ο στρατιώτης Κώστας Κουκίδης πηδώντας από την Ακρόπολη, όταν μπήκαν οι Γερμανοί στην Αθήνα τον Απρίλιο του 1941..."*

Και προσθέτει χαρακτηριστικά: *"Είναι λυπηρό, αλλά πρέπει να το παραδεχθούμε. Χάσαμε τη μνήμη μας. Την "εθνική μνήμη". Μέσα σε πενήντα χρόνια σβήσαμε κυριολεκτικά μιά σελίδα της ιστορίας μας. Μιά σελίδα από τις πιό τραγικές, αλλά και τις πιό ηρωικές της σύγχρονης Ελλάδας."*

Σε καθημερινή εφημερίδα της 17ης Νοεμβρίου 1997 δημοσιεύεται επιστολή του Χρήστου Χρόνη που διαμαρτύρεται για τις πάμπολλες "μεταβαπτίσεις" οδών της Αθήνας σε οδούς "Ούλοφ Πάλμε", τον οποίο χαρακτηρίζει σαν: *"... μεγαλέμπορο όπλων και "δημοκράτη" που στείρωνε για να σβήσει τις "κατώτερες" φυλές και ομάδες, σαν άλλος Χίτλερ," και προτείνει: "να μπει το όνομα του παραγκωνισμένου -δεν ήταν... του κόμματος- αληθινού ήρωα της Ακρόπολης του 1941, φαντάρου Κώστα Κουκίδη..."*

Μιά, ακόμη, πληροφορία μας λέει ότι η θυσία του Κ. Κουκίδη αναφέρεται και σε ένα ανεύρετο από εμάς βιβλίο που έχει τον τίτλο "ΗΡΩΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ", καθώς και σε ένα αγνώστου τίτλου γαλλικό βιβλίο, του οποίου γνωρίζουμε μόνο το όνομα του μεταφραστή του: Β. Πουλλάς.

Όλα αυτά, λοιπόν, τα στοιχεία, αναφορές σε βιβλία από σύγχρονους και μετέπειτα συγγραφείς, σε απομνημονεύματα, στα άρθρα, τις επιστολές, τις διαμαρτυρίες, τις παροτρύνσεις κλπ. δε συγκίνησαν ούτε έπεισαν τους κάθε λογής αρμοδίους. Φαίνεται ότι το κομματικά ανένταχτο αυτό παλικάρι, που πίστευε και τίμησε την πατρίδα του **μόνο** και τον όρκο του στρατιώτη, που είχε δώσει, δεν τους ενδιέφερε. Τον έσβησαν, λοιπόν, από τους προγραμματισμούς τους και κοίταξαν μόνο το συμφέρον των κομμάτων και των προστατών τους. *"Φέρτε μας αποδείξεις ότι υπήρξε, και τότε θα του κάνουμε άγαλμα"*, απαντούσαν μερικοί από αυτούς, όταν οι ενοχλήσεις γινόντουσαν πολύ φορτικές. Κι αντί να ψάξουν οι ίδιοι -σαν αρμόδιοι- στα αρχεία, τα μητρώα κλπ., γύριζαν από την άλλη το κεφάλι, ήσυχτοι ότι δε θα τους ενοχλούσαν άλλο. Έκαναν, όμως, τους λογαριασμούς τους χωρίς... τον Θεόδωρο Φάκο. Τον εν αποστρατεία υποστράτηγο, που έβαλε σκοπό της ζωής του να τους αποδείξει, με αδιάσειστες για τα τυφλά τους μάτια και τα κωφά αυτιά τους αποδείξεις, την ύπαρξη αυτού του παλικαριού. Σ' αυτόν χρωστάμε τα περισσότερα από τα στοιχεία που παραθέσαμε παραπάνω. Στον τιτάνο αγώνα του ήρθε κάποια στιγμή συμπαραστάτης ο υπογράφων και η καλή τύχη των Ελλήνων και η αγαθή μοίρα του Κουκίδη, έφεραν μπροστά μας τον άνθρωπο που τον γνώρισε και τον έζησε τις τελευταίες μέρες της ζωής του: το συγγραφέα, αγωνιστή της Εθνικής, και όχι μόνο, Αντίστασης Σπύρο Μήλα, τον Έλληνα που κατέθεσε την προσωπική του μαρτυρία για την ύπαρξη του ήρωα και φώτισε από αρκετές πλευρές την τελευταία περίοδο της ζωής του.

Η αφήγηση, όμως, όλων αυτών αποτελεί μιά άλλη "Οδύσσεια" και είναι τόσο εκτεταμένη, ώστε για τη συνέχεια θα πρέπει να περιμένουμε το επόμενο τεύχος...

ΕΛΕΝΗ ΔΕΡΒΕΝΤΛΗ-ΛΕΒΕΙΔΙΩΤΗ
Χειρουργός - Οδοντίατρος

25ης Μαρτίου 11, Χαλάνδρι (δίπλα στο ΚΑΠΗ)
Δέχεται με ραντεβού τηλ.: 6856019

ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΑΝΟΙΓΕΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟΥΣ ΑΣΚΟΥΣ ΤΟΥ ΑΙΟΛΟΥ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

του Νίκου Ψυρούκη *

Τό γνωστό στην ιστορία ως «Ανατολικό Ζήτημα», τό όποιο έδώ και περίπου πεντακόσια χρόνια καταταλαιπωρεί τούς λαούς τών Βαλκανίων και της Έγγυς Ανατολής (άπό τά χρόνια του Φραγκίσκου Β' της Γαλλίας), ποτέ δέν έπαψε νά είναι ό βραχνάς τους. Άπό τά τέλη του 16ου αιώνα, όταν στά 1599 οί άγγλοι άποικιοκράτες απέκτησαν τό προνόμιο, άπό τόν όθωμανό σουλτάνο, νά εισέρχονται τά καράβια τους στά λιμάνια της άυτοκρατορίας με τή σημαία τους και χωρίς έλεγχο και, όταν στά χρόνια της γαλλικής ήγεμονίας στην Εύρώπη (17ος αιώνας), ό βασιλιάς της Γαλλίας, Έρρίκος Δ', απέσπασε τό άποικιοκρατικό προνόμιο πώς όλα τά κράτη πού θά ήθελαν νά έμπορεύονται με τήν Όθωμανική Αύτοκρατορία θά έπρεπε νά φέρουν ύποχρεωτικά τή γαλλική σημαία, συγκεκριμενοποιείται τό «Ανατολικό Ζήτημα» κυρίως με τίς διομολογήσεις τών ευρωπαϊών άποικιοκρατών σέ βάρος τών λαών της σκοταδιστικής φεουδαλικής στρατοκρατικής άντεπαναστατικής - άπό τή γέννησή της - άυτοκρατορίας τών Όθωμανών. Άπό τότε, τό «Ανατολικό Ζήτημα» χρησιμοποιήθηκε πρώτα άπό τή Γαλλία, ύστερα άπό τήν Άγγλία και στή συνέχεια άπό τίς άλλες άποικιοκρατικές δυνάμεις της Εύρώπης ως πολύμορφο μέσο για έκβιασμούς ανάμεσά τους, μά και ως όπλο για τή διαιώνιση της ζωής της Όθωμανικής Αύτοκρατορίας, πάντα τύραννο τών ραγιαδών, μά και έπιπλέον χωροφύλακα, για τή συστηματική καταλήστευση τών λαών της άπό τούς άποικιοκράτες. Γι' αυτό και πάντα οί λεγόμενες μεγάλες άποικιοκρατικές

δυνάμεις, άπό τότε, ποτε όλες μαζί και ποτε ή μία ή ή άλλη, δέν έπαψαν νά εκφράζουν τή λατρεία και τό θαυμασμό τους προς τούς τούρκους δυνάστες!! Τό ζούμε, άλλωστε, και σήμερα τόσο φανερά και ξεκάθαρα πού δέ χρειάζονται περισσότερες άποδείξεις. Μονάχα πού τώρα μιλάνε για τήν

κοσμική δημοκρατία της Τουρκίας, δηλαδή για τό φασιστικό στρατοκρατικό, πάντα, καθεστώς της Άγκυρας.

Έως τά τέλη του 19ου αιώνα, οί χώρες πού άνήκαν στην Όθωμανική Αύτοκρατορία, για τούς άποικιοκράτες, αποτελούσαν άντικείμενο του γαιοπολιτικού και γαιοστρατηγικού ένδιαφέροντός τους και συνάμα ισχυρό δέλεαρ για τήν άποικιοκρατική οικονομική εκμετάλ-

λευσή τους (άγορά για τοποθέτηση τών άκριβών έμπορευμάτων τους και άπόκτηση φτηνών πρώτων ύλων για τίς βιομηχανίες τους). Άπό τά τέλη, όμως, του 19ου αιώνα τό γνωστό άξίωμα: «DRANG NACH OSTEN», του γερμανικού κεφαλαίου μαρτυρούσε πώς τό «Ανατολικό Ζήτημα» είχε άποκτήσει κι άλλη μία, άκόμα μεγαλύτερη σημασία: οί χώρες της Έγγυς Ανατολής αποτελούσαν και έξακολουθούν νά είναι ό τόπος της «Αύτου Μεγαλειότητος του Πετρελαίου». Κι όποιος έλέγχει τά πετρέλαια, έλέγχει και τόν κόσμο. Άπό τότε, λοιπόν, τό «Ανατολικό Ζήτημα» απέκτησε τή σημασία του όξυγόνου για τούς ήγεμόνες του κόσμου. Κι άπό τότε άρχισε ό πόλεμος για τό μοίρασμα και τό ξαναμοίρασμα της Όθωμανικής Αύτοκρατορίας¹. Άς θυμηθούμε τόν περιβόητο σιδηρόδρομο Βερολίνου-Βαγδάτης (γερμανικός ιμπεριαλισμός), τό δήθεν έννικοαπελευθερωτικό άγώνα του Λώρενς της Άραβίας (άγγλικός ιμπεριαλισμός) και τέλος τήν

«...Η επίθεση του γκλομπαλισμού σχετίζεται με τήν προσπάθεια για τή σύσταση της λεγόμενης ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ άριθ. 3. Και ή προσπάθεια άρχισε ξανά άπό τά Βαλκάνια. Βασικό ρόλο παίζει πιά ή φασιστική κεμαλική Τουρκία, ή όποία άκολουθεί τή σταθερή παλιά παράδοση: χωροφύλακας τών ξένων ιμπεριαλιστών και δήμιος τών έθνών της περιοχής μας...»

* Ιστορικός - Συγγραφέας

PAX AMERICANA αριθ. 1 που άρχιζε από τα τέλη του 19ου αιώνα με το μονοπώλιο του Ροκφέλλερ στην παγκόσμια αγορά του πετρελαίου. Από τότε, λοιπόν, ότι διαδραματιζόταν και στα Βαλκάνια (τμήμα αναπόσπαστο του «Ανατολικού Ζητήματος») είχε άμεση σχέση και με τον πόλεμο των πετρελαίων. Κι από τότε εμπλέκονταν και οι ΗΠΑ στο «Ανατολικό Ζήτημα» (με την ίδρυση εκπαιδευτικών κολλεγίων, με την ανάμειξη σε εθνικές διαμάχες, όπως ήταν το μακεδονικό ζήτημα, στις αρχές του αιώνα μας, με διάδοση διαφόρων θρησκευτικών αιρέσεων κ.λ.π.). Όμως, οι Βορειοαμερικάνοι μὴν ἔχοντας ούτε μία στρατιωτική βάση, ούτε μία λέμβο στην περιοχή, δὲν εἶχαν τότε άμεση στρατιωτική παρέμβαση στις εξελίξεις του «Ανατολικού Ζητήματος».

Η τελειωτική φάση για τὴ διάλυση τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, σχηματικά, θά μπορούσε κανείς νά πει ότι άρχισε τό 1911-1912, με τόν ιταλοτουρκικό πόλεμο, ὁ ὁποῖος κατέληξε στην κατάκτηση τῆς Λιβύης από τούς Ἰταλούς (τότε, οἱ ἴδιοι κατέκτησαν και τὰ ἑλληνικά Δωδεκάνησα). Ὁ ἰταλικός ἰμπεριαλισμός (μετά τὴν ἔνοπιήση τῆς Ἰταλίας, 1861), εἶχε ὡς κεντρικό σύνθημά του τό «MARE NOSTRUM», πῖό συγκεκριμένα τὴν κυριαρχία του στή Μεσόγειο και τὴν νεκρανάσταση τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Τό 1912, τὰ κράτη τῆς Βαλκανικῆς (αὐτὰ πού διαμορφώθηκαν, ὡπως κατάφεραν νά ξεπηδήσουν μέσα από τούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες τῶν λαῶν τους τό 19ο

“...Υπέρτατη ἀξία τό εὐκόλο μέγιστο κέρδος και ὁ «ἀμοραλισμός» (ἢ περιφρόνηση πρὸς τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἀσυνειδησία, ἢ ἄρνηση κάθε εἴδους ἠθικῆς και καλῶς ἐννοουμένης τιμῆς). Κι αὐτό ὀνομάζεται ἐλεύθερη ἀγορά σέ συνθήκες ἀμείλικτου ἀνταγωνισμοῦ....”

αἰῶνα) κήρυξαν τόν πόλεμο κατά τῆς ἐξασθενημένης και ἔτοιμοθάνατης Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Καί ἡ πράξη τους αὐτή ἀποτελοῦσε τόν καρπὸ τῆς ἀπαίτησης ὅλων τῶν βαλκανικῶν ἔθνων για τὴν πλήρη ἀπελευθέρωση τῶν ἐδαφῶν τους (ὄσων εἶχαν ἀπομείνει ἀκόμα κάτω από τό ζυγὸ τῶν Ὀθωμανῶν-Τούρκων). Για πρώτη φορά, δὲν

πρόλαβαν νά βάλουν τό χέρι τους οἱ Μεγάλες Δυνάμεις. Τό γεγονός τό σημείωνε τότε και ὁ Λένιν (Ὀκτώβριο 1912). Ἐγγραφε: «Γιὰ ὅλη τὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἴσως σημαίνει (ὁ πρῶτος βαλκανικός πόλεμος ση. δικ.) ἡ ὥρα πού θά πῶν τόν ἐλεύθερο και ἀποφασιστικό λόγο τους οἱ ἴδιοι οἱ λαοί. Τό παιχνίδι τῶν ἀστικῶν «δυνάμεων» και τῶν διπλωματῶν τους, πού διαπρέπουν στήν ἐπιστήμη τῶν μηχανοραφιῶν, τῶν δολοπλοκιῶν, στήν ἐπιστήμη νά βάζουν ἰδιοτελεῖς τρικλοποδιές ὁ ἕνας στόν ἄλλο, δὲν ἔχει τώρα πέραση»². Παρ' ὅλα αὐτά, οἱ Νεοοθωμανοί (οἱ Νεότουρκοί) διατήρησαν ἕνα τμήμα τῶν ἐδαφῶν τῶν Βαλκανίων κάτω από τό ζυγὸ τῆς αὐτοκρατορίας τους, γιατί οἱ ἀποικιοκρατικές δυνάμεις, στό μεταξύ, με τούς δολοπλοκούς διπλωμάτες τους, ἔσπειραν τὴ διχόνοια, ἀναβίωσαν ἱστορικές προκαταλήψεις, ὑποδαύλισαν θρησκευτικές διαφορές ἀνάμεσα στὰ ἔθνη τῶν Βαλκανίων. Ἐτσι, τόν πρῶτο νικηφόρο πόλεμο τῶν Βαλκανίων τόν διαδέχθηκε ὁ δεύτερος Βαλκανικός πόλεμος (1913), στόν ὁποῖο ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, ἡ Αὐστροουγγαρία και ἡ Γερμανία δὴθεν στάθηκαν σύμμαχοι τῆς Βουλγαρίας και οἱ ἄλλοι ἀποικιοκράτες «φίλοι» τῆς Ἑλλάδας, τῆς Σερβίας και τῶν συμμάχων τους. Τό ἀποτέλεσμα: Τὰ Βαλκάνια ἔμειναν κάτω από τίς φτεροῦγες τοῦ ἀρπαχτικοῦ «Ανατολικού Ζητήματος». Μέσα σ' αὐτές, τίς πραγματικά ἐμφυλιοπολεμικές συνθήκες για τὰ ἔθνη τῶν Βαλκανίων, εἶναι πού γεννήθηκε και τό κράτος τῶν Ἀλβανῶν (σὴν τελικὴ μορφή του και σύμφωνα με τό συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων τῶν τότε ἀποικιοκρατικῶν αὐτοκρατοριῶν τῆς Εὐρώπης -1913-1914). Ἡ Γαλλία πέτυχε νά πάρει ἡ Σερβία τό Κόσοβο, ἐνῶ ἡ Ἰταλία εἶναι ἐκεῖνη πού ἐπέβαλε τὴ θέλησή της και ἐνσωμάτωσε τὴν ἑλληνικὴ Βόρειο Ἠπειρο στό νέο κράτος τῆς Ἀλβανίας). Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ Ἰταλία ἔβαζε τό πόδι της στὰ Βαλκάνια. Τὰ σύνορα δέ χαρακτηκαν με βάση τὰ ἐθνολογικά κριτήρια, ἀλλὰ με γνώμονα τὰ συμφέροντα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν-ἀποικιοκρατικῶν δυνάμεων. Κατ' αὐτόν τόν τρόπο, ὁ μισὸς ἀλβανικός πληθυσμὸς ἔμεινε ἔξω από τὰ σύνορα τοῦ ἑθνικοῦ κράτους του, ἐνῶ μέσα στὰ ὄρια του συμπεριλήφθηκε ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ὑπερίσχυσε και πάλι ἡ ξενοκρατία σ' ὅλα τὰ Βαλκάνια (τό ἑλληνικὸ ἔθνος τὴν πλήρωσε και με τόν πρῶτο μεγάλο ἔθνικό διχασμὸ τοῦ 20ου αἰῶνα, 1915-1917).

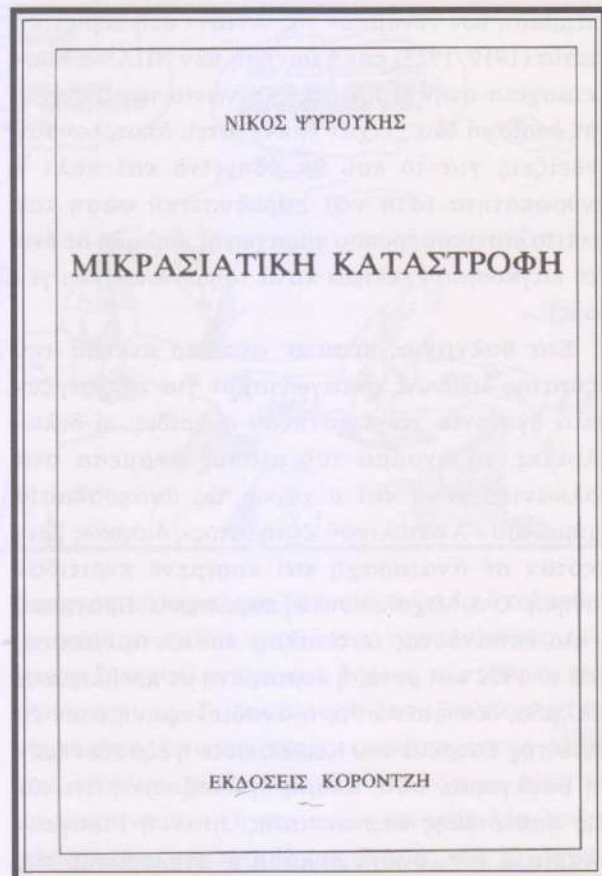
Πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι πού ὑποστηρίζουν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλβανικὸ ἔθνος, μὰ ἀλβανικές φάρες, οἱ ὁποῖες ἔπαιζαν τό ρόλο, στὰ χρόνια τῆς τουρκο-

κρατίας, του τρομοκράτη για το σουλτάνο της Πόλης. Όπως παρατηρεί και ο ιστορικός του έλληνικού έθνους, ο Κ. Παπαρηγόπουλος, οι Άλβανοί φαίνεται ότι προέρχονται από τους Ίλλυριούς, από Έλληνες, από Ρωμαίους, από Σλαύους, από Τούρκους, από Γότθους³. Η θέση ότι οι σύγχρονοι Άλβανοί είναι άμεσοι απόγονοι των Ίλλυριών και μόνον αυτών δεν εύσταθεϊ. Ούτε, επίσης, είναι ακριβής ή θέση της επίσημης αλβανικής ιστοριογραφίας (του καθεστώτος Χότζα) ότι οι Άλβανοί εξισλαμίσθηκαν και ότι ένα μέρος τους, που ήταν ορθόδοξοι χριστιανοί, απορροφήθηκαν από λατινογενή έθνη της Ευρώπης⁴. Πάντως, οι Άλβανοί, ως νέο έθνος, συγκροτείται από το 19ο αιώνα. Μόλις στά τέλη του 19ου αιώνα, αποκτά και το δικό του γραπτό λόγο (Άλβανική Λίγκα, ή όποια ιδρύθηκε τό 1879 στην Κωνσταντινούπολη). Ως φυσιογνωμίες του αλβανικού κινήματος της εθνικής συγκρότησης εμφανίζονται τότε, ο ιδεολόγος του αλβανικού έθνισμού, Σάμι Σάμι Φρασέρι, (1850-1904) και ο λογοτέχνης Ναϊμ Φρασέρι (1846-1900), ο πατέρας της αλβανικής λογοτεχνίας.

Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος και τά συνεπακόλουθά του για τους βαλκανικούς λαούς είναι σ' όλους γνωστά. Και ό πόλεμος αυτός, που άρχισε από τά Βαλκάνια, είχε ως ένα βασικό παράγοντα τό άρπαγμα των πετρελαίων της Έγγυς Άνατολής (ή όποια άνηκε στό «Άνατολικό Ζήτημα»). Δέν είναι ύπερβολικό αυτό που έλεγε, τότε, ένας γάλλος διπλωμάτης: «Οί δυτικοί σύμμαχοι (Άντάντ-ΗΠΑ) έπλευσαν πρός τή νίκη πλέοντας πάνω στό κύματα του πετρελαίου»⁵. Αυτή τή νίκη τήν πλήρωσε ό έλληνισμός πανάκριβα, μέ τή μεγάλη εθνική καταστροφή του 1922. Μπορεί τό έτος αυτό ή Όθωμανική Αυτοκρατορία νά διαλύθηκε, μά τή θέση της τή πήρε ή φασιστική Τουρκία του περιβόητου κεμαλισμού. Και τό «Άνατολικό Ζήτημα» όχι μονάχα συνέχισε νά ύπάρχει, μά και έγινε όξύτερο (χάρη στό κυνηγητό των πετρελαίων της περιοχής από τους ήγεμόνες του κόσμου).

Τότε, δηλαδή μετά τό 1922, ή Γαλλία μπορεί νά πήρε τή Συρία και τό Λίβανο, μπορεί χάρη στή στρατιωτική της ύπεροχή στήν Ευρώπη (ή Ρωσία προσωρινά είχε φύγει από τή μέση) νά δημιουργήσει τό άφύσικο κράτος της Γιουγκοσλαβίας (στό όποιο ύπήχθησαν ή Κροατία, ή Σλοβενία και ή Βοσνία-Έρζεγοβίνη, τέως ύποτελείς χώρες στήν Αύστροουγγαρία που κατέρρευσε τό 1918), μά πετρέλαια δέν πήρε. Τά πήραν οι Άγγλοι και οι Βορειοαμερικανοί (οί πρώτοι, μέ τή Σέλ στό Ίράκ, οί δεύτεροι στήν Άραβία μέ τήν Στάνταρντ Όιλ). Και τά

Βαλκάνια έξακολούθησαν νά είναι πάντα στό έπίκεντρο του «Άνατολικού Ζητήματος», δηλαδή νά είναι πυριτιδαποθήκη στά χέρια των μεγάλων έγκληματιών της νεώτερης ιστορίας της ανθρωπότητας, μία και στήν έποχή μας, όπως λέει και ό γάλλος διανοούμενος Σάν Σιγκλέρ: «ό καπιταλισμός αποκτά τήν ούσία του μέ τό οργανωμένο έγκλημα. Πιό συγκεκριμένα, τό οργανωμένο έγκλημα άποτελεί τήν παροξυστική φάση της ανάπτυξης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και της ιδεολογίας των καπιταλιστών»⁶.

Η «νέα τάξη πραγμάτων», αυτή που επιβλήθηκε μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, είχε αλλάξει πολλά πράγματα στήν Ευρώπη. Δύο αυτοκρατορίες διαλύθηκαν (ή Αύστροουγγαρία και ή τσαρική Ρωσία) και ή Γερμανία παραμεριζόταν προσωρινά. Μά τό γνωστό στήν ιστορία της διπλωματίας ως «σύστημα ειρήνης των Βερσαλλιών», όξυνε τίς ιμπεριαλιστικές αντιθέσεις ανάμεσα στίς ΗΠΑ και τήν Άγγλία, ανάμεσα στίς ΗΠΑ και τήν Ίαπωνία και ανάμεσα στήν Ίταλία από τή μία και τίς άλλες δυνάμεις της Άντάντ (της Έγκάρδιας Συνεννόησης, όπως ονομάστηκε, και είχε κλειστεί από τό 1914). Τό σύστημα ειρήνης των Βερσαλλιών δέν ήταν τίποτε άλλο παρά ή άρχή της προετοιμασίας ενός νέου παγκοσμίου πολέμου. Η στρατιωτική

ἐπέμβαση τῶν δυνάμεων τῆς Ἀντάντ στή Σοβιετική Ρωσία (1919-1922) καί ἡ ἄρνηση τῶν ΗΠΑ νά συμ-μετάσχουν στήν περιβόητη «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν», τήν ὁποία οἱ ἴδιες εἶχαν ἐμπνευστεῖ, ἀποτελοῦσαν ἐνδείξεις γιά τό πού θά ὀδηγεῖτο καί πάλι ἡ ἀνθρωπότητα (στή νέα παροξυστική φάση τοῦ καπιταλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, δηλαδή σέ ἕνα νέο παγκόσμιο ἐγκλημα κατά τοῦ ἀνθρωπίνου γένους).

Στά Βαλκάνια, μέσα σ' αὐτό τό πνεῦμα τοῦ ὀξύτατου διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ γιά τήν παγκόσμια ἡγεμονία, συνεχίστηκαν οἱ ἐριδες, οἱ δολοπλοκίες, τό ἀναμμα τοῦ μίσους ἀνάμεσα στά βαλκανικά ἔθνη καί ὁ χῶρος, ὡς ἀναπόσπαστο τμήμα τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ζητήματος», διαρκῶς βρισκόταν σέ ἀναταραχή καί παρέμενε πυριτιδαποθήκη. Ὁ Δ. Μιχαλόπουλος παρατηρεῖ: «Πράγματι, ὁ πῖο ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος, πού ἀντιμετώπισε, ἀπό τό 1922 καί μετά, ἡ φορτωμένη μέ προβλήματα Ἑλλάδα, δέν ἦταν οὔτε ἡ ἀναδιπλωμένη στόν ἐναντό της Τουρκία τοῦ Κεμάλ, οὔτε ἡ ἐξασθενημένη Βουλγαρία, οὔτε ἀκόμη, ἡ ἀλαζονική Ἰταλία τῆς φασιστικῆς ἐπανάστασης, ἦταν ἡ Γιουγκοσλαβία...» (ὕπ. δικ.)⁷, δηλαδή ὁ στυλοβάτης τῆς «Μικρῆς Ἀντάντ», στήν ὁποία συμμετεῖχαν ἐκτός τῆς Γιουγκοσλαβίας καί τό νέο κράτος τῆς Τσεχοσλοβακίας καί ἡ Ρουμανία καί πού ἦταν βασικό ἐργαλεῖο τοῦ ἐπεκτατισμοῦ, τοῦ γαλλικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, τῆς γαλλικῆς ἀποικιοκρατίας.

Ἡ Γιουγκοσλαβία, ἐνῶ ἡ ἄρχουσα τάξη τῆς Σερβίας εἶχε ὑποσχεθεῖ τήν ἐλεύθερη συνένωση ὅλων τῶν νοτιῶν Σλάβων, μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς ἀκολουθήσε τήν πολιτική τῆς ἡγεμονίας τῶν Σέρβων στό νέο κράτος καί τήν καταπίεση τῶν ἄλλων σλαβικῶν καί μὴ ἔθνῶν (Κροατῶν, Σλοβένων κ.λ.π.). Ὁ μεγαλοσερβικός σωβινισμός δέν περιοριζόταν στό ἐσωτερικό, μά καί στό ἐξωτερικό, ἐξωθούμενος ἀπό τή Γαλλία, ἡ ὁποία συγκρουόταν στή Μεσόγειο καί μέ τή Μεγάλη Βρετανία καί μέ τήν Ἰταλία. Ὅταν στά 1926, ὁ Ζόγου τῆς

Ἀλβανίας ἔθεσε τή χώρα του ἀπολύτως κάτω ἀπό τήν ἰταλική κηδεμονία, τό Βελιγράδι ἀντέδρασε μέ τήν ὑπογραφή τῆς γαλλογιουγκοσλαβικῆς συμφωνίας καί μέ τό ψεύτικο σύνθημα: τά Βαλκάνια στούς Βαλκάνιους. Τό τί σήμαινε τό σύνθημα αὐτό γρήγορα φάνηκε μέ τή συμφωνία τοῦ δικτάτορα Θεόδωρου Πάγκαλου καί τῆς γιουγκοσλαβικῆς κυβέρνησης (17-8-1926) καί μέ τήν ὁποία οὐσιαστικά δινόταν τμήμα τῆς Θεσσαλονίκης καί τμήμα ἐδάφους τῆς Μακεδονίας στούς Γιουγκοσλάβους (ἡ καλύτερα ἐξοδος τῶν Γάλλων στό Αἰγαῖο σέ βάρος τῶν Ἀγγλῶν καί τῶν Ἰταλῶν). Ἡ κωμικοτραγική δικτατορία τοῦ Πάγκαλου ἔπεσε (μιά καί ἔβλαπτε τήν ἀγγλοκρατία).

Στήν οὐσία ἐπανῆλθε ὁ Ἐ. Βενιζέλος, ὁ ὁποῖος γιά νά ἀκυρώσει τήν ἀτιμωτική συνθήκη τοῦ Πάγκαλου στράφηκε πρὸς τήν Ἰταλία. Στίς 23-9-1928 ὑπογράφεται τό ἐλληνοἰταλικό σύμφωνο φιλίας (βέβαια ὁ Βενιζέλος «ξέχασε» καί τά Δωδεκάνησα καί τή Βόρειο Ἠπειρο). Ὁ ἀλβανικός Τύπος θριαμβολογοῦσε: «μεταξύ Ρώμης, Ἀθήνας καί Τιράνων σχηματίστηκε χαλύβδινο τρίγωνο, τήν ὑπαρξη τοῦ ὁποίου θά πρέπει νά τήν ὑπολογίζου οἱ πάντες»⁸. Ἡ Μεγάλη Βρετανία ἀνακουφίστηκε, γιὰτί ἐσῶζε τή Θεσσαλονίκη, χωρίς, ὁμως, καί νά θιγεται ἡ ἀγγλοκρατία στήν Ἑλλάδα καί, βέβαια, ἡ ἀποικιακή κατοχή στήν Κύπρο. Στό μεταξύ, ἡ κεμαλική Τουρκία ἄρχισε κι αὐτή νά παίξει καί πάλι δραστήριο ρόλο στό «Ἀνατολικό Ζήτημα». Ὅσο προχωροῦσε ὁ χρόνος, τόσο καί πῖο γρήγορα πλησίαζε καί μιά ἀκόμη τραγωδία στά Βαλκάνια. Ὅλα τά κράτη τῆς, ἐπέλεξαν τό φασιστικό καθεστῶς, ιδιαίτερα μετά τήν ἀνοδο τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ στή Γερμανία καί τήν ἐκ νέου ἀνάμειξη τοῦ γερμανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ στή διεθνή κόνιστρα (χάρη στήν ἀμέριστη βοήθεια τῶν ΗΠΑ καί τῶν βορειοαμερικανικῶν μονοπωλίων). Οἱ βορειοαμερικάνοι ἱμπεριαλιστές προετοίμαζαν τό νέο πόλεμο, δηθεν ἐνάντια στήν Κόκκινη Ρωσία μ' ἐπικεφαλῆς τούς γερμανοῦς ναζιστές, μά στήν

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ
ΤΗΛ. 094 815012 ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: 094 509015

πραγματικότητα τόν εξύφαιναν για την επίβολή της κοσμοκρατορίας τους και του «αμερικανισμού», δηλαδή την επίβολή των διθην προτερημάτων του τρόπου ζωής τους, της σκέψης τους, της γλώσσας τους και της αποδοχής απ' όλο τον κόσμο της ηγεμονίας τους, ως του προνομιούχου αφεντικού της ύφης.

Όταν και πάλι μπήκαμε σε μία νέα παροξυστική φάση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, άρχισε και το νέο παγκόσμιο οργανωμένο έγκλημα του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Οι ΗΠΑ τό προετοίμασαν. Η χιτλερική Γερμανία έκανε την άρχη. Και φυσικά νίκησαν οι οργανωτές, που έβαλαν τό ποδάρι τους για καλά στις αποικίες των συμμάχων. Η πατρίδα μας τό πλήρωσε πανάκριβα. Ο λαός της πάλεψε με νύχια και με δόντια για τή λευτεριά του. Μά τό αποτέλεσμα ήταν ή ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ, ή όποια, για νά επιβληθεί και στην Ελλάδα, χρειάστηκε ένας αιματηρός έξοντωτικός έμφύλιος πόλεμος (1946-1949). Η νέα τάξη πραγμάτων, ή ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ, είχε δυο έξωτερικά χαρακτηριστικά: α) τή διπλωματία του τρόμου από ένα πυρηνικό πόλεμο και β) τό συνεταιρισμό και τόν ανταγωνισμό ανάμεσα στις ΗΠΑ και τή Σοβιετική Ένωση. Αλλά τήν ιστορία τή δημιουργούν οι λαοί, όταν παλεύουν για τή λευτεριά τους. Γρήγορα ή «ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ» -χάρη στά ρωμαλέα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα τής Ανατολής - άρχισε ν' άμφισβητείται στη Δυτική Εύρώπη σε βάρος των ΗΠΑ, στην Ανατολική Εύρώπη, μά και στην επαναστατική, τότε, Κίνα σε βάρος τής Σοβιετικής Ένωσης. Περίπου πάνω από τριάντα χρόνια κράτησε ή άμφισβήτηση. Τελικά, κατέρρευσε ό πιο αδύνατος έταίρος, ό σοβιετικός συνασπισμός. Μά μαζί του χάθηκε και ή ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ. Τή θέση της τήν πήρε ό γκλομπαλισμός (ή ή άλληλουχία του χάους που διέπει πιά τό παγκόσμιο σύστημα), ό όποιος προσπαθεί νά σταθεί στά πόδια του με άρχιχωροφύλακα και πάλι τίς ΗΠΑ. Αύτες τίς ανακατατάξεις, για άλλη μία φορά, ό έλληνισμός πλήρωσε ακριβά με τήν εθνική καταστροφή στην Κύπρο.

Η επίθεση του γκλομπαλισμού σχετίζεται με τήν προσπάθεια για τή σύσταση της λεγόμενης ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ άριθ. 3. Και ή προσπάθεια άρχισε ξανά από τά Βαλκάνια⁹. Βασικό ρόλο παιζει πιά

ή φασιστική κεμαλική Τουρκία, ή όποια άκολουθεϊ τή σταθερή παλιά παράδοση: χωροφύλακας των ξένων ιμπεριαλιστών και δήμιος των έθνών της περιοχής μας. Γι' αυτό και ξαναζωντάνεψε τό σύμπλεγμα άνωτερότητας-κατωτερότητας όλων των μεγάλων ιμπεριαλιστών του κόσμου προς τό τουρκικό σαρικί (ή περίφημη τουρκοφιλία τους). Αλλά πάντα για τους ίδιους λόγους, για τό «Ανατολικό Ζήτημα», δηλαδή για τή διασφάλιση της περιοχής ως γαιοστρατηγικό σημείο (μαλακό ύπογάστριο της Ρωσίας) και για τά πετρέλαια, που ή τεχνολογία έδωσε τή δυνατότητα ν' ανακαλυφθούν πολύ περισσότερα (άκόμα και στην Κασπία). Αν ή φασιστική Τουρκία διεκδικεί άνοιχτά πιά τό Αιγαίο, δέν είναι μονάχα γιατί θ' άφαιρέσει από τό έλληνικό έθνος τόν πνεύμονά του, μά και γιατί, όντας χωροφύλακας των γκλομπαλιστών, θά εξασφαλίσει και θά φυλάγει τους διαύλους (χερσαίους και θαλάσσιους) για τή μεταφορά των πετρελαίων, άποκομίζοντας και τά δικά της λάφυρα της πειρατείας.

Τώρα, μετά τόν πόλεμο της Βοσνίας (που δέν τερματίστηκε όριστικά) άρχίζει μία νέα περιπέτεια (πάντα με βάση τό σχέδιο των γκλομπαλιστών) στό Κόσοβο και σε προέκταση στά Σκόπια. Δέν άποκλείεται τίποτα. Πρόσφατα, ό άρχιχωροφύλακας των γκλομπαλιστών, ό Βορειοαμερικάνος, και τό κοπέλι του, ό Άγγλος, έστειλαν στόλους, άεροπλάνα, «έξυπνα όπλα», δεκάδες χιλιάδες μακελλάρηδες μισθοφόρους τους, για νά «τιμωρήσουν» διθην τόν Σαντάμ του Ίράκ (δυο έκατομμύρια Ίρακινοί πέθαναν από πείνα από τόν οικονομικό άποκλεισμό τους). Και ποιόν νά τιμωρήσουν; τόν άνθρωπό τους. Μήπως δέν είναι αυτόι που του έδωσαν χημικά-βακτηριακά όπλα (1988),

μήπως δέν είναι αυτοί που του πούλησαν τεχνολογία για την κατασκευή χημικών όπλων, μήπως δέν είναι αυτοί που προμήθευσαν σύγχρονα πολεμικά αεροπλάνα (Μιράζ, Μίνγκ), μήπως δέν είναι αυτοί που τον είχαν χρηματοδοτήσει με δισεκατομμύρια δολάρια στα χρόνια του περσικοϊρακινού πολέμου, μήπως δέν είναι αυτοί που τον άφησαν να δοκιμάσει τά χημικά τους όπλα σέ βάρος του ιρακινού Κουρδιστάν (400.000 νεκροί)¹⁰. Μά όλες οι προετοιμασίες για την εισβολή στό Ίράκ σταμάτησαν. Γιατί; Για τον άπλουστατο λόγο, γιατί άρπαξαν μεγάλο μέρος της έκμετάλλευσης του ιρακινού πετρελαίου, χωρίς πόλεμο, κάποιες μαφίες και όχι όλοι μαζί οι νταραβερτζήδες (κυρίως γαλλικών, ρωσικών, κινεζικών, γιαπωνέζικων συμφερόντων).

Μιλήσαμε για την άλληλουχία του χάους που διέπει πιά τό παγκόσμιο σύστημα (σύγχυση, άταξία, άποδιοργάνωση, άναστάτωση σ' όλες τις έκδηλώσεις της ζωής και σέ παγκόσμια κλίμακα). Τά πάντα υπόκεινται στό νόμο του οργανωμένου έγκλήματος, στόν πόλεμο άνάμεσα στίς συμμορίες του οργανωμένου έγκλήματος του κοσμοπολιτικού-άντεθνικού καπιταλισμού. Ύπέρτατη άξία τό εύκολο μέγιστο κέρδος και ό «άμοραλισμός» (ή περιφρόνηση πρós τή ζωή του ανθρώπου, ή άσυνειδησία, ή άρνηση κάθε είδους ήθικης και καλώς έννοουμένης τιμής). Κι αυτό ονομάζεται έλευθερη άγορά σέ συνθήκες άμειλικτου άνταγωνισμού.

Κι άφού κάποιοι μαφιόζοι των πετρελαίων άπέτυχαν νά εφαρμόσουν τά σχέδιά τους στό Ίράκ, ξαναρχίζουν τό πείραμα για την οικόδομηση της ΡΑΧ ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ άριθ. 3, βάζοντας σ' εφαρμογή τά σχέδιά τους, για άλλη μία φορά, από τά Βαλκάνια. Άπειλούμαστε άμεσα, άκόμα και μέ άφανισμό. Γιατί μέσα στην άλληλουχία του χάους ζει και άναπνέει και κινείται και ό έλληνικός λαός. Και για τό έλληνικό έθνος, όπως και για

όλα τ' άλλα, μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, τό νόημα της ζωής είναι ό τυχοδιωκτισμός, ένας τζόγος καθάρος και ξάστερος και τίποτε άλλο. Κινδυνεύουμε θανάσιμα. Τσαλακώνεται ή έθνική μας άξιοπρέπεια, ή ανθρώπινη ύπόστασή μας. Που πάμε και μέ ποιό τρόπο θά ξεφύγουμε από τον άφανισμό; Μονάχα μέ τή συνειδητή έθνική αντίσταση. Άλλ' αυτό σημαίνει πώς πρέπει νά έπιστρατευτούν όλες οι δυνάμεις, οι ύγιεις δυνάμεις, που διαθέτουμε μέσα μας για νά φέρουμε τά κάτω πάνω. Μόνοι μας; Στην άνάγκη, ναι. Άλλ' μακριά άπ' αυτό που λέμε «έπίσημη Έλλάδα». Κι όταν τό πράξουμε, τότε θά δοϋμε πώς μαζί μας θά είναι και όλα τά έθνη της περιοχής μας. Κι αυτά θελουν νά βγουν από τό βούρκο των γκλομπαλιστών. Διαφορετικά, άβουλοι και σάν τά κουτορνίθια θά μάς οδηγήσουν και πάλι σέ άνειπωτες καινούριες καταστροφές, άκόμα και στόν ολοκληρωτικό χαμό μας! Δέν είναι ύπερβολή! Άς σκεφτούμε, έστω για μία μονάχα στιγμή, ότι τό έλληνικό έθνος ξεπουλιέται και παίζεται καθημερινά στό τζόγο των μαφιών των γκλομπαλιστών μέ τή σύμπραξη όλων εκείνων των ντόπιων παλιάτσων που δέν είναι νά τους πιάσεις μήτε μέ τή μασιά. Τέτοια σαπίλα, τόσο βαθείά, δέν ξαναγνωρίσαμε στή μακραίωνη ιστορία μας!

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Για τον πόλεμο των πετρελαίων, άρχές 20ου αιώνα έως και 1924, βλέπε Ν. Ψυρούκη: *Η Μικρασιατική Καταστροφή (συμπληρωμένη έκδοση)* Άθήνα 1992.
2. Β. Ί. Λένιν, *Οι βαλκανικοί λαοί και ή ευρωπαϊκή διπλωματία*, Άπαντα, τόμ. 22, Σύγχρονη Έποχή, σ. 147.
3. Κ. Παπαρρηγόπουλος: *Ίστορία του Έλληνικού Έθνους*, τόμ. Δ', Άθήνα 1887, σ. 262.
4. Βλέπε, Κρίστο Φορασέρι (KRISTO FORASHERI): *THE HISTORY OF ALBANIA*, TIRANA 1964.
5. E. KLER : *Και στό βάθος τό πετρέλαιο (τσέχικη έκδοση)*, Πράγα 1956, σ. 17.
6. Βλέπε: JEAN ZIEGLER: *LES SEIGNEURS DU CRIME*, PARIS 1998.
7. Δημ. Μιχαλόπουλος: *Ό Έ. Βενιζέλος και τό Γιουγκοσλαβικό Ζήτημα*, Άθήνα, 1991, σ. 5.
8. Στο ίδιο, σ. 23.
9. Βλέπε, Ν. Ψυρούκη: *Τό Γ' Ράιχ των ΗΠΑ*, Νέα Έλλοπία, τεϋχος 3/1996, σ. 16 κ.έ.
10. KENDAL NEZAN: *QUAND "NOTRE" AMI SADDAM GAZAIT SES KURDES*, MONDE DIPLOMATIQUE, MARS 1998, σ. 18-19.

Ο ΧΡΟΝΟΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Εκδότης: Αλ. Φανφάνης

Νικ. Ζωΐδου 22-24 69 100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ

KOSOVO REPUBLICA ILLIRIDA REPUBLICA VORIOS IPIROS REPUBLICA

του Στέφανου Σωτηρίου*

Τό Κόσοβο καταλαμβάνει τό μεγαλύτερο μέρος της άρχαιας Δαρδανίας, περιοχής και βασιλείου μέ εφήμερη άκμή κατά τόν 3ο π.Χ. αιώνα. Ένα βασίλειο, πού δέν άφησε καμμία σφραγίδα στην περιοχή και εξαφανίστηκε μετά τούς ρωμαιο-ιλλυρικούς πολέμους τόν Β' αϊ. μ.Χ. Έκτοτε και μέ άπόσταση 7-8 αιώνων έγκαθίστανται στην περιοχή οί Σέρβοι, οί όποιοι δημιούργησαν ένα ισχυρό κράτος κατά τούς ύστερομεσαιωνικούς χρόνους. Σ' αυτήν την περιοχή έγινε τό 1389 ή θρυλική μάχη του Κοσσυφοπεδίου πού σήμανε την ύποταγή των Σέρβων στον τουρκικό ζυγό, ό όποιος διήρκεσε 500 χρόνια και άπετέλεσε την άρχή του προβλήματος, πού άπειλεί σήμερα τη σταθερότητα στη Βαλκανική.

Τό Κόσοβο, λοιπόν, κατοικείται από Σέρβους από τόν 7ο αϊ. και έδωθε. Τό 1389 κατελήφθη από τούς Τούρκους, αλλά τά πυκνά του δάση και τά ύψηλά βουνά του έγιναν κυψέλη κλεφτών (Χαϊντούκων), πού έκαναν σημαντικά επαναστατικά κινήματα κατά των Τούρκων μέ σημαντικότερα τό 1594 και τό 1608. Η άποτυχία αυτών των κινήματων σήμαινε σφαγές - σφαγές και άτακτη μετανάστευση προς τά βόρεια, προς σωτηρία της κεφαλής των ραγιαδών.

Τό μοιραίο κτύπημα για τό σερβικό πληθυσμό, τό έδωσαν οί αύστρο-τουρκικοί πόλεμοι και κυρίως αυτός του 1688-1690. Τότε, ό αύστριακός στρατός προχωρώντας νικηφόρα, έφτασε μέχρι τά Σκόπια, ύποσχόμενος έλευθερία στους ραγιαδες Σέρβους, οί όποιοι και πλαισίωναν μαζικά τίς τάξεις του. Η ήττα των Αύστριακών, όμως, στά Σκόπια, σήμανε και την άρχή του τέλους της σερβικής ύπαρξης στό Κόσοβο. Έπικεφαλής 30.000 οίκογενειών ό Πατριάρχης Άρσένιος Γ', άκολούθησε τόν άτάκτως ύποχωρούντα αύστριακό στρατό, φτάνοντας στη νότιο Ούγγαρία, ή όποια έκτοτε κατοικήθηκε από Σέρβους και όνομάστηκε Βοϊβοντίνα (και στην Σλαβονία και στην Κράινα επίσης). Έν τούτοις, τό άδειασμα του Κοσσυφοπεδίου συνεχίστηκε. Και στους έπόμενους αύστροτουρκικούς πολέμους (1716-8, 1736-9, 1787-91) ή κατάληξη ήταν πάντα ή ίδια: νίκες των Τούρκων και νέα κύματα

φυγάδων Σέρβων προς τη Βοϊβοντίνα, Σλαβονία, Κράινα... Τό Κόσοβο άδειαζε από Σέρβους και στη θέση τους έρχονταν οί Μουσουλμάνοι Άλβανοί, οί όποιοι έφτασαν τό 1998 τό 90% από τά 2 εκ. των κατοίκων του, ενώ οί Σέρβοι κέρδισαν την Βοϊβοντίνα άποτελώνοντας τό 80% από τά 2,3 εκ. των κατοίκων της.

Η γένεση του άλβανικού έθνικισμού

Τό ότι ή άλβανική έθνική ιδέα γεννήθηκε στό Κόσοβο και στά Σκόπια, δέν ύπηρεζε κανείς, ούτε καν Σέρβος, να τό άμφισβητήσει. Τό 1878, στην πόλη Πρίζρεν του Κοσόβου, οί άλβανοί προεστοί δημιούργησαν τη «Λίγκα του Πρίζρεν», ένα κίνημα για την άπελευθέρωση και ένωση όλων των Άλβανών σε ένα κράτος. Τό πρόγραμμα της Λίγκας εξέφραζε την άφοσίωση του στην Όθωμανική Αύτοκρατορία, στην όποια άνηκε τότε τό Κόσοβο και από την άλλη προειδοποιούσε τη Σερβία, να μή διανοηθεί να έγειρει διεκδικήσεις επί της περιοχής. Η Λίγκα ήθελε ήμιανεξάρτητο, ύπό τουρκική ήγεμονία κράτος.

Ένα άλλο σημαντικότατο γεγονός πού έλαβε χώρα τό 1911-12 συνέβη στην πόλη των Σκοπίων. Τότε οργανωμένες ομάδες Άλβανών, επιτίθενται εναντίον της τουρκικής φρουράς και κατέλαβαν πρόσκαιρα (μέχρι την έλευση του σερβικού Στρατού) την πόλη, κάνοντας έτσι τό πρώτο βήμα προς άπόκτηση κρατικής οντότητας.

Τά Σκόπια ήταν τότε -1911 - πρωτεύουσα στό βιλαέτι του Κοσσυφοπεδίου. Τό γεγονός της άπελευθέρωσης της πόλης από τούς Άλβανούς, δείχνει τό πού δημιουργήθηκε ή άλβανική έθνική ιδέα, αλλά εξηγεί τό λόγο για τόν όποιο οί Άλβανοί θεωρούν ως έθνική τους πρωτεύουσα τά Σκόπια.

Μετά τούς βαλκανικούς πολέμους του 1912-13, ή περιοχή αυτή περιήλθε στό σερβικό βασίλειο. Η μεγάλη πλειοψηφία των Άλβανών εξέφρασε τότε την επιθυμία της να ακολουθήσει τόν τουρκικό στρατό πού άποχωρούσε. Πέραν των δεκάδων χιλιάδων άλβανών στρατιωτών πού τόν άκολούθησαν στην Τουρκία, υπεγράφη μεταξύ του βασιλείου της Σερβίας και Τουρκίας, συμφωνία περί μετανάστευσης του άλβανικού πληθυσμού εκεί. Μέχρι τό 1940 είχαν διεκπεραιωθεί

* *Ίστορικός, ειδικός στην Ίστορία και Εθνολογία των Βαλκανικών λαών*

418.000 Άλβανοί στην Τουρκία, ενώ μέχρι τη δεκαετία του '60 είχαν φτάσει μόνον οι πρώτης γενιάς, περί τις 600.000 (υπολογίζονται σήμερα σε άνω του 1 εκ. οι Άλβανοί της Τουρκίας). Αυτό φυσικά δείχνει και τη συνειδηση των Μουσουλμάνων Άλβανών, αλλά και την άσθενή τους σχέση με το νεοσύστατο τότε αλβανικό κράτος στο οποίο κυριαρχούσαν πολιτισμικά και οικονομικά οι Όρθόδοξοι Άλβανοί, οι Τόσκηδες και οι βλαχόφωνοι Έλληνες.

Το 1940-41, έδωσε ένα ακόμη μοιραίο χτύπημα στο Κόσοβο. Υπό ιταλική κατοχή ή περιοχή, φιλοξένησε τη δράση της φασιστικής παπικής οργάνωσης «Μπέσα» που είχε επικεφαλής τον ιταλό λοχαγό Άτζελο Άντικο και σκοπό την αποδεκάτιση έως εξάφανιση του ορθόδοξου στοιχείου του Κοσόβου.

Η κομμουνιστική διακυβέρνηση του Τίτο, άπαγόρευσε το 1945 την επιστροφή στο Κόσοβο όλων των Σέρβων που είχαν έκτοπεί οι Άλβανοί και οι Ιταλοί. Και οι λίγοι που είχαν απομείνει αναγκάζονταν να φύγουν από μόνοι τους, αφού κάθε πρωί που ξυπνούσαν έβρισκαν τά ζώα τους δηλητηριασμένα, από το δηλητήριο που έριχναν «άγνωστοι» στην ποτίστρα τους το βράδυ, ή τις μηλιές τους κομμένες από τη ρίζα, από τους ίδιους αγνώστους!

Πουλούσαν όσο-όσο και έφευγαν και αυτοί για τη Βοϊβοντίνια. Έτσι, έφτασαν οι Άλβανοί να είναι κάτοχοι του 100% των αγροτικών περιουσιών στο Κόσοβο και οι Σέρβοι, περιορίστηκαν σε δύο τρείς

πόλεις. Φτάνουμε έτσι στο 1974, όπου ο Τίτο κάνει τη μεταρρύθμιση του Συντάγματος, δίνοντας στο Κόσοβο αυτόνομο. Μία αυτόνομο που λίγο διέφερε από την ανεξαρτησία.

Οι Άλβανοί ήταν ισότιμος λαός στην Γιουγκοσλαβία. Ο ήγέτης τους, Φαντίλι Χότζα, ήταν για 30 χρόνια αντιπρόεδρος της Γιουγκοσλαβίας και οι Άλβανοί κατείχαν καίριες θέσεις ύπουργων.

Το 1974, λοιπόν, το Κόσοβο έγινε μέν αυτόνομος περιοχή με δικαιώματα, όμως, δημοκρατίας. Πρωτάκουστο! Μία μειονότητα ενός έθνικου, γειτονικού κράτους, της Άλβανίας να διαθέτει ως μειονότητα, κράτος δικό της εντός του κράτους της Γιουγκοσλαβίας, όπου ήταν μειονότητα, και μάλιστα να εκλέξει και πρόεδρο της Γιουγκοσλαβίας το 1986-87 το Σινάν Χασάνι και να έχει ως μέλος του δμελούς προεδρείου της Γιουγκοσλαβίας (δμελές το προεδρείο, αλλά 6 οι δημοκρατίες της χώρας!) τον Άζεμ Βλάσι για μία 5ετία σχεδόν.

Κι όμως, οι Άλβανοί είχαν αυτόνομο και αυτοδιοίκηση σε βαθμό δημοκρατίας, δηλαδή κράτους, και δεν ήταν ικανοποιημένοι. Ένα χρόνο μετά τον θάνατο του Τίτο, το 1981, ξεσηκώθηκαν και τά Γιουγκοσλαβικά τάνκς έπνιξαν στο αίμα την Πρίστινα! Τότε κανείς δέ φώναξε. Και οι Άλβανοί συνέχισαν την εγκληματική νυχτερινή δράση τους έναντι μοναστηριών, εκκλησιών και σερβικών περιουσιών. Κι όταν το 1989 ο Μιλόσεβιτς κατήργησε την εξωφρενική αυτή ύπαρξη κράτους της αλβανικής μειονότητας στην Γιουγκοσλαβία, χωρίς, όμως, να καταργήσει έντελως την αυτόνομο, όπως ακριβώς και στην Βοϊβοντίνια, γιατί οι Ούγγροι της Βοϊβοντίνιας δέ διαμαρτυρήθηκαν; Διότι, και μέ το σύνταγμα του 1989 τά δικαιώματά τους ήταν κατοχυρωμένα. Και διότι ή πολυάριθμη ούγγρικη μειονότητα (400.000) έφταζε και δικό της κόμμα και συμμετείχε ενεργά στην προσπάθεια ανάπτυξης του κράτους στο όποιο ζει. Την ίδια, λοιπόν, αυτόνομο με τους Ούγγρους έχουν και οι Άλβανοί στο Κόσοβο. Όμως, αυτοί σκέφτονται και ενεργούν διαφορετικά.

KOSOVO REPUBLICA

Από το 1992 οι Άλβανοί έχουν κάψει τις Γιουγκοσλαβικές ταυτότητες και έχουν εκδώσει δικές τους με την ένδειξη, Δημοκρατία του Κοσόβου. Δεν ύπηρετούν στο Γιουγκοσλαβικό στρατό, δεν πληρώνουν φόρους, δεν παίρνουν πιστοποιητικά από τις επίσημες υπηρεσίες και εξοπλίζονται. Αν νομίζει κανείς ότι θά μπορούσε ή Ελλάδα να ανεχθεί μία τέτοια κατάσταση στη Θράκη, ως ύποδειξη και στους Σέρβους

πώς να αντιδράσουν. "Αν, επίσης, νομίζει ότι οι "Αμερικανοί δικαιολογούνται να μιλάνε για σερβική επέμβαση στο Κόσοβο και να απειλούν με στρατιωτική επέμβαση, ως αναλογιστεί μία ένδεχόμενη αναταραχή στη Θράκη και τον 6ο στόλο να βομβαρδίζει την Ξάνθη και τις εγκαταστάσεις του Δ' Σώματος Στρατού. "Ας σκεφθεί τό τι θα αισθανθεί, αν άκουει άπ' τό ΓΞΞ ότι «ό έλληνικός στρατός εισέβαλε σήμερα στη Θράκη!»

"Η ιστορία στο Κόσοβο είναι θλιβερή. 500 χρόνια οί Σπαχήδες έσφαζαν ραγιαδες. Και με την άυτονομία του 1974, όταν Πρόεδρος, ύπουργοί και άστυνομία του Κοσόβου, ήταν όλοι "Αλβανοί, ξαναέγιναν Σπαχήδες και ξανάρχισαν τό σφάξιμο της χριστιανικής μειονότητας με τίς εύλογίες του Τίτο. 14.000 Σέρβοι μετανάστες μέσα σε 5 χρόνια.

Και όσον άφορά έμάς, ως προσέξουμε. "Η Δύση δημιουργεί νομικό προηγούμενο και δικαίωμα για τή Θράκη!!!

Τά Σκόπια και ή Βόρειος "Ηπειρος

"Αν, όμως, ή Σερβία, με τά 10 εκ. Σέρβους φαίνεται ικανή να αντιμετώπισει τούς "Αλβανούς στο Κόσοβο (τό μόνο που φαίνεται ότι θα κερδίσουν οί "Αλβανοί άπό τή σύγκρουση, θα είναι ένα εισητήριο για τήν Τουρκία, ή τήν "Αλβανία), τά Σκόπια άδυνατούν πλήρως να έλέγξουν μία κρίση. "Ενας πληθυσμός του 1,1 εκ., άρκετά πιό φιλήσυχος και ήμερος, χωρίς στρατιωτική ύποδομή και δύναμη, άδυνατεί να αντιμετώπισει 600.000 "Αλβανούς, σύν 80.000 Τούρκους, σύν 100.000 Τσιγγάνους Μουσουλμάνους. "Η «Δημοκρατία της "Ιλλυρίδος», όπως άποκάλεσαν οί "Αλβανοί των Σκοπίων τό ύπό εκκόλασιν κράτος τους, είναι πολύ πιό εύκολη ύπόθεση για τούς "Αλβανούς. "Αλλωστε, τό 2020, με τούς σημερινούς ρυθμούς γεννητικότητας, που φτάνουν τό 18%, οί "Αλβανοί θα ξεπερνάνε κατά πολύ τούς Σκοπιανούς!

Κι ενώ τρομοκρατημένοι οί Σκοπιανοί σπεύδουν στην "Αθήνα για στήριξη, ή έλληνική κυβέρνηση άποκαλεί τά Σκόπια διά του εκπροσώπου της Μακεδονίας και τοποθετεί ως πρόεδρο του "Ιδρύματος "Ελληνικού Πολιτισμού τόν καθηγητή της Φιλοσοφικής "Αθηνών, Νίκο Οικονομίδη, που άναγνωρίζει τούς Σκοπιανούς ως Μακεδόνες! "Ισως αυτός να είναι ό μοντέρνος τρόπος πολιτικής διαπραγμάτευσης των έθνικων μας θεμάτων και δεν τό έχουμε άντιληφθεί.

Και καλά τά Σκόπια, που δεν τά πιέζουμε ούτε τώρα, τή στιγμή που φαίνεται ότι τό έφήμερο κράτος τους και το ψευδοέθνος τους βρίσκονται πρό έσχάτου κινδύνου, και σπεύδουν, που άλλου, στο μεγαλύτερο

έχθρό τους, τήν "Ελλάδα, για να βρουν στήριξη!

Τό που θα διοχετευθούν, όμως, όλοι αυτοί οί πρόσφυγες που θα καταφύγουν στην "Αλβανία, κανείς δεν τό διερωτήθηκε;

Είναι βέβαιο πως όλοι θα καταλήξουν στα άδεια σπίτια των "Ελλήνων, παρά τήν αντίθετη έπιθυμία της άλβανικής κυβέρνησης, που ως χριστιανική στην πλειονότητα των ύπουργων της, δε θα ήθελε να άλλοιωθεί τό νότιο τμήμα των Τόσκηδων, που θα άδηγήσει σε εμφύλια διαμάχη με τούς φανατικούς Τουρκο-Γκέγκε του Κοσόβου, που θα καταλήξουν εκεί.

Στή Δύση, ό όρος δημοκρατία και άνθρώπινα δικαιώματα έρμηνεύεται - ή μάλλον είναι ταυτόσημος - με τό «Private Property» (Ατομική ιδιοκτησία), για τήν όποία έχεις δικαίωμα να σκοτώσεις χωρίς κανένα κόστος όποιον τήν παραβιάσει. "Η Δύση άναγνωρίζει αυτό στους δικούς της πολίτες και σ' όποιους πολίτες άπό τρίτες χώρες τή συμφέρει. Οί Βορειοηπειρώτες, πρέπει να ύπερασπιστούν τήν άτομική τους ιδιοκτησία (άφου για τήν σύγχρονη δυτική αντίληψη ό όρος πατρίδα έχει εκπέσει) και να σπεύσουν στα χωριά τους. Μία VORIOS IPIROS REPUBLICA, με πρωτεύουσα τή λαμπρότερη πόλη του έλληνισμού, τήν Κορυτσά, που τυχαίνει να έχει (είχε και έχει) και τό μεγαλύτερο έλληνικό πληθυσμό, θα πρέπει να είναι τό πρώτο έλληνικό σενάριο, ενώ και ένα έλληνο-τόσκικο κράτος μέχρι τό Γενούσο ποταμό, θα ήταν ιδανικό.

"Ιδανικό μέν, έφικτό όμως;

"Απ' ό,τι φαίνεται, και έτσι είναι, οί πιθανότητες του KOSOVO REPUBLICA, καθώς και του VORIOS IPIROS REPUBLICA, είναι ή μόνη πιθανή και με ένδόμυχο ένδιαφέρον όλων των βαλκανικων κρατων να πραγματοποιηθεί.

Για τή μέν Σερβία, διότι ως συγκοινωνων δοχείο με τό Κόσοβο θα έκτονωθεί ή δική τους περιοχή και πέραν τούτου, θα άδηγήσει τούς Σκοπιανούς να συσφίξουν περισσότερο τίς σχέσεις τους με τή Σερβία. Μία εξέλιξη που θα βρει αντίθετη τήν Βουλγαρία, που μέρα με τή μέρα μπαίνει όλο και πιό έπιθετικά στο παιχνίδι των Σκοπίων, και ένδιαφέρεται διακαώς για τό ανατολικό τμήμα της ΦΥΡΟΜ που θα περισσέψει άπό τήν "Ιλλυρίδα, με περισσότερες πιθανότητες, τότε, να τό προσελκύσει.

Μία εξέλιξη που θα έλυνε σε μεγάλο βαθμό τό Μακεδονικό, για τήν "Ελλάδα, αν και ή "Αθήνα δέσμια των έργολάβων και των ξένων συμφερόντων έχει αντίθετες άπόψεις και θα άδηγούσε τίς πατροπαράδοτες περιοχές των Βορειομακεδόνων να δεθούν άναπόσπαστα με τή Μακεδονία. ■

ΒΡΑΧΟΙ-ΒΛΑΧΟΙ ΚΑΙ ΑΒΑΣΙΜΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

του Άχ. Γ. Λαζάρου*

Ο διαπρεπέστατος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Σπυρίδων Λάμπρος τη λέξη Βράχοι με βήτα κεφαλαίο, ύπαρκτη σε παλαιότερα κείμενα παράγει από την τόσο επίκαιρη πρόσφατα Βλάχοι, επισημαίνοντας το φαινόμενο του ρωτακισμού, δηλαδή την τροπή του λ σε ρ. Ανάλογα ερμηνεύεται και το τοπωνύμιο Βραχώρι (<Βραχοχώρι<Βλαχοχώρι), το σημερινό Αγρίνιο, καθώς και άλλοι βορειότεροι οικισμοί στην Ήπειρο.

Η λέξη Βλάχοι σε πανευρωπαϊκό επίπεδο σημαίνει τους χρήστες της λατινικής γλώσσας, ειδικά δε στην ελληνική χερσόνησο λατινογενούς ιδιώματος.

Ήδη δεν εύσταθουν όποιεσδήποτε επιφυλάξεις για την εκμάθηση της λατινικής και από Έλληνες. Διότι, κατά τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Bochum Cicerone Poghirc, στο βορειοελλαδικό χώρο συντρέχουν όλοι οι παράγοντες έκλατινίσεως, μάλιστα δε η διάδοση της λατινικής στη Ν.Α. Ευρώπη αρχίζει πρό της ρωμαιοκρατίας, το 229 π.Χ., από τη Βόρειο Ήπειρο.

Βέβαια οι Έλληνες, οι οποίοι διαθέτουν γλώσσα ανώτερη της λατινικής πολιτισμικά, εύχρηστη άλλως τε και από τους Ρωμαίους, χρησιμοποιούν μόνον για πρακτικούς σκοπούς μία στοιχειώδη λατινική, ή δε άτελης λατινομάθεια αποτυπώνεται παραστατικά στον όρο κουτσό-Βλάχοι! Οι Έλληνες Βλάχοι (=λατινόφωνοι) είναι διγλωσσοί, όπως ομολογεί ο Ρουμάνος άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, G. Bratianu, ή δε διγλωσσία διαπιστώνεται διαχρονική, κατά τον Ούγγρο καθηγητή του Πανεπιστημίου Βουδαπέστης Mathias Gyóni.

* Ρωμανιστής-Βαλκανιολόγος, Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Γενικός Γραμματέας Επιτροπής Ενημερώσεως για τα Έθνικά Θέματα.

Από τους έκλατινισμένους της Βαλκανικής, Βλάχους, επιβιώνουν διαφεύγοντας τον έκλατινισμό όσοι διαβιούν στον έλλαδικό χώρο, όπου, όπως υποστηρίζουν ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Σάλτσμπουργκ, Al. Randa, και ο Άκαδημαϊκός E. Petrovici, ή παρουσία και συνακόλουθη επίδραση Σλάβων είναι ολιγάριθμη και άσημαντη αντίστοιχα. Εξ άλλου τελούν αδιάλειπτα υπό την προστασία του Βυζαντίου, το οποίο ποτέ δεν αποβάλλει τον ρωμαίζοντα χαρακτήρα του. Ακριβώς αυτόν διαιωνίζουν οι λατινόφωνοι Έλληνες, οι οποίοι από άλλους πληθυσμούς αποκαλούνται Βλάχοι, Κουτσόβλαχοι, Τσιντσάροι κ.λ.π., ενώ οι ίδιοι αυτοαποκαλούνται Άρμάνοι. Έτσι κατανοείται και ο άγνοημένος όρος Άρμανία, τον οποίο χρησι-

μοποιούν οι Έλληνες των βυζαντινών χρόνων, για να ονομάσουν την χώρα τους, σύμφωνα με την αποκάλυψη του όνομαστού Ρωσοαμερικανού βυζαντινολόγου A.A. Vasiliev, άποδεκτη και από τον έλληνα άκαδημαϊκό, Διονύσιο Ζακυθινό.

Την έντοπιότητα, άλλωστε, των Άρμάνων, γνωστών ευρύτερα ως Βλάχων της ελληνικής χερσονήσου, άναγνωρίζουν και διακεκριμένοι έπιστήμονες της Ρουμανίας, π.χ. οι A. Xenopol, V. Parvan, T. Parahagi, R. Vulpe κ.ά., άκόμη δε και ο διαβόητος θιασώτης και δυναμικός υπέρμαχος της ρουμανικής προπαγάνδας Th. Capidan, άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου. Παράλληλα, την άυτοχθονία των Άρμάνων στον έλλαδικό χώρο παραδέχονται και διάσημοι έπιστήμονες άλλων χωρών, π.χ. οι Pinon, Wace-Thompson, Niederle, Fr. Tailler, T. Vukanovic, M. Sivignon, A. Failler κ.ά.

Η χρήση της λατινικής από Έλληνες, δηλαδή ή γένεση Βλάχων ελληνικής καταγωγής, Άρμάνων, μαρτυρείται και από διαπρεπέστατο βυζαντινό ιστορικό, καθηγητή του Πανεπιστημίου Κωνσταν-

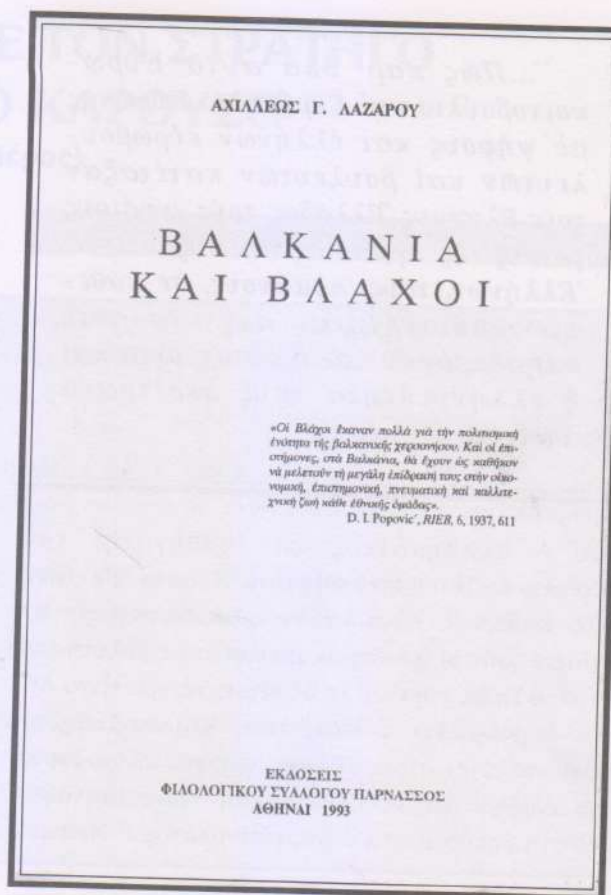

τινουπόλεως, διοικητή της Εύρώπης, όπως και επί Ιουστινιανού, λέγεται ή Βαλκανική, τὸν Ἰωάννη Λυδὸ. Σὲ συγγραφή του, ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα, ἀναφερόμενος στοὺς λαοὺς τῆς διοικητικῆς περιφέρειάς του, τῆς Εὐρώπης, ἦτοι τῆς σημερινῆς Βαλκανικῆς, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπερτεροῦν δημογραφικὰ καὶ ὀμιλοῦν λατινικά: «... καίπερ Ἕλληνας ἐκ τοῦ πλείονος ὄντας τῆ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνή...».

Μαρτυρία ἀδιάψευστη γενέσεως λατινοφώνων (=Βλάχων) στὸν καθ' αὐτὸ ἐλληνικὸ χωρὸ ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐπιγραφικὸ ὑλικό. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Λυών, Bruno Helly, μελετώντας τὶς θεσσαλικὲς ἐπιγραφικὲς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι στὴν περιοχὴ τῶν ἀρχαίων Φερῶν, τοῦ Βελεστίνου, καὶ στὴν Περραιβία οἱ κάτοικοι ἐξοικειώθηκαν μὲ τὴ λατινικὴ, ἐγίναν Βλάχοι Θεσσαλοί.

Πολύτιμες ἐπιστημονικὰ εἶναι καὶ οἱ διαπιστώσεις, τὶς ὁποῖες δημοσιεύει καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν, Μιλτ. Χατζόπουλος, κατόπιν μελέτης ἐπιγραφῶν Ἠπειροῦ καὶ Μακεδονίας. Ἡ συμβολὴ του παρουσιάζει πρόσθετο ἐνδιαφέρον, ἐπειδὴ δὲν περιορίζεται σὲ γενικὴ ἀναφορὰ λατινοφωνίας Ἠπειρωτῶν καὶ Μακεδόνων, ἀλλὰ φθάνει στὴν ἐπισήμανση στοιχείων τοῦ λατινογενοῦς ἰδιώματος σὲ ἀδιαμφισβήτητα ἐλληνικὸ γλωσσικὸ ὑπόστρωμα, ὅπως πειστικὰ ἀποδεικνύει ὁ Ρουμάνος καθηγητὴς Roghirc μὲ τὴ διδακτορικὴ διατριβή του, ἐγκεκριμένη ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Λένινγκραντ, νῦν Ἀγίας Πετρούπολεως, ἥδη πρὸ τεσσάρων δεκαετιῶν, παντελῶς καὶ σήμερα ἀγνοημένη καὶ ἀναξιοποίητη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, μολοντί ἀμερόληπτα, ἀντικειμενικά, δεοντολογικά, μεθοδικὰ προβάλλει τὴν ἐλληνικότητα τῆς ἀρχαίας μακεδονικῆς διαλέκτου καὶ κατ' ἀκολουθίαν ταυτόχρονα καὶ τῶν Μακεδόνων! Ἐπὶ πλέον ὁ Roghirc, μὲ σύντομο μελέτημα ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀλήθεια καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐλληνικότητα τῶν Εὐρυτάνων κ.ἄ., γιὰ τὴν ὁποία ἐξ αἰτίας χωρίου τοῦ Θουκυδίδη («ἀγνωστότατοι γλῶσσαν») διατυπώθηκαν κατὰ καιροὺς ἐπιφυλάξεις. Ἐπίσης, στὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἐλληνικότητας τῶν Βορειοελλαδιτῶν συμβάλλουν συγχρόνως ὁ Ν. Hammond, ἡ ἀκαδημαϊκὴ καὶ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου F. Parazoglou κ.ἄ.

Πάντως ἰδιαίτερης μνείας ἀξιο εἶναι δημοσιεύμα ἐπιγραφόμενο «Ὁ γλωσσικὸς ἐκλατινισμὸς τῶν κατοίκων τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδας», τοῦ ὁποίου συγγραφέας εἶναι ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἄπ. Βακαλόπουλος. Συγκαταλέγεται δὲ μεταξὺ τῶν πρώτων συγχρόνων μας ἐπιστημόνων, πού δέχονται τόσο τὴ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου Λυδοῦ ὅσο καὶ τὸ πόρισμα τῶν Ἱστοριῶν τοῦ πρώτου νεοέλληνα ἱστορικοῦ Κωνσταντίνου Κούμα (1777-1836), κατὰ τὸ ὁποῖο οἱ Βλάχοι τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου «εἶναι Ἕλληνες τὸ γένος». Συμφωνοῦν συνάμα ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὁμότιμος καθηγητὴς Κων. Βαβοῦσκος, ἡ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου κ.ἄ.

Ἐξ ἴσου σπουδαία ἀξιολογεῖται καὶ ἡ πίστη τῶν Ἀρμάνων στὴν ἐλληνικὴ καταγωγὴ τους. Συγκεκριμένα ὁ Βορειοηπειρώτης, Μοσχοπολίτης, Δημήτριος Προκοπίου-Πάμπερις, πού δρᾷ ὡς ἰατροφιλόσοφος κατὰ τὸν 17ο αἰώνα, στὴ συγγραφή του «Ἀπαριθμησις Ἑλλήνων Λογίων» περιλαμβάνει ἀνεπιφύλακτα τοὺς Ἀρμάνους τονίζοντας σαφέστατα τὴν ἐλληνικότητά τους. Ὁ δὲ Μετσοβίτης μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους, Νικόλαος Τζαρτζούλης, ὑπεστήριξε ὅτι οἱ συμπατριῶτες τοῦ Βλάχοι «ἦταν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων». Πέραν τῶν λογίων καὶ οἱ ἀπλοὶ ἀπόδημοι δηλώνουν στίς τοπικὲς ἀρχές τῆς χώρας ἐγκαταστάσεώς τους, μάλιστα καὶ στὴν ἀπόμακρη Πολωνία, τὴν ἐλληνικότητά τους, ὅπως ἀποκαλύπτει σὲ δημοσίευσμά

*“...Πώς παρ’ ὄλα αὐτὰ Εὐρω-
κοινοβούλιο καὶ Συμβούλιο Εὐρώπης
μὲ ψήφους καὶ ἐλλήνων εὐρωβου-
λευτῶν καὶ βουλευτῶν κατέταξαν
τοὺς Βλάχους Ἑλλάδος, τοὺς γνησίους
γόνους τῆς Ἀρμανίας τῶν Βυζαντινῶν
Ἑλλήνων, τοὺς Ἀρμάνους, σὲ καθε-
στῶς μειονότητας στὴν ἀείποτε
πατρίδα, ἀφοῦ καὶ ἡ αὐτοχθονία καὶ
ἡ ἐλληνικότητά τους περίτρανα
ἀποδεικνύονται;.....”*

του ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, N. Iorga. Ἑλληνες πάλι θεωροῦνται καὶ ἀπὸ τοὺς λαοὺς, μεταξύ τῶν ὁποίων ζοῦν οἱ ἀπόδημοι, σύμφωνα μὲ μελέτη τοῦ Σέρβου Tr. Stoionovich. Τὸ δὲ περιεργότερο εἶναι ὅτι καὶ ὁ ρουμανικὸς λαὸς τοὺς Κουτσοβλάχους συγκαταλέγει στοὺς Ἑλληνες, κατὰ πληροφορία τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ C. G. Giurescu, τὴν ὁποία ἐπαναφέρει στὴ δημοσιότητα ὁ βυζαντινολόγος P. Nasturel.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΧΡΗΣΤΟΥ

ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ

ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

Ἐν τέλει ἐκπληκτικὴ εἶναι ἡ σκιαγράφηση τῶν Ἀρμάνων ἀπὸ τὸ Σέρβο καθηγητὴ τοῦ Πανεπι-
στημίου Βελιγραδίου, D. Popovic, κατὰ τὸν ὁποῖο
«... ἀναμφισβήτητα αἰσθάνονταν Ἑλληνες καὶ ἦσαν
πράγματι οἱ φορεῖς τῆς γλώσσας, τοῦ τρόπου ζωῆς,
τοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων, στὸ δυτικὸ κόσμο
καὶ στὶς χώρες μας». Κατὰ δὲ τὸν φιλορουμενὸ
Κροάτη ρωμανιστὴ-βαλκανιολόγο, καθηγητὴ τοῦ
Πανεπιστημίου Ζάγκρεμπ, Petar Skok, οἱ Ἀρμάνοι
«... ἀνέκαθεν, διακρίθηκαν γιὰ τὸν ἐνθουσιασμό
τους ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐλ-
ληνικοῦ πολιτισμοῦ». Ἑλληνικὸ δὲ διαπιστώνουν
τὸν πολιτισμὸ τους οἱ Wace καὶ Thompson. Κατὰ
συνέπειαν, εὐλόγα ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπι-
στημίου Βουκουρεστίου, T. Parahagi, κρίνει εὐνόητη
τὴν ἐλληνομάθεια καὶ χρῆση τῆς ἐλληνικῆς
γλώσσας, ἀκόμη καὶ στὴν ποίησή τους, στὸ βλάχι-
κο δημοτικὸ τραγούδι. Παράλληλα ὑπερθεματίζει
ὁ Ρουμάνος ἀκαδημαϊκὸς Mehedinți διακηρύσ-
σοντας ὅτι ὁ ἀναφαλβητισμὸς - φυσικὰ σὲ σχέση
μὲ τὴν ἐλληνικὴ γλώσσα - εἶναι ἀγνωστος στοὺς
Βλάχους Ἑλλάδος. Σὲ ἐπίρρωση τῶν παρατιθεμέ-
νων ἔρχεται καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ ἐπιστημονικὰ
ἀρμοδίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως γιὰ τὸ ζήτημα
τῶν Βλάχων Ἑλλάδος, Ἰσπανοῦ καθηγητοῦ Strubell,
ποὺ ἐγγράφως καταθέτει ἀνυπαρξία μονογλώσσου
Βλάχου στὴν Ἑλλάδα.

Τίθενται, λοιπὸν, μερικὰ καίρια ἐρωτήματα:
Πὼς παρ’ ὄλα αὐτὰ Εὐρωκοινοβούλιο καὶ Συμβού-
λιο Εὐρώπης μὲ ψήφους καὶ ἐλλήνων εὐρωβου-
λευτῶν καὶ βουλευτῶν κατέταξαν τοὺς Βλάχους
Ἑλλάδος, τοὺς γνησίους γόνους τῆς Ἀρμανίας τῶν
Βυζαντινῶν Ἑλλήνων, τοὺς Ἀρμάνους, σὲ καθε-
στῶς μειονότητας στὴν ἀείποτε πατρίδα, ἀφοῦ καὶ
ἡ αὐτοχθονία καὶ ἡ ἐλληνικότητά τους περίτρανα
ἀποδεικνύονται; Ποιοὶ χειρίσθηκαν τὸ θέμα; Ποιοὶ
εὐθύνονται, ὄχι μόνον πολιτικὰ ἀλλὰ καὶ ποινικὰ;
Πὼς ἀντιμετωπίζεται ἐφεξῆς ὁ συνεχῆς διασυρμὸς
τῆς χώρας μὲ τὴν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπικρεμαμέ-
νην ἀπειλὴν προσαγωγῆς στὰ ἐντεταλμένα θεσμι-
κὰ εὐρωπαϊκὰ ὄργανα, διότι δηθεν παραβιάζει
«ἀνθρώπινα» δικαιώματα καὶ ἐπιφέρει τὴν κατα-
στροφή «τοῦ ἀρωμανικοῦ» πολιτισμοῦ (ἀποδεδειγμέ-
να ἐλληνικοῦ διεπιστημονικὰ, καθὼς καὶ τῶν φορέ-
ων του ὡς Ἑλλήνων); Πὼς δικαιολογεῖται νὰ συν-
εργοῦν στὴν παρουσίαση τῶν Ἑλληνοβλάχων ὡς
ξενικῆς καταγωγῆς Πολιτιστικοὶ Ὄργανισμοὶ Δή-
μων καὶ Κοινοτήτων, ὅπως τοῦ Δήμου Ἐλασσόνας,
τὸν ὁποῖο καταγγέλλουμε ἐπανειλημμένως, ὁ δὲ
δήμαρχος προκλητικὰ ἀνανεώνει τὸν διορισμὸ τοῦ
δράστη; Ὑπάρχουν ἀπαντήσεις; Ἴδωμεν. ■

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΑΡΟΥΣΟ

(Α΄ Μέρος)

Επιμέλεια: Θεόδωρος Μπινιχάκης

Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση δημοσιεύουμε το Α΄ μέρος της εκτεταμένης συνεντεύξεως του Στρατηγού καί διατελέσαντος Αρχηγού της Ε.Ο.Κ.Α. κ. Γεωργίου Καρούσου. Το Β΄ μέρος της συνεντεύξεως θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος.

Ποιος είναι, με δύο λόγια, ο Γεώργιος Καρούσος;

- Κατάγεται από τον Αστικό Αιτωλοακαρνανίας.
- Ως μαθητής, έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση με τις ομάδες του Ναπ. Ζέρβα.
- Κατείχε το Στρατό και ως Αξιωματικός έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις της περιόδου 1947-49 και στην Κύπρο το 1964-65.
- Το έτος 1967 τοποθετήθηκε κατά της Δικτατορίας με επακόλουθα την απόταξή του, φυλακίσεις και εξορίες.
- Το έτος 1972 απέδρασε από την Ελλάδα και διαφυγών στην Κύπρο συνεργάσθηκε με τον Στρατηγό Γ. Γρίβα-Διγενή για την εφαρμογή αντικουνικτικού σχεδίου, η εκτέλεση του οποίου εναυάγησε λόγω της εσωτερικής κατάστασης στο νησί.
- Με τη μεταπολίτευση επανήλθε στο Στράτευμα και υπηρέτησε ως Διοικητής Συντάγματος, Ανωτέρας Στρ. Διοικήσεως Αιγαίου, Μεραρχίας Ειδικών Δυνάμεων και Διευθυντής Ε.Δ. στο Γενικό Επιτελείο Στρατού.
- Τιμήθηκε με πολεμικά παράσημα και μετάλλια.
- Αποστρατεύθηκε το 1982 με το βαθμό του Αντιστρατήγου.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Στρατηγέ. Εκ μέρους της εκδοτικής ομάδος της "ΕΛΛΟΠΙΑΣ" σας εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες για την προθυμία σας ν' αποδεχθείτε αυτή την συνέντευξη. Αφορά το Κυπριακό Ζήτημα, το οποίο βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, εσείς δε ως στρατιωτικός συμμετείχατε σε κάποιες περιόδους της πορείας του.

Παρακαλούμε πείτε μας: εσείς με την στρατιωτική σας ιδιότητα από πότε καί πώς εμπλακήκατε στο Κυπριακό;

Εκτιμώ το περιοδικό ΕΛΛΟΠΙΑ για την εθνική προσφορά του και με ευχαρίστηση αποδέχομαι την παρούσα συνέντευξη. Στην Κύπρο βρέθηκα δύο φορές. Την πρώτη, ως ταγματάρχης, εκτελώντας υπηρεσιακό καθήκον κατά τα γεγονότα των συγκρούσεων με τους Τουρκοκυπρίους του 1964. Διατάχθηκα (μαζί με άλλους Έλληνες αξιωματικούς) να κατέβω αφανώς,

με κεκαλυμμένη-μυστική υπηρεσιακή εξάρτυση, προκειμένου να συμμετάσχω στην άμυνά της υπό τον Μακάριο κυπριακής δημοκρατίας έναντι της τουρκοκυπριακής ανταρσίας. Παρέμεινα 16 μήνες, προσφέροντας στο διάστημα αυτό τις πιο κάτω υπηρεσίες.

- Διοικητής των εθελοντικών τμημάτων μάχης του Λυσσαρίδη και του Σαμψών (800 περίπου άνδρες). Τα τμήματα αυτά αναχαίτισαν τις επιθέσεις των καλώς οργανωμένων και άριστα προπαρασκευασμένων τουρκοκυπριακών μονάδων, ανάμεικτων και με διμοιρίες του τακτικού τουρκικού στρατού, μυστικώς εισελθούσων στην κυπριακή επικράτεια κατά το στάδιο προετοιμασιών της συγκρούσεως. Τα ίδια τμήματα εκτέλεσαν τις επιχειρήσεις, μέχρι τη συγκρότηση της Εθνικής Φρουράς, κατά την οποία διαλύθηκαν.

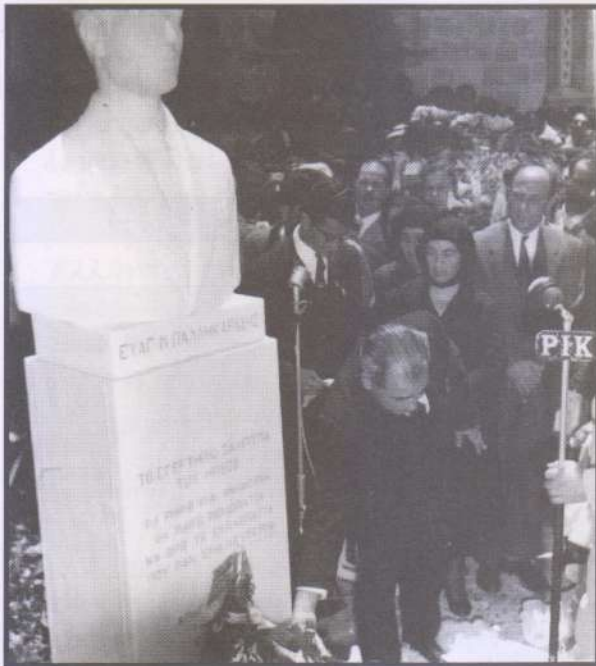
- Μέλος ομάδος αξιωματικών για τη μυστική παραλαβή, φόρτωση, μετακίνηση και απόκρυψη των εξ Ελλάδος αποστελλομένων, οπλισμού και πυρομαχικών.

- Μέλος ομάδος αξιωματικών για τη μυστική αποβίβαση, μεταφορά και εγκατάσταση της αποσταλείσης εξ Ελλάδος μεραρχίας του ελληνικού στρατού.

- Διοικητής της πρώτης συγκροτηθείσας 31ης μοίρας καταδρομών, με την οποία εκτέλεσα τις επιχειρήσεις της ΤΗΛΛΥΡΑΣ κατά τον Αύγουστο του 1964. Τη δεύτερη φορά βρέθηκα στην Κύπρο ως απότακτος αξιωματικός, υπό το στρατηγό ΓΡΙΒΑ-ΔΙΓΕΝΗ, κατά

"...Με πρωτοπόρους του έλληνες φοιτητές και τη συμμετοχή λαϊκών μαζών, το Κυπριακό Ζήτημα έμπαινε σε μια ανεξέλεγκτη επιθετική πορεία, δυσανάλογη προς τις δυνατότητες αντοχής των ελληνικών κυβερνήσεων της περιόδου εκείνης...,

Το πρώτο ελεύθερο μνημόσυνο του Ευαγόρα Παλληκαρίδη

το διάστημα 1972-1974. Διαφωνών με το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967, έχοντας την αντικειμενική άποψη ότι η πράξη αυτή, εκ μέρους στρατιωτικών, αποτελεί παράβαση καθήκοντος, βρέθηκα εκτός στρατεύματος και ως απότακτος πλέον, ακολούθησα τη μοίρα χιλιάδων άλλων ελλήνων διαφωνούντων διωχθέντων. Φυλακές και εξορίες ήταν η πάγια συνθήκη ζωής επί σειρά ετών, κάτω από καταστάσεις πλήρους εξουθενώσεως. Έτσι, υπό την πίεση απόγνωσης και την επιθυμία μου να αντισταθώ στη Χούντα, απέδρασα από την Ελλάδα και εντάχθηκα υπό τον στρατηγό ΓΡΙΒΑ-ΔΙΓΕΝΗ στην Κύπρο, με τις προϋποθέσεις που θα σας εξηγήσω πιο κάτω.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Η ενεργός συμμετοχή της Ελλάδος στο Κυπριακό πώς κρίθηκε από την ανωτάτη στρατιωτική διοίκηση και πώς την αντιμετώπισαν οι αξιωματικοί που έλαβαν μέρος;

Η εμπλοκή της Ελλάδος στο Κυπριακό κατά την τελευταία ιστορική περίοδο είναι γνωστή. Άρχισε το 1950 με το Ενωτικό Δημοψήφισμα, το θετικό και ιδιαίτερα υψηλό αποτέλεσμα του οποίου αγνοήθηκε, περιφρονήθηκε, το ορθότερο, από τον αγγλικό παράγοντα, κτήση του οποίου αποτελούσε τότε η Κύπρος.

Πρέπει να ομολογηθεί με ειλικρίνεια ότι η απόφαση, αργότερα, της κυβέρνησης Α. Παπάγου, να προετοιμασθεί επαναστατική αναμέτρηση στην Κύπρο, με σκοπό την ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ-ΕΝΩΣΗ, υπήρξε άκαιρος και, ως εκ τούτου, εσφαλμένη. Η διαπίστωση αυτή, βεβαίως, εξάγεται από το θλιβερό αποτέλεσμα της προσπάθειας, η οποία διήρκεσε είκοσι περίπου έτη.

Η απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης δε θα μπορούσε να κριθεί από τον ελληνικό στρατό. Μια τέτοια ενέργεια θα ήταν αντίθετη προς τη συνταγματική αποστολή του θεσμού. Ρωτήθηκε, όμως, ασφαλώς το Επιτελείο Εθνικής Άμυνας και, εξ όσων γνωρίζω, συνέταξε σχετική μελέτη στην οποία αναφέρονταν όλες οι αρνητικές πλευρές του Ζητήματος. Με πρόταση της Επιτροπής Κυπριακού Αγώνος, της λεγόμενης Εθναρχίας, πρόεδρος της οποίας ήταν ο Μακάριος, η προσπάθεια απελευθέρωσης της Κύπρου θα διεξήγετο με την ευθύνη της, καλύπτοντας τον πολιτικό τομέα δια του προέδρου της και τον στρατιωτικό δια του ε.α. Συνταγματάρχου Γ. ΓΡΙΒΑ, ικανού και εμπειροπόλεμου αξιωματικού, καταγομένου από το χωριό ΤΡΙΚΩΜΟ της επαρχίας Αμμοχώστου. Είχε τεθεί ως προϋπόθεση τότε η μυστική ενίσχυσή του, με μικρόβαθμους και εμπειροπόλεμους αξιωματικούς του ελληνικού στρατού και, με οπλισμό και πυρομαχικά από το τεράστιο απόθεμα των ανταρτών του εσωτερικού πολέμου, που περιήλθε στα χέρια του εθνικού στρατού.

Ο θάνατος του Α. Παπάγου, η διαδοχή του από τον Κ. Καραμανλή και η προοδευτική αναθεώρηση της κυβερνητικής πολιτικής στο Κυπριακό, βρήκε την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα από την ΕΟΚΑ, την 1η Απριλίου 1955, χωρίς στελέχη και με οπλισμό μικρών ποσοτήτων, περασμένης τεχνολογίας και περιορισμένου αριθμού πυρομαχικών, όλων αποκτηθέντων από προσφορές ελλήνων πολιτών συμμετασχόντων στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι δυσμενείς προϋποθέσεις έναρξης των εχθροπραξιών δεν εμπόδισαν στη δημιουργία ενός ογκούμενου πνεύματος λαϊκής συμπάραστασης, στην Ελλάδα και Κύπρο. Η αγωνιστική αυτοπεποίθηση, οι ηρωισμοί, οι εντυπωσιακές αυτοθυσίες των αγωνιστών και, εξ αντιθέτου, η βάρβαρη αντιπαράθεση του αγγλικού στρατού κατοχής, με τους βασανισμούς και τις εκτελέσεις, ξεσήκωσαν τον ελληνικό λαό σε διαμαρτυρίες και αγωνιστικούς ενθουσιασμούς πρωτοφανούς έκτασης και μεγέθους. Με πρωτοπόρους τους έλληνες φοιτητές και τη συμμετοχή λαϊκών μαζών, το Κυπριακό Ζήτημα, έμπαινε σε μια ανεξέλεγκτη επιθετική πορεία, δυσανάλογη προς τις δυνατότητες αντοχής των ελληνικών κυβερνήσεων της περιόδου εκείνης. Μέσα στο κλίμα αυτό, δεν μπορούσε παρά οι έλληνες στρατιωτικοί, να αγκαλιάσουν το πνεύμα και να θεωρήσουν τον αγώνα ως υπόθεση της αρμοδιότητάς τους, ενστερνισθέντες το ιδανικό της ένωσης με μία αγνότητα περιφρονητική των αδυναμιών και αντικειμενικών δυσκολιών που αντιμετώπιζε. Μ' αυτή τη δυναμική κινήθηκαν οι έλληνες αξιωματικοί, έναντι του Κυπρια-

κού, ως την τελευταία φάση του. Στο φαινόμενο συνήργησε ενισχυτικώς και η στάση των ελλήνων πολιτικών, αναφερομένων συνεχώς στην ένωση και αλισκομένων σε αμετροέπειες καταχρηστικές της σοβαρότητας του θέματος και των υφιστάμενων ελληνικών δυνατοτήτων. Σε μια τέτοια ατμόσφαιρα αναπτύχθηκαν τρεις μικρογενεές αξιωματικών που, όταν αργότερα ανήρπασαν την κρατική εξουσία διέπραξαν το καθοριστικό λάθος, με αποτέλεσμα την καταστροφή. Το αποτέλεσμα αυτό (και άλλα παρόμοια παρελθουσών εποχών) οδηγεί σε ένα ιστορικό συμπέρασμα. "Ότι ο ασυγκράτητα τροφοδοτούμενος, περί τα ιδανικά, φανατισμός, προκαλεί, παρορμήσεις, εσφαλμένες εκτιμήσεις, συναισθηματικές υπερβολές και ανεξέλεγκτες εξάψεις της πατριωτικής φιλοτιμίας, με κατάληξη την εν σπουδή λήψη αποφάσεων προχείρων, αναποτελεσματικών και εθνικώς αρνητικών". Καλό θα είναι το συμπέρασμα αυτό να το λαμβάνουν υπόψη οι ερχόμενες γενιές ελλήνων πολιτικών.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Στην πορεία του το Κυπριακό, από το Δημοψήφισμα μέχρι σήμερα, πέρασε από διάφορες φάσεις. Εσείς σε ποιες τις διακρίνετε, στρατηγές;

Κατ' αρχήν σε δύο περιόδους:

Α' Περίοδος: Από την επίδοση των αποτελεσμάτων του Δημοψηφίσματος στην Ελλάδα (1950) μέχρι την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας (16.8.60).

Η Περίοδος αυτή αποτελείται από τις εξής φάσεις.

- Πρώτη φάση: Προπαρασκευαστικό Στάδιο (1950-1955).

- Δεύτερη φάση: Αγώνας ΕΟΚΑ (1.4.55) - Εξορισμός Μακαρίου και μελών Κυπριακής Εθναρχίας στις Σεϋχέλλες (1956) - Ελλαδικές προσφυγές στον Ο.Η.Ε. - Τέλος εξορισμού Μακαρίου - Πέρας αγώνος ΕΟΚΑ.

- Τρίτη φάση: Ελληνοτουρκική Συμφωνία στη Ζυρίχη. Υπογραφή Συμφωνίας στο Λονδίνο - Επιστροφή Μακαρίου στην Κύπρο (1.3.59) και Γρίβα-Διγενή στην Ελλάδα (17.3.59) - Εκλογή Μακαρίου ως Πρώτου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας (1.12.59) - Ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας (16.8.60).

Β' Περίοδος: Από την Ανακήρυξη μέχρι τους ΑΤΤΙΛΕΣ και την καταστροφή;

Και η περίοδος αυτή αποτελείται από φάσεις.

- Πρώτη φάση: Προπαρασκευαστικά και ενδοσυνωμοτικά Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων (Παρακρατικές Οργανώσεις ΑΚΡΙΤΑΣ

και Τ.Μ.Τ. αντιστοίχως) - Μονομερής κατάργηση των δήμων από Μακάριο (2.1.63) - Προτάσεις για αναθεώρηση 13 σημείων του κυπριακού συντάγματος και καταγγελία του από τον Μακάριο (30.11.63).

- Δεύτερη φάση: Αιματηρά γεγονότα, εσωτερικές εχθροπραξίες (20.12.63) - Δημιουργία θυλάκων και καθορισμός πρασίνων γραμμών - Αποστολή ελληνικής μεραρχίας στην Κύπρο - Συγκρότηση εθνικής φρουράς (Ιούνιος 1964) - Επιχειρήσεις Τυλληρίας (7.8.64).

- Τρίτη φάση: Πολιτικοδιπλωματικές εξελίξεις μέχρι τη δικτατορία - Επιβολή δικτατορίας στην Ελλάδα (21.4.67) - Επιχειρήσεις Κοφίνου - Ανάκληση της ελληνικής μεραρχίας.

- Τετάρτη φάση: Ελληνοκυπριακές και ενδοκυπριακές διαμάχες - ΕΟΚΑ Β' - Χουντικό πραξικόπημα - Αττίλες - Καταστροφή.

Σήμερα υπάρχει εν εξελίξει η Γ' Περίοδος. Από την καταστροφή και την μεταπολίτευση στην Ελλάδα μέχρι τώρα. Οι εξελίξεις της περιόδου αυτής υπήρξαν στείρες. Η παρατηρούμενη, τελευταία, κινητικότητα, επηρεαζόμενη αρνητικά από την τουρκική προκλητικότητα στο Αιγαίο και την ενδεχόμενη εγκατάσταση των πυραύλων S-300 στην Πάφο, καθώς και την πίεση του αμερικανικού παράγοντα, δείχνει να οδηγεί σε κάποιο αποτέλεσμα. Κανείς δεν μπορεί να το προμαντεύσει. Όποιο και αν είναι, προοιωνίζεται καθοριστικό για το Κυπριακό Ζήτημα.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Το Κυπριακό Ζήτημα συνθέτει από μόνο του μια ιστορία καταγραμμένη μέχρι τώρα από πολλούς συγγραφείς. Από τις περιγραφές προκύπτουν αντικρουόμενες θέσεις και θολώνουν πολλές φορές την πραγματικότητα. Ποια είναι η δική σας άποψη για το θέμα;

Δεν είναι πρωτοφανής η περίπτωση, όταν η ιστορία καταγράφεται με τις υποκειμενικές εκτιμήσεις αυτών

Συλλήψεις διαδηλωτών από τις αποικιακές δυνάμεις ασφαλείας

που έχουν ζήσει τα γεγονότα. Σε τέτοια αφηγήματα συντρέχει πάντοτε το μεροληπτικό στοιχείο, εντελώς παραπλαπτικό της πραγματικότητας και εκποτιστικό της αλήθειας. Ότι γράφεται από ανθρώπους εμπλεκέντες στα γεγονότα αποτελεί μαρτυρία, ικανή να βοηθήσει και μόνο στη συγγραφή της Ιστορίας. Τίποτε περισσότερο. Γιατί η Ιστορία γράφεται αργότερα, πολύ αργότερα, από αδέκαστους συγγραφείς, ικανούς και αποτελεσματικούς ανιχνευτές της αλήθειας, από την οποία θα εξέρχονται διδακτικά για τους μεταγενέστερους συμπεράσματα.

Έχω αναγνώσει (μελετήσει, θα μπορούσα να πω) όλα τα σχετικά με το Κυπριακό εκδοθέντα βιβλία. Εκτός ελαχίστων περιπτώσεων, αφορωσών σε σοβαρούς και υπεύθυνους συγγραφείς τα άλλα αποτελούν τοποθετήσεις σκόπιμες και στρεβλωτικές, υπηρετικές επιδιώξεων κάλυψης ευθυνών ή υπηρετήσης συμφερόντων.

Το γεγονός ότι δεν έγραψα βιβλίο για το Κυπριακό Ζήτημα, παρόλον ότι έπαιξα αφανώς κυρίαρχο ρόλο στο τελικό του στάδιο, το έπραξα από σεβασμό στην Ιστορία και τον εαυτό μου. Από σεβασμό σ' αυτά τα γεγονότα και τις εκατόμβες που πλήρωσαν τα λάθη ανίκανων και αναξιόλογων ανθρώπων υπευθύνων του τραγικού αυτού ζητήματος.

---

*οι εθνικοί αγώνες χρειάζονται
"κότσια". Ούτε να τους αποφασίζεις
εύκολα μπορείς, ούτε να τους
εγκαταλείπεις με μικροσυμβιβασμούς.
Και η ελληνική κυβέρνηση αυτό έπραξε.*

ΕΛΛΟΠΙΑ: Πώς γνωρίσατε τον στρατηγό Γεώργιο Γρίβα Διγενή και από πότε γίνετε συνεργάτης του;

Τον πρωτοσυνάντησα το καλοκαίρι του 1954. Ως υπολοχαγός τότε, κλήθηκα από το ΓΡΙΒΑ στο σπίτι του, στο ΘΗΣΕΙΟ. Εκεί, αφού με δέσμευσε για το μυστικό που θα μου εμπιστευόταν, μου είπε: "Υπολοχαγέ, ως αντάρτη της Εθνικής Αντίστασης και ως μαχητή ηγέτορα των Μονάδων Καταδρομών, η πατρίδα σε επέλεξε να συμμετάσχει στον αγώνα για την απελευθέρωση της Κύπρου. Αν δέχεσαι, μπορείς να υπογράψεις αυτό εδώ το χαρτί, αφού πρώτα σκεφθείς καλά το βάρος της αποστολής που αναλαμβάνεις". Πήρα το γραπτό και το διάβασα. Με εδέσμευσε κατ' αρχήν για το απόρρητο του σκοπού, μέχρι την ώρα που θα έμπαινε σε ενέργεια. Εν συνεχεία αναφερόταν στον επικείμενο αγώνα απελευθέρωσης της Κύπρου από τον αγγλικό ζυγό και με καλούσε να συμμετάσχω,

με την προϋπόθεση ότι θα αποδέσμευα τον ελληνικό στρατό από την ευθύνη του έναντί μου, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να θεωρήσω την τότε κυβέρνηση ως αμέτοχη σε υποκινήσεις και, αποδεχόμενος τα δυσάρεστα απότοκα μιας λιποταξίας μου, να παραιτηθώ πάσης απαιτήσεώς μου για ότιδήποτε ήθελε μου συμβεί κατά τον αγώνα.

Οι πόθοι της ενώσεως της Κύπρου και Βορείου Ηπείρου με την Ελλάδα έκαιγαν μέσα μου από μικρό παιδί. Τοποθέτησα το χαρτί σαν ευαγγέλιο μπροστά στο Γρίβα, πήρα το στυλό από το χέρι του και τράβηξα πάνω του "φαρδιά-πλατειά" την υπογραφή μου, χωρίς να πω λέξη. Σηκώθηκε ο Γρίβας και ανταποκρινόμενος στην άσφογη στάση της προσοχής μου ενώπιόν του, με φίλησε σταυρωτά. Αφού με συνεχάρει, με πληροφόρησε ότι υπάρχουν και άλλοι συνάδελφοί μου, που αποδέχθηκαν την αποστολή. Να είμαι έτοιμος, μου είπε, για τη μυστική αναχώρησή μου.

Έκτοτε δεν τον ξαναείδα, ως την ημέρα που κρίθηκε άξιος της πατρίδος. Του ζήτησα να μου εξηγήσει γιατί δε μας χρησιμοποίησε στον αγώνα του. Μου απάντησε ότι οφειλόταν σε τελεσίδικη απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης να μην έχει οποιαδήποτε ανάμειξη φανερή με το θερμό κομμάτι του αγώνα στην Κύπρο. Και συμπλήρωσε. *Οι πολιτικοί, βλέπεις, παιδί μου, ενεργούν κάτω από ψευδαισθήσεις που τους κρατούν μακριά από την πραγματικότητα. Πίστευαν ότι μπορούσαν να παίξουν θολό παιχνίδι στο διεθνές προσκήνιο για το Κυπριακό. Αφού αποφασίσθηκε ο αγώνας, αργότερα σκέφθηκαν πως καλά θα ήταν να καλοπιάνουν και την Αγγλία. Και προτίμησαν να αφήσουν εμένα εκτεθειμένο, αποστερώντας με από τη συμμετοχή σας και την ενίσχυση με τον οπλισμό που μου υποσχέθηκαν. Έτσι, απέτυχε η προσπάθεια ενός ταχέως και ίσως εντυπωσιακού αποτελέσματος και δόθηκε χρόνος στην πανούργα Αγγλία να εμπλέξει την Τουρκία στο Ζήτημα, με κατάληξη τις Συνθήκες Ζυρίχης-Λονδίνου. Μακάρι να πάνε όλα καλά στο εξής. Εγώ, αποδέχθηκα το αποτέλεσμα, γιατί έτσι έπρεπε να πράξω. Αλλά, να με θυμηθείς, ότι με τις Συμφωνίες αφήσαμε ανοιχτές τις πληγές. Δεν τις κλείσαμε. Αργότερα, τον θυμήθηκα.*

ΕΛΛΟΠΙΑ: Καλά, Στρατηγέ, του είπα. Καί ο Μακάριος πώς αντέδρασε; Δεν τα είδε έγκαιρα αυτά;

Δεν γνωρίζω πώς σκέπτεται και πώς δικαιολογείται ο καθένας. Εγώ ξέρω μόνο τη διαφορά που έχει το "μετερίζι" από την "καρέκλα". Όσοι χειρίζονται τα πολιτικά πράγματα, γνωρίζουν αναμφίβολα περισσότερα. Αλλά είναι και περισσότερο εκτεθειμένοι στις επιρροές, ώστε να παρασύρονται σε μεγάλα λάθη. Αυτό έγινε με τις συμφωνίες, παιδί μου. Στο τέλος-τέλος, οι

εθνικοί αγώνες χρειάζονται "κότσια". Ούτε να τους αποφασίζεις εύκολα μπορείς, ούτε να τους εγκαταλείπεις με μικροσυμβιβασμούς. Και η ελληνική κυβέρνηση αυτό έπραξε. Μικρός ακόμη, εγώ, τότε, δεν κατάλαβα αμέσως το βάθος των λόγων του. Μου εντυπώθηκαν, όμως, και αργότερα, τους συναντούσα μπροστά μου έναν-έναν.

Έτσι πρωτογνώρισα τον Γρίβα. Αργότερα, όταν το 1964 ανέλαβε την αρχηγία των ελλαδικών δυνάμεων και της εθνικής φρουράς στην Κύπρο, τον συνάντησα εκεί με την ιδιότητα του διοικητή της 31ης Κυπριακής Μοίρας Καταδρομών. Στις επιχειρήσεις της ΤΥΛΛΗΡΑΣ, λόγω του νικηφόρου αποτελέσματος της μονάδας μου, απέκτησα την εμπιστοσύνη και εκτίμησή του, με τις οποίες με περιέβαλε ως το θάνατό του. Μετά την επιβολή της δικτατορίας του '67, την ανάκληση της μεραρχίας και του ιδίου στην Ελλάδα και τη θέση του σε "κατ' οίκον περιορισμό", ο Γρίβας φρόντισε να έλθει σε επαφή μαζί μου, για ανταλλαγή απόψεων σχετικών με τη νεοδημιουργηθείσα κατάσταση.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Ποια είναι η άποψή σας για τον Γρίβα; Πείτε μας την γνώμη σας γι' αυτόν τον άνδρα.

Καί σήμερα, αν ζούσε ο Γρίβας, διάγοντας το 100στό έτος της ηλικίας του, θα πήγαινε πάλι στην Κύπρο να την ελευθερώσει, ανεξάρτητα από τις ανυπέρβλητες δυσκολίες που υπάρχουν. Ούτε θα ρωτούσε κανένα, ούτε τις επιπτώσεις του αγώνα θα λογάριάζε, στο βαθμό τουλάχιστον που θα ανέκοπτε την ορμή του. Ο Γρίβας, ως Έλληνας-Κύπριος, γαλουχήθηκε με τα νάματα μιας μεγάλης Ελλάδας, στην αγκαλιά της οποίας θα είχε εξέχουσα θέση η ιδιαίτερη πατρίδα του. Υπήρξε πατριώτης με μεγάλη φιλοτιμία και αντίληψη ενός σταθερού στο λόγο και τον όρκο του στρατιώτη. Η επαγγελματική προσφορά του στον ελληνικό στρατό τον ξεχώρισε ως αξιωματικό υψηλών προδιαγραφών στον τομέα των γνώσεων, τις οποίες συμπλήρωσε στο Σχολείο Πολέμου της Γαλλίας. Άριστος μαχητής των πολέμων της Μ. Ασίας και της Αλβανίας, με μεγάλες διοικητικές ικανότητες, ανέπτυξε ως αρχηγός της ΕΟΚΑ στον κυπριακό αγώνα, δική του μέθοδο ανορθόδοξου πολέμου, εντυπωσιακή και αποτελεσματική, έναντι πανίσχυρου αντιπάλου. Με μαχητές ανεκπαιδευτους και αμήτους στην πειθαρχία και υπακοή, χωρίς τη δυνατότητα της προσωπικής επαφής μαζί τους, κατόρθωσε να εμπνεύσει το πνεύμα της στρατιωτικής υποταγής σε βαθμό, ώστε να τους οδηγεί εξ αποστάσεως στις κορυφές της δόξας και της θυσίας.

Ένας αγώνας κρυφός, στυγνός και αδυσώπητος κρατήθηκε επί τετραετία ζωντανός στο στενό και

Διαδηλωτής συλλαμβάνεται τραυματισμένος από τις δυνάμεις ασφαλείας των αποικιοκρατών

αφιλόξενο για άνετη στρατιωτική δράση εδαφικό χώρο ενός μικρού σε διαστάσεις νησιού. Αντιμετωπίστηκε έτσι ένας μεγάλος στρατός, εμπειροπόλεμος και εξοπλισμένος, στο βαθμό που προκάλεσε το διεθνές ενδιαφέρον και διευκόλυνε τους πολιτικούς χειρισμούς των ελληνικών κυβερνήσεων και του Μακαρίου, με αποτέλεσμα την ανακήρυξη μιας ελεύθερης και ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας. Η άψογη εκτέλεση του στρατιωτικού του καθήκοντος και η εμμονή του στο σκοπό της ενώσεως προκάλεσαν φθόνο. Οι ενδοισασμοί του στη λύση που δόθηκε τον κατέστησαν μισητό και ανεπιθύμητο στους πολιτικούς που απεργάστηκαν τις ατυχείς συνθήκες. Μια διάβρωση μεθοδική και μια αρνητική στάση έναντι του προσώπου του τον απογύμνωσαν προοδευτικά από την αίγλη του και τον εξώθησαν σε εσφαλμένες αντιδράσεις, που τον εξέθεσαν. Ανυποχώρητος πολέμιος της δικτατορίας ανέπτυξε αντιστασιακή δράση στο εσωτερικό της Ελλάδος και, μετά την αποκάλυψή της, με την έγκριση και άλλων αντιστασιακών προσωπικοτήτων, κατήλθε στην Κύπρο με σκοπό την ανατροπή της Χούντας σε συνεργασία με το Μακάριο. Οι εξελίξεις δεν τον ευνόησαν. Ο φόβος του κυπριακού κατεστημένου από την παρουσία του στο νησί και οι εχθρικές εναντίον

η ανακίνηση του Κυπριακού κατά την ασταθή-ψυχροπολεμική εκείνη περίοδο των αρχών της δεκαετίας του '50, ήταν άκαιρη και καταφανώς άστοχη.

Οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ παρελαύνουν σε πόλη της Κύπρου μετά το νικηφόρο αγώνα τους

του δράσεις τον υποχρέωσαν σε άμυνα, με την δημιουργία της Οργανώσεως ΕΟΚΑ Β'. Τα υπόλοιπα είναι γνωστά. Εξελίχθηκαν σε ζημιόγωνα από τους άστοχους χειρισμούς του Μακαρίου και όσων τα συμφέροντα αντιστρατεύονταν η καθαρότητά του.

Το Γρίβα κατηγόρησαν πολλοί μετά το θάνατό του. Το έπραξαν με τη συνδρομή της σιωπής του Άδη και την ανεντιμότητα μικρόψυχων ανθρωπίσκων.

Ο Γρίβας υπήρξε πρωτομεγέθης προσωπικότητα κατά την ιστορική περίοδο της ζωής του. Η πλούσια στρατιωτική δράση του, η αγνότητα και εντιμότητά του, η μετριοφροσύνη και η υλική πτωχεία του, η αυτοθυσιαστική προσφορά του, η καλόκαρδη στάση του προς τους αντιπάλους του και φιλοδοξία του, τον κρατούν ψηλά στην εκτίμηση του ελληνικού λαού. Παρά τους εξαπολυθέντες βορβόρους δεν έγινε δυνατή η μείωση της ακτινοβολίας του, ως σήμερα. Κατά τη γνώμη μου, ο Γρίβας σύντομα θα πάρει στην Ιστορία την υψηλή θέση που του ανήκει.

ΕΛΛΟΠΙΑ: Μπορείτε να μας σχολιάσετε την Α' περίοδο του αγώνα της ΕΟΚΑ και να μας προσδιορίσετε τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία;

Ένας υπεύθυνος σχολιασμός μιας ιστορικής περιόδου είναι περίπτωση δύσκολη, όταν, κυρίως, ο σχολιαστής δε συμμετείχε στα γεγονότα.

Με σεβασμό στα πρόσωπα και τις καταστάσεις της περιόδου εκείνης και με βάση τις γνώσεις που απέκτησα από την πολυμερή ενημέρωσή μου στα συμβάντα της εποχής, μπορώ να διατυπώσω τα εξής:

Πρώτο: Όπως προανέφερα, το αποτέλεσμα και ο χρόνος με έπεισαν ότι η ανακίνηση του Κυπριακού κατά την ασταθή-ψυχροπολεμική εκείνη περίοδο των αρχών της δεκαετίας του '50, ήταν άκαιρη και καταφανώς άστοχη. Ήταν μια αμέθοδη απόφαση με κύριο στοιχείο την καταρακτώδη δυναμική μιας απολύτως - κατά τα άλλα - δικαιολογημένης συναισθηματικής έκρηξης των Ελλήνων της Κύπρου. Δε θα ήταν παρά-

λογος ο ισχυρισμός ότι, οι κατοπινοί καιροί, θα ευνοούσαν, ίσως, την υπόθεση της αυτοδιάθεσης - και της Ένωσης πιθανώς - χωρίς πολεμικές αντιπαραθέσεις και ζημιογόνες πολιτικές συγκρούσεις. Πάντως, αυτό που κυρίως θα μπορούσε να αποφευχθεί, θα ήταν η ανάμειξη της Τουρκίας στο Κυπριακό Ζήτημα και οι δυσάρεστες εξελίξεις που την κατέστησαν κυρίαρχο παράγοντα των πραγμάτων.

Δεύτερο: Όταν ελήφθη η απόφαση διενέργειας του απελευθερωτικού αγώνα στην Κύπρο, δεν εξετάστηκαν, φαίνεται, κύριοι παράμετροι των πιθανών εξελίξεων. Αυτών που αργότερα παρήλυναν αιφνιδιαστικά, χωρίς προετοιμασία αντιμετώπισης και χωρίς, ιδίως, εξασφάλιση κοινού πνεύματος πλεύσης για την επίτευξη προκαθορισμένων σκοπών. Έτσι, δεν προβλέφθηκαν επαρκώς τα επίπεδα και οι δεσμεύσεις συνεργασίας των ελληνικών κυβερνήσεων, του Μακαρίου και του Γρίβα. Δεν προβλέφθηκε, η πιθανή σύλληψη του Μακαρίου και πρωταρχικών προσώπων του αγώνα (όπως και έγινε), με αποτέλεσμα την απορρύθμιση των προσπαθειών και την απώλεια του συντονισμού δράσης. Δεν αντιμετωπίστηκε η ενίσχυση και συνεχής τροφοδότηση της ΕΟΚΑ σε οπλισμό, πυρομαχικά και λοιπά απαραίτητα μέσα συντήρησης των επιχειρήσεων. Δεν εκτιμήθηκαν επαρκώς η αντίδραση του αντιπάλου, η συμπεριφορά των Τουρκοκυπρίων και οι στάσεις και αντοχές του ελληνοκυπριακού λαού.

Η συνισταμένη των ανωτέρω συνέδραμε αρνητικά στις εξελίξεις του Κυπριακού Ζητήματος. Άλλες οι τεθείσες αρχικές βάσεις του αγώνα και άλλες οι επάλληλες αναθεωρήσεις κατά την εξέλιξή του. Αλλοιώθηκαν προϋποθέσεις, έγιναν ανακατατάξεις και αποδυναμωτικές του σκοπού αναπροσαρμογές, που οδήγησαν υποχρεωτικά σε συμβιβασμούς. Δηλαδή, νοθεύθηκε το ιδανικό και ο αντικειμενικός σκοπός αντιμετωπίστηκε με ασύγγνωστη επιπολαιότητα, που έφερε την αναγκαιότητα της λύσης του Λονδίνου. Εδώ εξάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις, παρόλο που προκάλεσαν το θέμα και το εξώθησαν σε θερμή αντιπαράθεση, ποτέ δεν το πίστεψαν στο βαθμό που οι περιστάσεις και η εθνική σοβαρότητα το επέβαλαν. Δυστυχώς, το ίδιο συνέβη και κατά την Β' περίοδο του Κυπριακού.

Όλα αυτά, όμως, απαγορεύουν την παραγνώριση του μεγαλείου της γενομένης προσπάθειας. Η μαχητική ορμή των αγωνιστών, το άψογο σθένος των θανατοποινιτών, η άφατη πίστη των λαϊκών μαζών και η εμμονή στο ιδανικό, προσθέτουν μια ολόχρυση σελίδα στην ελληνική ιστορία που μας καθιστά περήφανους. ■

Η ΑΠΟΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

του Ἀθανάσιου Κόρμαλη*

...Τά τουρκικά «παιγνίδια» στό Πέλαγος ἀποβλέπουν στήν ἐπίτευξη -ἔστω σταδιακή- δεδηλωμένων ἐπιδιώξεων καί στόχων. Ἡ Ἀγκυρα μέ τήν πρόσφατη τακτική προσπαθεῖ νά ἐπενδύσει πολιτικά κάθε στρατιωτικό σκληρό ἔλιγμό ἢ πίεση....

Ἡ γιά δευτέρα φορά σέ σύντομο χρονικό διάστημα καταχρηστική δέσμευση περιοχῶν τοῦ Αἰγαίου γιά τή διεξαγωγή ἀσκήσεων, οἱ ρητορικές ἐπιθέσεις καί διπλωματική «φιλολογία» ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος γιά κάθε Ε/Τ «διαφορά» πού ἀφορᾶ τό πέλαγος καί οἱ μαζικές παραβιάσεις εἶναι οἱ σημερινές ἐκφάνσεις τοῦ τουρκικοῦ ἐπεκτατισμοῦ. Ἡ διπλωματική ἤττα στό εὐρωπαϊκό ἐπίπεδο, σέ συνδυασμό μέ τήν ὀξυνση τῆς ἐσωτερικῆς κρίσεως (Κουρδικό, οἰκονομική κατάσταση, σύγκρουση μέ Ἰσλαμιστές) ἔχουν ἐνισχύσει ἀνησυχητικά τή ροπή τῆς Ἀγκυρας πρὸς τή σκλήρυνση καί τήν ἐπίδειξη ἰσχύος, ἡ ὁποία ξεπερνώντας τά ὄρια τῆς ἀπειλῆς προσλαμβάνει τή μορφή στρατιωτικῆς πίεσεως μέ πολύ πιθανή τήν ὑπαρξη ἐνός θερμοῦ ἐπεισοδίου.

Τά τουρκικά «παιγνίδια» στό Πέλαγος ἀποβλέπουν στήν ἐπίτευξη -ἔστω σταδιακή- δεδηλωμένων ἐπιδιώξεων καί στόχων. Ἡ Ἀγκυρα μέ τήν πρόσφατη τακτική προσπαθεῖ νά ἐπενδύσει πολιτικά κάθε στρατιωτικό σκληρό ἔλιγμό ἢ πίεση. Τῆς εἶναι ἀχρηστο νά παρουσιάζεται τό Αἶγαιο σάν μιά θάλασσα ἐπικίνδυνη, ἀμφισβητούμενη, χρήζουσα ἰδιαιτέρων ρυθμίσεων καθεστώτος, ὕστερα ἀπό τήν τροποποίηση τοῦ σημερινοῦ.

Καί τό θερμό ἐπεισόδιο - ἂν προκληθεῖ καί διασφαλίσει κάτι «θετικό», γιά τή γείτονα - πολύ πιθανό νά σύρει τήν Ἑλλάδα σέ μιά ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης ἀπενθείας διαπραγματεύση (διμερή) παρακαμπτομένης τῆς προσφυγῆς στό Διεθνές Δικαστήριο τῆς Χάγης καί

τῆς ἐφαρμογῆς Διεθνῶν Κανόνων.

Ἐνα καθεστώς δέ ἐπικυριαρχίας-ἐπιδιατησίας εἶναι τό ζητούμενο καί ἀπό ἀμερικανικῆς πλευρᾶς, ἡ ὁποία τά τελευταῖα χρόνια, χρησιμοποιώντας τόν τουρκικό σωβινισμό ἐκβιάζει τίς ἑλληνικές κυβερνήσεις σέ ἀναγκαστικό συμβιβασμό. Μοχλό σ' αὐτήν τήν ἐκβιαστική διπλωματία ἐκτιμᾶται ὅτι μπορεῖ νά ἀποτελέσει ἓνα θερμό ἐπεισόδιο...

Ἀνάμεσα στά θέματα, τά ὁποία θέτει ἡ Τουρκία (εὐρος ἐναερίου χώρου, βραχονησίδες, ἀμφισβήτηση συμβάσεων κ.λπ.) ἀποτελεῖ καί ἡ ἀποστρατιωτικοποίηση τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, πού ἐπανεμφανίζεται κατά καιρούς στό «πακέτο» τῶν τουρκικῶν διεκδικήσεων. Ἄς θυμηθοῦμε τίς δηλώσεις Τ. Ὄζαλ, Τ. Τσιλέρ, μέχρι καί τίς πολύ πρόσφατες τοῦ τούρκου ὑπουργοῦ ἐξωτερικῶν Ι. Τζέμ, ὅταν σέ μιά ἐπίσημη παράθεση «ἐπιχειρημάτων», πού στόχο εἶχαν νά δείξουν τήν ἑλληνική ἐπιθετικότητα καί τήν ἐκ μέρους τῆς περιφρόνηση διεθνῶν συμφωνιῶν, συμπεριελήφθη καί τό γνωστό ζήτημα τῆς ἀποστρατιωτικοποίησης...

Σύντομο ἱστορικό

«Τό βασικό πρόβλημα στό Αἶγαιο εἶναι ἡ ἐπανοχύρωση τῶν νησιῶν. Ἐξάλλου, ἡ διατήρηση τῆς ἀποστρατιωτικοποίησης τῶν νησιῶν ἀποτελεῖ ἓνα ἀπό τά κυριαρχικά ἐνδιαφέροντα τῆς Τουρκίας». (Η. KORKAZCAN στήν HURRIYET, 27-7-76).

Τά λόγια αὐτά ἀποτελοῦν κλασσική δήλωση τούρκου πολιτικοῦ, ὅταν τό 1976, ἡ Τουρκία ζωντανεύει μέ συνεχεῖς προκλήσεις (δηλώσεις, παραβιάσεις ἐθνικοῦ ἐναερίου χώρου) τό θέμα τῆς ἀποστρατιωτικοποίησης τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ ἀνακίνηση τοῦ θέματος ἄρχισε οὐσιαστικά τό 1957, ὅταν οἱ Τοῦρκοι σέ συνεδριάσεις ὀργάνων τοῦ ΝΑΤΟ προέβαλαν τόν ἰσχυρισμό, ὅτι σχετικά μέ τή νῆσο Λήμνο, ἐξακολουθοῦν νά ὑφίστανται «συμβατικές δεσμεύσεις ἐξοπλισμοῦ τῆς».

- Ἀκολουθεῖ τό 1964, ὅταν μέ ἀφορμή τήν κυπριακή κρίση, ἡ Τουρκία ἀνακινεῖ θέμα Δωδεκανήσου καί ἐμμέσως θέμα ἀφοπλισμοῦ τους. (Στό Λονδίνο, δήλωση τοῦ Τοῦρκου ΥΠ. ΕΞ. FERIDUM ERKIN)

- Μερικά χρόνια ἀργότερα, κατά τή διάρκεια

* Δικηγόρος - ἱστορικός συγγραφέας

συνομιλιών στην Αθήνα (Μάρτιος 1968), τίθεται και πάλι διά της διπλωματικής οδού, θέμα αποστρατιωτικοποίησης της Λήμνου και της Σαμοθράκης (Τουρκικά ύπομνήματα που υποβάλλονται στο ήμερο ΥΠ. ΕΞ.)

- Τό 1973 ο τουρκός γενικός γραμματέας ΥΠ. ΕΞ. επισύρει την προσοχή των Αθηνών για την αποστρατιωτικοποίηση των νήσων Λήμνου, Σαμοθράκης, Χίου, Λέσβου, Σάμου και Δωδεκανήσου.

- Στη συνέχεια, τό 1974, λίγο πριν από την κυπριακή κρίση, στην ανταλλαγή «Πινάκων» έκκρεμων θεμάτων, η Άγκυρα ξαναθέτει θέμα αποστρατιωτικοποίησης των ελληνικών νησιών. Έτσι, αποδεικνύεται, για άλλη μία φορά εμπράκτως, η τουρκική τακτική της προβολής ανυπάρχτων θεμάτων διά των «όχλησεων συντηρήσεως», ούτως ώστε να μένει τό «θέμα» ανοικτό και «διαπραγματεύσιμο», για να προβληθεί επισήμως την κατάλληλη στιγμή.¹

Με την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, και αφού έχει προηγηθεί ή επαναφορά του θέματος της αποστρατιωτικοποίησης επισήμως, ή ελληνική πλευρά απορρίπτει άνευ συζητήσεως την τουρκική πρόταση διαπραγματεύσεως και συνομιλιών επ' αυτής. Έτσι, οί Τουρκοί προβάλλουν πλέον μέ κάθε τρόπο - μονομερώς - τίς νέες τους αξιώσεις, μέ στόχο να αποστρατιωτικοποιηθούν τά ελληνικά νησιά, τά όποια μέ την κρίση στην Κύπρο (Ιούλιος 1974) εξοπλίσθηκαν για την αντιμετώπιση πιθανής τουρκικής επιθέσεως.

Άπό τίς αδιάλλακτες δηλώσεις τουρκων αξιωματούχων και την πλούσια εμπρηστική άρθρογραφία του τουρκικού τύπου, άς ξεχωρίσουμε την τότε υποβληθείσα δήλωση του τότε τουρκου πρωθυπουργού Σ. Ντεμιρέλ και σημερινού προέδρου, όπως δημοσιεύθηκε στην "HURRIET", την 19-8-1976:

«Όλα τά προβλήματα προκλήθηκαν από την Ελλάδα, ή όποια έδω και 13 χρόνια παραβιάζει συνεχώς τίς συνθήκες της Λωζάνης και των Παρισίων. Δηλώνω κατηγορηματικά ότι τά ελληνικά νησιά δέν μπορούν να παραμείνουν όχυρωμένα και δέ θά παραμείνουν».

Έτσι, ή τουρκική τακτική και αδιαλλαξία περνά μέ τον τρόπο της στην «ατζέντα» των διμερών υπό ... «άμφισβήτηση» θεμάτων και μαζί μέ την ύφαλο-κρηπίδα, τον έναέριο χώρο και την αϊγιαλιτιδα ζώνη θέτει και τό θέμα της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών κατηγορώντας την Ελλάδα για ... παραβίαση Διεθνών Συνθηκών και επιδιώκοντας αντιπερισπασμό για την κάλυψη ιδικών της παρανόμων ένεργειών.

Στή συνέχεια, και συγκεκριμένα την τελευταία δεκαετία οί προκλητικές δηλώσεις συνεχίζονται από

τό τουρκικό ΥΠΕΞ (Οκτώβριος 1989), Σουσόλ στην κρίση του Νοεμβρίου 1994 (μέ την έφαρμογή της ν. Συνθήκης Δικαίου Θαλάσσης), Τ. Ταγιάν (Ύπουργός Άμυνας) τον Ιούλιο 1996 κατά τή διάρκεια των ήμερών αποδεσμεύσεως χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου των «15» πρός την Τουρκία, Ι. Τζέμ προσφάτως κατά τή διάρκεια διπλωματικής «φιλολογίας».²

Καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης

Πριν προχωρήσουμε, όμως, στην παράθεση των τουρκικών αξιώσεων και στην απόκρουσή τους διά των ελληνικών θέσεων που στηρίζονται στό Διεθνές Δίκαιο, καλόν είναι να δούμε τί σημαίνει - κατά τό Διεθνές Δίκαιο πάντα - καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης έδαφών.

Η αποστρατιωτικοποίηση άποτελεί περιορισμό κυριαρχίας, επιβάρυνση έδάφους. Με τό περιοριστικό αυτό μέτρο, υποχρεώνεται ένα κράτος να μή διατηρεί ένοπλες δυνάμεις σε όρισμένο ή και όλο τό έδαφός του.

Δικαιολογείται από την ανάγκη ισορροπίας δυνάμεων σε όρισμένη περιοχή ή εξασφάλιση ειρηνικής συμβιώσεως μεταξύ κρατών και συνδυάζεται μέ την αρχή της άμοιβαιότητας. Τό συγκεκριμένο συμβατικό καθεστώς συναρτάται μέ πλήθος πολιτικών, νομικών και στρατιωτικών εκτιμήσεων.

Η αποστρατιωτικοποίηση στίς σημερινές συνθήκες άποτελεί φαινόμενο όχι και τόσο σύνηθες, δέν ανταποκρίνεται στους συνήθεις μηχανισμούς εξασφάλισης ειρήνης και δέν εϋσταθεί ή επίκλησή της από τον ενδιαφερόμενο μετά την πάροδο δεκάδων έτών, σε ένα κατ' έξοχήν μεταβαλλόμενο στρατιωτικό και πολιτικό περιβάλλον. Έτσι, ή μέχρι σήμερα διεθνής πρακτική έχει άποδείξει ότι οί κυβερνήσεις φροντίζουν σε δεδομένη στιγμή να αποδεσμευθούν από τό καθεστώς της αποστρατιωτικοποίησης.³

Χαρακτηριστικό παράδειγμα άποτελεί ή Ιταλία, που τό 1951 διεκήρυξε ότι απαλλάσσεται από τά βάρη (έπί των νησιών Σαρδηνία, Σικελία, Παντελάρια και Πελαγούσα), που της είχαν επιβληθεί τό 1947.

Η μακροχρόνια και δυσχερέστατη πορεία της Ελλάδος για την πραγμάτωση έδαφικής όλοκληρώσεως, συνδυάστηκε μερικές φορές μέ την επιβολή από μέρους των Μεγάλων Δυνάμεων έδαφικών βαρών. (π.χ. Ένωση Έπτανήσου μέ αποστρατιωτικοποίηση Κερκύρας και Παξών - 1866).⁴

Τό καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης συνδέθηκε και μέ τά νησιά του Αιγαίου. Τά νησιά του Β.Α. Αιγαίου (Λήμνος, Σαμοθράκη, Ίμβρος, Τένεδος, Μαυριάς) καθώς και του Άνατολικού (Χίος, Λέσβος, Σάμος,

Ίκαρια) είχαν άπελευθερωθεί από τόν έλληνικό στόλο κατά τή διάρκεια του Α' Βαλκανικού πολέμου (Οκτώβριος - Νοέμβριος 1912), ενώ ή Δωδεκάνησος είχε καταληφθεί από τούς Ίταλούς από τόν Μάιο του 1912, στά πλαίσια του συνεχιζομένου ιταλο-τουρκικού πολέμου.

Η Συνθήκη Ειρήνης του Λονδίνου της 17-30 Μαΐου του 1913, πού θέτει τέρμα στον Α' Βαλκανικό πόλεμο, μέ τό (άρθρο 5) ανέθετε τήν όριστική ρύθμιση τής τύχης των νησιών στις Μεγάλες Δυνάμεις (Γερμανία, Αυστρία, Βοημία, Ούγγαρία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Ίνδια, Ίταλία, Ρωσία) όπως «άποφασίσωσι περί τής τύχης πασών των όθωμανικών νήσων του Αιγαίου, έκτός τής Κρήτης και περί τής Χερσονήσου του Αθώου».

Έξι μήνες μετά, ύπογράφεται ή Συνθήκη Ειρήνης των Αθηνών (1-14 Νοεμβρίου 1913) (νόμος 4213 - ΦΕΚ 229/13) διά τής όποίας (άρ. 15) τά δύο μέρη (Έλλάδα-Τουρκία) άναλαμβάνουν νά σεβαστούν τά προαναφερθέντα στό άρ. 5 τής Συνθήκης Ειρήνης του Λονδίνου.

Η έκβαση του Β' Βαλκανικού πολέμου δέν μετέβαλε τήν τύχη των νήσων του Πελάγους. Η Συνθήκη Βουκουρεστίου (Αύγουστος 1913) παραχωρούσε όριστικά τά νησιά στην Έλλάδα υπό τόν όρο τής άποστρατιωτικοποίησης (άπαγόρευση όχυρώσεως, χρήσεως του από ναυτικό και στρατιωτικές δυνάμεις) και τήν έπιταγή τής ρηματικής διακοινώσεως των Μεγ. Δυνάμεων (Φεβρ. 1914) περί έκκενώσεως τής Βορ. Ηπείρου από τά έλληνικά στρατεύματα. Η Τουρκία άρνήθηκε νά άναγνωρίσει τήν έλληνική κυριαρχία, κάτι τό όποιο έγινε τό 1920 μέ τή Συνθήκη των Σεβρών (άρ. 84).

Η Συνθήκη των Σεβρών, όμως, ούδέποτε επικυρώθηκε και συνεπώς δέν ίσχυσε ποτέ, άντεκατεστάθη δέ, μετά τή Μικρασιατική καταστροφή του 1922, από τή Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης (1923).

Κατά τό άρ. 12 τής συνθήκης αυτής, τά νησιά Ίμβρος, Τένεδος και Μαυριές, θά παρέμεναν υπό τουρκική κυριαρχία για λόγους άσφαλείας των Στενών και υπό ειδική διοικητική όργάνωση (άρ. 14). Η διάταξη αυτή ούδέποτε έφαρμόστηκε ουσιαστικά, μέ άποτέλεσμα τό σχεδόν όλοσχερή άφελληνισμό των νήσων.

Η έλληνική κυριαρχία στο Αιγαίο συνοδευόταν από όρισμένες δεσμεύσεις, πού άφορούν δύο σκέλη:

α) Τό άρ. 13 τής Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάνης προέβλεπε μερική άποστρατιωτικοποίηση τής Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου, Ίκαρίας, δηλαδή άπαγορευόταν ή έγκατάσταση ναυτικών βάσεων και όχυρωματικών έργων, περιορίζονταν οι στρατιωτικές δυνάμεις στα νησιά και άπαγορευόταν ή ύπέρπτηση έλληνικών άεροσκαφών πάνω από τίς μικρασιατικές άκτές. Δικαιολογητικός λόγος των μέτρων αυτών ήταν ή διασφάλιση τής ειρήνης στην περιοχή και ό περιορισμός των προϋποθέσεων για μιá έλληνική επίθεση μέ ... όρμητήριο τά νησιά.

β) Τό άρθρο 4 τής Συμβάσεως της Λωζάνης περί «του καθεστώτος των Στενών» προέβλεπε τήν «ουδέτεροποίηση» ή «άποστρατιωτικοποίηση» των Στενών, τής Λήμνου, Σαμοθράκης, Ίμβρου, Τενέδου και Μαυριών μέ σκοπό τήν έλευθέρα διέλευση και έλευθεροπλοία των Στενών (άρ. 3).

Η πλήρης άποστρατιωτικοποίηση τής περιοχής προκάλεσε τή δυσφορία τής Τουρκίας, ή όποία προσάθησε, από τό 1932 και έντεϋθεν, νά άποδεσμευθεί των βαρών.

Τόν Ιούνιο του 1936 ύπεγράφη ή Σύμβαση του Montreux «περί καθορισμού των Στενών» (Α.Ν. 2 της Αύγουστου 1936 ΦΕΚ 333 Αφ. 1936), στό προοίμιο τής όποίας άναφερόταν, ότι μέ τή σύμβαση αυτή ύπεκαθίστατο ή Σύμβαση της Λωζάνης (περί των Στενών) του 1923. Λίγες μέρες μετά, ό ΥΠ. ΕΞ. της Τουρκίας RUSDU ARAS, εισηγούμενος στην τουρκική έθνοσυνέλευση τή σύμβαση, δήλωνε ότι «Οί διατάξεις πού άναφέρονται στα νησιά Λήμνος και Σαμοθράκη, τά όποια άνήκουν στην γειτόνισσα και φίλη Έλλάδα και πού ήσαν άποστρατιωτικοποιημένα, καταρ-

γούνται κι αυτές από τη Συνθήκη του Montreux...»

Καί μ' αυτόν τον τρόπο έληξε η αποστρατιωτικοποίηση Λήμνου, Σαμοθράκης, Μαυριών, Ίμβρου και Τενέδου και έτσι, ή Ελλάδα και ή Τουρκία έστειλαν στρατεύματα στά νησιά αυτά χωρίς την παραμικρή αντίδραση. Η Τουρκία, όταν αναθέρμανε τό ζήτημα, ύπεστήριξε ότι ή Συνθήκη του Μοντρέ δε κατήργησε ολοκληρη τη Σύμβαση της Λωζάνης αλλά μόνον τις διατάξεις που άφορούν τά Στενά, και όχι τά νησιά... τά όποια πρέπει νά αποστρατιωτικοποιηθούν...

Τό έπιχείρημα είναι άσθενέστατο, καθόσον ύπάρχει σαφέστατη ρητή διάταξη, που καταργεί την προηγούμενη σύμβαση, ό δε «σκοπός» των 2 συνθηκών δέν είναι ή αποστρατιωτικοποίηση των νήσων μεμονωμένα αλλά ή έλευθεροπλοία των Στενών. Στερείται, έπίσης, σοβαρότητος τό έπιχείρημα ότι ή δήλωση R. ARAS είναι «ένημερωτική», παρά τόν άληθη και έπίσημο χαρακτήρα, που είχε και την άμεση στρατιωτική ενίσχυση Ίμβρου και Τενέδου, ή όποια άκολούθησε την ύπογραφή της Συμφωνίας.⁵

Τά νησιά Λέσβος, Σάμος, Χίος και Ίκαρία παρέμειναν υπό τό καθεστώς της μερικής αποστρατιωτικοποίησης, όπως ορίζεται στην Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης (άρ. 13). Η έναρξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου δημιούργησε ποικιλία προβλημάτων σ' αυτά, καθόσον ή Άγγλία πρότεινε στην Τουρκία νά καταλάβει τά νησιά, για νά διασωθούν από τη γερμανική κατοχή. Εύτυχως, ή έπιφύλαξη και ό δισταγμός της τουρκικής πολιτικής νά ταχθεί κατά του Άξονος ματαίωσαν την κατάληψη των νησιών μας. Πέραν αυτού, έγγραφα στά γερμανικά άρχεια του ΥΠ.ΕΞ. αναφέρουν συνομιλία Χίτλερ-Μουσολίνι, όπου όμολογείται ότι ή Γερμανία ύπεσχέθη στην Τουρκία τά νησιά του Αιγαίου, με άντάλλαγμα έδαφικές διευκολύνσεις στην έπιθυμητή προέλαση προς τη Μέση Άνατολή.⁶ Οί βλέψεις της Τουρκίας συνεχίστηκαν και αναλόγως ή Ελλάδα μετά τό τέλος του πολέμου προσπάθησε νά ανατρέψει ένδεχόμενο άπωλειας των νήσων.

Τό 1975, ή Άγκυρα ξεκινά μία καλά οργανωμένη έκστρατεία, κατηγορώντας την Ελλάδα για στρατιωτικοποίηση των έλληνικών νησιών (δημοσιεύματα σε τουρκικές Έφημερίδες για συγκέντρωση μεγάλων στρατευμάτων και κατασκευή όχρωματικών έργων). Ο τούρκος Υπ. Έξωτ. Esebel δηλώνει άπροκάλυπτα: «Στό Αιγαίο πρέπει νά ακολουθήσουμε άναγκαστικά δυναμική πολιτική... Η Κύπρος άποτελεί τό πρώτο βήμα προς τό Αιγαίο».⁷

Στίς 4-4-75 ό τούρκος Υπ. Έξ. ΣΑΜΠΡΙ ΤΣΑΓΚΛΑΙΑΝΓΚΙΑ ζητούσε με δήλωσή του «ειδικό καθε-

στώς στό Αιγαίο», ενώ ό τούρκος μόνιμος άντιπρόσωπος στον Ο.Η.Ε. OSMAN OLCAΥ κατήγγειλε την Ελλάδα ότι παρεβίαζε τις διεθνείς συνθήκες περί άπ. των νήσων Χίου, Σάμου, Λέσβου, Ίκαρίας και Δωδεκανήσου.

Άκολουθούν έντονα διαβήματα, διακοινώσεις και άνταλλαγές δηλώσεων μεταξύ έλλήνων και τούρκων πολιτικών.

Στίς 13-4-75 ό ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ δηλώνει ότι «λαμβάνονται άμυντικά μέτρα στά νησιά σαν προφύλαξη για την άποτροπή ένδεχομένης ταπεινώσεως». Τις ίδιες μέρες ή Τουρκία δημιουργεί την Δ' Στρατιά, ή «Στρατιά του Αιγαίου», με έδρα τη Σμύρνη και άντικειμενικό σκοπό την ... άπομάκρυνση της έλληνικής «άπειλης» κατά της Μ. Άσίας...

Παράλληλα με την κρίση του «SISMIK», ή Τουρκία για άντιπερισπασμό έπαναφέρει στον ΟΗΕ τό ζήτημα της αποστρατιωτικοποίησης, ενώ τις ίδιες ήμέρες (Αύγουστος 1976) ό Ντεμιρέλ άρνείτο νά άποκαλέσει τά νησιά «έλληνικά», προτιμώντας τό χαρακτηρισμό «νησιά του Αιγαίου».

Οί τουρκικές προκλητικές δηλώσεις για τά νησιά συνεχίζονται, παράλληλα με τις διμερείς διαπραγματεύσεις. Μετά τη διάσκεψη του Montreux (Μάρτιος 1978), ή Άγκυρα παρουσιάζει τις νέες θεωρίες της διακηρύσσοντας ότι έπιθυμεί «νέα τάξη δικαιωμάτων στο Αιγαίο» και «χάραξη νέας άμυντικής πολιτικής». Τις ίδιες μέρες ό Κ. Καραμανλής περιοδεύει τά έλληνικά νησιά του Πελάγους και τονίζει ότι «ή ασφάλεια των ταυτίζεται με την ασφάλεια ολοκληρου του έλληνικού χώρου».

Τό δικαίωμα άμύνης

Τά νησιά Χίος, Μυτιλήνη, Ίκαρία, Σάμος παρέμειναν υπό τό καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης μεχρι τό 1974, όποτε - λόγω έπικειμένης και πιθανότητας άπειλης - ή Ελλάδα κάνοντας χρήση του δικαιώματός της για άμυντική προετοιμασία του έθνικου της χώρου, έδωσε στά τέσσερα νησιά τά άπαραίτητα άμυντικά μέσα, για νά άποκρούσουν πιθανή έναντίον τους έπίθεση, στην όποια θά άποτελούσαν πρώτο στόχο. (Άπειλητικές δηλώσεις τούρκων ύπευθύνων, Δ' Στρατιά Αιγαίου, 400 άποβατικά σκάφη στις μικρασιατικές άρχές).

Ο Καταστατικός Χάρτης του Ο.Η.Ε. (άρ. 51) έπιτρέπει την άτομική ή συλλογική νόμιμη άμυνα κατά ένόπλου έπιθέσεως,⁸ και στην ιεράρχηση άξιών, που προστατεύει τό Διεθνές Δίκαιο, προηγείται ή έδαφική άκεραιότης και έπονται οι ένδεχόμενες συμβατικές έπιβαρύνσεις. Τό δικαίωμα της νομίμου άμύνης έχει

χαρακτήρα *jus cogens*, δηλαδή αναγκαστικού δικαίου, και κατά τὸ ἄρθρο 103 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη «ὅσακις ὑπάρξει σύγκρουση ἀνάμεσα στὶς ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν σύμφωνα μὲ αὐτὸν τὸν χάρτη καὶ στὶς ὑποχρεώσεις, πού πηγάζουν ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἄλλη διεθνή συμφωνία, θὰ ὑπερισχύουν οἱ ὑποχρεώσεις, οἱ ὁποῖες πηγάζουν ἀπὸ αὐτὸν τὸν χάρτη».

Κατὰ συνέπεια, ἡ διάταξη τοῦ ἄρ. 51 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη ὑπερισχύει τοῦ ἄρθρου 13 τῆς Συνθήκης Εἰρήνης τῆς Λωζάνης. (Μὲ τὴν ὡς ἄνω διάταξη συνάδουν καὶ τὰ ἄρθρα 53 καὶ 64 τῆς Συνθήκης τῆς Βιέννης τοῦ 1969).

Μεταβολὴ συνθηκῶν

Πέραν τούτου μεταξύ τῶν ἐτῶν 1923 καὶ 1974-5 ἔχει ἐπέλθει ριζικὴ μεταβολὴ τῶν περιστάσεων καὶ τῶν συνθηκῶν, πού εἶχαν ἐπιβάλλει τὸ καθεστῶς ἀποστρατιωτικοποιήσεως στὰ νησιά, καὶ αὐτὴ ἡ μεταβολή, πού προβλέπεται ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Δίκαιο (*Rebus sic Stantibus*) δίδει τὸ δικαίωμα στὴν Ἑλλάδα νὰ τεματίσει μιὰ συνθήκη, ἐνισχύοντας - ἐν προκειμένῳ - τὴν ἀμυνά της (ἄρ. 62 Συμβάσεως τῆς Βιέννης 1969).

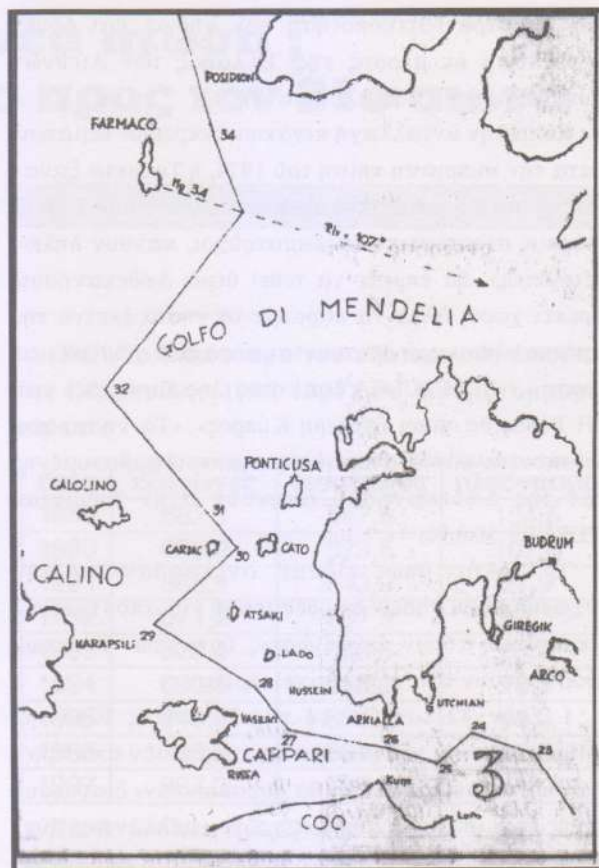
Καὶ ἡ καταγγελία τῆς συνθήκης γίνεται κατόπιν μονομεροῦς ἐνεργείας τοῦ ἐνδιαφερομένου κράτους. Ἡ ἐφαρμοσθεῖσα πρακτικὴ (Ἰταλία γιὰ Σικελία κ.λπ.) νομιμοποιεῖ τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐνεργήσῃ ἀναλόγως (ἄρ. 60 Συμβάσεως τῆς Βιέννης τοῦ 1969)⁹

Τὰ Δωδεκάνησα

Λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ στόλο (Ὀκτ. - Νοεμ. 1912), ἡ Ἰταλία, σάν ἐνέργεια ἀντιπερισπασμοῦ καὶ στὰ πλαίσια τοῦ συνεχιζόμενου ἰταλοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1911, καταλαμβάνει - προσωρινά - τὰ Δωδεκάνησα.

Στὴ συνέχεια, μὲ τὴν ὑπογραφή τῆς Συνθήκης Εἰρήνης τῆς Λωζάνης ἢ τοῦ Οὐσῦ (Ὀκτ. 1912) ἡ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀνεγνώριζε (*DE JURE*) τὴν ἰταλικὴ κατοχὴ τῆς Δωδεκανήσου καὶ ἀκολούθως μὲ τὴ συνθήκη Εἰρήνης τῆς Λωζάνης (Ἰουλ. 1923) παραιτήθηκε ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας γιὰ κάθε δικαίωμα πού εἶχε στὰ Δωδεκάνησα (ἄρ. 15, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται τὰ νησιά καὶ «οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενες νησίδες»).

Τὸ 1946 καὶ μετὰ τὴν παρέλευση τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὁποῖου ἡ Τουρκία προσπάθησε διπλωματικῶς νὰ καταλάβει ὅλα τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, συνήλθε στὸ Παρίσι ἡ Συνδιάσκεψη Εἰρήνης γιὰ νὰ ρυθμίσει τὴν τύχη τῶν ἐδαφῶν,

Ὁ ἰχνογραφημένος στό χέρι χάρτης, πού συνυπέγραψαν Ἴταλοί καὶ Τοῦρκοι ἀξιωματοῦχοι τὸ 1933, βρέθηκε στὸ ὑπόγειο τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καὶ πιστοποιεῖ τὴν ἐλληνικότητα τῆς Ἰμίας.

τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ Ἄξονος.

Ἔτσι, στὶς 10.2.1947, παραχωρεῖται ὕστερα ἀπὸ ἄρση τῶν ἀντιρρήσεων τῆς ΕΣΣΔ ἢ Δωδεκάνησος στὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ τὸν ὄρο τῆς ἀποστρατιωτικοποιήσεως τῆς (ἄρ. 14 τῆς Συνθήκης, μὲ ἀπαγόρευση ἰδρύσεως κάθε μορφῆς ὀχυρώματος, ὑπάρξεως ἀεροπορικῆς βάσεως, στρατιωτικῆς δυνάμεως, ὀπλισμοῦ καὶ στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως).

Μετὰ τὴν ἐκχώρηση ἡ Ἑλλάδα, μὲ τὸν νόμο 518 τῆς 3.1.1948 (ΦΕΚ 7Α/1048), προσήρτησε ἐπισήμως τὰ Δωδεκάνησα, πού ἐνώθηκαν πλέον μὲ τὴ μητέρα πατρίδα.

Ἀπὸ τὸ 1960, ὅμως, οἱ Τοῦρκοι θέτουν θέμα Δωδεκανήσου. Τὸ 1964 ὁ τοῦρκος ΥΠ.Ε.Ε. Ἐργκὶν δηλώνει στὶς 22 Μαΐου, ὅτι «ἡ ἐλληνοτουρκικὴ φιλία εἶχε ὑποστῆι πληγμὰ ἀπὸ τὴν παραχώρηση τῶν Δωδεκανήσων στὴν Ἑλλάδα, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε τὰ μισὰ ἀπ' αὐτὰ νὰ εἶχαν προσφερθεῖ στὴν Τουρκία». Οἱ τουρκικὲς ὁρέξεις ἐκφράζονται ἐπισήμως γιὰ ὅλα τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου στὶς 10.4.1969, ὅταν τίθεται πλέον διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ τὸ αἷτημα τῆς Τουρκίας

γιά αποστρατιωτικοποίηση των νήσων και δῆθεν παραβίαση ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τῶν Διεθνῶν Συνθηκῶν πού ἐπιβάλλουν αὐτή.

Κατά τὴν ἀνταλλαγὴ πινάκων ἐκκρεμῶν θεμάτων, κατὰ τὴν κυπριακὴ κρίση τοῦ 1974, ἡ Τουρκία ξαναθέτει θέμα στρατιωτικοποίησης τῶν νησιῶν, ἐνῶ οἱ τοῦρκοι στρατιωτικοὶ ἀξιωματοῦχοι, κάνουν δηλώσεις ὅπως: «θὰ ἔπρεπε νὰ τεθεῖ θέμα Δωδεκανήσου. Πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ πάρουμε τὰ νησιά ἐκεῖνα τῆς Δωδεκανήσου πού βρίσκονται μέσα στὰ χωρικά μας ὕδατα». (S. ACTULGA διοικητῆς 2ης Στρατιάς) καί: «Ἡ Ρόδος θὰ γίνεῖ δευτέρη Κύπρος». «Τὰ νησιά πού βρίσκονται κοντὰ στὶς ἀκτές συμπεριλαμβανομένης καί τῆς Δωδεκανήσου ἀνήκουν στὴν Τουρκία» (TURKES 30.3.76)

Ἡ Ἑλλάς, ὅπως εἶδαμε, ἀνελάμβανε μὲ τὴν ἐκχώρηση τῶν νήσων τὴν δέσμευση γιὰ ἀποστρατιωτικοποίηση αὐτῶν. Οἱ ἀξιώσεις, ὁμως, τῶν Τούρκων προσκρούουν στὰ ἐξῆς ἐπιχειρήματα:

1. Στὴν §2 τοῦ ἀρ. 14 τῆς Συνθήκης Εἰρήνης, ὀρίζεται ὅτι «τὰ νησιά αὐτὰ θὰ καταστοῦν ἀποστρατιωτικοποιημένα καί ἔτσι θὰ παραμείνουν» διατυπωμένης ἔτσι (διὰ τῆς χρήσεως χρόνου μέλλοντος) οὐχὶ δεσμεύσεως, ἀλλὰ καθαρῶς μελλοντικῆς προθέσεως.

2. Ἡ Τουρκία σάν μὴ συμβαλλόμενο μέλος τῆς Συνθήκης τῶν Παρισίων (διὰ τῆς ὁποίας ἐπιβάλλεται καθεστῶς ἀπ.) δέ δικαιούται νὰ ἀντλεῖ δικαιώματα οὔτε νομιμοποιεῖται νὰ ἐγείρει οἰανδήποτε ἀξίωση βασισμένη στό κείμενο συνθήκης, καθόσον οἱ συμφωνηθέντες ὅροι εἶναι γι' αὐτὴν «REBUS INTER ALIOS ACTA». Ἄλλωστε, θεμελιώδη κανόνα Διεθνῶς Δικαίου, πού κωδικοποίησε ἡ Σύμβαση τῆς Βιέννης (1969), ἀποτελεῖ καί ἡ διάταξη ὅτι «μια συνθήκη δὲ δημιουργεῖ ὑποχρεώσεις ἢ δικαιώματα γιὰ ἓνα τρίτο κράτος χωρὶς τὴ συναίνεσή του» (ἀρ. 34) καί ἐπίσης «δικαίωμα ὑπὲρ τοῦ τρίτου κράτους δημιουργεῖται μόνον ὅταν τὰ συμβαλλόμενα ἐκφράσουν τὴν θέληση νὰ ἀναγνωρίσουν τέτοιο δικαίωμα», «θέληση» ἢ ὁποία δὲν ἐξεφράσθη ὑπὲρ τῆς Τουρκίας (PACTA IN FAVORUM TERTII).¹⁰

Πέραν τούτων, σύμφωνα μὲ τὸ ἀρ. 89 τῆς ἴδιας συμβάσεως (Βιέννης), «Τὰ κράτη πού ἔλαβαν μέρος στὴν διαπραγμάτευση συνθήκης δὲν μποροῦν νὰ ἀντλήσουν ἀπ' αὐτὴν κανένα δικαίωμα, ἂν δὲν τὴν ἐπικυρώσουν». Κατὰ μείζονα λόγο οὐδὲν ὄφελος ἔχουν τὰ κράτη πού εἶναι τρίτα ὡς πρὸς τὴ συνάψη.

3. Εἶναι σαφές, ὅτι οἱ προϋποθέσεις καί διεθνεῖς συνθήκες πού ὑπῆρχαν τὸ 1947 δὲν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν καί σήμερα, οὔτε τὸ 1974, πού ἀναγκαστικά πραγματοποιήθηκε στρατιωτικὴ ἐνίσχυση τῆς Δωδεκανήσου. Ἡ δὲ διεθνὴς πρακτικὴ ἀπεδέχθη τὴν

ἀποδέσμευση ἀπὸ καθεστῶτα ἀποστρατιωτικοποίησης μὲ μονομερεῖς ἐνέργειες τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν. (Ἡ πρακτικὴ τῆς Ἰταλίας τὸ 1951, ὅταν, ὅπως εἶδαμε, διακηρύσσει τὴν ἀποδέσμευσή της ἀπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἀποστρατιωτικοποίησης στὴ Σαρδηνία, Σικελία, Πελαγόσα καί Παντελερία, πού ἐπιβλήθηκε σ' αὐτὲς τὸ 1947).

Τὸ προηγούμενο αὐτὸ νομιμοποιεῖ ὁποιοδήποτε κράτος νὰ ἐνεργήσει ἀνάλογα (ἀρ. 60 Συμβ. Βιέννης τοῦ 1969), σὲ περίπτωσι ἀλλαγῆς τῶν συνθηκῶν.

4. Τὸ βασικότερο, ὁμως, ἑλληνικὸ ἐπιχείρημα ἀποτελεῖ τὸ δικαίωμα ἀμύνης, τὸ ὁποῖο ἀνεπτύχθη προηγούμενως.

Οἱ ἑλληνικὲς θέσεις γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀποστρατιωτικοποίησης ὄλων τῶν ἀκριτικῶν νησιῶν καλύπτονται πλήρως ἀπὸ τὶς διατάξεις ἀπὸ τὶς Διεθνεῖς Συμβάσεις καί τὶς ἀρχές τοῦ Διεθνῶς Δικαίου. Ἡ πορεία τῆς ἑλληνοτουρκικῆς κρίσεως ἀπέδειξε τὴν ἀδυναμία τῶν ἑλληνικῶν κυβερνήσεων νὰ στηρίξουν τὰ ἐθνικά μας δίκαια καί νὰ ἐνημερώσουν τὶς ξένες κυβερνήσεις καί τὴ διεθνή κοινὴ γνώμη.

Ἡ ἀλλαγὴ στὴν πολιτικὴ ἀντιμετώπιση τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων καί ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ ἐνδοτισμοῦ καί τῶν διαρκῶν ὑποχωρήσεων, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐνδυνάμωση τῆς ἀμυνας τόσο στὰ «ἐπίδικα» νησιά, ὅσο καί στὸν ὑπόλοιπο νησιωτικὸ σῶρο, συνεπάγεται τὴν ἀποτυχία τῶν σχεδίων τῆς Ἐγκυρας στό ἱστορικὸ μας πέλαγος.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Χρ. Σαζανίδη «Οἱ ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις 1973-8» (σελ. 156 ἐπ.)
2. Ἄθ. Κόρμαλη «Αἰγαῖο: Ἡ ἀπάντηση στὸν τουρκικὸ ἐπεκτατισμὸ»
3. «Διεθνὲς Δίκαιο» Ἐμ. Ρούκουνα.
4. Ὡς ἀνωτέρω.
5. Χ. Παζαρτζὶ «Τὸ καθεστῶς ἀποστρατιωτικοποίησης τῶν νησιῶν τοῦ Ἄν. Αἰγαίου»
- Κ. Οἰκονομίδης «Τὸ νομικὸ καθεστῶς τῶν ἑλληνικῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου», Ἐκδόσεις Γνώση.
6. Β. Μαθιόπουλου «Ἡ ἑλληνικὴ ἀντίσταση καί οἱ σύμμαχοι».
7. ὅπως καί τὸ 5, ἀπὸ τὴν μελέτη Κ. Οἰκονομίδη.
8. Θ. Μυλωνᾶ «Ἡ Τουρκία στό περιθώριο τῆς διεθνούς νομιμότητος»
- Κ. Εὐσταθιάδη «Δημόσιο Διεθνὲς Δίκαιο» καί Κ. Οἰκονομίδης, ὡς ἀνωτέρω.
9. Χρ. Σαζανίδη, ὡς ἀνωτέρω.
10. Κ. Οἰκονομίδης, ὡς ἀνωτέρω.

Νέο Ράιχ ή νέα πτώση ; Η Γερμανία στο δρόμο προς τον 21ο αιώνα

του Βασίλη Στοϊλόπουλου

„The Germans to the front“ ?

Η πορεία προς τη διαμόρφωση της «Νέας Εποχής» στην Ευρώπη σηματοδεύτηκε ευθύς εξ αρχής από καθοριστικά για το μέλλον της Γηραιάς Ηπείρου ερωτήματα, τα οποία σχετίζονται μ' ένα πλήθος ιστορικών, πολιτικών, πολιτιστικών, οικονομικών και ψυχολογικών παραμέτρων και αφορούν, κατά κύριο λόγο, στη μελλοντική πορεία της ενωμένης Γερμανίας. Άπαντες, καχύποπτοι και μη, θέλουν να γνωρίζουν σήμερα σε τι αποσκοπούν οι Γερμανοί, πώς ορίζουν τη θέση τους στη «Μεσευρώπη», ποιες είναι οι προοπτικές τους στο μεταδιπολικό κόσμο, γιατί στρατιωτικοποιούν την εξωτερική τους πολιτική και αναρωτιούνται μέχρι ποιο σημείο η εξωτερική πολιτική της Γερμανίας θα ταυτίζεται με τα εθνικά της συμφέροντα ή αν είναι διατεθειμένη να παραχωρεί και στο μέλλον μέρος της αυτονομίας της σε πολυεθνικούς οργανισμούς. Ασφαλώς, δικαιολογημένα ερωτήματα, καθώς μια σύντομη αναδρομή στην Ιστορία πιστοποιεί ότι όταν η Γερμανία ήταν αδύναμη, τότε ήταν οι άλλες ευρωπαϊκές δυνάμεις που από την περιφέρεια προωθούνταν στο κέντρο της Ευρώπης και αντιθέτως, όταν οι Γερμανοί αισθάνονταν ισχυροί, τότε ήταν αυτοί που προχωρούσαν από το κέντρο προς την ευρωπαϊκή περιφέρεια. Και στις δύο περιπτώσεις ήταν αναπόφευκτη η κρίση και η αστάθεια σε όλη την Ευρώπη.

Τα νέα γεωπολιτικά δεδομένα, η ολοκλήρωση της πολιτικής ανεξαρτησίας και εθνικής κυριαρχίας, η δημογραφική υπεροχή και η εδαφική αύξηση, το σταθερά ανεπτυγμένο βιοτικό και επιστημονικό-τεχνολογικό επίπεδο, το θεαματικό πλεόνασμα στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών (βλ. πιν.1) και η νομισματική ισχύς, που χαρακτηρίζουν τη σημερινή Γερμανία, της προσδίδουν σαφέστατα την αίγλη **αναδυόμενης υπερδύναμης** με παγκόσμια βαρύτητα. Αποτέλεσμα αυτής της νέας ευρωπαϊκής τάξης πραγμάτων δεν είναι μόνο οι αυξανόμενες απαιτήσεις της Γερμανίας για ανάληψη μεγαλύτερης «διεθνούς υπευθυνότητας» και η πρόταξη των «γερμανικών εθνικών συμφερόντων» αλλά και η δυναμικότερη στρατιωτική παρουσία στις εστίες κρίσεων, όπου διακυβούνται τα συμφέροντά της.

Πιν.1 Το πλεόνασμα του εξωτερικού εμπορίου της Γερμανίας (1989-1997) σε δισεκατομμύρια μάρκα.

έτος	εξαγωγές	εισαγωγές	πλεόνασμα
1989	682,1	547,6	134,5
1990	680,9	573,5	107,4
1991	665,8	643,9	21,9
1992	671,2	637,5	33,7
1993	628,4	566,5	61,9
1994	690,6	616,9	73,6
1995	749,5	664,2	85,3
1996	788,9	690,4	98,5
1997	887,3	765,6	121,7

Πηγή : Globus, S.Z. 27-2-98

Έτσι, ένα σχεδόν αιώνα μετά την καταστολή της επανάστασης των Μπόξερς στη Κίνα, όπου πρωτοστάτησε ο γερμανικός στρατός, η επιταγή «The Germans to the front»², με στόχο τις δήθεν «ανθρωπιστικές επεμβάσεις», επανέρχεται δραματικά στο προσκήνιο. Ήδη, η γερμανική απαίτηση για ανάληψη «διεθνούς υπευθυνότητας» λειτουργεί ως «ηθικό» προπέτασμα, που κρύβει ζωηρό ενδιαφέρον για μεγαλύτερη συμμετοχή στη νομή της παγκόσμιας εξουσίας. Η απρόκαλυπτη διεισδυτική πολιτική της Βόννης στη Βαλτική και η «ιδιοτελής» παρέμβασή της υπέρ της Κροατίας στην ενδογιουγκοσλαβική διένεξη, είναι δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα που πιστοποιούν αυτή τη δυναμική προσπάθεια αναβάθμισης του γερμανικού παράγοντα. Χαρακτηριστικότερο, όμως, όλων των περιπτώσεων αποτελεί η πεισματική εμμονή της Γερμανίας στα κριτήρια σύγκλισης του Μάαστριχτ, που για πολλούς αναλυτές ισοδυναμεί ουσιαστικά με αμετάκλητη πορεία προς τη γερμανική **πρωτοκαθεδρία στην Ευρώπη**.

Γερμανική Ευρώπη εναντίον Ευρωπαϊκής Γερμανίας

Αλλά και στην ίδια τη Γερμανία το σημαντικότερο, ίσως, από τα ερωτήματα είναι αν αυτή θα συνεχίσει τη πολιτική της ενσωμάτωσης στους διεθνείς οργανισμούς ή αν μετά τη μετάβαση από τη

“...Είτε σαν «δαίμονας», είτε σαν «ήπια δύναμη», σταθερή επιδίωξη της Γερμανίας είναι η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, με στόχο την επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και ιδιαίτερα της στρατιωτικής επικυριαρχίας των ΗΠΑ και στον ευρωπαϊκό χώρο...»

«Δημοκρατία της Βόννης» στη «Δημοκρατία του Βερολίνου», στα αμέσως επόμενα χρόνια, θα ακολουθήσει μια δυναμικότερη πολιτική στη βάση της ισχύος, πάντοτε βέβαια με ευρωπαϊκό μανδύα και άλλοθι. Στην προσπάθεια προσδιορισμού του νέου ρόλου της Γερμανίας, οι απόψεις των διανοητών, των διπλωματών και πολιτικών αναλυτών αποκλίνουν μεταξύ τους, ενώ συχνά είναι εκ διαμέτρου αντίθετες και ενίοτε σοκαριστικές, τουλάχιστον ως προς τη σφοδρότητα και το ύφος της αντιπαράθεσης. Οι επικριτές μιας διαφαινόμενης **γερμανικής ηγεμονίας στην Ευρώπη** και αυτοί που θεωρούν την Γερμανία **διαχρονικό ιστορικό πρόβλημα** της «Μεσευρώπης», την ταυτίζουν ήδη με το γνωστό «παλιό δαίμονα»³, προδιαγράφοντας τη σταδιακή θεμελίωση ενός «Τέταρτου Ράιχ»⁴, με ηγεμονικές βλέψεις αλλά σαφώς προσεκτικότερες μεθόδους. Κύριος στόχος αυτής της Γερμανίας δεν είναι, βέβαια, η στρατιωτική υποδούλωση των εθνικών κρατών της Ευρώπης αλλά η **συστηματική αποδυνάμωση και η πλήρης οικονομική εξάρτησή τους** από την «Δημοκρατία του Βερολίνου», η οποία **θα υπαγορεύει τους πολιτικούς όρους και θα δίνει τον τόνο στις πολιτικές εξελίξεις** σε μια γερμανοκρατούμενη «Ευρώπη των Περιφερειών»⁵, με 25-30 «ισότιμους εταίρους», με επαρκή «ζωτικό χώρο» (*Lebensraum*) προς Ανατολάς και, ασφαλώς, χωρίς εσωτερικό αντίπαλο του δικού της διαμετρήματος.

Ακριβώς στον αντίποδα βρίσκονται οι οραματιστές της «ευρωπαϊκής Γερμανίας», που θεωρούν ότι η ιστορική εμπειρία του 20ου αιώνα δίδαξε τη γερμανική ελίτ, ότι η **λειτουργική ενσωμάτωση** της Γερμανίας στην «κοινότητα των δημοκρατικών κρατών» είναι η καλύτερη επιλογή ασφάλειας, ευημερίας, ελευθερίας και δημιουργικότητας του γερμανικού λαού. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης θεωρούν ότι η Γερμανία δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο μέσα σε συμμαχίες και εκτιμούν ότι με την υπάρχουσα ευνοϊκή για αυτήν γεωπολιτική συγκυρία, η Γερμανία προετοιμάζεται με υπευθυνότητα να εισέλθει στην τρίτη χιλιετηρίδα σαν «αξιόπιστος εταίρος»⁶ και ήρεμη

«πολιτιστική δύναμη»⁷, που της δόθηκε μια ακόμη ευκαιρία να συμβάλει όχι μόνο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αλλά και στον «εξανθρωπισμό του πλανήτη»⁸, σε ρόλο μάλιστα «μεγαλόψυχου ηγεμόνα»⁹.

Οι περισσότεροι αναλυτές καταλήγουν, πάντως, σε δύο **κοινά αποδεκτές** διαπιστώσεις: **πρώτον**, ότι στο μεταίχμιο του 21ου αιώνα η Γερμανία επέστρεψε στην παγκόσμια σκηνή¹⁰ ως «μεταμοντέρνο»¹¹ εθνικό κράτος, που *de facto* και ανεξάρτητα από τη θέλησή της «ανήκει στο κοντσέρτο των μεγάλων δημοκρατιών»¹² και **δεύτερον**, ότι η εξωτερική πολιτική της σύγχρονης Γερμανίας εδράζεται σε μια αλήθεια, αποδεκτή απ' όλο σχεδόν το κομματικό φάσμα του γερμανικού κοινοβουλίου αλλά και της γερμανικής διανοήσης: **Η καλύτερη εξωτερική πολιτική είναι αυτή που εξυπηρετεί τα γερμανικά εθνικά συμφέροντα**¹³, τα οποία, βεβαίως, ταυτίζονται απόλυτα με τη *Realpolitik*. Σε επίπεδο διεθνών σχέσεων η **επιστροφή** της Γερμανίας εκφράζεται κυρίως με τις προθέσεις της Βόννης να καταστεί μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, στην ενεργό συμμετοχή της στις στρατιωτικές αποστολές του ΟΗΕ, στη σταδιακή απόκτηση πυρηνικής ισχύος, ει δυνατόν με ευρωπαϊκή νομιμοποίηση, και, βεβαίως, στην ελεγχόμενη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO προς Ανατολάς.

Είτε όμως σαν «δαίμονας», είτε σαν «ήπια δύναμη», σταθερή επιδίωξη της Γερμανίας είναι η **δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου**, με στόχο την επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης και ιδιαίτερα της στρατιωτικής επικυριαρχίας των ΗΠΑ και στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η επιστροφή της Γερμανίας στο κέντρο της Ευρώπης

Αν και για ένα μεγάλο διάστημα η επίκληση της ενοποίησης των δύο Γερμανιών λειτούργησε περισσότερο σαν **ρητορικό άλλοθι για τους πολιτικούς παρά σαν συνταγματική επιταγή**, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι σε όλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου η λύση του γερμανικού ζητήματος απετέλεσε το **βασικό πολιτικό στόχο** όλων των κομμάτων της «Δημοκρατίας της Βόννης». Η πολιτική της Ομοσπονδιακής Γερμανίας απέβλεπε αφενός στην οικονομική και πολιτική ενσωμάτωση της Βόννης στο δυτικό συνασπισμό, με δηλώσεις απόλυτης πίστης και αφοσίωσης στην ατλαντική συμμαχία και αφετέρου στη διαμόρφωση «προνομιακής σχέσης» με το Παρίσι. Πρωταρχική επιδίωξη ήταν, όμως, ευθύς εξ αρχής η σταδιακή κατάκτηση μιας ξεχωριστής θέσης στον κύκλο των ηγεμονικών χωρών της Δύσης.

Ανάγοντας σε ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής του την «ισοτιμία» και την «ενσωμάτωση» στον δυτικο-ευρωπαϊκό γεωπολιτικό χώρο και παρά την έκδηλη καχυποψία και τις όποιες αντιδράσεις των δυτικών συμμάχων, ο πρώτος μεταπολεμικός καγκελάριος, Κόνραντ Αντενάουερ, πέτυχε τη δημιουργία ενός **στέρεου πεδίου ελιγμών** για τη μελλοντική γερμανική εξωτερική πολιτική. Στη δεκαετία του '70 οι πρωταγωνιστές της «Ostpolitik» με αιχμή του δόρατος την εύρωστη οικονομία, διεύρυναν την γερμανική αυτοπεποίθηση και επιρροή, φέρνοντας τη Γερμανία πιο κοντά στην επανένωση. Αποσκοπώντας στην **ειρηνική μετεξέλιξη** της μεταπολεμικής τάξης πραγμάτων στην Κεντρική Ευρώπη, η πολιτική της

Ο σοβιετικός ηγέτης Λεονίντ Μπρέζνιεφ και ο δυτικογερμανός καγκελάριος Βίλι Μπραντ φανερά ικανοποιημένοι για την ιστορικής σημασίας Σοβιετογερμανική Συμφωνία.

ισορροπίας και της ύφεσης αναγορεύτηκε σε προϋπόθεση για τη γερμανική επανένωση και της «ειρηνικής αλλαγής» στην Ευρώπη. Αν και η ενσωμάτωση της Δυτικής Γερμανίας σε διάφορους οργανισμούς ήταν και στην περίοδο της σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης δεδομένη, η καχυποψία των δυτικών για τις πραγματικές προθέσεις της Βόννης υπήρξε εντονότερη απ' ό,τι στο παρελθόν. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολέμιοι της «Ostpolitik» δε δίστασαν να χαρακτηρίσουν τους στενούς συνεργάτες του Βίλλυ Μπραντ, ως «παλιομοδίτες εθνικιστές»¹⁴. Η αλλαγή στη διακυβέρνηση της χώρας το 1982 δεν άλλαξε το σταθερό προσανατολισμό της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής. Η «πολιτική των μικρών βημάτων» προς Ανατολάς και η ενίσχυση του άξονα Βόννης-Παρισιού παρέμειναν οι δύο βασικές σταθερές της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και προσέδωσαν στη Βόννη ακόμη μεγαλύτερο πεδίο δράσης.

Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, της Γιουγκοσλαβίας και της Τσεχοσλοβακίας, που ανέτρεψε άρδην τους συσχετισμούς ισχύος στην Ευρώπη, λειτούργησε σαφώς υπέρ της Γερμανίας, της μοναδικής ευρωπαϊκής χώρας που ακολούθησε **αντίστροφη ιστορική πορεία**. Η απαρχή της «Νέας Εποχής» στον ευρωπαϊκό χώρο μετά το 1989 επισφραγίστηκε με την επιστροφή της Γερμανίας (και της Αυστρίας) από τη σχεδόν πενήντάχρονη περιφερειακή της θέση στη **φορτισμένη** ιστορικά και γεωγραφικά *Mittellage* («κεντρική θέση»). Η αμέριστη συμπαράσταση των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης

σε συνδυασμό με τους αριστοτεχνικούς πολιτικούς χειρισμούς από το δίδυμο Κολ-Γκένσερ, εν όσω διαρκούσε η κατάρρευση του ανατολικού συνασπισμού, επέφεραν την αναίμακτη και γρήγορη ενοποίηση των δύο Γερμανιών, πίσω από την οποία κρυβόταν ένας αυτόματος μηχανισμός που μετέφερε το **κέντρο βάρους της Ευρώπης** από το Ρήνο στην Πρωσία και από τη Βόννη στο Βερολίνο, δημιουργώντας έτσι σοβαρές ρωγμές στο σημαντικότερο πυλώνα της ευρωπαϊκής σύγκλισης: το γαλλογερμανικό άξονα. Είναι πλέον σαφές ότι μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ και την προς Ανατολάς διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Γερμανία χρειάζεται ακόμη λιγότερο τη υποστήριξη και κατά συνέπεια τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της Γαλλίας. Οι προσπάθειες των Γάλλων να αποφύγουν την ενσωμάτωσή τους στο γερμανικό γεωοικονομικό χώρο, όπως αυτός προδιαγράφεται στο πλαίσιο μιας Ευρώπης της μεταβλητής γεωμετρίας και του σταθερού πυρήνα¹⁵, ενισχύει την καχυποψία και τους φόβους ένθεν και ένθεν του Ρήνου. Για τους γάλλους εθνικιστές η γερμανική Ευρώπη είναι ήδη γεγονός, ενώ για τον εκδότη του περιοδικού *Spiegel*, Rudolf Augstein, και για ένα μεγάλο ποσοστό του γερμανικού λαού, είναι δεδομένο ότι η Γαλλία αλλά και οι λοιποί ευρωπαίοι εταίροι δεν αποσκοπούν παρά μόνο στη μείωση του πολιτικού πεδίου της εκ νέου μεγάλης Γερμανίας αλλά και, όταν μπορούν, στην οικονομική της αφαιμάξη¹⁶.

Το τέλος της επταετούς «κουλτούρας της αυτοσυγκράτησης»

Παρά τις τεράστιες αλλαγές στον ευρωπαϊκό χώρο, η καταξιωμένη πολιτική των μικρών βημάτων, της καθησυχαστικής φρασεολογίας και των χαμηλών τόνων, στοιχεία που εισήγαγαν οι δημιουργοί της «Δημοκρατίας της Βόννης» και ανέπτυξαν οι αρχιτέκτονες του γερμανικού ανοίγματος προς Ανατολάς, συνεχίστηκε εν πολλοίς και μετά το 1989. Ακολουθώντας το παράδειγμα των Αμερικανών, οι οποίοι προσπαθούν, ομολογουμένως με μεγάλη επιτυχία, να προβάλλουν κάθε στρατιωτική τους επέμβαση σαν απονομή δικαιοσύνης και προάσπιση της δημοκρατίας, η γερμανική πολιτική ελίτ δεν κουράζεται να διατυμπανίζει ότι **τα γερμανικά συμφέροντα και η γερμανική υπευθυνότητα για την ευημερία της παγκόσμιας κοινωνίας αλληλοκαλύπτονται**. Προσπαθώντας δε να μετριάσει τους φόβους όσων βλέπουν την επιστροφή της Γερμανίας σαν **απαρχή νέων δεινών** για την ανθρωπότητα, η Βόννη όχι μόνο θεωρεί την Ευρωπαϊκή Ένωση σαν «κοινότητα αλληλεγγύης»¹⁷ μεταξύ ισότιμων εταίρων, αλλά έφτασε σε σημείο να αναγάγει ακόμη και την «ευτυχία της ανθρωπότητας» σε γερμανικό εθνικό συμφέρον¹⁸. Δύο από τις συχνά επαναλαμβανόμενες θέσεις της γερμανικής κυβέρνησης είναι ότι για τη Γερμανία δεν υπάρχει θέμα «επιστροφής στην πολιτική εθνικής ισχύος και σε ξεπερασμένες σκέψεις ισορροπιών δυνάμεων»¹⁹, και ότι η εξισορρόπηση μεταξύ δημοκρατικών αξιών και εθνικού συμφέροντος αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής της πολιτικής. Όσο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, αυτή παραμένει το απαραίτητο πλαίσιο για μια σταθερή τάξη πραγμάτων αναφορικά με την ειρήνη και την ελευθερία, ενώ το NATO η απαραίτητη

βάση της γερμανικής και ευρωπαϊκής ασφάλειας²⁰. Γι' αυτό, μια ενδεχόμενη γερμανορωσική σύγκλιση, αλά Ράπαλλο²¹, που θ' άλλαζε όλο το γεωπολιτικό πλαίσιο της Ευρώπης και θα περιόριζε αισθητά την εξάρτηση της Γερμανίας από τη στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ στην Ευρώπη, δεν απασχολεί, για την ώρα τουλάχιστον, τους γερμανούς πολιτικούς.

Χρειάστηκαν, όμως, έξι χρόνια μέχρι ν' αποφασισθεί το **μεγάλο άλμα**, έως ότου, δηλαδή, μια συντριπτική πλειοψηφία του γερμανικού κοινοβουλίου «εξαλείψει σχεδόν αθόρυβα τα υπολείμ-

ματα του **ειδικού ρόλου** (Sonderrolle), που κατείχε η Γερμανία για μια ολόκληρη 50ετία και για τον οποίο υπήρχε, κυρίως, ένα και μοναδικό επιχείρημα: η **Ιστορία**»²². Η απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1996, σύμφωνα με την οποία θα αποστέλλονταν στη Βοσνία 3000 γερμανοί στρατιώτες, επισφράγησε τη νέα κατάσταση που διαμορφώθηκε την 3η Οκτωβρίου 1990, όταν επικυρώθηκε και τυπικά η ένωση της Γερμανίας κι έσπασαν τα δεσμά της ολοκληρωτικής ήττας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εξασφαλίζοντας παράλληλα την **επιστροφή της Γερμανίας στο καρτέλ των ισχυρών**. Προηγουμένως χρειάστηκε, όμως, σχεδόν μια τετραετία, έως ότου υπάρξει συνταγματική ρύθμιση αναφορικά με την δυνατότητα αποστολής γερμανικού στρατού πέρα από τα όρια του NATO.

Στο στρατιωτικό επίπεδο, μπορεί η Γερμανία ν' απώλεσε το «αίσθημα θαλπωρής», που της παρείχε ο Ψυχρός Πόλεμος, όμως, για πρώτη φορά στην ιστορία της δεν αντιμετωπίζει άμεσο πρόβλημα **στρατιωτικής ασφάλειας**. Ο γερμανικός στρατός, παρά τη μείωσή του, δεν παύει να είναι η δεύτερη στρατιωτική δύναμη της Ευρώπης, ιδιαίτερα μάλιστα όταν η έλλειψη συγκεκριμένου εχθρού, σχετικοποιεί το πυρηνικό πλεονέκτημα της Αγγλίας και της Γαλλίας. Η Γερμανία στερείται ακόμη πυρηνικού οπλοστασίου, όμως, η δυνατότητα δημιουργίας γερμανικού πυρηνικού οπλοστασίου, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ασφάλειας, δεν πρέπει να αποκλείεται. Άλλωστε, η Βόννη δεν παύει να υπεραμύνεται της άποψης ότι επιδιώκει μια **ευρωπαϊκή πολιτική στρατιωτικών εξοπλισμών**, συμπεριλαμβανομένων και των πυρηνικών, με πρωτεργάτες τους μετέχοντες στον λεγόμενο «ευρωπαϊκό πυρήνα». Εκτός αυτού, η μετατροπή της Βαλτικής σε χώρο ζωτικής σημασίας για τη Γερμανία, της απέδωσε και το **ναυτικό χαρακτήρα**, που είχε απωλέσει κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

«Drang nach Osten»

Με την αποχώρηση του Υπουργείου Εξωτερικών από το Γκένσερ εγκαταλείφθηκε και η εξωτερική πολιτική, που περιοριζόταν στην **εξασφάλιση** ελεύθερων εμπορικών και οικονομικών συναλλαγών και στην **αυστηρή προσήλωση** στα κοινά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του NATO. Από τότε παρατηρείται μια σταδιακή στροφή στην εξωτερική πολιτική της Γερμανίας, όπου τη θέση των ανθρωπιστικών παραμέτρων καταλαμβάνουν εκτός από οικονομικές και στρατιωτικές σκοπιμότητες²³.

Αποκορύφωμα των επιπτώσεων από τους νέους συσχετισμούς ισχύος στην Ευρώπη αποτελεί η απόφαση του NATO και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το καλοκαίρι του 1997, για διεύρυνση προς Ανατολάς, με την οποία η Γερμανία αναδείχτηκε σε **«άξονα συνοχής»** Ανατολής και Δύσης. Το ίδιο μπορεί να ισχυριστεί κανείς, ασφαλώς, και για την κυβερνητική απόφαση παραμονής των γερμανικών στρατευμάτων στη Βοσνία και μετά το τέλος της εντολής του ΟΗΕ, γεγονός που σηματοδοτεί και την **επιστροφή** της Γερμανίας σ' ένα γεωπολιτικό χώρο, όπου λόγω της αρνητικής ιστορικής φόρτισης, δεν έχουν αναπτυχθεί και τα πλέον φιλογερμανικά συναισθήματα.

Μετά την επανένωση οι προτεραιότητες της Βόννης μετατέθηκαν σαφώς στην Ανατολική Ευρώπη, καθώς εκεί, σύμφωνα με τον Χένρι Κίσιγκερ, «βρίσκονται όλοι οι ανεκπλήρωτοι στόχοι της Γερμανίας»²⁴ αλλά και μια αναπτυσσόμενη αγορά με περισσότερους από 300 εκατομμύρια ανθρώπους. Το κενό που δημιουργήθηκε μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης στη λεγόμενη «ενδιάμεση Ευρώπη» (Zwischeneuropa) μεταξύ Γερμανίας και Ρωσίας, φαίνεται πως καλύφθηκε ήδη από τη Γερμανία, στη βάση πάντα των θεαματικών οικονομικών επιδόσεων της²⁵.

Μέχρι το τέλος του 1996, σχεδόν το 50% των επιδοτήσεων προς τις χώρες της ΚΑΚ προερχόταν από τη Γερμανία, ποσό που έφτασε τα 125 δισ. μάρκα, ενώ περισσότερα από 56 δισ. μάρκα κατευθύνθηκαν στις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Επιπλέον, η Γερμανία συμμετέχει με το ένα τρίτο στις επιδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δανειοδότησε τις χώρες της Αν. Ευρώπης στο διάστημα 1994-96 με σχεδόν 6 δισ. μάρκα, ενώ μέχρι το 1999 προβλέπονται άλλα 7 δισ. μάρκα

Από το 1991 η γερμανική κυβέρνηση προχώρησε στην υλοποίηση ενός προγράμματος «μετασχηματισμού και παροχής συμβουλών» προς έντεκα

χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, διαθέτοντας για το σκοπό αυτό, μέχρι τέλους του 1996, περισσότερα από ενάμισι δισ. μάρκα. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος γερμανοί ειδικοί προσέφεραν τις γνώσεις τους για περισσότερα από 5000 προγράμματα, που αφορούσαν συμβουλές ως προς την παροχή υπηρεσιών, την αγροτική οικονομία, την υγεία και την κοινωνική πρόνοια, τη νομοθεσία, τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια διοίκηση. Τα ποσά που διατέθηκαν από το 1990 για συνεργασία σε θέματα αναπτυξιακής πολιτικής, που αφορούν το κράτος, την οικονομία, την κοινωνία και τη δημόσια διοίκηση φθάνουν τα 1,5 δισ. μάρκα.

Ο σπουδαιότερος εμπορικός εταίρος όλων των χωρών της Αν. Ευρώπης είναι η Γερμανία, οι εξαγωγές της οποίας προς τις χώρες αυτές αυξήθηκαν τα τρία τελευταία χρόνια κατά 51%. Μόνο το 1996 οι γερμανικές εξαγωγές προς την Αν. Ευρώπη έφθασαν τα 70 δισ. μάρκα, παρουσιάζοντας ένα πλεόνασμα 9 δισ. μάρκων, από 2,5 δισ. μάρκα που ήταν το 1995 (πιν. 2). Είναι χαρακτηριστικό των εξελίξεων που παρατηρούνται στην Αν. Ευρώπη το γεγονός ότι ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών της Γερμανίας με τις χώρες αυτές ξεπερνά ήδη αυτόν με τη Βόρειο Αμερική. Την πρώτη θέση των χωρών της Αν. Ευρώπης που εισάγουν γερμανικά προϊόντα κατέχει η Πολωνία, ακολουθούμενη από τη Ρωσία και την Τσεχία.

Πιν.2 Εξωτερικό εμπόριο της Γερμανίας με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (1993-96) σε δισεκατομμύρια μάρκα

έτος	εξαγωγές	εισαγωγές	πλεόνασμα
1993	46,3	40,2	6,1
1994	52,1	49,4	2,7
1995	59,7	57,9	1,8
1996	70,0	61,7	8,3

Πηγή: Globus, 1997

Κάτι ανάλογο ισχύει και για τις γερμανικές εξωτερικές επενδύσεις, που κατά τα τελευταία χρόνια φτάνει στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά μέσο όρο στο 11% και είναι ίσο με αυτό της Ασίας. Μόνο το 1995 οι γερμανικές εξωτερικές επενδύσεις ανήλθαν στα 4,3 δισ. μάρκα και επικεντρώνονται κυρίως στην Πολωνία, την Ουγγαρία και την Τσεχία, με αποτέλεσμα το ποσοστό των γερμανικών εταιρειών στην εγχώρια παραγωγή της Πολωνίας να ανέρχεται ήδη στο 14% και στην Τσεχία στο 13%.

Ανεπιφύλακτα, πλέον, μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι σε οικονομικό τουλάχιστον επίπεδο, η γερμανική επιρροή εκτείνεται ήδη από τα Ουράλια Όρη ως τον Ατλαντικό κι από τη Βόρειο Θάλασσα ως τη Μεσόγειο. Το διαχρονικό «Drang nach Osten» είναι πλέον πολιτικά εφικτό, ιδιαίτερα όταν οι σημερινοί ηγέτες της περιοχής, όπως ο Βάσλαβ Χάβελ, εκλαμβάνουν τη γερμανική ενοποίηση σαν «συμβολή στην ειρήνη, την ελευθερία και την πρόοδο στην Ευρώπη»²⁶ και χώρες όπως η Πολωνία αποδέχονται ανεπιφύλακτα το ρυθμιστικό ρόλο της Γερμανίας στην ενσωμάτωση της Ανατολικής Ευρώπης στις ευρωατλαντικές δομές, παρά το άγχος της πρόσφατης Ιστορίας και συναγωνίζονται με άλλες όμορες χώρες για τη γερμανική εύνοια.

Δεν πρέπει, επίσης, να περνά απαρατήρητο το γεγονός ότι η γερμανική γλώσσα βιώνει στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης μια αναγέννηση, καθώς περί τα 12 εκατομμύρια μαθητών μαθαίνουν σαν πρώτη ξένη γλώσσα, την γερμανική, που τείνει να καταστεί και πάλι «γλώσσα των συναλλαγών».

Το ευρωπαϊκό προφίλ της Γερμανίας

Για τη γερμανική ελίτ η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και το γερμανικό ζήτημα βρίσκονταν ανέκαθεν σε μια «εσωτερική αλληλουχία»²⁷. Ο καγκελάριος Κολ δε χάνει ευκαιρία να υπογραμμίζει ότι η «επανεένωση και η ενσωμάτωση στη Δύση, η ενδογερμανική πολιτική και η ευρωπαϊκή πολιτική είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος»²⁸, φροντίζοντας να ανάγει την πολιτική ένωση της Ευρώπης σε ζήτημα πολέμου ή ειρήνης²⁹. Γι αυτό και η Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να παραμένει σταθερά η **αφετηρία** και το ασφαλές πεδίο δράσης της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής, που στηρίζεται στη σκλήρυνση της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής αναφορικά με τα κριτήρια σύγκλισης του Μάαστριχτ, στην εγκατάλειψη του *veto* και στην επίκληση της παραδοσιακής «εργασιακής ηθικής» των Γερμανών. Για τους ιδεολογικούς καθοδηγητές της κυβέρνησης συντηρητικών-φιλελεύθερων, Σόιμπλε και Λάμερς, η ευρωπαϊκή ενοποίηση αποτελεί **αναγκαιότητα**, καθώς μια ενδεχόμενη αποτυχία θα ισοδυναμούσε με την *de facto* δημιουργία μιας ζώνης του μάρκου - στην οποία,

βέβαια, συμπεριλαμβάνονται ήδη οι Βαλτικές χώρες και αρκετά κράτη των Βαλκανίων και της Κεντρικής Ευρώπης. Μια τέτοια προοπτική θα σήμαινε τη **νέα διάσπαση της Ευρώπης** και την επιστροφή της Ιστορίας στο δέκατο ένατο αιώνα και, ενδεχομένως, σε νέα καταστροφή της Ευρώπης.

Για το γερμανό Καγκελάριο είναι ήδη αυτονόητο ότι η Γερμανία είναι «το νούμερο ένα» στην Ευρώπη, καθώς «ο ηγετικός της ρόλος υφίσταται, όχι γιατί αποτελεί επιδίωξη, αλλά απλούστατα γιατί είναι δεδομένος»³⁰. Μια πρόχειρη ματιά στα δημογραφικά και τα οικονομικά στοιχεία αναφορικά με την Ευρώπη πιστοποιούν τις διαπιστώσεις του Κολ. Οι οικονομικές επιδόσεις της Γερμανίας των 81 εκατομμυρίων αντιστοιχούν στο 1/3 του συνόλου των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ξεπερνώντας τα 3,5

τρισεκατομμύρια μάρκα. Το καθαρό χρηματικό ποσό που διέθεσε η Γερμανία στον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό το 1996 ανήλθε στα 41,7 δισεκατομμύρια μάρκα, σχεδόν το ίδιο με το σύνολο των γερμανικών επενδύσεων στο εξωτερικό ένα χρόνο νωρίτερα³¹. Ποσό, που αναλογούσε στο 30% του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και που ήταν 4,5 φορές υψηλότερο από αυτό της Γαλλίας και Βρετανίας μαζί³². Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το γεγονός ότι οι γερμανικές εξαγωγές στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ξεπερνούν το 50% του συνόλου των εξαγωγών της, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Γαλλία ήταν 60% και για τις Κάτω Χώρες 73%. Με εξαίρεση την Ιρλανδία, η Γερμανία είναι ο σπουδαιότερος εμπορικός εταίρος όλων των 15 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γεγονός που επιτρέπει στον υπουργό οικονομικών, Τέο Βάιγκελ, να στοχεύει στη δημιουργία ενός «Συμφώνου σταθερότητας για την Ευρώπη», έχοντας, ασφαλώς, κατά νου ότι με αυτόν τον τρόπο η Γερμανία θα ελέγχει τις εθνικές οικονομίες των ευρωπαίων εταίρων της, εξουδετερώνοντας παράλληλα τα εθνικά κοινοβούλια. Ας σημειωθεί για παράδειγμα ότι χώρες όπως η Δανία ακολουθούν πιστά κάθε ενέργεια της γερμανικής τράπεζας. Δεν πρέπει, επίσης, να λησμονείται το πολιτικό βάρος που απορρέει από το γεγονός ότι το ποσοστό συμμετοχής της Γερμανίας στη χρηματοδότηση του ΟΗΕ ανέρχεται στο 8,13% και του ΝΑΤΟ στο 22,8%.

Βέβαια, εκτός των δύο μεγάλων κομμάτων, που εν γένει συμφωνούν ως προς την ευρωπαϊκή τροχιά της χώρας, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται και διαφορετικές απόψεις, που προδιαγράφουν νέες πολιτικές ως προς την Ευρώπη. Υπάρχουν κατ' αρχάς αυτοί, όπως ο Υπουργός Οικονομικών Βάιγκελ, που ανέκαθεν το ευρωπαϊκό τους όραμα περιοριζόταν στην καλύτερη αντιμετώπιση του αυξανόμενου ανταγωνισμού στις διεθνείς αγορές³³. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν, όμως, και κάποιες άλλες απόψεις που αντιτίθενται στην ευρωπαϊκή πολιτική του Κολ. Στις παρυφές του συγκυβερνώντος φιλελεύθερου κόμματος επικρατεί η άποψη για σταδιακή αποχώρηση της Γερμανίας από το μεταπολεμικό μοντέλο της Δυτικής Ευρώπης και τη δημιουργία μιας πραγματικά ανεξάρτητης και μεγάλης Γερμανίας. Αντιθέτως, οι πραγματιστές στο κόμμα των Πρασίνων απαιτούν την απόλυτη ταύτιση της Γερμανίας με τις αξίες της Δύσης και ιδιαίτερα με τις ΗΠΑ, η ανάμειξη των οποίων στις ευρωπαϊκές υποθέσεις θεωρείται απολύτως αναγκαία, καθώς μόνο η αμερικανική παρουσία στην Ευρώπη είναι αυτή που θα αποτρέψει τη σταδιακή δημιουργία της γερμανικής Ευρώπης και θα εμποδίσει τη Γερμανία να αποκτήσει ξανά το δικό της «ειδικό ρόλο» (Sonderrolle) στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Η πρόταση του κυριάρχου τμήματος των Πρασίνων περιλαμβάνει αντί της Ευρωπαϊκής Ένωσης μια διατλαντική ζώνη αγοράς, μεταξύ Ευρώπης και Βορείου Αμερικής και τη μετατροπή του NATO σ' ένα συλλογικό σύστημα ασφαλείας, που θα περιλαμβάνει μεσοπρόθεσμα και τις χώρες της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Χωρών. Φιλοαμερικανική, ασφαλώς, πρόταση που αντανάκλα τις απόψεις του Χένρι Κίσινγκερ³⁴, περιλαμβάνεται στα αγγλοσαξωνικά οράματα του Τόνι Μπλερ και απαντάται σε έγκυρες εφημερίδες του ευρύτερου κεντροαριστερού χώρου, από την *Süddeutsche Zeitung* και την *Woche* ως την *tageszeitung*. Η ενδεχόμενη ανάληψη της εξουσίας από μια κυβερνητική συμμαχία Σοσιαδημοκρατών-Πρασίνων με Υπουργό Εξωτερικών το Γιόσκα Φίσερ, έναν από τους πλέον εκφραστικούς υποστηρικτές της «Ατλαντικής Συμμαχίας» στο κόμμα των Πρασίνων, πιθανότατα θα προκαλέσει αλλαγές στο ήδη θολό τοπίο της εξωτερικής πολιτικής της ενωμένης Γερμανίας και ανακατατάξεις στην πορεία της

Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την ολοκλήρωση.

Η εσωτερική κρίση

Παρά την αδιαμφισβήτητη οικονομική ισχύ και το αναβαθμισμένο πολιτικό βάρος που προέκυψε από τη γερμανική ενοποίηση, το γερμανικό πολιτικό σύστημα περνά τα τελευταία χρόνια τη **μεγαλύτερη μεταπολεμική του κρίση**, με αποτέλεσμα να είναι πλέον ορατά τα προβλήματα συνοχής της γερμανικής κοινωνίας. Η συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας, η αδυναμία περιστολής του δημοσιονομικού ελλείμματος και κυρίως τα υψηλά ποσοστά ανεργίας (Ιανουάριος 1998: 12,6%), επαναφέρουν στη συλλογική μνήμη την κοινωνική κρίση της **προναζιστικής Γερμανίας** των έξι εκατομμυρίων ανέργων. Ο φόβος ότι η αντικατάσταση του μάρκου από το ευρώ θα σημάνει το τέλος της γερμανικής ισχύος στην Ευρώπη, προσλαμβάνει διαστάσεις μαζικής ψύχωσης και είναι εμφανές ότι την αυξανόμενη λαϊκή δυσαρέσκεια την εισπράττει προσωπικά ο καγκελάριος Κολ, που κατά πάσα πιθανότητα θα χάσει και τις εκλογές του επόμενου Σεπτεμβρίου. Η ομαλή και γρήγορη καπιταλιστική αφομοίωση της πρώην Ανατολικής Γερμανίας στο δυτικό μοντέλο αγοράς, αποδείχτηκε αυταπάτη. Τα 1400 δισεκατομμύρια μάρκα που μεταφέρθηκαν από το 1991 στην Αν. Γερμανία δεν επέφεραν τις προσδοκώμενες δομικές αλλαγές και τα προβλήματα προσαρμογής αναμένεται να ταλανίζουν για πολλές δεκαετίες τη γερμανική οικονομία³⁵. Η πολιτική της κοινωνικής ενσωμάτωσης μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, που χαρακτήριζε επί δεκαετίες τα δύο μεγάλα «λαϊκά» κόμματα (Χριστιανοδημοκρατικό «CDU», Σοσιαδημοκρατικό «SPD») εξανεμίζεται, καθώς αυτά μετατράπηκαν σε απλούς μηχανισμούς παραγωγής εξουσίας. Η ξενοφοβία και ο ρατσισμός αποτελούν από καιρό

“...η σημερινή ισχύς της Γερμανίας είναι πολύ μεγάλη για να περιοριστεί στο ρόλο μιας κυρίαρχης αλλά μεσαίας δύναμης στη Κεντρική Ευρώπη. Θεωρείται, όμως, ακόμη μικρή, σε πολιτικό τουλάχιστον επίπεδο, για να αναδειχθεί σε παγκόσμια ηγεμονική χώρα, ικανή να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την επικυριαρχία της μόνης πλέον υπερδύναμης, των ΗΠΑ. ....”

καθημερινή πραγματικότητα και μόνο το 1996 καταγράφηκαν 2.232 σοβαρά περιστατικά ποινικών αδικημάτων σε βάρος αλλοδαπών πολιτών³⁶. Η παρατηρούμενη κρίση στη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων τείνει να γενικευτεί και κανείς δεν αποκλείει μελλοντικές κοινωνικές αναταραχές, απρόβλεπτων διαστάσεων.

Είναι σαφές, πάντως, ότι η εσωτερική δυσκαμψία έχει επιπτώσεις και στην εξωτερική πολιτική της χώρας, με αποτέλεσμα, όσο κι αν εκ πρώτης όψεως φαίνεται παράξενο, οκτώ χρόνια μετά τη γερμανική ενοποίηση, η ηγετική δύναμη της Ευρώπης να εξακολουθεί να ακροβατεί ακόμη ανάμεσα σε δύο εξίσου **επικίνδυνα άκρα**: από τη μια η αδυναμία άσκησης εξουσίας, ανάλογης του πραγματικού οικονομικού και γεωπολιτικού της μεγέθους και από την άλλη η αλαζονική συμπεριφορά μιας ανερχόμενης παγκόσμιας δύναμης, που έχει προσβάλει και ένα μεγάλο τμήμα της γερμανικής ελίτ. Πανγερμανικές βλέψεις εναλλάσσονται συχνά με μια πολιτική ανεξήγητης αυτοσυγκράτησης και αδράνειας, με αποτέλεσμα αποτυχίες, όπως αυτή στο πόλεμο της Βοσνίας, και αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην εξομάλυνση των σχέσεών της με γειτονικά κράτη, όπως η Τσεχία..

Στα οικονομικά και πολιτικά προβλήματα της

“...Η συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας, η αδυναμία περιστολής του δημοσιονομικού ελλείμματος και κυρίως τα υψηλά ποσοστά ανεργίας (Ιανουάριος 1998: 12,6%), επαναφέρουν στη συλλογική μνήμη την κοινωνική κρίση της προναζιστικής Γερμανίας των έξι εκατομμυρίων ανέργων....”

Γερμανίας προστίθενται, όμως, και προβλήματα ιδεολογικού επιπέδου, που εκφράζονται, κυρίως, με τη **νεοσυντηρητική αναδιατύπωση της σύγχρονης γερμανικής ιστορίας**. Ο γερμανικός αναθεωρητισμός ξεκίνησε ήδη από τα μέσα της περασμένης δεκαετίας με τη «διαμάχη των ιστορικών» για το αν, δηλαδή, τα σοβιετικά γκούλακ ήταν η προϋπόθεση για το Άουσβιτς³⁷ και η χιτλερική επίθεση εναντίον της Ρωσίας μια μορφή «προληπτικού πολέμου». Σήμερα ο ιστορικός αναθεωρητισμός εκφράζεται, κυρίως, με τη διακλάδωση νεοφασιστικών φαινομένων και συντηρητικών δυνάμεων, πολιτικών, διανοουμένων, ιστορικών, που δεν ανήκουν, όμως, στο φασιστικό χώρο. Βασικός στόχος όλων η αμφισβήτηση των ναζιστικών εγκλημάτων, τουλάχιστον ως προς το μέγεθός τους και η «αποκατάσταση της Ιστορίας». Έτσι, αν η «επιστροφή του Πρώσου αυτοκράτορα» Φρειδερίκου Α', τον Αύγουστο του 1991, για να ταφεί στο Βερολίνο, σηματοδότησε την απαρχή της δυναμικής επιστροφής της Ιστορίας στα πολιτικά δρώμενα της Γερμανίας, όχι μόνο σε σημειολογικό επίπεδο αλλά, κυρίως, σαν καθαρά συντηρητικό-εθνικιστικό ιδεολόγημα, από το 1993, αποκορύφωμα της κρατικής πολιτικής των συμβολισμών, με σαφείς επιπτώσεις, όμως, στην εξωτερική πολιτική, αποτελεί η τοποθέτηση στην ίδια μοίρα των θυμάτων της ναζιστικής περιόδου και του καθεστώτος της πρώην Αν. Γερμανίας.

Σε εποχές κρίσης ταυτότητας, όπως η σημερινή, είναι βέβαιο ότι τέτοιες πολιτικές υποδαυλίζουν την ξενοφοβία και το ρατσισμό, ενώ, παράλληλα, ενθαρρύνουν και τα πανγερμανικά οράματα αλλά και τη γερμανοφοβία.

Επίλογος

Βαθιές ιστορικές ανακατατάξεις προσδίδουν πάντα δραματικό χαρακτήρα στις προσπάθειες των πολιτικών ελίτ να χαράξουν αξιόπιστη στρατηγική σε θέματα γεωπολιτικής, γεγονός που ισχύει πολύ περισσότερο για κράτη με άκρως βεβαρυμένο ιστορικό παρελθόν, όπως η Γερμανία. Γι' αυτό, δε φαίνεται παράξενο που, παρά τις καθησυχαστικές δηλώσεις των γερμανών πολιτικών, αναβιώνουν και πάλι διλήμματα που χρονολογούνται από την εποχή του Δεύτερου Ράιχ. Διλήμματα που ταλανίζουν την εξωτερική πολιτική της Γερμανίας, καθώς η ηγεμονία της στην Ευρώπη είναι ήδη ορατή, όπως ορατό είναι και το ενδεχόμενο η ευρωπαϊκή πολιτική να αναδειχθεί σε μέσο για την παγκοσμιοποίηση της γερμανικής πολιτικής.

Είναι σαφές ότι η σημερινή ισχύς της Γερμανίας είναι πολύ μεγάλη για να περιοριστεί στο ρόλο μιας **κυρίαρχης αλλά μεσαίας δύναμης** στη Κεντρική

Ευρώπη. Θεωρείται, όμως, ακόμη μικρή, σε πολιτικό τουλάχιστον επίπεδο, για να αναδειχθεί σε παγκόσμια ηγεμονική χώρα, ικανή να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την επικυριαρχία της μόνης πλέον υπερδύναμης, των ΗΠΑ.

Ασφαλώς, μια γερμανοκρατούμενη Ευρώπη με ένα είδος ομόσπονδης δομής, όπου μια ισχυρή Γερμανία θα «κατανοεί τον εαυτό της σαν συνήγορο των συμφερόντων των ανατολικών γειτόνων της»³⁸, αποτελεί μια προοπτική, όπως άλλωστε και η αντίθετη περίπτωση, της δημιουργίας, δηλαδή, μιας αμερικανοευρωπαϊκής οικονομικής ζώνης, που θα καλύπτει και θέματα στρατιωτικής ασφάλειας. Όπως και να εξελιχθεί, όμως, η Ευρώπη, η Γερμανία θα κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο, γι αυτό το να μη γνωρίζει κανείς το πραγματικό πολιτικό της βάρος «ισοδυναμεί με αυτοκτονία». Κάτι που ισχύει, βέβαια, περισσότερο για την πολιτική ελίτ της Γερμανίας, η οποία σε τυχόν προσπάθεια θεμελίωσης ενός νέου Ράιχ θα συσπειρώσει και πάλι όλο τον κόσμο εναντίον της Γερμανίας, με προδιαγραφόμενο αποτέλεσμα, βεβαίως, τη νέα πτώση.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

¹ R. Hamann, V. Matthies, W. Vogt, „Γερμανοί στρατιώτες ανά την υφήλιο“, „Wissenschaft und Frieden“, 4/94

² Holger Afflerbach, „The Germans to the front“, „Die ZEIT“, 6-8-1993

³ Pierre-Marie Gallois, „Φόβος από τον παλιό δαίμονα“, „Die ZEIT“, 23-7-1993.

⁴ Heleno Sana, „To Τέταρτο Ράιχ“, „epd-Entwicklungspolitik“, 12/1990.

⁵ Manfred Dammeyer, „Η Ευρώπη των Περιφερειών“, „Internationale Politik“, 11/1997

⁶ Δελτίο Τύπου Γερμανικής Πρεσβείας Αθήνας, τχ. 9/1995

⁷ Hanns W. Maull, „Ιαπωνία και Γερμανία: Οι νέες μεγάλες δυνάμεις“, „Europa-Archiv“, 21/1994.

⁸ Jürgen Habermas, „Το παρελθόν σαν μέλλον. Η παλιά Γερμανία στην νέα Ευρώπη“, München, 1993.

⁹ William Wallace, „Η κεντρική θέση της Γερμανίας: Μια προσπάθεια νέου ορισμού του ευρωπαϊκού ζητήματος“, „Integration“, 1/1990.

¹⁰ Hans-Peter Schwarz, „Η κεντρική δύναμη της Ευρώπης. Η επιστροφή της Γερμανίας στην παγκόσμια σκηνή“, Berlin, 1994.

¹¹ Gottfried Niedhart, „Γερμανική εξωτερική πολιτική: Από διαιρεμένο κράτος με μειωμένη κυριαρχία σε μεταμοντέρνο εθνικό κράτος“, „Aus Politik und Zeitgeschichte“, B1-2/1997.

¹² Roman Herzog, „Οι βασικές κατευθύνσεις της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής“, „Internationale Politik“, 4/1994.

¹³ Wolfgang Schäuble, „Γερμανική εξωτερική πολιτική μετά την αλλαγή του 1989-90“, Frankfurter Allgemeine Zeitung, 2-7-1997

¹⁴ Henry Kissinger, „Years of Upheaval“, London, 1982.

¹⁵ Karl Lamers, „Μεταβλητή Γεωμετρία και σταθερός πυρήνας“, „Blätter für deutsche und internationale Politik“, 12/1994

¹⁶ Der Spiegel, 48/1991,

¹⁷ Karl Lamers, Συνέντευξη στην εβδομαδιαία εφημερίδα DIE ZEIT, 5-9-1997

¹⁸ Michael Kreile, „Ευθύνη και συμφέροντα στην γερμανική εξωτερική πολιτική και στην πολιτική ασφάλειας“, „Aus Politik und Zeitgeschichte“, B 5/1996.

¹⁹ Helmut Kohl, „Frankfurter Allgemeine Zeitung“, 8-12-1995

²⁰ Karl Lamers, „Γερμανική εξωτερική πολιτική στο τέλος του 20ου αιώνα“, „Die neue Gesellschaft, Frankfurter Hefte“, 8/96

²¹ Bernd Greiner, „Φόβος από το Ράπαλλο“, Blätter für deutsche und internationale Politik,

²² Gregor Schöllgen, a) „Ιστορία της Παγκόσμιας πολιτικής από τον Χίτλερ ως τον Γκορμπατσώφ 1941-1991, München, 1996, όπως και b) „Η ιστορία ως επιχείρημα“, „Internationale Politik“, 2/1997

²³ Hans Arnold, „Εσωτερικές απόψεις για την γερμανική εξωτερική πολιτική 1990-96“, „Die neue Gesellschaft, Frankfurter Hefte“, 8/96

²⁴ Henry Kissinger, „Der Spiegel“, 19/1989, σελ. 19.

²⁵ Karl Zawadzky, „Υποστήριξη στη δημιουργία μιας κοινωνικής οικονομίας της αγοράς“, „Basis Info“, 11/1997

²⁶ Christian Hacke, „Η νέα σημασία του εθνικού συμφέροντος για την εξωτερική πολιτική της Γερμανίας“, „Aus Politik und Zeitgeschichte“, B1-2/1997.

²⁷ Συνέντευξη Kohl στο ένθετο του περιοδικού „DEUTSCHLAND“, τχ. 8/1995

²⁸ Helmut Kohl, Εκθεση της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης, 8-11-1989.

²⁹ Ομιλία του Helmut Kohl στο Ομοσπονδιακό Συμβούλιο, Νοέμβριος 1993

³⁰ Δήλωση Kohl στο τηλεοπτικό κανάλι SAT1, Μάιος 1995

³¹ Arend Oetker, „Καρποφόρες αλληλεπιδράσεις. Η γερμανική εξωτερική πολιτιστική πολιτική και η γερμανική οικονομία“, „Internationale Politik“, 3/1996

³² Gerd Graul, „Γερμανία: Πρωταθλητής των πληρωμών της Ε.Ε.“, TAB, 9/1996

³³ Δελτίο Τύπου της γερμανικής πρεσβείας στην Αθήνα, τχ 4/1995

³⁴ Henry Kissinger, „Επανάδρυση της Ατλαντικής Κοινότητας“, „Internationale Politik“, 1/1995

³⁵ Ullrich Heilemann/Hermann Rappert, „Επτά χρόνια γερμανική ένωση: ανασκόπηση και προοπτικές από οικονομικά άποψη“, „Aus Politik und Zeitgeschichte“, B 40-41/1997.

³⁶ Steffen Beitz, „Αλλοδαποί στη Γερμανία“, „Basis Info“, 17/1997

³⁷ Ernst Nolte, „Η ιστορική σκέψη τον 20ο αιώνα“, Βερολίνο, 1991

³⁸ Klaus Kinkel, Ομιλία στη Διάσκεψη Κορυφής του NATO, 10/11-1-1994

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΛΙΤ

του Γιώργου Βοσκόπουλου

Κατά τη διάρκεια αλλά και μετά την κρίση στα Ίμια παρατηρήθηκε μία έλλειψη αυτοπεποίθησης στην ελληνική κυβέρνηση, η οποία διά στόματος του Πρωθυπουργού έσπευσε να ευχαριστήσει τον πέραν του Ατλαντικού παράγοντα για τις "υπηρεσίες" που προσέφερε στη διαχείριση και επίλυση της κρίσης, ενώ, ταυτόχρονα, προσπάθησε να κατευνάσει την τουρκική προκλητικότητα με εφαλτήριο τη συνάντηση-φιάσκο της Μαδρίτης, που απετέλεσε μέγιστο στρατηγικό ολίσθημα, αφού δημιούργησε μονομερείς δεσμεύσεις για τη χώρα μας.

Δυστυχώς, η κρίση στα Ίμια έδωσε στη γείτονα χώρα την ευκαιρία να κερδίσει τη μάχη των εντυπώσεων και να δείξει προς την ΕΕ και τις ΗΠΑ ότι από την πλευρά της τίθεται θέμα καθεστώτος νομιμότητας

στο Αιγαίο (τουλάχιστον μία σημαντική μερίδα πανεπιστημιακών στο εξωτερικό πιστεύει ότι πράγματι το καθεστώς στο Αιγαίο δεν είναι ξεκάθαρο).

Η "κατανόηση" που δείχνουν οι Ευρωπαίοι και οι πέραν του Ατλαντικού σύμμαχοί μας και η πολιτική των ίσων αποστάσεων έναντι Ελλάδας και Τουρκίας, έχει να κάνει και με τον Τουρκικό μηχανισμό προπαγάνδας, που δρα ανενόχλητος.

Κατά πρώτο λόγο οι Τούρκοι οραματιστές της "νέας Οθωμανικής αυτοκρατορίας" προσπαθούν να πείσουν τους πάντες περί της "μέγιστης γεωπολιτικής σημασίας" της χώρας τους, χρηματοδοτώντας αφειδώς πανεπιστημιακά ιδρύματα και εκδοτικούς οίκους, που προωθούν τα τουρκικά επεκτατικά σχέδια.

Την ίδια στιγμή οι ελληνικές πολιτικές ελίτ αναλώνονται σε ένα λυσσαλέο πόλεμο χαρακωμάτων για τη νομή της εξουσίας και το "μοίρασμα της πίτας", βάζοντας το κομματικό όφελος πάνω από το εθνικό συμφέρον, συναινώντας έτσι στην αποδυνάμωση των Ενόπλων Δυνάμεων.

Το ποσοστό που προβλέπεται για στρατιωτικές δαπάνες στον προϋπολογισμό του 1998 είναι από τα

χαμηλότερα των τελευταίων ετών, περίπου 3%, σύμφωνα με τον κ. Παπαντωνίου (συνέντευξη στο NET, Δεκέμβριος 1997), τη στιγμή που οι Τούρκοι, παρά τη δεινή οικονομική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει (ο πληθωρισμός έχει ξεπεράσει το 100%), δαπανούν πολλαπλάσια για την άμυνα.

Αν και ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει η χώρα μας είναι άμεσος και υπαρκτός, η ελληνική κυβέρνηση απογυμνώνει τις ελληνικές ενοπλες δυνάμεις με δύο τρόπους. Από τη μία τις στερεί από προηγμένα οπλικά

συστήματα, αφού το περίφημο ΕΜΠΑΕ έχει "παγώσει", ενώ, παράλληλα, τους αφαιρεί την επιχειρησιακή ευθύνη του ελλαδικού χώρου, αποδεχόμενη τους όρους της νέας δομής του ΝΑΤΟ, που μπορεί να καταλήξει στο δούρειο ίππο, που θα

βάλει τους Τούρκους μέσα στο παιχνίδι συγκυριαρχίας στο Αιγαίο.

Από τη μεριά τους, οι Τούρκοι, πιστοί στις παραδόσεις του κεμαλικού υπερ-εθνικισμού, προσπαθούν με κάθε τρόπο (ακόμα και με "στημένα" θερμά επεισόδια) να πείσουν ότι υπάρχουν κι άλλα θέματα προς συζήτηση, εκτός αυτού, (του καθαρά νομικού), της οριοθέτησης της υφαλοκρυπίδας.

Επιπλέον, οι τούρκοι στρατοκράτες έχουν επισπεύσει όλα τα εξοπλιστικά προγράμματά τους και φαίνονται να αποκτούν αργά αλλά σταθερά το στρατηγικό στρατιωτικό πλεονέκτημα, γεγονός υψίστης στρατηγικής σημασίας για τη διαπραγματευτική ισχύ της χώρας μας.

Ειδικά μετά την κρίση στα Ίμια αποδυναμώθηκε σημαντικά η "διαπραγματευτική φήμη" της χώρας μας, καθώς ο ενδοτισμός και οι αλληπάλληλες υποχωρήσεις έβλαψαν και βλάπτουν την αξιοπιστία της αποτρεπτικής ισχύος των ΕΔ, που, όμως, δεν ευθύνονται στο ελάχιστο γι' αυτό, καθώς η υποχωρητικότητα απετέλεσε πολιτική επιλογή της πολιτικής ελίτ, που διαχειρίζεται την εξουσία.

ΔΙΑΤΑΡΑΞΗ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΙΣΧΥΟΣ

Σύμφωνα με τον H. Bull ισοζύγιο ισχύος "είναι η κατάσταση κατά την οποία καμία κρατική οντότητα δε βρίσκεται και ούτε μπορεί να ομιλεί από θέση ισχύος, ούτε και δύναται να επιβάλλει τη θέλησή της και να ερμηνεύει το γράμμα του νόμου κατά το δοκούν, ώστε να επιβληθεί σε μία άλλη χώρα¹.

Στον παραπάνω ορισμό ο όρος ισοζύγιο αναφέρεται κατά κύριο λόγο (αλλά όχι μόνο) στη στρατιωτική ισχύ, που αποτελεί εν δυνάμει μοχλό στήριξης της εξωτερικής πολιτικής μίας χώρας και αρωγό στην ενδυνάμωση της διαπραγματευτικής της ισχύος.

Ο H. Bull αναφέρει δύο είδη "ισοζυγίου ισχύος", την απλή και τη σύνθετη.

Στην απλή εξισορρόπηση ισχύος είναι απαραίτητο μία χώρα να διαθέτει ισοδύναμη (όχι υποχρεωτικά ισόποση αριθμητικά) ή περίπου ισοδύναμη στρατιωτική ισχύ ή απλά μία τέτοια ισχύ, που να καθιστά την ενέργεια του αντιπάλου ασύμφορη, καθώς το κόστος θα υπερβεί τα οφέλη.

Δε συμβαίνει, όμως, το ίδιο στην περίπτωση της "σύνθετης εξισορρόπησης ισχύος", όπου δύο ή περισσότερες χώρες μπορούν να συμμαχήσουν ενάντια σε μία, ενδεχομένως, ισχυρότερη οντότητα, προκειμένου να την αποτρέψουν από το να μεταβληθεί σε ηγεμόνα της περιοχής (περιφερειακή δύναμη) και να "κατευνάσει" τις επιθυμίες των λιγότερο ισχυρών.

Αυτή η δεύτερη περίπτωση ισοζυγίου ισχύος δεν είναι δεοντολογικό και πρόσφορο να εφαρμοσθεί από τη χώρα μας, καθώς θα προϋπέθετε επιστροφή σε ψυχροπολεμικές πρακτικές, δημιουργίες αξόνων και επικίνδυνους ανταγωνισμούς ανάμεσα σε συνασπισμούς κρατών. Εξάλλου, είναι απίθανο οι αποδυναμωμένες και οικονομικά εξασθενωμένες βαλκανικές χώρες να θελήσουν να εμπλακούν σε ένα νέο ανταγωνισμό ανάμεσα σε συνασπισμούς.

Ορθώς, η χώρα μας δεν επιθυμεί την πολιτική των αξόνων αλλά την πολιτική της περιφερειακής συνεργασίας με τα λοιπά βαλκανικά κράτη, προσδίδοντας έτσι κύρος στη στρατηγική αξία της ως το μοναδικό

"...μόνο η στρατιωτική ισχύς αποτελεί αξιόπιστο όπλο απέναντι σε έναν "παίκτη", που αδυνατεί να ασπαστεί το δυτικό φιλελεύθερο μοντέλο διακυβέρνησης και να εφαρμόσει τη διεθνή δημοκρατική πρακτική...."

αξιόπιστο σταθεροποιητή των Βαλκανίων.

Εξάλλου, αυτός ο ρόλος μάς ανήκει σαν χώρα δικαιωματικά λόγω του βαθμού ανάπτυξης των δημοκρατικών θεσμών μας, καθώς αποτελούμε προέκταση του δυτικοευρωπαϊκού πολιτικού μοντέλου αλλά και λόγω του βαθμού οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας, καθώς η οικονομία μας, παρά τις αδυναμίες της και την έλλειψη ανταγωνιστικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί πρότυπο για τα βαλκανικά δεδομένα. Οσο κι αν κάποιοι μας θεωρούν στα Βαλκάνια ως το "μονόφθαλμο" που βασιλεύει εν μέσω "τυφλών" (τουλάχιστον στο οικονομικό επίπεδο), γεγονός παραμένει ότι η ελληνική οικονομία παραμένει η πλέον ακμάζουσα των Βαλκανίων.

Ωστόσο, αυτό δεν είναι αρκετό για να μας προσδώσει το ρόλο του "οργανωτή" στα πολυτάραχα Βαλκάνια, αν πριν δεν έχουμε αποκαταστήσει και το ισοζύγιο στρατιωτικής ισχύος με τη γείτονα Τουρκία, που φιλοδοξεί φανερά να διαδραματίσει ρόλο ηγεμονικό στην ευρύτερη λεκάνη της ΝΑ Μεσογείου, και με αυτόν τον τρόπο να δορυφοροποιήσει και "φιλανδοποιήσει" τη μοναδική χώρα που μπορεί να της σταθεί εμπόδιο στα παντουρανιστικά οράματά της και την ολοένα αυξανόμενη παντουρκιστική έξαρση των милитарιστών της Αγκυρας.

Είναι αναμφισβήτητο ότι, ενώ διαθέτουμε το στρατηγικό πλεονέκτημα να αποτελούμε πολιτικά δυτικοευρωπαϊκή χώρα, κάτι που η γείτονα δεν μπορεί να υποστηρίξει για την ίδια, υστερούμε σε στρατιωτική ισχύ κυρίως λόγω της κατευναστικής πολιτικής ενός μέρους των πολιτικών "ελίτ", που διαχειρίζονται την εξουσία στον τόπο μας. Δυστυχώς, κάποιοι μέτριοι "πολιτικά κτήνες" δε θέλουν να καταλάβουν ότι η χώρα μας πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στις δικές της δυνάμεις, προκειμένου να επιβιώσει στο ασταθές γεωπολιτικό σταυροδρόμι, όπου βρίσκεται.

Μοναδική ελπίδα και εγγύηση εθνικής ανασυγκρότησης η ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων, που θα πρέπει να σημειώσουμε είναι, εδώ και δεκαετίες, (με εξαίρεση τη χούντα των ανεγκέφαλων), η μοναδική αξιόπιστη ελίτ που μπορεί να εγγηθεί την επιβίωση της χώρας.

"...Οι όποιες υποχωρήσεις από μέρους της χώρας μας ερμηνεύονται όχι ως ενδείξεις καλής θέλησης αλλά ως αδυναμίες στρατηγικής σημασίας...."

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ

Προκειμένου να αποκατασταθεί το στρατιωτικό ισοζύγιο, σε βαθμό που να αποτελεί αποτροπή καταλυτικής σημασίας, απαιτείται να αυξηθεί άμεσα και έμμεσα η στρατιωτική ισχύς και να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι πολλαπλασιαστές ισχύος, προκειμένου να λειτουργήσει αξιόπιστα και με πραγματική αξία η αποτροπή.

Αυτό προϋποθέτει την αύξηση της ουσιαστικής δύναμης της χώρας. Η εν λόγω δύναμη διαφέρει από τη μία δεδομένη χρονική περίοδο στην άλλη και επηρεάζεται από γεωπολιτικές μεταβλητές, όπως γεωπολιτικά δεδομένα, γεωπολιτικοί στόχοι ισχυρών "παικτών" αλλά και το διεθνές και τοπικό καθεστώς ασφάλειας.

Σύμφωνα με τον H. Bull, προϋπόθεση για την ενίσχυση της αμυντικής ισχύος, της "ουσιαστικής ισχύος" μιας χώρας, είναι η στρατιωτική ισχύς και

η ανάπτυξη στρατιωτικής τεχνολογίας. Δυστυχώς, και σε αυτόν τον τομέα υψηλής πολιτικής, οι πολιτικές "ελίτ" που διαχειρίζονται την εξουσία έχουν διαπράξει και συνεχίζουν να διαπράττουν λάθη και παραλείψεις στρατηγικής σημασίας για την ασφάλεια της χώρας.

Ειδικά τα τελευταία χρόνια, οι ιδεαλιστικοί και διεθνιστικοί κύκλοι, οπαδοί του εκσυγχρονισμού, με την αρωγή ορισμένων πανεπιστημιακών δασκάλων, που προσεγγίζουν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις ως "επιτήδριοι ουδέτεροι" (βλ. Ήφαιστος Π., "Η Εξελληνική νοοτροπία και τα αίτιά της", Ποιότητα, 1997) υποβαθμίζουν τη στρατηγική σημασία της στρατιωτικής ισχύος εν ονόματι μονεταριστικών επιλογών και πολιτικών, οι οποίες θέτουν σε άμεσο κίνδυνο (βραχυπρόθεσμα ιδιαίτερα) την εδαφική ακεραιότητα της χώρας μας, τη στιγμή που είναι κάτι περισσότερο από εμφανής η διάθεση των τούρκων σωβινιστών να επιδιώξουν εμπλοκή, προκειμένου να δημιουργήσουν ένα "fait accompli".

Ποιοί κανόνες διεθνούς δικαίου θα μπορούσαν άραγε να αποτρέψουν την Αγκυρα από το να αποτολήσει μία στρατιωτική ενέργεια, τη στιγμή, μάλιστα, που οι γείτονες αισθάνονται ότι αυτό θα ήταν επωφελές έναντι του κόστους πραγματοποίησής της; Δεν είναι μόνο τα υπέρογκα ποσά που δαπανούν σε εξοπλιστικά προγράμματα αλλά και η ανησυχητική ανάπτυξη της εγχώριας στρατιωτικής βιομηχανίας, που ολοένα διευρύνει το φάσμα των δραστηριοτήτων της σε προγράμματα συμπαραγωγής με ΗΠΑ (F-16), Ισραήλ (συμπαραγωγή πυραυλικών συστημάτων) ακόμα και με την φίλα προσκείμενη προς τη χώρα μας Ρουμανία (βλ. Jane's Intelligence Review, May 1996).

Οι μιλιταριστές της Αγκυρας έχουν οργανώσει μία τεράστια βιομηχανική επιχείρηση και αναλαμβάνουν επιχειρησιακές αναβαθμίσεις οπλικών συστημάτων (βλέπε επιχειρησιακή αναβάθμιση υποβρυχίων για λογαριασμό τρίτων, πχ. Μαλαισίας²).

Αντίθετα, από τη μεριά μας έχουμε εγκαταλείψει σχεδόν την ανάπτυξη της εγχώριας κατασκευαστικής βάσης, που θα μπορούσε να προσφέρει τα μέγιστα στον αμυντικό τομέα, αφού θα ενίσχυε την ανεξάρτησή μας από τους κατασκευαστές οπλικών συστημάτων.

Τα γεγονότα που σημάδεψαν τα τελευταία χρόνια τις ελληνοτουρκικές σχέσεις με τις συνεχείς (ποσοτικά αλλά και ποιοτικά) παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου) και την κρίση στα Ίμια αποκαλύπτουν δύο πράγματα:

Πρώτον, το στρατιωτικό ισοζύγιο ισχύος ανατρέ-

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΓΛΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ & ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ
ΤΩΝ
ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

«Η πιο πρόσφορη στρατηγική στον πόλεμο είναι να αναβάλεις κάθε στρατιωτική ενέργεια, έως ότου η κατάπτωση του ηθικού του αντιπάλου καταστήσει το καιρίο πλήγμα εφικτό και εύκολο»

Ο Λένιν αναλύει τον Κλάουζεβιτς

ΑΘΗΝΑ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1998

πεται αργά αλλά σταθερά υπέρ της γείτονος προς τέρψη του τουρκικού στρατοκρατικού κατεστημένου, που επιθυμεί να υλοποιήσει τα οράματα του κεμαλικού εθνικισμού. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων πώς θα συμπεριφερθούν οι στρατηγοί στην Αγκυρα, όταν η γείτων χώρα αποκτήσει σε όλα τα επίπεδα το στρατηγικό πλεονέκτημα 3:1, που, τουλάχιστον θεωρητικά, απαιτείται για την εκπλήρωση των στόχων μιας στρατιωτικής ενέργειας.

Δεύτερον, ως έχουν τα πράγματα σήμερα, η Αγκυρα αισθάνεται ότι πραγματικά μπορεί να ομιλεί από θέση ισχύος, παρά το γεγονός ότι δε διαθέτει την απαιτούμενη στρατιωτική υπεροπλία. Ουσιαστικά, στην Αγκυρα αισθάνονται ότι είναι σε θέση να επιβάλλουν τις πολιτικές τους επιλογές, έστω κι αν αυτό δεν ισχύει (ακόμα), με την απειλή χρήσης στρατιωτικής βίας. Αυτή η λανθασμένη αντίληψη τους καθιστά περισσότερο προκλητικούς και επιθετικούς, με την ανοχή, βέβαια, των Δυτικοευρωπαίων (για τους γνωστούς λόγους).

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στο πεδίο της στρατηγικής δεν παίζει μόνο καθοριστικό ρόλο, όσον αφορά τη διαπραγματευτική στάση, η πραγματική στρατιωτική ισχύς.

Εξίσου σημαντική είναι και η εικόνα που έχει για την ισχύ του και αυτήν του αντιπάλου ο καθένας από τους εμπλεκόμενους σε μία κρίση/διαμάχη.

Το στρατιωτικό κατεστημένο της Αγκυρας είναι, λοιπόν, πεπεισμένο ότι διαθέτει στρατιωτική υπεροπλία (μόνο έτσι μπορούν να ερμηνευθούν οι όλο και συχνότερες προκλήσεις σε βάρος του εθνικού εναέριου χώρου της χώρας μας) και αυτό τους καθιστά ιταμούς και, κυρίως, επικίνδυνους. Οσο πιά ισχυροί αισθάνονται οι γείτονες, τόσο πιά πιθανό είναι να κάνουν ένα βήμα παραπάνω και να τολμήσουν ένα σοβαρό θερμό επεισόδιο.

Οι όποιες υποχωρήσεις από μέρους της χώρας μας ερμηνεύονται όχι ως ενδείξεις καλής θέλησης αλλά ως αδυναμίες στρατηγικής σημασίας. Η χώρα μας οφείλει να αποκαταστήσει άμεσα το ισοζύγιο ισχύος, που, σημειωτέον, πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα και όχι στη στρατηγική της "μπλόφας", της επιφανειακής αποτροπής, που, τελικά, μπορεί να αποβεί μοιραία.

Η χώρα μας δεν αρκεί να δηλώνει και να δείχνει έτοιμη, αλλά πρέπει να διαθέτει ουσιαστική αποτρεπτική ισχύ και όχι αυτό που στις διεθνείς σχέσεις καλείται "αληθοφανής εξισορρόπηση ισχύος"³.

Ωστόσο, ίσως το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη

"...Ο λαός και ιδιαίτερα η νεολαία θα πρέπει να κλείσει τα αυτιά της στις σύγχρονες ερινύες και στους "πολιτικούς Ρουβάδες" (βλ. ΕΛΛΟΠΙΑ, τ.35, άρθρο Ν.Σαρηή) και να επιβάλλει στους κυβερνώντες να γίνουν ρεαλιστές...,

διαμόρφωση μίας αξιόπιστης αποτρεπτικής πολιτικής να προέρχεται εκ των έσω και, ειδικότερα, από τους γνωστούς πλέον διαπλεκόμενους ουτοπιστές (για να χρησιμοποιήσουμε τον όρο του E.H.Carr). Οι συγκεκριμένοι πολιτικοί και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, συνεπικουρούμενοι από αδαείς σε θέματα στρατηγικής και διεθνών σχέσεων δημοσιογράφους, προσπαθούν να βουλιάξουν τη χώρα στο μοιρολατρικό και ραγιαδίστικο τέλμα του άκρατου διεθνισμού τους, υποστηρίζοντας ότι η χώρα μας δεν πρέπει επ' ουδενί να γίνει Ισραήλ. Προφανώς, η αντίληψη που έχουν για την πραγματικότητα της διεθνούς πολιτικής αρένας είναι ότι πρόκειται περί ενός ιδανικού πολιτικού τοπίου, όπου το Διεθνές Δίκαιο αποτελεί τη λυδία λίθο των διακρατικών σχέσεων και του κοσμοπολιτισμού.

Πού διέγνωσαν άραγε οι υπέρμαχοι του πλουραλισμού τα αλτροιστικά ιδεώδη των τούρκων στρατοκρατών και τις δημοκρατικές τους ευαισθησίες; Στα ανακοινωθέντα τους, με τα οποία προκαλούν ότι θα τιμωρήσουν τη χώρα μας, γιατί δε σκύβει το κεφάλι, αποδεχόμενη την ηγεμονία ενός στρατοκρατικού καθεστώτος ή στις καθημερινές παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου, που στοχεύουν στο να κάμψουν το ηθικό των ελλήνων αεροπόρων και να διευκολύνουν την υλοποίηση των αναθεωρητικών τους σχεδίων;

Δεν είναι δυνατόν, τη στιγμή που η χώρα μας αντιμετωπίζει τις ιταμές τουρκικές προκλήσεις και τα οργανωμένα πυρά του τουρκικού ψυχολογικού πολέμου, να εμφανίζονται λιλιπούτσιοι δημοσιογράφοι με τουρκολατρικές τάσεις και να ομιλούν περί "ηθικής υποχρέωσης" της χώρας μας να βοηθήσει τη γείτονα να βγει από το τέλμα της στρατοκρατίας και του μιλιταρισμού.

Είναι αυτός ο μιλιταρισμός που έχει αναγάγει την άσκηση πιέσεων μέσω της χρήσης ή απειλής χρήσης στρατιωτικής βίας σε πρωτεύοντα μοχλό της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, γεγονός που πιστοποιεί για άλλη μία φορά ότι τα πολιτικά δρώμενα δεν πρέπει να εξιδανικεύονται και ότι "η σκέψη και ο ορθολογισμός πρέπει να προηγείται

"...Ο κατευνασμός, ως τρόπος αντιμετώπισης των τουρκικών γεωπολιτικών επιδιώξεων, δεν αποτελεί επιλογή του ελληνικού λαού, ούτε και των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων. Αποτελεί προσωπική επιλογή των ανθρώπων που χαράσσουν πολιτική, αυτών που απλά διαχειρίζονται την εξουσία εν ονόματι της παγκοσμιοποίησης...."

της εξιδανίκευσης". (βλέπε E.H. Carr, "The twenty Years' crisis").

Η ηθική και οι κανόνες Διεθνούς Δικαίου δεν μπορούν να αποτελέσουν την ασπίδα της χώρας μας έναντι ενός αναθεωρητικού και επεκτατικού "παίκτη", όπως συμβαίνει με τη γείτονα χώρα. Η ανάλυση των ελληνο-τουρκικών διαφορών μέσα από την προσέγγιση του "συμπεριφορισμού" αποδεικνύει ότι μόνο η στρατιωτική ισχύς αποτελεί αξιόπιστο όπλο απέναντι σε έναν "παίκτη", που αδυνατεί να ασπαστεί το δυτικό φιλελεύθερο μοντέλο διακυβέρνησης και να εφαρμόσει τη διεθνή δημοκρατική πρακτική, κρυμμένος πίσω από μία "δημοκρατία τραβεστί", μία κηδευόμενη δημοκρατία.

Οι κανόνες ηθικής (όσο το επιτρέπει η πολιτική ισχύς που διέπει τις διακρατικές σχέσεις εδώ και δεκαετίες) και το Διεθνές Δίκαιο αποτελούν εν μέρει ασφαλιστική δικλίδα μόνο σε δημοκρατικά καθεστώτα. Για στρατοκρατικά καθεστώτα, όπως αυτό της Τουρκίας, "η ηθική επιβάλλεται και είναι προϊόν της ισχύος". Το εν λόγω μακιαβελικό αξίωμα αποτελεί και τη λυδία λίθο του τουρκικού αμοραλισμού, που κάποιοι εθελουφλούν και σκόπιμα αρνούνται να αναγνωρίσουν.

Ο λαός και ιδιαίτερα η νεολαία θα πρέπει να κλείσει τα αυτιά της στις σύγχρονες ερινύες και στους "πολιτικούς Ρουβάδες" (βλ. ΕΛΛΟΠΙΑ, τ.35, άρθρο Ν.Σαρρή) και να επιβάλλει στους κυβερνώντες να γίνουν ρεαλιστές. Μόνο μεγιστοποιώντας το πολιτικό κόστος των πολιτικών ελίτ που διαχειρίζονται τα κοινά, θα επιβάλλουν μία στρατηγική που θα εξισορροπεί και θα αποτρέπει τον τουρκικό άκρατο επεκτατισμό.

Ωστόσο, μία στρατηγική, για να έχει αποτέλεσμα, θα πρέπει να έχει θέσει και ξεκάθαρους εθνικούς πολιτικούς στόχους. Σύμφωνα με τον στρατηγολόγο C.Gray, "σκοπός της στρατηγικής είναι να συσχετίσει την στρατιωτική ισχύ με τους

πολιτικούς στόχους και τις επιδιώξεις των πολιτικών ελίτ".

Οι ηγέτες αυτού του τόπου έχουν υποχρέωση να διατυπώσουν μία εθνική στρατηγική σε ρεαλιστική βάση και όχι βασιζόμενοι σε ουτοπιστικά, διεθνιστικά ιδεώδη, που σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να μας προφυλάξουν από το στρατοκρατούμενο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Αγκυρας.

Εθνική στρατηγική και καθορισμός εθνικού συμφέροντος

Μέχρι σήμερα, όλοι οι κυβερνώντες σε αυτόν τον τόπο δεν κατάφεραν να ορίσουν τη βασική έννοια του λεγόμενου "εθνικού συμφέροντος". Οι αποκλίσεις στις ερμηνείες του "εθνικού συμφέροντος" αποτελούν και τη μόνιμη ανοιχτή πληγή της εξωτερικής μας πολιτικής, καθώς δίνουμε προς τα έξω μία εικόνα αλλοπρόσαλλη, με τους μόνους να υποστηρίζουν το Α και τους δε το Β.

Δυστυχώς, για κάποια τμήματα των ελληνικών πολιτικών ελίτ, εθνικό συμφέρον είναι η μικροκομματική εκμετάλλευση των κενών της εξωτερικής πολιτικής και της ανικανότητας όλου του φάσματος των πολιτικών ελίτ να συμφωνήσουν στον καθορισμό του τί επιτέλους εστί εθνικό συμφέρον.

Από την άλλη μεριά του Αιγαίου είναι αυτή η σύγκλιση απόψεων επί του ορισμού του εθνικού συμφέροντος, που ενώνει τη διασπασμένη εθνολογικά και πολιτιστικά τουρκική κοινωνία και γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από το στρατοκρατικό καθεστώς και τη στρατιωτική γραφειοκρατία της γείτονος, προκειμένου να αντιμετωπίσουν από κοινού τον "εχθρό". Τελικά, το μόνο πράγμα που ενώνει τις τουρκικές πολιτικοστρατιωτικές και οικονομικές ελίτ είναι τα παντουρανικά και παντουρκιστικά τους σχέδια.

Με εφалτήριο αυτόν τον επιθετικό εθνικισμό και τον τουρκικό σωβινισμό, οι τούρκοι στρατοκράτες επιδίδονται στο δικό τους "τζιχάντ" εναντίον της χώρας μας, όπου λέξεις όπως "πατρίδα", "πατριώτης", "εθνος" έχουν de facto ποινικοποιηθεί από τους διαχειριστές των εκσυγχρονιστικών οραμάτων (δε γνωρίζουμε αν τα εκσυγχρονιστικά σχέδια ορισμένων περιλαμβάνουν και την de jure ποινικοποίησή τους).

Αντί, λοιπόν, να επιδιώξουν να αναπτυχθεί ένα αμυντικό πατριωτικό μέτωπο (με την καλή έννοια-εξάλλου σαν λαός ποτέ δεν πιστέψαμε σε φασιστικής επινώσης πολιτισμικούς αποκλεισμούς

και γενικούς αφορισμούς τύπου Χάντινκτον, καθώς σεβαστήκαμε τη "διαφορετικότητα" των άλλων), προκειμένου να "μπολιάσουν" την ελληνική υπερκαταναλωτική κοινωνία και να δημιουργήσουν "αντισώματα", για να πολεμήσουν τον άκρατο ευδαιμονισμό του νεοέλληνα, ακολούθησαν μία πολιτική λασπολογίας και εξοστρακισμού όλων αυτών που δεν ασπάζονται τα διεθνιστικά οράματά τους.

Όσοι τόλμησαν να εκφράσουν μία διαφορετική γνώμη, απετέλεσαν στόχο "πνευματικού τραμπουκισμού", συμπεριλαμβανομένων και έγκριτων ακαδημαϊκών δασκάλων, που απαίδητα χρήστηκαν "εθνικιστές" και "πολεμοκάπηλοι".

Την ίδια στιγμή η Άγκυρα εφαρμόζει το απλούστερο, διαχρονικό αλλά και θεμελιώδες αξίωμα που διδάσκεται σε όλα τα τμήματα στρατηγικών σπουδών των πανεπιστημίων του κόσμου και χρησιμοποιεί τη στρατιωτική ισχύ, προκειμένου να πετύχει τους πολιτικούς της στόχους. Τη στιγμή που τούρκοι στρατοκράτες φανερά θεωρούν τον πόλεμο ή την απειλή πολέμου ως μία πολιτική πράξη, αξίωμα που καθιστά τον Κλάουζεβιτς μέντορα των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, η ελληνική ηγεσία μειώνει τα στρατιωτικά κονδύλια και περιμένει μοιρολατρικά τη "φιλανδοποίηση" της χώρας μας.

Αδυνατούν να αντιληφθούν οι εμπνευστές αυτής της παθητικής πολιτικής ότι η στρατηγική έχει να κάνει με τα μέσα και τους στόχους. Η μέγιστη ωφέλιμη χρήση των μέσων είναι η ζητούμενη στρατηγική, που, όμως, φαντάζει ουτοπία, καθώς τα εκσυγχρονιστικά προγράμματα δεν προβλέπουν άμεση ενίσχυση των μέσων. Σε αυτό θα πρέπει να προσθέσουμε την ήδη διατυπωθείσα αδυναμία των πολιτικών ελίτ να καθορίσουν το εθνικό συμφέρον.

Δυστυχώς για κάποιους, εθνική στρατηγική είναι η μεγιστοποίηση των κερδών των οικονομικών ελίτ και των λοιπών διαπλεκομένων. Έχουν επιδοθεί σε έναν ξέφρενο αγώνα με μοναδικό στόχο μονεταριστικά κριτήρια και οικονομικούς δείκτες, αδιαφορώντας για το κατρακύλισμα της ελληνικής κοινωνίας, την κυριαρχία της μετριότητας, την αναξιοκρατία, το νεποτισμό, το βόλεμα των ημετέρων.

Μοναδικός στόχος ο δήθεν εκσυγχρονισμός της

ελληνικής οικονομίας και η μακροημέρευση των αριθμών. Εδώ, αξίζει να ορίσουμε την έννοια του εκσυγχρονισμού, προκειμένου να καταστεί φανερό ποιοί είναι οι στόχοι αλλά και οι εθνικοί κίνδυνοι που απειλούν τη ίδια την επιβίωση του τόπου.

Σύμφωνα με τους P. Viotti & M. Kauppi ("Realism, Pluralism, Globalism", London, 1993), "εκσυγχρονισμός είναι μία ερμηνεία/περιγραφή του διεθνούς συστήματος. Ορίζεται ως ο καθορισμός προαπαιτούμενων (κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών παραμέτρων) που θα οδηγήσουν στον εκβιομηχανισμό και την οικονομική ανάπτυξη, σε περιβάλλον παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και εφαρμογής αυστηρών μονεταριστικών κριτηρίων, η οποία περιορίζει σημαντικά την εθνική ανεξαρτησία και αυτονομία, καθώς οι οικονομικές δραστηριότητες διαβρώνουν και τείνουν να καταλύσουν τα εθνικά σύνορα των εθνών-κρατών. Ο διαχωρισμός ανάμεσα σε εξωτερική και εσωτερική πολιτική δεν είναι εμφανής (λανθάνουσα κατάσταση), καθώς η οικονομική και εξωτερική πολιτική συγκλίνουν σε μία κοινή συνισταμένη και, τελικά, ταυτίζονται και λαμβάνουν μία κοινή πολιτική διάσταση/χροιά".

Από τον ορισμό είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ποιοί είναι οι στόχοι των οπαδών της παγκο-

"...για κάποιους, εθνική στρατηγική είναι η μεγιστοποίηση των κερδών των οικονομικών ελίτ και των λοιπών διαπλεκομένων...."

σμιοποίησης της οικονομίας, της αλληλεξάρτησης, έστω κι αν αυτή είναι "ασύμμετρη"⁴, πράγμα που τελικά οδηγεί στην περιθωριοποίηση και "φιλανδοποίηση" της χώρας και τον πολιτισμικό θάνατο του λαού μας.

Στον αντίλογο οι υπέρμαχοι του πλουραλισμού και του ιδεαλισμού αντιπαραθέτουν το ουτοπικό επιχείρημα ότι οι σύγχρονες δημοκρατίες δεν προσφεύγουν στη βία, προκειμένου να επιλύσουν τις διαφορές τους. Απαντούμε ότι η Τουρκία βρίσκεται πολιτικά και πολιτιστικά έτη φωτός μακριά από την Ευρώπη, γεγονός που δε θα την εμποδίσει να χρησιμοποιήσει τη βία, προκειμένου να επιτύχει τους γεωπολιτικούς της στόχους.

Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να θυμίσουμε τα λόγια του πρώην Τούρκου Πρωθυπουργού Ερμπακάν, με αφορμή την επέτειο της μάχης στο Ματζικέρτ: "Το πνεύμα της κατάκτησης, το οποίο άνοιξε τις πόρτες της Ανατολίας στο Ισλάμ και την Τουρκία, αποτελεί και σήμερα το μεγαλύτερο κεφάλαιό μας".⁵

Ωστόσο, είναι στο χέρι του καθενός να αντισταθεί σε αυτόν τον γεωγραφικό και πολιτισμικό τουρκικό ιμπεριαλισμό, όπου οι "άλλοι", όσοι παρουσιάζουν μία "διαφορετικότητα", δε χωρούν στην "πλουραλιστική" τουρκική κοινωνία (βλέπε εξανδραποδισμό Κούρδων).

Η Ελλάδα διαθέτει αστείρευτες δυνάμεις, που μπορούν να ανατρέψουν την φθίνουσα πορεία της χώρας μας και να δώσουν μία απάντηση στον κάθε σύγχρονο "Πιπινέλη", που οραματίζεται να κυβερνά εκ του ασφαλούς, ως εντολοδόχος, μία "μικρή αλλά έντιμη χώρα".

Ο κατευνασμός, ως τρόπος αντιμετώπισης των τουρκικών γεωπολιτικών επιδιώξεων, δεν αποτελεί επιλογή του ελληνικού λαού, ούτε και των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων. Αποτελεί προσωπική επιλογή των ανθρώπων που χαράσσουν πολιτική, αυτών που απλά διαχειρίζονται την εξουσία εν ονόματι της παγκοσμιοποίησης.

Αποτελεί προσωπικό (όχι κομματικό) κόστος του ανθρώπου που έγραψε ιστορία, ευχαριστώντας δημόσια τους εμπνευστές και ηθικούς αυτουργούς της τουρκικής επιθετικότητας και αδιαλλαξίας (εξάλλου το "ευχαριστώ την κυβέρνηση των ΗΠΑ" έχει και ιδιαίτερη σημειολογική αξία, που δε θα αναλυθεί επί του παρόντος).

Αποτελεί, τέλος, υπενθύμιση ότι η πολιτική ισχύος εξακολουθεί να χαρακτηρίζει και την μεταψυχροπολεμική εποχή, παρά τις ιδεαλιστικές ουτοπίες

των σύγχρονων πνευματικών τραμπούκων και θεματοφυλάκων του νεοαποικιακού συνδρόμου.

Η ελληνική νεολαία καλείται άμεσα να δώσει αποστομωτική απάντηση στους εμπνευστές και υπερβολάβους του ενδοτισμού και να καταστήσει το λαϊκό αίσθημα απόρριψης του τουρκικού επεκτατισμού εθνική στρατηγική.

Όσο για τους οραματιστές του διεθνισμού και του δήθεν εκσυγχρονισμού, δεν έχουμε παρά να τους θυμίσουμε τον ορισμό του εκσυγχρονισμού κατά Λ. Λαζόπουλο: "Εκσυγχρονισμός είναι η υστερία του μετρίου να γράψει ιστορία".

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Hedley Bull, "The Anarchical Society", London, Macmillan, 1977, pp. 101-124.
2. βλ. Jane's Intelligence Review, May 1996.
3. βλ. Olson W.C., "The Balance of Power", Theory and Practice of International Relations, Mc Lelland D.S., Prentice-Hall, NJ, 1982, p. 184)
4. Ο όρος "ασύμμετρη αλληλεξάρτηση" (*asymmetric interdependence*) αναφέρεται σε μία κατάσταση, όπου η αλληλεξάρτηση μεταξύ δύο ή και περισσότερων χωρών είναι μεν αμφίδρομη αλλά όχι και ισοδύναμη, ισχύει, δηλαδή, η συνθήκη:
Εξάρτηση χώρας Α από χώρα Β > Εξάρτηση χώρας Β από χώρα Α.
Όσο επιβαρύνεται αυτή η "ψαλίδα εξάρτησης", τόσο αυξάνεται και η ασυμμετρία στη σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ των δύο χωρών.
5. βλ. Αμυντική Βίβλος 1997-98, σελ. 7

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αμυντική Βίβλος 1997-98 ("Στρατηγική")
- E. H. Carr, "The twenty Years Crisis", London, Macmillan, 1946
- Hedley Bull, "The Anarchical Society", London, Macmillan, 1977
- Jane's Intelligence Review, May 1996
- Olson W.C., "The Balance of power", Theory and Practice of International Relations, Mc Lelland D.S., Prentice-Hall, NJ, 1982
- P. Viotti & M. Kauppi, "Realism, Pluralism, Globalism", London, 1993
- Ήφαιστος Π. "Η Εξελληνική νοοτροπία και τα αίτια της", Αθήνα, Ποιότητα, 1997
- C. Gray, "Weapons don't make war, policy strategy and military technology", University Press of Kansas, 1985.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Ο ρόλος και η σημασία της τηλεόρασης στη σύγχρονη Τουρκία

του Στ. Καρκαλέτση *

Σε χώρες με προβληματικό κοινωνικοοικονομικό ιστό, είναι εύλογο να ευνοούνται εκείνες οι πηγές ενημέρωσης που χαρακτηρίζονται από αμεσότητα και ευκολία πρόσβασης σε αυτές από τις λαϊκές μάζες.. Η Τουρκία, με πληθωρισμό 106% το 1994 και κάτι παραπάνω από 80% στις αρχές του 1997, με κατά κεφαλήν εισόδημα που φτάνει το 40% αυτού της Ελλάδας και μεγάλο τμήμα του πληθυσμού αναλφάβητο, άνετα θα μπορούσε να ενταχθεί σε αυτές. Έτσι, ο τηλεοπτικός δέκτης είναι απαραίτητη συντροφιά και του πλέον φτωχού σπιτιού, αν και μένουν ακάλυπτες άλλες, πρωταρχικές ανάγκες διαβίωσης.

Η τηλεόραση στην Τουρκία ξεκινά πειραματικά στις αρχές του 1968. Σήμερα εκπέμπουν τα κανάλια της κρατικής τηλεόρασης (TRT 1,2,3 και 4) καθώς και πολλά ιδιωτικά, δημοφιλέστερα των οποίων είναι τα STAR, ATV, KANAL 1, SHOW TV, KANAL 7 και άλλα. Στη σύνθεση των προγραμμάτων, τον περισσότερο χρόνο καταλαμβάνουν τηλεοπτικές σειρές, που στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι ξένες με τουρκική μεταγλώττιση.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, η Τουρκία «εκρήγνυται» τηλεοπτικά. Η παραγωγή τηλεοπτικών δεκτών από την εγχώρια βιομηχανία διπλασιάζεται μέσα στην τριετία 1990-93, ενώ ιδρύονται μικρότερα κανάλια με τη συνδρομή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι ώρες τηλεθέασης του κοινού πολλαπλασιάζονται σε τέτοια έκταση που «... στοχαστές και ειδικοί κατηγορούν την τηλεόραση για παροχή στο ευρύ κοινό προγραμμάτων κατώτερης και αποχαυνωτικής ποιότητας, ώστε να γίνεται αιτία πολιτισμικού εκφυλισμού».¹

Όπως και στη χώρα μας, στο χώρο των ιδιωτικών σταθμών, έχουν αναπτύξει δραστηριότητες όμιλοι επιχειρηματιών, που είχαν υπό τον έλεγχό τους πριν και μεγάλη μερίδα του τουρκικού τύπου και οι οποίοι συνδέονται με ξένα μονοπωλιακά συγκροτήματα.

* Ιστορικός - Συγγραφέας

Έτσι, ο όμιλος Κοκ σχετίζεται με το σταθμό S-SHOW ενώ ο Ahmed Ozal (γιός του γνωστού πολιτικού) είναι εκ των συνιδιοκτητών του STAR.

Από το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, αξίζει να σταθούμε στο άρθρο 5 του υπ' αρ. 2954 Νόμου, όπου ορίζονται τα εξής: «... οι τηλεοπτικές εκπομπές είναι υποχρεωμένες να κινούνται μέσα στο πνεύμα του Συντάγματος, να σέβονται και να προστατεύουν την εδαφική και εθνική ακεραιότητα του κράτους». Το άρθρο 4 του ίδιου νόμου επιβάλλει «... ότι οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί είναι υποχρεωμένοι να μεταδίδουν τις εκπομπές τους στην τουρκική γλώσσα». Σχετικά με τα ανωτέρω ο υπ' αρ. 3257 νόμος ορίζει ότι «... φιλμς, βιντεοκασέτες, μουσικά και θεατρικά έργα πρωτοκολλώνται και δύνανται να απαγορευθούν ή να υποβληθούν σε ποινικές διώξεις..., όταν συνιστούν ποινικό αδίκημα... σε βάρος της εδαφικής και εθνικής ακεραιότητας του κράτους».

Συμπέρασμα: «Από τις νομικές αυτές ρυθμίσεις, γίνεται φανερό ότι δεν επιτρέπεται στους τηλεοπτικούς σταθμούς να αναμεταδίδουν αντικειμενικά την ειδησεογραφία, αφού σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, μπορεί ανά πάσα στιγμή να λογοκριθούν και να απαγορευθούν ειδήσεις».²

Βασικό θεσμό εξύμνησης και συνεχών αναφορών αποτελεί ο στρατός. Μεγάλο μέρος των δελτίων ειδήσεων καλύπτει τις δραστηριότητες του στρατού (και της αστυνομίας), ιδίως τις κατασταλτικές του ικανότητες ενάντια στους «terrorists», όπως αναφέρονται τα στελέχη του PKK.

Καθημερινά δρώμενα στους κόλπους του στρατεύματος, τα οποία σε μία δυτική χώρα δε θεωρούνται αξιομνημόνευτα, στην Τουρκία αποτελούν πρώτο θέμα.

Έτσι, ένα δελτίο ειδήσεων μπορεί να ξεκινά έχοντας ως πρώτο θέμα την ορκομωσία των αποφοίτων αξιωματικών της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων της Τουρκίας ή την παρουσίαση του νέου διοικητή της στρατοχωροφυλακής.

Όσον αφορά στις άλλες ειδήσεις, τις πιο επώδυνες, η αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της παρεχόμενης ενημέρωσης είναι μάλλον χαμηλή. «Τα όργανα του τουρκικού τύπου, ραδιόφωνα και τηλεοράσεις, καθημερινά αναφέρονται στις επιθέσεις εναντίον των μουσουλμάνων, στη Βοσνία και στο Καραμπάχ... Όταν καταπιέζονται και τυραννούνται Κούρδοι, όπως στο Σιρνάκ, η καρδιά του τουρκικού τύπου είναι πολύ στενή...»³.

Σημειώνεται ακόμα ότι ο θρησκευτικός φανατισμός και οι εθνικιστικές πλύσεις εγκεφάλου, δε στοχεύουν μόνο εγχώρια μα και στην τουρκική διασπορά, με αιχμή του δόρατος αυτή της Γερμανίας.

Τόσο οι κρατικοί σταθμοί του TRT όσο και τουλάχιστον 9 ως 10 ιδιωτικοί, βομβαρδίζουν «δορυφορικά» τους ομοεθνείς τους, οι οποίοι λόγω της περιθωριοποίησής τους και της αδυναμίας ένταξής τους στη γερμανική κοινωνία, καθίστανται εύκολη πελατεία στην προπαγάνδα της Άγκυρας. Είναι αξιοσημείωτο, πάντως, ότι σε άλλους τομείς, οι Τούρκοι της Γερμανίας δεν είναι και τόσο στο περιθώριο. Το Μόναχο για παράδειγμα «...έχει γίνει το μεγάλο ευρωπαϊκό κέντρο

διακίνησης μορφίνης. Η ύπαρξη τεράστιας τουρκικής παροικίας επιτρέπει μια διακριτική εναποθήκευση του εμπορεύματος»⁴. Νωπές εξ άλλου είναι οι μνήμες και ο σχετικός θόρυβος από τις δραστηριότητες του συζύγου της κας Ciller στη Γερμανία, όπως και τα σχετικά με την περίπτωση Susurluk.

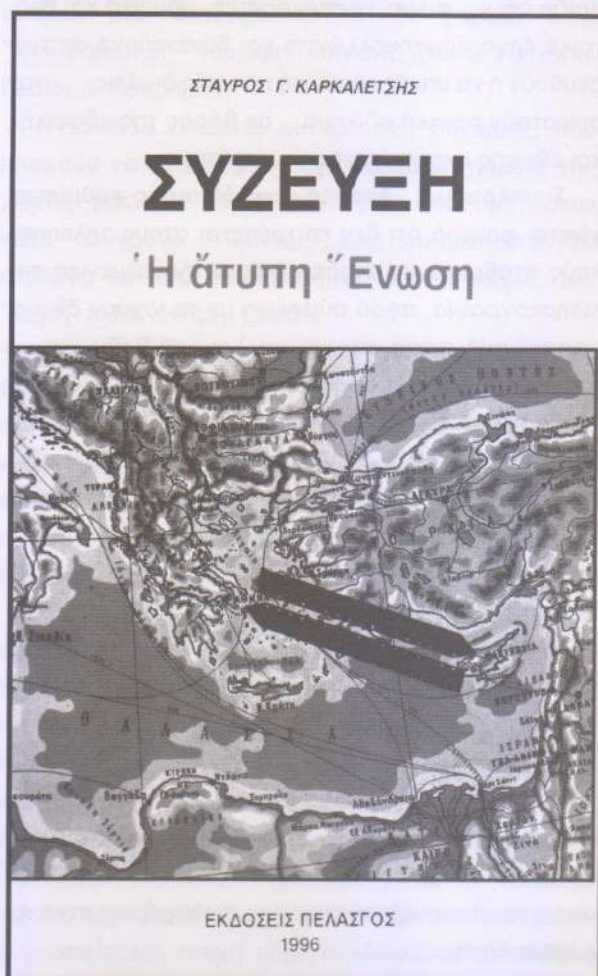
Να σημειωθεί ακόμα η εκτεταμένη παρέμβαση της τουρκικής τηλεόρασης στα των Τουρκοκυπρίων και υπέρ του Ντενκτάς, ιδιαίτερα σε προεκλογικές περιόδους. Έτσι, στις 21.04.1990 και σε ανοιχτή πολιτική συζήτηση, μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι «... έθετε τους Τουρκοκυπρίους προ διλήμματος, ότι η μη νίκη του Ντεντάς θα σήμαινε τον αφανισμό τους»⁵ (Την επομένη, ο Ντενκτάς κέρδιζε τις εκλογές με 66,7%).

Η τουρκική κυβέρνηση δε δίστασε να προβεί σε παραστάσεις προς την βελγική κυβέρνηση (Νοέβριος 1997), ώστε να σταματήσει η λειτουργία της κουρδικής δορυφορικής τηλεόρασης MED TV, η οποία από τον Μάιο του 1995 εκπέμπει από το DENDEERLEEUV, κοντά στις Βρυξέλλες. Το κανάλι αυτό, μέσω του EUTELSAT (Λονδίνο), δίνει εικόνα στην Τουρκία και το Ιράκ και συμβάλλει στη διατήρηση της κουρδικής γλώσσας και ταυτότητας. Ουσιαστικά «... πρόκειται για τον πρώτο κουρδικό εθνικό θεσμό, είναι η απάντηση στο λαϊκιστικό σωβινισμό που διαπερνά τα τουρκικά τηλεοπτικά δίκτυα». ⁶ Πιέσεις, σύμφωνα με πληροφορίες, ασκούνται από πλευράς Τουρκίας και προς χώρες που παραχώρησαν δίαυλο στη MED TV, όπως η Γαλλία και η Πολωνία.

Συμπερασματικά, θα κατέληγε κανείς στο ότι η τουρκική τηλεόραση στο σύνολό της, λειτουργεί ως ένα από τα υποστηρίγματα του τουρκικού πολιτικού κατεστημένου, πλήρως ελεγχόμενη από αυτό με στόχο τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης και τη διαιώνιση «... της καθεστηκυίας τάξης, ιδίως δε αυτής των εθνικών συνόρων (milli-misaki sinirlar)»⁷

Η παρουσίαση της Ελλάδας μέσα από την τουρκική τηλεόραση

Κύριο μέσο, τηλεοπτικά πάντα, από το οποίο ο απλός τούρκος πολίτης σχηματίζει (ή καλύτερα: ενισχύει) την εικόνα του για την Ελλάδα είναι τα δελτία ειδήσεων. Δεν είναι υπερβολή να γραφεί ότι οι επιθέσεις και οι συκοφαντίες εναντίον της Ελλάδας αποτελούν φθηνή καθημερινότητα. Κάνοντας τη σύγκριση με το δικό μας τηλεοπτικό τοπίο, θα σημειώναμε ότι, παρά τις «γραφικότητες» και τον λαϊκισμό που αφειδώς προσφέρουν τα κανάλια μας στο βωμό

της τηλεθέασης, αυτά λειτουργούν πολύ αξιοπρεπέστερα, είναι δημοσιογραφικά πληρέστερα και με λιγότερη εξάρτηση από τα κέντρα (παράκεντρα στην Τουρκία) εξουσίας.

Παρατίθενται στη συνέχεια δείγματα, τόσο από τα δελτία ειδήσεων των κρατικών σταθμών (TRT 1,2,3 και 4) όσο και των μεγαλύτερων ιδιωτικών (STAR, KANAL 7, HBB).

- Στους χάρτες που συνοδεύουν τα δελτία ειδήσεων, είναι κανόνας να μην υφίσταται κανενός είδους διαχωρισμός στο Αιγαίο (με γραμμές, χρώματα κτλ.). Τα ελληνικά νησιά αναφέρονται και με τις δύο ονομασίες, τουρκική και ελληνική (Χίος-Sakiz, Σάμος-Sisam, Σύμη-Sömbekyi κ.ο.κ.), χωρίς τίποτα να αποσαφηνίζει σε ποιόν ανήκουν. Μένει, δηλαδή, η εντύπωση ότι υπάρχει μία κοινή θάλασσα (EGE DENIZI), επί της οποίας απλώς επικάθηνται «κάποια νησιά».

- Με αξιοθαύμαστη επιμονή παρουσιάζεται η Ελλάδα ως κέντρο εκπαίδευσης στελεχών του ΡΚΚ και κατ' επέκταση ως χώρα υποθάλπουσα τη διεθνή τρομοκρατία, κατηγορία που και το επίσημο τουρκικό κράτος μάς έχει προσάψει.

Διάφορα περίεργα βελάκια και επεξηγηματικοί χάρτες αποκαλύπτουν στο φιλήσυχο τούρκο πολίτη στρατόπεδα εκπαίδευσης κούρδων «τρομοκρατών», πότε στο Λαύριο, πότε στην Πιερία ή αλλού.

- Η Κυπριακή Δημοκρατία αναφέρεται υποτιμητικά ως «Ελληνοκυπριακή Διοίκηση», το ντενκτασικό ψευδοκράτος ως «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου». Πλήρης, δηλαδή, αντιστροφή των διεθνώς ισχυόντων. Οι αξιωματούχοι του «κράτους» συνοδεύονται από τον τίτλο τους (ο πρωθυπουργός κος Ερόγλου, ο πρόεδρος κος Ντενκτάς κ.ο.κ.) Αντίστοιχα, ο Γλαύκος Κληρίδης φέρει τον τίτλο του ηγέτη των Kibris Rum.

- Καθ' όλη τη διάρκεια του φθινοπώρου που πέρασε, πυκνές ήταν οι αναφορές στους ρωσικούς S 300, συνοδευόμενες από ακατάσχετη κινδυνολογία.

ΝΕΟΚΛΗΣ ΣΑΡΡΗΣ

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
&
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

Η ΑΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΟΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ
(1923 - 1950)

ΓΟΥΡΑΙΟΣ

Στην οθόνη παρουσιάζονταν ανάλογοι χάρτες, όπου με γραφική αναπαράσταση εμφανίζονταν πυραυλικά «κύματα» να κτυπούν όλη τη Νότιο Τουρκία, στη γραμμή Αττάλεια-Αναμούρ-Άδανα.

-Στα δελτία καιρού, η ημικατεχόμενη Κύπρος εμφανίζεται συχνά ως ενσωματωμένη. Πλάι στις θερμοκρασίες της Κοπυα, του Erzerum και του Denizli, ο τηλεθεατής πληροφορείται και αυτήν της «Girne» (Κυρήνεια).

Οι πόλεις της ελεύθερης Κύπρου συνοδεύονται από την τουρκική τους ονομασία (Βαφ-Πάφος), όπως και η Αμμόχωστος (Magosa).

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑ

Ο ΑΓΩΝΑΣ

ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Βερανζέρου 5, 5ος όροφος, Πλ. Κάνιγγος ΑΘΗΝΑ τηλ. & τοι.: 3848330

Αριθμ. Λογαριασμού: Τράπεζα Εργασίας: 51/03384-00010/39

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ

25ης Μαρτίου καί Ἀναστάσεως
155 61 Χολαργός Τηλ.: 65.19.728

Τά προβαλλόμενα καί διαφημιζόμενα
βιβλία στό παρόν περιοδικό,
διατίθενται ἀπό τό κατάστημά μας ἢ
ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς
στήν τιμή τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.

- Η Ελλάδα, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, παρουσιάζεται ως ο δυνάστης του «μακεδονικού λαού». Αγαστή η σύμπνοια ως προς τους αλυτρωτικούς οραματισμούς των Σκοπίων, την ίδια στιγμή που η πολιτική εθνικής εκκαθάρισης στο τουρκικό αλλά και ιρακινό Κουρδιστάν συνεχίζεται.

- Συχνά, ιδίως σε περιόδους εθνικών επετείων, ό,τι προβάλλεται αγγίζει τα όρια του σκληρού ανθελληνισμού. Έτσι, εμφανίζονται ανάμεσα σε διαφημίσεις, ξαφνικά και από το πουθενά εικόνες-ντοκουμέντα, όπως αυτή της υποστολής της ελληνικής σημαίας στο Διοικητήριο της Σμύρνης το 1922. Τούρκοι στρατιώτες αναρτούν την ημισέληνο, ενώ στην οθόνη αναγράφονται κεμαλικές ρήσεις υπέρ του μεγαλείου και της ανωτερότητας της τουρκικής φυλής.

Οι μόνιμοι στόχοι των αναφορών αυτών, Ελλάδα-Κύπρος και ΡΚΚ, εξωτερικεύουν το βαθύ άγχος του κατεστημένου της Άγκυρας και τη σπασμωδική -αλλά και επιτυχημένη- προσπάθειά του να πείσει τις λαϊκές μάζες ότι για όλα ευθύνονται άλλοι και όχι αυτό. Δε γίνεται περισσότερη δημοκρατία, γιατί αυτό θα ωφελήσει τους κούρδους «τρομοκράτες». Δε γίνεται συνεννόηση με την Ελλάδα, «... η οποία κάνει οτιδήποτε για να μας εμποδίσει να εισέλθουμε στην Ε.Ε., η οποία υπερεξοπλίζει τους Ελληνοκυπρίους και δημιουργεί προβλήματα στα υφιστάμενα στην Κύπρο σύνορα...»⁸

Αυτά είναι τα μηνύματα που διοχετεύονται στον τουρκικό λαό, παγιώνοντας σ' αυτόν μία εικόνα για τον Έλληνα που εξ αρχής δε θα μπορούσε να είναι θετική. Η εικόνα συμπληρώνεται από σχετικές πολιτι-

κές αναλύσεις και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, συνοδευόμενες από τίτλους όπως «το πρόβλημα του Αιγαίου», «Ελλάδα και τρομοκρατία», «οι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης».

Έρευνα που διεξήχθη στο δίμηνο Ιαν.-Φεβρ. 1992, οδήγησε στη διαπίστωση ότι «...τα προγράμματα των τουρκικών καναλιών που αφορούν στα θέματα τριβής μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δηλαδή αυτά που αποκαλούμε εθνικά θέματα, είναι τετραπλάσια από τα αντίστοιχα 5 ελληνικών καναλιών (ΕΤ1, ΕΤ2, ΕΤ3, ΜΕΓΑ, και ΑΝΤΕΝΝΑ)... Τα δε μηνύματα που μεταδίδουν είναι καταφανώς εντονότερα των ελληνικών».⁹

Και ο Έλληνας παραμένει ραδιούργος, πονηρός, συνωμότης και εξισωμένος αταβιστικά με το κακό. Υπενθύμιση που δρα ευεργετικά στην άρχουσα τάξη μίας χώρας, όπου το χάσμα ανάμεσα σ' αυτήν και το λαό βαθαινει, όπου τεράστιοι πληθυσμοί ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, όπου μία ιδιόμορφη ελίτ καρπώνεται το μεγαλύτερο κομμάτι του εισοδήματος.

Θα ήταν παράδοξο να συνέβαινε το αντίθετο, όταν στην Τουρκία «... η οικονομία του βρώμικου πολέμου, η πολιτική, ο πολιτισμός και όλες οι εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής είναι υπό τον έλεγχο και την καθοδήγηση της εκεί πολιτικοστρατιωτικής συμμορίας».¹⁰

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Νεοκλής Σαρρής, "Ελληνική κοινωνία και τηλεόραση", σελ. 274 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΟΡΔΙΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1992.
2. "Φωνή του Κουρδιστάν", τεύχος Δεκ. 1996, σελ. 22.
3. Από συνέντευξη του Τούρκου συγγραφέα Ισμαήλ Μπεσικτσί, "Φωνή του Κουρδιστάν", τεύχος Σεπτ. 1992, σελ. 23.
4. C. Lamour-M. R. Lamberti, "Όπιο, οι μεγάλες διαδρομές", σελ. 48 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΝΩΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1986.
5. Άρθρο του Θεόφιλου Γεωργιάδη, "Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ", 30.05.1990
6. Michel Verrier, "Η νέα διάσταση του Κουρδικού", "Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ", 21.12.1997 σε αναδημοσίευση από την "Le Monde diplomatique"
7. Ismail Erdogan, "πολεμικές ραδιουργίες της Τουρκίας", σελ. 11 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΩΠΟ, ΑΘΗΝΑ 1996.
8. Δηλώσεις του N. Erbakan τον Αύγουστο του 1996, αμέσως μετά τα επεισόδια στη Δερύνεια που κατέληξαν στις εν ψυχρώ δολοφονίες των Τ. Ισαάκ και Σ. Σολωμού.
9. Ομοίως με πρπ. 1, σελ. 282.
10. Ομοίως με πρπ. 7, σελ. 3

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

της Αντωνίας Τρουμπούκη

«Τα πάθη των ανθρώπων που δεν μπορούν να εκφραστούν είναι και δικά μας πάθη»
(Ουμπέρτο Έκο)

Τώρα που τέλειωσαν οι γιορτές και ο απολογισμός μπορεί καλύτερα να γίνει, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι ιδέες, η τέχνη και η κουλτούρα σηματοδεύτηκαν ξανά από την επικράτηση του ζην, του ίδιου πάντα δόγματος που φαντάζει μέσα από τα πολυτελή έντυπα και αυτοπροτείνεται σαν μοναδικό, ενώ είναι τόσο φτωχό και λίγο.

Με τους όρους αγοράς η ακριβή προβολή, με την καθοδηγητική παρέμβαση προσώπων ως επί το πλείστον, ουσιαστικά να είναι ξένοι με τον πολιτισμό και τις πραγματικές αξίες του τόπου μας.

Από το 1992 η Θεσ/νίκη είχε ορισθεί πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης. Από τότε η έγνοια των υπευθύνων για τη φροντίδα της όψης της πόλης ήταν σχεδόν ανύπαρκτη (ανισόπεδοι κόμβοι, περιφερειακές οδοί, συντήρηση και αναστήλωση τειχών).

Κόμματα, υπουργοί, τυπικοί άρχοντες, καλλιτέχνες, σύμβουλοι, φιλότεχνες αυλές, οι περισσότεροι τρέχουν μόλις ακουστεί η ήχος του χρήματος και αυτόματα βαπτίζονται σε καλλιτεχνικές προσωπικότητες και αντί άμεσα να δουλέψουν δίνουν κενολόγες συνεντεύξεις τύπου μέσα από συνηθισμένες φιλοσοφίες. Λίγες φωτεινές εξαιρέσεις, μερικές σοβαρές και επίπονες προσπάθειες, όπως οι εκθέσεις «οι θησαυροί του Αγίου Όρους», «η Θεσσαλονίκη του Ζωγράφου», «ο Μ. Αλέξανδρος τόσο στα 500 χρόνια της Δύσης όσο και στα 1500 της Ανατολής», έδωσαν ιδιαίτερη πνοή στη βορειοελλαδίτικη πρωτεύουσα.

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

«Ο περιβλεπτος και έν τη σιωπή του πολύφωνος και πολύφθογγος Άθως, συνδεδόμενος μέ πνευματικούς δεσμούς αιώνων μετά της πόλεως του Άγιου Δημητρίου, «εξέρχεται» εις διακονίαν του κόσμου διά της Έκθέσεως των έν αυτόν άποκειμένων θησαυρισμάτων της πίστewς, όχι τόσο ως γεγονόςτος καλλιτεχνικού, πολιτιστικού, ιστορικού, όσον, και κυρίως, ως μιās πράξεως αγάπης, ως μιās φιλαδέλφου χειρονομίας λειτουργικής προσφοράς προς τόν σύγχρονον και διαλογιζόμενον άνθρωπον.»

Στον ιερό Άθω η αδιάκοπα συνεχής δημιουργία επέτρεψε την παραγωγή στέρεων παραδόσεων, σ' όλες τις μορφές της τέχνης και αρχιτεκτονικής, στην ιστορία, τη φιλοσοφία, το λαϊκό πολιτισμό, την οικολογία κ.ά. Θαυμαστά έργα αγιογράφησης, ξυλογλυπτικής, αργυροχοίας, κεντητικής, ιστορημένα χειρόγραφα αρχαίων συγγραφέων και αυτοκρατόρων, παλαίτυπα, χαρακτηριστικά και εργαλεία μετεωρολογίας και πρακτικής ιατρικής και φαρμακευτικής συνθέτουν τους θησαυρούς του Αγ. Όρους. Εξαιρετες μακέτες και φωτογραφίες με μοναστήρια και σκηνές από την καθημερινή ζωή, μοναδικά φυσικά τοπία, όλα εκεί, αθόρυβα μηνύματα μέθεξης με την αιωνιότητα, «επί αγαθώ» φωτίζοντας την ψυχή και το πνεύμα μικρών και μεγάλων επισκεπτών, που, όπως υπολογίζονται, καθημερινά ξεπερνούν τους χίλιους. Μια έκθεση που θα διαρκέσει μέχρι το τέλος Απριλίου του 97.

Οι μεγάλες ενότητες της έκθεσης είναι:

Α. - Μετάβαση από την αρχαιότητα στο μεσαιωνικό κόσμο.

Β. - Τομή του Χριστιανισμού στο δημόσιο, ιδιωτικό βίο

Γ. - Καθοδηγητικός ρόλος της βυζαντινής τέχνης στον κοινωνικό βίο.

Δ. - Παλαιολόγια πνευματική ακτινοβολία με τις προεκτάσεις της στη μεταβυζαντινή περίοδο.

Ε. - Βυζαντινή Θεσ/νίκη - παρελθόν και μέλλον - ως προστάτης ισχυρής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παραθέτουμε μια κατατοπιστική συνολική αποτύπωση των θησαυρών που εκτίθενται στις πολυάριθμες αίθουσες.

1) **ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ**

"Από τα Ηλύσια πεδία στον χριστιανικό παράδεισο":

Αιώνια Άνοιξη, με πολλές τοιχογραφίες πρωτοχριστιανικές (4ος-6ος αι.) μαρμάρινα τέμπλα πολλά, άμβωνες, εδώ στη θριαμβευτική είσοδο της έκθεσης, με τη φυσική απεικόνιση του τέμπλου της Ροτόντας της Θεσ/νίκης, όπου ο Χριστός, η Παναγία και ο Άγ. Ιωάννης ο Πρόδρομος αποδίδονται τεχνικά όμοια με την κλασική αντίληψη της αρχαιότητας.

Χριστογράμματα με άνθινους και φυλλοφόρους σταυρούς, παραστάσεις από την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, ταφικά σύνολα, φορητές τράπεζες, γυάλινα δοχεία για κρασί, γάλα και μέλι, νομίσματα και θησαυροί για "περαπλίες" των νεκρών που ίσχυε μέχρι τον 6ο αι.

2) Υπολογίζεται ότι οι τοιχογραφίες που κοσμούν τις εκκλησίες του Αγ. Όρους καλύπτουν επιφάνεια 100.000 μ. Δεν υπάρχουν πολλά πρώιμα ζωγραφικά μνημεία του οργανωμένου μοναχικού βίου. Είναι, συνήθως, τοιχογραφίες μεταβυζαντινές και λίγες πριν από την άλωση, σύγχρονες της μονής του Οσίου Λουκά στη Φωκίδα και αντίστοιχων της Κων/πολης.

Αποσπασματικές και χωρίς συνέχεια εμφανίζονται πολλές παραστάσεις ψηφιδωτών στη μονή Βατοπεδίου. Στο τέλος του 13ου αι. επί Ανδρονίκου Παλαιολόγου συμπύπτει η ακμή της τοιχογραφίας. Το αρχαιότερο ζωγραφικό μνημείο θεωρείται το Πρωτάτο, η κεντρική εκκλησία στις Καρυές, που εικονογραφήθηκε από τον Μ. Πανσέληνο, από τη Θεσ/νίκη του 14ου αι., κύριο εκφραστή της Μακεδονικής Σχολής.

Τον 15ο αι. η τέχνη γίνεται πιο σχηματοποιημένη. Τον 16ο-18ο αι. στην Κρήτη δημιουργήθηκε η Κρητική Σχολή Αγιογραφίας, που διέπεται από αντίθετη φιλοσοφία από τη Μακεδονική Σχολή, που ίσχυε μέχρι τότε.

Τον 18ο αι. ο Διονύσιος εκ Φουρνά των Αγράφων, αγιογράφος και συγγραφέας της Ερμηνείας της Ζωγραφικής Τέχνης, (1730) συνδέεται με την εποχή της επιστροφής στην παλαιολόγια τέχνη, κυρίως του Μ. Πανσέληνου. Κυριότεροι αγιογράφοι υπήρξαν ο Θεόφιλος ο Κρης, ο Ζώρζης, ο Ευφρόσυκος, ο Κατελάνος κ.ά. Ιδιαίτερα στο Άγιον Όρος διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο ο Φ. Κόντογλου. Σήμερα, από τους περιφημότερους αγιογράφους: οι Παχωμαίοι, οι Ιωσαφαίοι, ο Συκιώτης, ο Ροδάνης κ.ά.

Στην έκθεση παρουσιάζονται λίγες αποτιχοποιημένες νωπογραφίες.

3) **Φορητές Εικόνες**

Μετά την αγωνία των εικονομαχιών (843) η φορητή εικόνα αποκτά δεσπόζουσα σημασία. Στον Άθω οι σωζόμενες εικόνες προσεγγίζουν τον αριθμό των 20.000, από τις οποίες μικρό μέρος έχει δημοσιευτεί. Οι σημαντικότερες είναι οι παλαιότερες όπως: "το Άξιον Εστί" του Πρωτάτου, η Παναγία η Βηματάρισσα της Μ. Βατοπεδίου και η Πορταίτισσα της Μ. Ιβήρων.

Οι εκατόν δέκα εικόνες που παρουσιάζονται διακρίνονται σε εικόνες προσκυνήματος, δίπτυχες, τρίπτυχες τέμπλου (βημόθυρα, δεσποτικές, επιστυλίου) ψηφιδωτές, επίχρυσες, ασημένιες ή αμφιπρόσωπες. Από τήν παλαιολόγια περίοδο, που είναι και οι περισσότερες, παρουσιάζονται στην έκθεση ο Χριστός, η Παναγία η Οδηγήτρια της Μ. Χιλανδαρίου και ο Αγ. Δημήτριος της Μ. Βατοπεδίου του Πανσέληνου. Οι περισσότερες σωζόμενες εικόνες στο Άγιον Όρος είναι του 16ου-19ου αι., παραγωγής βορειοελλαδικών, αγιορείτικων ή κρητικών εργαστηρίων.

4) **Ανθίβολα και χάρτινες εικόνες (χαρακτικά):**

Έργα υψηλής εκφραστικής δύναμης, βαπτισμένα στο γνωστό "αγιορείτικο ύφος", είτε απεικονίσεις με μελάνι σε χαρτί, μορφών αγίων και μοναστηριών, είτε χαλκογραφιών. Με την ανακάλυψη της τυπογραφίας συνδυάζεται και η ανάπτυξη της χαρακτηριστικής (χαλκογραφίας, ξυλογραφίας). Το Άγιον Όρος διέθετε εκτυπωτικές μηχανές τόσο τυπογραφείου όσο και χαρακτηριστικής. Υπήρχε στενή συνεργασία των Ελλήνων της Βενετίας με τους Αγιορείτες.

Στα τέλη του 18ου αι. γνωρίζουμε τους χαρακτές: Μοναχός Παρθένιος από την Ελασσόνα, Ζωγράφος Νικηφόρος από τα Άγραφα, Σεβαστιανός Σμυρναίος κ.ά.

4α) **Εικονογραφημένα χειρόγραφα:**

Η τέχνη ακμάζει τον 10ο αι. με τις απλοποιημένες μορφές αγίων και θρησκευτικών θεμάτων σε εκλεκτικού χαρακτήρα χειρόγραφα που έφθασαν στο Άγιον Όρος σαν αφιερώματα ηγεμόνων, πατριαρχών και απλών πιστών.

5) Γλυπτική:

Γλυπτά-Λιθόγλυπτα-Ξυλόγλυπτα.

Γλυπτά: Ο ανάγλυφος διάκοσμος, συνέχεια της ελληνικής αρχαιότητας ανθεί τους πρώτους και μέσους χριστιανικούς χρόνους. Μορφές αγίων, κιονόκρανα (προερχόμενα πολλές φορές από αρχαίους ναούς), φιάλες αγιασμών, δικέφαλοι, ταφικά, αρχαία επιτύμβια, που μεταφέρθηκαν στο Άγιον Όρος, μαρμάρινα τέμπλα με κονίσκους, επιστύλια και θωράκια, περίτεχνες βρύσες, όλα υπάρχουν στην έκθεση. Αρχαιότερα θεωρούνται του Πρωτάτου, ενώ ανώτερα σε ποιότητα της Μ. Βατοπεδίου, όμοια της Μ. Οσίου Λουκά και Μ. Λιβός στην Πόλη.

Λιθόγλυπτα: Οργανωμένοι μάστοροι της πέτρας από την Ήπειρο, την Αρκαδία, τη Μακεδονία, νησιώτες μαρμαράδες συνήθως Τηνιακοί, με τη βοήθεια χορηγών και ιδίως με την πολιτιστική αναγέννηση του ελληνισμού το 19ο αι. άφησαν μοναδικά έργα.

Ξυλόγλυπτα: Η ανάπτυξη της ξυλογλυπτικής συμπίπτει τον 17ο αι. με την αντικατάσταση των μαρμάρινων τέμπλων.

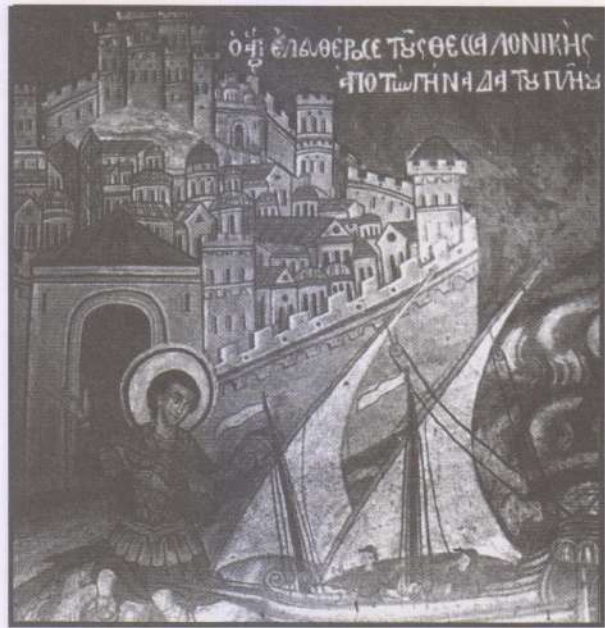
Ηπειρώτες και Μακεδόνες ξυλογλύπτες στην αρχή, Κρητικοί, αργότερα, επηρεασμένοι από τη βενετσιάνικη κυριαρχία, παράγουν πληθωρικά σύνολα, "σκαλιστά στον αέρα", με θέματα χρυσωμένα, ποικίλα, από βλαστούς, άνθη, φύλλα, φρούτα, ανθοδοχεία και θρησκευτικά θέματα.

Στην έκθεση παρουσιάζονται αναλόγια της Μ. Βατοπεδίου, βημόθυρα των μονών Αγίου Παύλου, Χιλανδαρίου, Κουτλουμουσίου, Σιμωνόπετρας, τέμπλα του Πρωτάτου κ.ά.

6) Μικροτεχνία:

Η παραγωγή έχει τη μορφή φορητών εικόνων, που χρύσωσαν βασιλείς και χάρισαν ηγεμόνες, τριπτύχων, παναγιαρίων, εγκολπίων, δισκοπότηρων περίτεχνων και βαρυστόλιστων, επενδύσεις ευαγγελίων, σταυρών αγιασμού, λειψανοθηκών αγίων, 68 δείγματα υψίστης καλλιτεχνικής σημασίας "ανώτερα της φήμης και πολλά κρείττονα της ακοής" όπως το ευαγγέλιο που χάρισε η Αυτοκράτειρα Αικατερίνη στο Άγιον Όρος.

Δε σώζονται έργα πρωτοχριστιανικής εποχής τώρα, μόνον παλαιολόγιας. Η ύπαρξή τους γνωστοποιείται από ορισμένους βυζαντινούς συγγραφείς, καθώς και από τον ίδιο τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πορφυρογέννητο. Τα μικροτεχνήματα από στεατίτη, ελεφαντόδοντο, σμάλτο, πολύτιμες πέτρες, τα χρυσούφαντα, όλοι οι θησαυροί λεηλατούνται κατά τη διάρκεια των επιδρομών, ιδίως στα εβδομηντάχρονα της κατάληψης της Κων/πόλεως από τους Σταυροφόρους (1204-1269), όπου ρήμαξαν τα πάντα, κατέστρεψαν το ιερό παλάτι και μετέφεραν στη Δύση

μέχρι και ορθομαρμάρωσεις εκκλησιών. Σήμερα, μπορούμε να δούμε δείγματα στο εσωτερικό μουσείο της εκκλησίας του Αγ. Μάρκου στη Βενετία.

Πολλά χρυσά έλιωσαν για να εκπληρωθούν δυσβάσταχτα χρέη. Όσα σώθηκαν σ' ελληνικό χώρο είναι γιατί θάφτηκαν, όπως στην Κύπρο, τη Χίο και τη Μυτιλήνη. Τον πλούτο των μονών τον βλέπουμε από την αναφορά τους στο τυπικό, όπου αναφέρονται αναλυτικά οι δωρεές από ιδιώτες και αυτοκράτορες.

Τα έργα επηρεασμένα από την κλασική μας παράδοση, συνόδευσαν συνήθως τους αυτοκρατορικούς πρέσβεις και έγιναν πρότυπο για την ανάπτυξη αντιστοιχών στις σύγχρονες χώρες.

7) Κεραμική

Προπομοί της ντόπιας παράδοσης καθώς και της αντίστοιχης των γειτονικών χωρών, τα λίγα κεραμικά εκθέματα.

8) Κεντητική

Υφάσματα ισάξια αν όχι ανώτερα του χρυσού, σε χρώματα που φορούσαν αυστηρά μόνο οι αυτοκρά-

τορες, χρυσοποίκιλτα με τα οποία στόλιζαν οι άρχοντες τις πόλεις, αφού τα δανείζονταν από τα παλάτια, στις θριαμβευτικές πομπές, στις επίσημες τελετές ενός πολιτισμού τόσο κοντά μας χρονικά και τοπικά και τόσο άγνωστου. Οι ζωγράφοι της βελόνας εικονογραφούν υφάσματα με τρόπο πλέον επίτιμο της αγιογράφησης, συγκρινόμενοι, συνήθως, με τους σμαλτωτές. Το ευαίσθητο των υλικών, οι πυρκαγιές, οι δηώσεις, μα προπάντων οι σταυροφόροι εξαφάνισαν σχεδόν όλα τ' αριστουργήματα.

Στην έκθεση παρουσιάζονται οι χρυσοκέντητοι επιτάφιοι των Μ. Παντοκράτορος, Σταυρονικήτα, Βατοπεδίου, Δοχειαρίου, Ξηροποτάμου, καθώς και ωμοφόρια, μίτρες πατριαρχών και άλλα αρχιερατικά άμφια.

9) Ελληνικά έγγραφα

Τα καλλιγραφα αρχαικά έγγραφα αποτελούν αξιόπιστες πηγές για την μελέτη οικονομικών και κοινωνικών φαινομένων. Πλην των αρχαίων παπύρων δε σώζονται πρωτότυπα έργα μέχρι το τέλος του 9ου αι. Για το Μεσαίωνα υπάρχουν λίγα έγγραφα, ενώ για το 19ο και 20ό αιώνα, με την ανακάλυψη της τυπογραφίας, υπάρχει πληθώρα εντύπων.

Κάθε μονή τηρεί το δικό της αρχείο, που θεματολογικά είναι σχετικό με την ιστορία, την οργάνωση, την περιουσία, τα προνόμια, τα προστάγματα ηγεμόνων ή την ξένη κατοχή. Αυτοκρατορικές υπογραφές, χρυσόβουλα Παλαιολόγων, Κατακουζηνών, Κομνηνών, όπως το μοναδικό στο είδος του, του Αλεξίου Γ' του Μεγάλου Κομνηνού, με το οποίο δόθησαν στη Μ. Διονυσίου 1000 χρυσά υπέρπυρα για την α-

νοικοδόμηση της μονής και με ετήσια επιχορήγηση 1000 άσπρα κομνηνάτα. Σε αντάλλαγμα έπρεπε να μνημονεύονται επ' άπειρον η οικογένειά τους στις ακολουθίες και να επιφυλάσσεται ιδιαίτερη υποδοχή στους Τραπεζούντιους.

Σιγίλλια μητροπολιτών, κηρόβουλα ηγεμόνων, σφραγίδες μονών, σλαβικά και ρουμανικά έγγραφα, φερμάνια σουλτάνων, οθωμανικά έγγραφα, όλα υπάρχουν εδώ στην έκθεση. Όπως το μοναδικό "Ahdname" της Μ. Σίμωνος Πέτρας, που αναγράφει τα προνόμια που παραχώρησε ο προφήτης Μωάμεθ το 623 μ.Χ. στους μοναχούς του Σινά. Σ' αυτό απεικονίζεται με μαύρο μελάνι η παλάμη του προφήτη, επειδή, κατά την παράδοση, ήταν αγράμματος.

10) Ελληνικά χειρόγραφα

Υπολογίζεται σε 15.000 ο αριθμός των καλλιτεχνικών βιβλίων που έχουν γραφεί στο χέρι αποτελώντας παγκόσμια τη μεγαλύτερη ποσοτικά συλλογή. Εκτός των θρησκευτικών χειρογράφων, ευαγγέλια, πράξεις Αποστόλων υπάρχουν αντίστοιχα ιατρικά, νομικά κλασικών συγγραφέων και γεωγραφικά, όπως το μοναδικό του Πτολεμαίου Στράβωνα (Μ. Βατοπεδίου).

Από τα παλάτια των κλασικών συγγραφέων εκτίθενται 26. Σημαντικά είναι τα "Ομήρου Άπαντα", εκδοθέντα στην Φλωρεντία τον 15ο αι. με τη φιλολογική επιμέλεια του Δ. Χαλκοκονδύλη, του Θεοκρίτου Ειδύλια κ.ά.

Στις βιβλιοθήκες των μονών φυλάσσονται 3.000 μουσικά χειρόγραφα, κώδικες, περγαμηνές βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής: στιχάρια, ανθολόγια, δοξαστάρια, ειρμολόγια. Αγιορείτες μελουργοί υπήρξαν ο Ι. Κουκουζέλης, ο Βαρθολομαίος κ.ά.

Κλείνοντας παραθέτουμε, όπως και στην αρχή του κειμένου, αποσπάσματα από το προλογικό σημείωμα των Άπάντων τών έν τη κοινή Συνάξει Άντιπροσώπων και προϊσταμένων τών είκοσι Ίερών Μονών του Άγίου Όρους Άθω.

«Εάν ο άναγνώστης του παρόντος μυσταγωγούμενος δι' αύτών, κατορθώση να εισέλθη εις τόν μυστικόν χώρον του Άθωνος και, διά της θεας και μελέτης τών εύάλων τούτων τεκμηρίων του χρόνου, νοερώς άνιχνεύση τόν όπισθεν κρυπτόμενον πολυκύμαντον άγώνα ζωής και τήν έργωδη πορείαν του πνεύματος και της ψυχής του ανθρώπου, λάβη δέ ούτω γεύσιν της «άλλης βιοτής», τότε οι μόχθοι όλων όσων έκοπίασαν εις αυτό, θά έχουν λησμονηθῆ, διά να παραμείνη ή δόξα, ή τιμή και ή προσκύνησις του Θεού, ως άρχῆς και τελειωτού παντός άγαθού έργου.»

Πηγές: Έκθεσιακό Λεύκωμα "Θησαυροί του Αγίου Όρους" του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού. ■

Ο ΕΛΓΙΝ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΡΜΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ, ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΕΝΘΥΜΙΖΟΥΜΕ...

του Δημήτριου Νικολούλια

Ο Λόρδος Έλγιν και οι υπ' αυτόν αρχαιολογήσαντες επιδρομείς ανά την Ελλάδα και τας Αθήνας ιδίως κατά της Ακροπόλεως και του Παρθενώνα.

Ο Thomas Bruce έβδομος κόμης Elgin (1766-1841), κατείχε τη θέση του πρέσβη της πατρίδας του στη Βιέννη, στις Βρυξέλλες, στο Βερολίνο και εν συνεχεία διεπιστεύθη στην Πύλη (Κων/πολη) το 1799-1803.

Το πρώτο του μέλημα από τότε ήταν να αρχίσει να εφαρμόζει με όποιον καλύτερο τρόπο τα σχέδιά του για την αρπαγή των ελληνικών θησαυρών. Σκεφθείτε ότι απαντώντας σε μια επιστολή προς τον Κανόβα, ο ίδιος ο Έλγιν έγραφε στις 13-11-1815 ότι την ιδέα για τη συλλογή αρχαίων του Παρθενώνα και γενικώς από την Ελλάδα, είχε από το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του. Την προτροπήν αυτή την είχε και από το δάσκαλό του, αρχικέκτονα Thomas Harrison (1744-1829), όταν έμαθε ότι επρόκειτο να πρεσβεύσει στην Κωνσταντινούπολη. Συνιστούσε σ' αυτόν ό,τι εκμαγεία από αρχαιότητες των Αθηνών θα συνέβαλον και αναζωπύρωναν τις καλές τέχνες στην Αγγλία.

Έτσι, ο Έλγιν φρόντισε να προτείνει στην αγγλική κυβέρνηση, να αναλάβει ή να συμμετάσχει στο έργο, του οποίου ο ίδιος ήταν διατεθειμένος να επιληφθεί. Η κυβέρνηση απέρριψε την πρότασή του, διότι δεν θεωρούσε σταθερές τις πολιτικές καταστάσεις.

Έτσι ξεκίνησε ο ίδιος, να βρει ικανόν ζωγράφο να εργασθεί γι' αυτόν. Κατέληξε λοιπόν στον Giovanni Batista Lusieri, πιο γνωστό ως Don Tita, με μισθό 200 λίρες το χρόνο, πλην των δαπανών για την συντήρησή του. Απεδείχθη δε ο Λουζιέρης ένας από τους σπουδαιότερους παράγοντες του καταρτισμού του Έλγιν.

Όταν δε, τελείωσε η όλη δραστηριότητά τους, από τη στιγμή που έφτασε το πρώτο κιβώτιο με αρχαιότητες ως το τελευταίο, πέρασαν οκτώ χρόνια.

Ο Έλγιν γνωρίζοντας το γόητρο που ασκούσε η αγγλική πολιτική και ο άγγλος πρέσβης απί της Πύλης, σκεφτόταν ότι θα ήταν εύκολο να εξασφαλίσει εκ των προτέρων, την έκδοση φερμανίου για τις απαιτούμενες εργασίες. Αυτό διότι οι Τούρκοι άνευ φερμανίου, δεν επέτρεπαν την είσοδο στην Ακρόπολη, παρά μόνο με ημερησία αμοιβή πέντε λιρών και αυτό μόνο για ζωγράφους ή αρχιτέκτονες. Έτσι, ως τον Μάρτιο του 1801 δεν κατόρθωσε τίποτα.

Πλησιάζοντας τον Σουλτάνο και τον καπετάν Πασά,

όσο μπορούσε, απόκτησε την ευμένειά τους τελικά και τα πρώτα του θύματα ήταν δύο αρχαιολογικά κειμήλια, τα οποία άλλοι προσπαθούσαν ήδη από το 1718, να τα πάρουν χωρίς επιτυχία. Στο Σίγειο ακρωτήριο, έξω από τον ναό του Αγίου Γεωργίου, ήταν ένα ανάγλυφο και μία αρχαιοτάτη επιγραφή, βουστροφηδόν. Μεταφέρθηκαν και αυτά στο Βρετανικό Μουσείο. Κανένας δεν έδωσε σημασία στις διαμαρτυρίες και τα κλάματα των Ελλήνων, οι οποίοι πίστευαν ότι τα αρχαία εκείνα είχαν ιαματικές δυνατότητες.

Το ίδιο έτος, η πεθερά του Έλγιν, η κ. Σαρλότ Νίσμπετ, πήρε άλλο αρχαίο από την ανασκαφή της Πνύκας, που έκανε ο Λόρδος Aberdeen, ο οποίος σημειωτέον, αργότερα υπήρξε πολέμιος του Έλγιν, διότι εποφθαλιούσε τα αρχαία ευρήματα για προσωπικό του όφελος. Παράλληλα, φτάνει στην Αθήνα ο εφημέριος της αγγλικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη, Philip Hunt, ένθερμος υποστηρικτής του έργου στο οποίο επεδόθη ο Έλγιν. Ο κύριος αυτός είχε περάσει από το Άγιον Όρος, προς θήραν χειρογράφων.

Αρχικά, οποιαδήποτε ενέργεια για λογαριασμό του Έλγιν, ανεστάλη λόγω ελλείψεως ρητής εξουσιοδοτήσεως της Πύλης, παρότι ακριβώς δι' αυτόν τον λόγον, είχε μεταβεί ο Λουζιέρης και επιστρέφοντας, έφερε κάποιο φερμάνι, το οποίον, όμως, οι εν Αθήναις Τούρκοι θεώρησαν ανεπαρκές και ανίσχυρον. Κατόπιν αυτών, ο ίδιος ο Έλγιν προέβη σε διαβήματα προς την Πύλη, τα οποία ήταν άγνωστο τι ακριβώς έλεγαν. Ο ίδιος ισχυρίστηκε πως κάθε ενέργειά του, εγένετο προφορικώς, το μόν δε που υπάρχει, είναι το φερμάνι. Έτσι ο Έλγιν, είχε την δυνατότητα ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής της βουλής να αρνηθεί ότι εξεβίαζε τις παραχωρήσεις της Πύλης, ως πρέσβης της Αγγλίας και να ισχυρισθεί, όπως έκανε άλλωστε την κατάλληλη στιγμή, ότι κάθε προσπάθεια ήταν καθαρά προσωπική και ως ιδιώτου. Παρόλα αυτά, ας σημειωθεί ότι το φερμάνιον αυτό υπενθύμιζε: «Η Πύλη επιθυμεί δι' αυτού να εκδηλώσει το σέβας αυτής προς τον πρεσβευτήν της Μεγάλης Βρετανίας, της σειπτής και αρχαίας συμμάχου αυτής». Ο δε Hunt, που ενεργούσε για λογαριασμό του Έλγιν, απαίτησε (για να αποφύγει χαρακτηρισμό ανεπαρκούς φερμανίου αυτή την φορά να συνοδεύεται το τουρκικό κείμενο με επίσημη ιταλική μετάφραση.

Εξ αυτής εγένετο η αγγλική, η οποία εν μέσω σκοπίμων αοριστιών, έδινε απεριόριστη άδεια απογυμνώσεως κατά βούλησιν, του Παρθενώνος του περιφρονητικώς οριζομένου, «ναού των ειδώλων» και απαγωγής παντός γλυπτού, φέροντος γράμματα ή μορφάς. Φθάνοντας στην Αθήνα, επισκέφθη τον Βοεβόδαν μεθ' όλης της εν Αθήναις αποστολής, απαιτών την αναμφίβολον υπακοήν του φερμανίου και την εντολήν του φρούραρχου, για σεβασμό προς τους επισκεπτόμενους τα Αθήνας Άγγλους. Και έγινε. Πληροφόρησε δε στην συνέχεια τον Έλγιν ότι «Η είσοδος του κάστρου μάς είναι τώρα τόσο ελευθέρα, όσο και οι οδοί των Αθηνών». Συγχρόνως, εξέλιπεν και η οποιαδήποτε αντίδραση του Γάλλου Fauvel, αφού αυτός συνελήφθη υπό των Τούρκων. Αυτό ήτο σαν το σημείο εκκίνησης της συστηματικής σύλησης της Ακρόπολης.

Μάζεψαν όλες τις διάσπαρτες επιγραφές και τις αποθήκευσαν. Άρχισαν ανασκαφές, κατέρριψαν τα τειχίσματα που υπήρχαν μεταξύ των Καρυάτιδων. Ο Dodwell μας πληροφορεί ότι κατά την πρώτη του επίσκεψη στην Αθήνα, οι Καρυάτιδες εκάλυπτοντο σχεδόν ολότελα από νεώτερον τοίχον, του οποίου η κατεδάφιση, βελτίωσε κατά πολύ την όψη του μνημείου. Όχι, όμως, προς όφελος του κτιρίου, αλλά για να μπορούν να βεβαιωθούν, ποιο εκ των αγαλμάτων ήτο το ακεραιότερον και για να γίνει η μεταφορά του ευκολότερη. Ο δε Hunt εμήνυσε στον Έλγιν: «Αν ευρίσκετο εν Πειραιεί μέγα αγγλικόν πολεμικόν πλοίον, ηδυνάμαθα να αποκομίσομεν ολόκληρον το κομψόν εκείνο κτίσμα, αντί μιας μόνο κόρης».

Άρχισε η μεταφορά των γλυπτών του Παρθενώνα, τα οποία τριάντα Άγγλοι ναύται μετέφεραν σε κιλλίβαντα στην αυλή του προξένου. Σημείωνε δε ο Λουζιέρης: «ό,τι και αν είπω περί της αξίας αυτών, δεν αρκεί, βέβαιος είμαι ό,τι ουδέν υπάρχει εν τω κόσμω πράγμα τέλειον ως αυτά». Ο ίδιος δε, ανέφερε τακτικά την πρόοδον των εργασιών και ζητούσε βοηθητικά εργαλεία, όπως και πριόνια, με τα οποία απέκοπτε το πλεονάζον όπισθεν μέρος των πλακών της ζωοφόρου, προς ελάφρυνσιν και διευκόλυνσιν της μεταφοράς.

Ακριβώς, γι' αυτόν τον λόγον, έκοψαν σε δύο μέρη και ένα των κιονοκράνων του Παρθενώνα, το οποίον ευρίσκεται τώρα έτσι, μισό, στην ονομαζόμενη Ελγίνια

αίθουσα του Βρετανικού Μουσείου, όπως και το παρακείμενο εκεί γείσον του Ερεχθείου. Εν τω μεταξύ, άρχισαν να προκύπτουν έριδες μεταξύ των μελών της αποστολής και αιτία ήσαν οι υποψίες, προς το πρόσωπον ενός ζωγράφου, που είχε προσληφθεί στις υπηρεσίες του Έλγιν, με επιλογή του Λουζιέρη, του Καλμούκου Feodor Iwanovich.

Αυτό, διότι υποπτεύοντο ότι ο Θεόδωρος ήτο συνεννοημένος με τον Γάλλο πρόξενο Fauvel. (Ο οποίος από της εγκαταστάσεώς του στην Αθήνα, ξεναγούσε πλείστους γάλλους περιηγητές και προμήθευε αρχαιοτήτες από τις ανασκαφές που έκανε). Ήτο δε, ο αντίζηλος του Λουζιέρη.

Η κατάσταση αυτή έκανε τον Έλγιν να στείλει στην Αθήνα ως ανώτερον επιθεωρητήν, τον άγγλο λοχαγό Thomas Lacy, ο οποίος υπηρετούσε στον τουρκικό στρατό. Ενθουσιώδης ο Lacy, προτείνει την εκ θεμελίων απαγωγήν της στοάς των Καρυάτιδων. Τα ίδια πρότεινε και σε περιοδεία του, στην Ολυμπία...

Οι σκέψεις του έμειναν ανεκπλήρωτες, λόγω ελλείψεως ικανής βάσης επιχειρήσεων, της μεγάλης απόστασης και του πολυδάπανου της ιστορίας.

Ο Hunt όμως, αεικίνητος περιόδευε με αντίστοιχους σκοπούς τη Θήβα, Παρνασσόν, Θερμοπύλες, Μαραθώνα, Ελευσίνα, Μέγαρα, Χαιρώνεια, Κόρινθον, Νεμέαν, Άργος, Τίρυνθα, Σικυώνα, Ήλιδα, Ολυμπία, Μυκήνες. Δήλωσε δε ότι λυπάται, διότι η μεταφορά των υπερμεγέθων Λεόντων απέβαινε αδύνατος σε συνδυασμόν με την απόστασίν τους από την ακτή. Έκανε, όμως, ανασκαφές στον τάφο του Αγαμέμνονα. Η αρπακτική διάθεση του χριστιανού αυτού ιερέα, παρότι ήτο κορεσθείσα εν μέρει σε ταξίδι του προς την Αλεξάνδρεια, αναγκαζόμενος να προσορμισθεί κοντά στην Αλικαρνασό και την Κνίδο, εφρόντισε να αποκομίσει, όσες αρχαιοτήτες μπορούσε το πλοίο του και άλλες να τις προετοιμάσει για μεταφορά, με έτερα πλοία. Φρόντιζε δε, σε όποιες μετακινήσεις του στην Ελλάδα, να είχε μαζί του το Λουζιέρη, για την προκατάσχεση οποιουδήποτε αντικειμένου θα εύρισκε αυτός επιθυμητό προς κτήσιν.

Ο δε Έλγιν, εξαπλώνοντας τις ορέξεις του, είχε φροντίσει να έχει προς θήραν χειρογράφων έτερον ιερέαν, ώστε να δύναται να εντοπίσει κρυμμένους θησαυρούς, ελληνικής και αραβικής φιλολογίας.

Με κατάλληλη άδεια, που του είχε παραχωρηθεί, εξέτασε πολλές συλλογές στην Κωνσταντινούπολη, στις παρακείμενες νήσους, καθώς και σε 30 μοναστήρια του Άθω, σε άλλα θρησκευτικά ιδρύματα του ελληνικού χερσαίου χώρου και νησιών του Αιγαίου.

Πήραν δε, ό,τι ήτο δυνατόν να μεταφέρουν μαζί τους και δημιούργησαν ιδιαίτερο κατάλογο, περι-

άρδην ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 37
106 77 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 3826319

γράφοντας λεπτομερώς ό,τι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν αναχωρώντες. Εφρόντιζε δε, να προσφέρει στους υπαλλήλους της Πύλης, ή σε κατοίκους της πόλης, τον βοεβόδαν, τον αρχιερέα και τον πράκτορά τους (οι οποίοι είχαν και την εξουσία της περιοχής στα χέρια τους) δώρα, όπως ωρολόγια, τηλεσκόπια, πήλινα και κρυστάλλινα αγγεία, με σκοπόν να διατηρεί τις ορέξεις, ένθεν και ένθεν αυξημένες.

Στις 26-12-1801 έγραφε ο Έλγιν προς τον Λουζιέρη: Επιθυμώ να έχω εκ της Ακροπόλεως, πραγματικά δείγματα εκάστου αντικειμένου, ή αρχιτεκτονικού κοσμήματος, εκάστου γείσου, εκάστης ζωοφόρου, εκάστου κιονοκράνου, της διακοσμήσεως των οροφών, των ραβδωτών κιόνων, δείγματα των διαφόρων αρχιτεκτονικών ρυθμών και των παραλλαγών αυτών, των μετόπων και άλλων, όσον περισσοτέρων γίνεται. Ακόμη κάθε τι γλυπτόν, μετάλλια και περίεργα μάρμαρα, που δύναται να βρεθούν με ανασκαφές. Να επιδιώξετε δε αυτές, ενδελεχώς και δραστηρίως, όποιο και να είναι το αποτέλεσμα».

Σκεφτόταν ακόμη ότι: «...ανασκαφές στην Ολυμπία θα ήταν αναμφιβόλως μεγίστης σπουδαιότητας... Σεις πρέπει να είστε οι πρώτοι εκεί. Η ιστορία μας βεβαιοί ότι βρίσκονται αγάλματα, πλούτη, μνημεία παντός είδους εν αφθονία και ότι μια τέτοια ανασκαφή, είναι αντάξια πάσης δυνατής προσπάθειας».

Ο δε Λουζιέρης, απαντώντας στον Έλγιν στις 11-1-1802 έγραφε: «Αν δεν μπορέσω να πάρω το Πανδρόσειον ολόκληρο, δεν απελπίζομαι με μια εκ των Καρυάτιδων. Το μνημείο του Φιλοππάπου είναι πτωχής αρχιτεκτονικής, πολύ ογκώδες, τα γλυπτά του δεν είναι αρίστης τέχνης, ουδέ καλώς διατηρημένα. Οι φορματώροι είναι τώρα απασχολημένοι στον ναό του Ποσειδώνος Ερεχθέως, στον ναό της Πολιάδος Αθηνάς και στο Πανδρόσειον. Κάθε ένα από αυτά είναι αριστούργημα. Αλλά άνευ ειδικού φερμανίου δεν είναι δυνατόν να αποκομίσωμεν το τελευταίο, διότι όταν ο Hunt το εζήτησε, οι Τούρκοι και οι Έλληνες, που είναι άκρως αφοσιωμένοι σ' αυτό, άρχισαν μουρμουρίσματα». Ο Έλγιν, όταν έφθασε στην Αθήνα, τέλος Μαρτίου του 1802, ήδη βρήκε σε εξέλιξη την φόρτωση του ναυλωμένου πλοίου "Mentor", για την μεταφορά των αρχαίων, με πλοίαρχο τον Eigen. Συνεχίζοντας ακάθεκτος, συνιστά την προσοχή για περισυλλογή επιγραφών, συμπληρώνοντας, ότι ερχόμενος και ερευνώντας τας νήσους, επείσθη ότι «ουδέν δύναται να παραβληθεί προς τον δωρικόν ρυθμόν των κιονοκράνων του Παρθενώνος», λέγοντας «θα επεθύμουν να έχω ενολόκληρον».

Και απέκτησε τούτο διχασμένο, μαζί με τον ακρότατον σπόνδυλο του στύλου, ευρισκομένου τώρα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΤΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Από τον ελγινισμό στην ανασυγκρότηση του ιστορικού χώρου του ελληνισμού

ΓΟΡΔΙΟΣ

στο Βρετανικό Μουσείο. Αλλά δεν λησμόνησε, ούτε τρεις ιωνικούς κίονας, όπου παρατήρησε ότι υπάρχουν στην Μονή Δαφνίου, από τον εκεί άλλοτε, ναόν της Αφροδίτης. Εξέφρασε επίσης «την μεγίστην ευχαρίστησίν του», για την απόκτηση του Βάκχου, απ' το μνημείο του Θρασύλλου. Ζήτησε ακόμη και το Φανάρι του Δημοσθένους, γνωστό ως Λυσικράτειον. Εσώθη δε, χάρη στους Καπουκίνους και την εκεί παρουσία του Βύρωνος. Αρχίζοντας εντονότεραι αντιδράσεις για τις δραστηριότητές του και συνδυαζομένης της επιστροφής στην Αθήνα του Γάλλου προξένου Γάσπαρη και του υποπροξένου Feunel, ο δισδάρης, φοβούμενος μήπως υπερβεί τα του φερμανίου, ζητούσε από τον Έλγιν να φέρει έγγραφον από την Πύλην, εγκρίνον και συγχωρόν ό,τι είχαν πράξει στην Ακρόπολη. Και αυτός, το υποσχέθηκε, θυμίζοντας: «έχω τα μέσα και δύναμαι να φροντίζω το συμφέρον μου και όσο έχω τον ίδιο φίλο, θα έχει κι αυτός αποδείξεις της φιλίας μου». Ανταλλάγματα δε; Ο καδής ζητούσε τηλεσκόπιο, ο δισδάρης αγγλικό επιστόμιο ίππου, ακόμη και ο Καλμούκος και αυτός ο Λουζιέρης, εφίππια αγγλικής κατασκευής. Πήρε δε, δύο επιγραφές απ' τον Ορχομενό, δύο κεφαλές φιλοσόφων απ' το ψηλότερο τείχος της Ακρόπολης, κιονόκρανα των Προπυλαίων και του Παρθενώνα και κάποιες Κορινθιακές στήλες, από τον ναϊσκον του Σταδίου.

Απέπλευσε ο "Mentor" στις 16-9-1802 με 17 κιβώτια, το πλοίο, όμως, ναυάγησε στον κόλπο του Αγ. Νικολάου στα Κύθηρα. Έφθασε 24-10-1804 μέχρι να γίνει η ανέλκυση των αρχαίων. Άλλα 44 κιβώτια παρέλαβε το αγγλικό πολεμικό Diana στις 25-1-1803 από τον Πειραιά. Ακόμη 12 κιβώτια και ο μαρμάρινος θρόνος του Γυμνασιάρχου παρελήφθησαν με το μεταγωγικό The Lady Shaw Stewart στις 16-2-1805.

Με απειλές του Γάλλου πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη, σταμάτησαν οι αρπαγές εντός Ακροπόλεως, τον Οκτώβριο του 1804, οπότε ο Λουζιέρης, εστράφη σε ανασκαφές πέριξ των Αθηνών και ευρήματα πολλών αγγείων, είναι σήμερα στο Βρετανικό Μουσείο. Στις 22-7-1806 επισπεύδει φόρτωση 40 κιβωτίων. Τον Ιανουάριο του 1808 φορτώνονται ακόμη 48 κιβώτια. Από το 1800 ως το 1822, πλέον των 250 κιβωτίων μεταφέρθηκαν. Στην Αγγλία, φιλοξενήθηκαν άπαντα σε πρόχειρο υπόστεγο, στην αυλή οικίας και τον Ιούλιο του 1811, σε ανθρακαποθήκη της οικίας Burlington, του δούκα Devonshire. Τον Απρίλιο του 1811 κατέθεσε με προτροπή του προέδρου της βουλής απολογισμό του κόστους, για συγκέντρωση και μεταφορά των αρχαίων, ύψους 62.440 λιρών, με στόχο να επιτύχει την πώλησή τους στο αγγλικό κράτος. Άρχισε μια προσπάθεια εκατέρωθεν, ποιος θα πείσει την άλλη πλευρά προς όφελός του. Σε κάποιο στάδιο, ο νομισματολόγος R. Payne Knight εκ μέρους της βουλής, προτείνει όχι περισσότερο των 15-20.000 λιρών.

Παράλληλα, στις 16-3-1815 ο Έλγιν ζητά από τον W. Thomson, προμηθευτή άνθρακα, να αρχίσει να συσκευάζει πάλι τα γλυπτά σε κιβώτια, για να γλυτώσουν απ' την καταστρεπτική υγρασία. Ανεβάζει το κόστος συνολικά σε 73.000 λίρες.

Συζήτηση στη βουλή, μας γνωστοποιεί λόγια του Sir John Newport: «Ο ευγενής λόρδος (...) επωφελήθη, των πλέον αδικαιολογητών μέσων και διέπραξε τας μάλλον κατάφωρας διαρπαγάς.

Φαίνεται ως να επέπρωτο, αντιπρόσωπος της χώρας ημών ταύτης, να αρπάσει όσα οι Τούρκοι και οι άλλοι βάρβαροι ανέκαθεν εθεώρησαν ως ΙΕΡΑ...» Ο πρόεδρος της βουλής, σημειώνει στο ημερολόγιό του: «Η αίτηση του λόρδου Έλγιν υπεβλήθη (για αγορά), η συλλογή επαίνεθη, η διαγωγή του λόρδου Έλγιν και το επί της συλλογής δικαίωμα αυτού, ως περί ίδιου κτήματος, λίαν διημφισβητήθη». Ο P. Knight έκρινε τα γλυπτά, δευτερεύουσας τάξης, ... την Καρυάτιδα αξίας 200 το πολύ λιρών... Ο Hugh Hammersley, ελέγχοντας το άτιμον της συμφωνίας, (the dishonesty of the transaction) βάσει της οποίας, απεκτήθη η συλλογή, έλεγε: «Δεν έπρεπε η βουλή να ερωτευθεί με τα κόρας του

αιτώματος λησμονούσα ετέραν δέσποιναν, την Δικαιοσύνην. Ο Έλγιν όφειλε να σεβασθεί το υψηλόν αξίωμα δι' ου ήτο περιβεβλημένος». Ο ίδιος επρότεινε να γίνει η αγορά της συλλογής αντί 25.000 λιρών, με σκοπό να φυλαχθεί με ασφάλεια εντός του Βρετανικού Μουσείου, για να αποδοθεί αμέσως, σε αντιστάθμισμα της απρεπούς αρπαγής της, από όποια κυβέρνηση των Αθηνών εζητείτο, χωρίς άλλης διατύπωσης. Αντιπαρέθεσε έντονα ο John Wilson Croker την άποψη: «Θα προβώ μάλιστα και περαιτέρω, λέγων ότι η πρόσκτησις των πολυτίμων τούτων λειψάνων της αρχαίας μεγαλοφυΐας και καλαισθησίας θέλει συντελέσει ου μόνον εις την ανάπτυξιν των τεχνών, αλλά και εις την ανύψωσιν του εθνικού ημών χαρακτήρος, του δημοσίου ημών πλούτου και του πραγματικού μεγαλείου ημών». Η βουλή απεδέχθη την πρόταση αγοράς των αρχαιοτήτων, με ψήφους 82 υπέρ και 30 κατά. Το Βρετανικό Μουσείο, πήρε την εξουσιοδότηση, να δαπανήσει 800 λίρες για τη μεταφορά της συλλογής και 1700 λιρών, για ανέγερση προσωρινής αίθουσας στέγασής της και η επίσημη ονομασία της συλλογής "The Elgin Marbles". Ας σημειωθεί ότι η βουλή επέλεξε να υποστηρίξει την αγορά των αρχαίων από τον Έλγιν, επειδή αυτός, με τις τόσες δυσκολίες να έρθει σε συμφωνία, άρχισε να ανταποκρίνεται σε ενδιαφέρον που έδειξαν οι Γάλλοι.

Οι Άγγλοι θα το έφεραν βαρέως, ότι ο θησαυρός αυτός θα μπορούσε να κοσμή τα γαλλικά μουσεία.

Ο κυριώτερος συνεργάτης του Έλγιν, ο Λουζιέρης, που πρωτοστάτησε επί 21 χρόνια στην συσώρευση του θησαυρού αυτού, πέθανε αιφνιδίως τον Φεβρουάριο του 1821 και ετάφη στην μονή των Καπουκίνων.

Η επιτύμβια πλάκα του, ανευρέθη σε ανασκαφή το 1867 και απόκειται τώρα στην αυλή της αγγλικής εκκλησίας, επί της οδού Φιλελλήνων..., μια υπενθύμιση ίσως, της ειρωνείας των ανθρωπίνων πραγμάτων.

Ας μείνει στην σκέψη μας ότι ο J.C. Hobhouse παραδεχόταν: «... δε δύναμαι να αποσιωπήσω τους λόγους, λογίου τινός Έλληνας των Ιωαννίνων, όστις μοι είπεν "σεις οι Άγγλοι αποκομίζετε τα έργα των Ελλήνων, των προγόνων μας, φυλάξατέ τα καλώς, Έλληνες θα έλθουν πάλιν, να τα αναζητήσουν".»

Πηγή: Ο λόρδος Έλγιν και οι προ αυτού ανά την Ελλάδα και τας Αθήνας ιδίως αρχαιολογήσαντες επιδρομείς 1440-1837.

Υπό Ιωάννου Γενναδίου, εκδόσεις "Εστία" 1930.

Έγινε προσπάθεια συμπύκνωσης, τέτοιαις, ώστε παρ' αυτά να μπορέσουν να φανούν σφαιρικά, οι "άγνωστες" δραστηριότητες του Έλγιν, διότι μας είναι γνωστός, μόνο λόγω του Παρθενώνα, ενώ φρόντισε να πάρει από τους ελληνικούς θησαυρούς, ό,τι και όπου εύρισκε.

Ἡ Ἑλληνική Ἀγωγή, σέ συνεργασία μέ τίς ἐκδόσεις "Γεωργιάδη-Βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων" καί τήν "Euroaction", μέ ὑπερηφάνεια παρουσιάζει στόν Ἑλληνισμό τήν μέθοδο διδασκαλίας

"ΔΙΑΛΕΧΘΩΜΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΣ", μία

μέθοδο πού ἀπενθύνεται σέ παιδιά 6-15 ἐτῶν μέ κύριο στόχο νά τά κάνη νά ἀγαπήσουν τήν Ἑλληνική Γλώσσα.

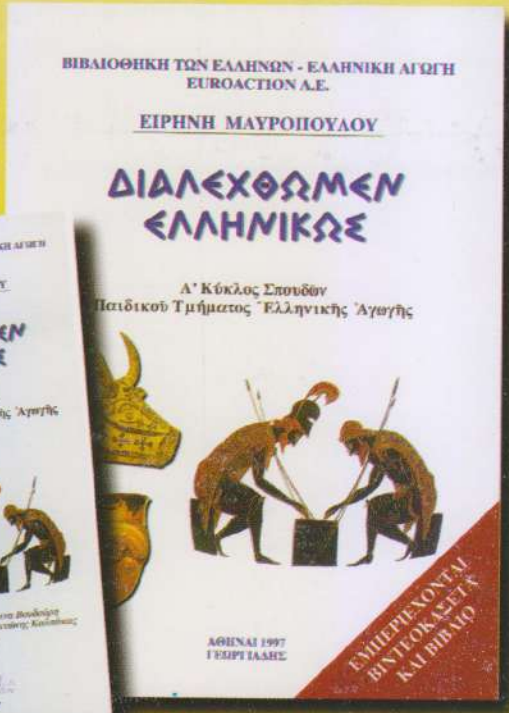
Ἀποτελεῖται ἀπό 36 ἐνόητες, ὅπου κάθε μία περιλαμβάνει κείμενα, ἀσκήσεις (ἐρμηνεία καί σχολιασμό τῶν κειμένων -ὄχι μετάφρασι-), γραμματική, σύνταξι, δημιουργία προτάσεων, λεξιλόγιο, ἐτυμολογία, παραλληλισμό "ἀρχαίας" καί "νέας" Ἑλληνικῆς.

Ὁ τρόπος προσεγγίσεως τῆς γλώσσας μας εἶναι τελείως διαφορετικός ἀπό τόν σχολικό, μέ ἐγχρωμες φωτογραφίες, σχέδια, παιχνίδια, καλλιγραφία,

μέ τό Κουκλοθέατρο μας, ὅπου παρουσιάζονται στά ἀρχαῖα Ἑλληνικά οἱ Μῦθοι τοῦ Αἰσώπου, μέ τήν αἰσθησι δηλαδή πῶς τά ἐπονομαζόμενα "ἀρχαῖα" κάθε ἄλλο παρὰ "νεκρά" εἶναι, ὅπως μᾶς λένε. Δημιουργήσαμε λοιπόν τήν μέθοδο αὐτή πού ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα ἐγχρωμο διβλίο 180 σελίδων καί ἀπό μία ἐκπαιδευτική βιντεοκασέτα διαρκείας 90'.

Καί τά δύο αὐτά μαζί μποροῦν κάλλιστα νά δοθηθοῦν τό παιδί νά κατανοήσῃ τήν φυσική ἐξέλιξι τῆς γλώσσας μας, τό ἐνιαῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί κυρίως νά τοῦ μεταδώσουν τίς ἀξίες ἐκεῖνες, πού οἱ πρόγονοί μας ἔθεσαν καί πού μέχρι σήμερα παραμένουν ἀναλλοιώτες, δηλ. τήν ἀγάπη γιά τήν ἑλευθερία, γιά τό ὠραῖο, γιά τό μέτρο καί τήν ἁρμονία καί τόσες μά τόσες ἄλλες.

Τιμή διβλίου: 4.160 δρχ. - Βιντεοκασέτας: 7.000 δρχ. = 11.160 δρχ.
Προσφορά καί τά δύο μαζί 10.000 δρχ. (σύν τά ἐξόδα ἀποστολῆς)

Παραγγελίες: Στουρνάρη 57 τηλ. 52.21.314 - Ἀκαδημίας 84 τηλ. 38.36.231

Στά περίπτερα κυκλοφορεῖ κάθε μήνα καί ἡ ἐφημερίδα μας "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΡΟΓΗ", μέ θέματα ἀποκλειστικῶς ἀναφερόμενα στόν ἑλληνικό πολιτισμό.
Τιμή φύλλον 500 δρχ.

Ἐγγραφές συνδρομητῶν
Στουρνάρη 57
τηλέφωνο: 52.21.314.
Ἐτήσια συνδρομή 5.000 δρχ.

ΤΟ ΓΚΡΕΜΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΙΔΩΛΩΝ

Το πέρασμα από την αθωότητα στην εμπειρία αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, μία ιδιαίτερα κρίσιμη καμπή στην εξέλιξη του ανθρώπου. Αναπολώντας τα παιδικά μου χρόνια, θυμάμαι με πόσο σεβασμό περιέβαλλα τους ανθρώπους που διαχειρίζονταν την εξουσία. Τότε, θεωρούσα τους κυβερνώντες την χώρα μου ως φιλοπάτριδες, υπεράνω κάθε μικροκομματικής σκοπιμότητας και υστεροβουλίας. Τους θεωρούσα, πρωτίστως, ανιδιοτελείς, οραματιστές, με υψηλά ιδανικά, αφιερωμένους στην υπηρεσία της χώρας και του έθνους, γενικότερα.

Βλέποντας λοιπόν τα πράγματα πίσω από ένα πέπλο αθωότητας, αισθανόμουν δέος και σεβασμό για τον πρωθυπουργό της χώρας, τους υπουργούς, τους νομάρχες, τους καθηγητές πανεπιστημίων, και γενικά για τους ανθρώπους εκείνους που κατείχαν τα σκήπτρα της εξουσίας.

Έρχεται, όμως, η στιγμή που το πέπλο της αθωότητας σκίζεται βάνουσα και αντικρίζοντας τη σκληρή πραγματικότητα νιώθω να χάνονται όλα γύρω μου. Αλλά, την κρίσιμη αυτή στιγμή, αισθάνομαι ότι θα πρέπει υπεύθυνα να κρίνω αυτούς τους ανθρώπους και να στηρίξω τα οράματα και τις αξίες που χάνονται, αν όχι για μένα, τουλάχιστον για να μπορέσω να δώσω στην νέα γενιά ό,τι έχει μείνει ακόμα αγνό και ανέπαφο, ώστε να μπορέσει να ατενίσει το μέλλον με ελπίδα και αισιοδοξία. Δυστυχώς, τους σημερινούς πολιτικούς δεν τους χαρακτηρίζει η λεβεντιά, η ευθιξία, το φιλότιμο, και η ανιδιοτελής αγάπη προς την πατρίδα. Χαμερπίες, οι περισσότεροι, με χαμηλό το φρόνημα, κρύβονται μέσα στο καβούκι της βουλευτικής τους ασυλίας, σκύβοντας το κεφάλι στην «κομματική πειθαρχία», προτάσσοντας πάντα το συμφέρον το δικό τους και του κόμματος και όχι της πατρίδας, έχουν καταστήσει μηδίζοντες, εντολοδόχοι των εκάστοτε ισχυρών του χρήματος και των παρασκηνίων.

Αλλά και, από την πλευρά τους, οι πνευματικοί ταγοί της χώρας αντιμετωπίζουν την κρίσιμη αυτή κατάσταση με μία ασυγχώρητη και εγκληματική αδιαφορία. Ακόμα, δεν είναι λίγοι και εκείνοι οι καθηγητές πανεπιστημίων που ποτίζουν με δηλητήριο το πνεύμα των παιδιών μας, προτρέποντας τη νεολαία να αδιαφορεί για τα πολιτικά τεκταινόμενα. Δεν είναι λίγοι και εκείνοι που παραποιούν την ιστορία μας, και εκμαυλίζουν τους νέους δελεάζοντάς τους, με την πλάνη του οικουμενισμού και ναρκώνοντας το εθνικό αισθητήριο τους με βαρβαρικά ήθη και δυτικότερες συνήθειες.

Με λύπη βλέπω, όμως, και τον κάποτε περήφανο ελληνικό λαό, να αδρανεύει βυθισμένος σε μία παθητική αδιαφορία, παρακολουθώντας τα πάντα από την τηλεόραση και βαυκαλιζόμενος μέσα στην τρυφή ατμόσφαιρα των φθοροποιών ψευτοανέσεων του.

ΘΩΜΑΣ ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ

ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 571, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 6014144-49

ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ